

מבית עולמי השבת

ר"ת	בעלזא	מו"ש	ער"ש	בראשית
7:35	7:13	6:55	5:44	י-ם
7:32	7:10	6:56	5:59	ת"א
7:34	7:12	6:56	5:49	ח"פ
7:33	7:11	6:57	5:59	אשדוד
7:34	7:12	6:56	5:43	ב"ש
7:34	7:12	6:57	6:01	ק"ג

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

הושלמה הסדרה שכבשה את בתי ישראל

בפעם האחרונה להתחיל מבראשית

חדש
כרך ה'

כרך ג'

כרך ד'

כרך א'

כרך ב'

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים
מחולק לפי פרשות השבוע והמועדים לעונג רוחני, חוייתי ומלכוד.
ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

השְׁלֵמָה הַסְדָּרָה הַמְבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! "שַׁבַּת טֵישׁ" פֶּרֶךְ ה' יֵצֵא לְאוֹר ב"ה

פרשת בראשית, כ"ז בתשרי תשע"ט

שבת מברכים חודש מרחשון. מולדו: ליל ד' שעה 9 עם 1 דק', 11 חלקים. ראש חודש בימים שלישי ורביעי.

גיליון מס' 315

שנה 6

שַׁבַּת טֵישׁ

וּקְרֵאתָ לַשַּׁבָּת עֵנָג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פְּנִינִים

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים (א, א) - התורה מתחילה באות בי"ת ומסתיימת באות למ"ד. פְּדֵי לְרִמּוֹ. שֶׁהַחֶפֶץ לְדַעַת אֶת הַתּוֹרָה צָרִיךְ לְלַמֵּד בְּכָל לַיְלָה, וּמֵאִידֶךָ יַעֲשֶׂה עֲצֻמוֹ לְאִין וְאָפֶס, אוֹתִיזוֹת בַּל. (אור שמואל)

במה חפץ האדם להתברך? **בְּבְרִיאוֹת, בְּפְרִיטָה וּבְנִחָת.** וּשְׁלֹשֶׁת מְרֻמּוֹת בְּתִבַּת בְּרָא, שֶׁהֵי א מְלֻשׁוֹן **בְּרִיאוֹת,** וּמְלֻשׁוֹן בֶּר - תְּבוּאָה לְפְרִיטָה, וּבְכֻרְמִית **בְּרָא** הוּא בּוּ, כִּי בְּרֵאשִׁית לְכָל צְרִיךְ הָאָדָם לְבְרָא' (רבי זאב ממסטרקוב)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וְבֵהוּ (א, ב) - היתה בגימטריה 420, רמז לשנות בית המקדש השני, תהו (פחות אחד) בגימטריה 410 פמנין שנות בית המקדש הראשון. (החיד"א)

תְּדַשָּׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא (א, יא) - דשא ראשי תבות דין שלום אמת, ועל אלו אמר רבן שמעון בן גמליאל שעליהם העולם עומד. (החיד"א)

הָאָדָם לְרֵאוֹת מוֹדֵי־קַרְא (ב, יט) - ראשי תבות מילה, ומבאין רמז לקריאת שם היגד בשעת מילתו. (אור החמה)

וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה (ג, ט) - איכה ראשי תבות אני יודע כל הנסתרות, רמז לו הקב"ה שהכל גלוי לפניו ואין לו להסתתר מפניו. (בו איש חי)

וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אַחִיו (ד, ח) - למה נאמר 'אחיו'? אלא שקנין בא אל הבל במרמה ועשה עצמו כאחיו באהנה ורעות פְּדֵי שֶׁלֵּא יִחְשַׁד בו, ואחר כך הרגו. (הגר"א)

וַיְהִי כִּלְיָמִי אָדָם אֲשֶׁר־חַי תֵּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה (ה, ה) - פעמים כתוב בתורה "אשר-חי", אצל אדם ואצל אברהם. כי שניהם היו צריכים לחיות יותר ומתו טרם זמנם, אדם היה צריך לחיות אֶלֶף שָׁנָה וְהַעֲבִיר שְׁבַעִים שָׁנָה לְדוֹד הַמְּלֶכֶת, וְאַבְרָהָם נִפְטַר חֲמֵשׁ שָׁנִים לִפְנֵי זְמַנוּ פְּדֵי שֶׁלֵּא יִרְאֶה אֶת עֶשׂוֹ יוֹצֵא לְתַרְבוּת רְעוּהוּ, וְלָכֵן כְּתוּב "אֲשֶׁר־חַי". (הגר"א)

רַק רַע כָּל הַיּוֹם (ו, ה) - סופי תבות עמלק, שהוא שרש ומקור הרע. (פנינים יקרים)

סְפוּרִים בְּפֶרֶשׁה

וַיֹּקְרָא ה' אֱלֹקִים אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה (ג, ט)

כְּשֶׁהָיָה בְּעַל הַתְּנַיָּא בְּבֵית הָאֲסוּרִים בְּעֵלְיָלָה עַל תְּמִיתוֹ בִּיהוּדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בָּא אֵלָיו שׁוֹר חָשׁוּב לְחַקְרוֹ, וְהֵלָה הָיָה בְּקִי בְּחֻקֵּי רִבּוֹת וְגַם בְּתוֹרַת יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ הַשֵּׁר: "שְׂאֵלָה אַחַת יֵשׁ לִי לְשֶׂאל אוֹתְךָ בְּתוֹרָה, מִדּוּעַ שָׂאל ה' אֶת אָדָם אֵיכָה, וְכִי אֵין הָאֱלֹקִים יוֹדֵעַ הֵיכָן הוּא?" הַשֵּׁיב לוֹ הַרְבִּי: "הֵאֵם מֵאִמּוֹן אַתָּה שֶׁהַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית, בְּכָל דּוֹר וּבְכָל אָדָם?" הַשֵּׁיב הַשֵּׁר בְּחִיבוֹ. הַמְשִׁיב הַרְבִּי וְאָמַר: "בְּכָל זְמַן קוֹרֵא הַקְּב"ה לְאָדָם וְאוֹמֵר לוֹ 'אֵיכָה', הֵיכָן אַתָּה בְּעוֹלָם? שֶׁהֲרִי לְכָל אָדָם נִקְצֵב סְכוּם שְׁנוֹתָיו וּבְכָל יוֹם שׂוֹאֵלוֹ הַקְּב"ה, הֲרִי עֲבַרְו עֲלֶיךָ כֶּךָ וְכֶךָ שְׁנַיִם (וְהַרְבִּי נִקֵּב אֶת גִּילוֹ הַמְדִּיק שֶׁל הַשֵּׁר). מַה הַסְּפָקָתָ לַעֲשׂוֹת בְּשְׁנוֹתֶיךָ וְהֵאֵם עֲשִׂיתָ טוֹבָה לְמִישֶׁהוּ?" הַתְּפַעַל הַשֵּׁר מְחַקְמָתוֹ וְלֹאֲחֵר שֶׁתָּהָה עַל נִקְנָנוּ וְרָאָה כִּי גְדוֹל הוּא מֵאֵד, שֶׁבַח לִפְנֵי הַקּוֹסֵר הַרוּסִי וְהִבִּיעַ אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁעֲלִילַת שׂוֹא טְפְלוֹ עֲלָיו.

וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־ה' גְּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשָׂא (ד, יג)

הַגֵּר"א מוֹיִלְנָא נִהַג לְהוֹכִיחַ אֶת תְּלַמִּידָיו וְלְהַשְׁמִיעַ בְּאֲזִינֵיהֶם דְּבַרֵּי מוֹסֵר. פַּעַם אָמַר, כִּי אֵלֹי הַחוֹשְׁבִים בְּלִבָּם שֶׁכָּל הַמֵּתָאָר בְּסִפְרֵי 'רֵאשִׁית חֻקֵּי הַתּוֹרָה הַגֵּיהֶנֶם הוּא בְּדֶרֶךְ גְּזֻמָּה, טוֹעִים הֵם, אֵלֵא הַכֹּל נִכּוֹן וְאָמַת. אֶחָד מִתְּלַמִּידָיו שֶׁל הַגֵּר"א הִתְחַלְחַל לְשַׁמַּע הַדְּבָרִים, וּמִרַב דָּגְנָה חָלָה וְנִטָּה לְמוֹת וְרַק לְאַחַר תְּקוּפַת אֶרְכָּה הַבְּרִיא. בְּשִׁקֵּם מִחֲלִיו נִכְנַס אֶל הַגֵּר"א וְהִתְבַּטָּא, כִּי אֵלֹי הָיָה מֵת הָיָה רַבּוֹ עֲתִיד לְתַן אֶת הַדִּין, כִּי בְּגִלְל דְּבָרָיו חָלָה וְהָיָה בְּסַפְּנָה. קָם הַגָּאוֹן מְלֹא קוֹמָתוֹ וְאָמַר: "חֲזוּר אֲנִי שׁוֹב עַל דְּבָרֵי אֲוֹמֵר, שֶׁכָּל מַה שֶּׁתּוֹב שֶׁם כֶּךָ הוּא בְּדִיּוֹק. אֵלֵא שְׁמַצְטַר אֲנִי שֶׁלֵּא הוֹסַפְתִּי דְּבַר אֶחָד, שְׂאֵלוֹ הָיִיתָ יוֹדֵעַ זֹאת לֹא הָיִיתָ נּוֹפֵל לְמִשְׁכָּב. אִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ כַּמָּה הַיּוֹסֻרִים שֶׁבָּאִים עֲלָיו בְּעוֹלָם מִפְּחִיתִים מִיּוֹרְרוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא, לֹא הָיָה מְהַסֵּס לְקַבֵּל אֶפְלוֹ יוֹסֻרֵי אֵיּוֹב כֹּל יָמָיו".

וְאַחֲזוֹת תּוֹבֵל־קַיִן נַעֲמָה (ד, כב)

לִפְנֵי כַּתְּשִׁעִים שָׁנָה, הִצַּע בִּירוּשָׁלַיִם שְׂדוּךְ שִׁשְׁמוֹת אַבִּי הַחֲתָן וְהַפֶּלָה הָיוּ זֵהִים. הָיוּ הַצְּדִידִים נְבוֹכִים בְּדָבַר מִפְּנֵי צְוֹאת רַבִּי יְהוּדָה הַחֲסִיד שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "שְׁנֵי בְנֵי אָדָם שִׁשְׁמוֹתֵיהֶם שׁוּיִם, לֹא יִשְׂאוּ אֶת יְלִדְיָהֶם זֶז עִם זֶז". עֲמַד שֶׁם יְנוֹקָא בְּשֶׁם שְׂמוּאֵל (אֲשֶׁר־נִבִּי, שִׁיחָה) שֶׁהַתְּבַלֵּט כֶּכָּךְ בְּחֻקֵּי הַתּוֹרָה וְאָמַר: "יֵשׁ לִי רָאָה מִפְּרֻשַׁת מִפְּרֻשַׁת בְּרֵאשִׁית, שֶׁמֵּתָר לְשֵׁנֵי מַחְתָּנִים לְהַקְרֵא בְּשֶׁם זֶהָה". הַבִּיטוֹ הָאֲנָשִׁים בְּפִלְיָאָה וְהִגִּיד הַסְּבִיר: "עַל הַפְּסוּק 'וְאַחֲזוֹת תּוֹבֵל־קַיִן נַעֲמָה' מִבֵּיא רַש"י אֶת דְּבָרֵי חַז"ל, שֶׁנַּעֲמָה נִשְׂאָה לְנָח. וְהָרִי שֶׁם אֲבִיהָ לְמֹד, וְגַם אֲבִיו שֶׁל נָח נִקְרָא מְלֶךְ, הָרִי לָנוּ מַחְתָּנִים בְּשֶׁם זֶהָה..."

וְכִלְיָצוֹר מִחֻשְׁבַּת לְבוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם (ו, ה)

בְּזִקְנוֹתוֹ שֶׁל ה' חֶפֶץ חַיִּים, הַשִּׁבִּים קוּם לְהַפְּלָה בְּעֵלוֹת הַשַּׁחַר. נִסָּה הַיַּצֵּר הָרַע לְפַתּוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ: "רֵאָה כַּמָּה זָקֵן אַתָּה, מִדּוּעַ עֲלִיךָ לְהַשְׁכִּים קוּם בְּשַׁעֲהָ בַּה מְקַדְמָתָ?". אָמַר לוֹ ה' חֶפֶץ חַיִּים: "וְהָרִי אַתָּה זָקֵן יוֹתֵר מִמֶּנִּי, שֶׁעֲלִיךָ נֶאֱמַר מְלֶכֶךְ זָקֵן וְכַסִּיל, וְהֵנָּה קָמָתָ בְּשַׁעֲהָ בַּה מְקַדְמָתָ וּמִצּוּי אַתָּה כֶּכָּךְ בְּאִמְצַע עֲבוֹדָתְךָ, וּמַה לָּךְ כִּי תִלְיֵן עֲלֶיךָ?!"

היה היה

משמירת שבת לא מפסידים

מבזני ירושלים ויקיריה, היה העסקן ואיש החסד רבי יוסף-לוי חגיז. נגיד גדול היה ובעל הזון ומעוץ בלתי מצויים. מפספו הרב יסד את הכל "ארץ נפתלי", למרגלות הר "קרני חסין" להפרכת השקמה בארץ הקדש, והוא שרכש מראש העיר הערבי כפרת אדמה, שעליה נבנתה שכונת "מקור ברוך", וכן רכש מגרש בקמוד לשכונת "שערי חסד" ואת אדמת שכונת "עץ חיים" בואכה ירושלים. כל ימיו הצטיין באהבת ישראל ואהבת ארץ ישראל, ובכל יום פשהיה פותח את חנותו ועסקיו, היה מוסר את הרוח הראשון לעני שהזדמן לו וקרא למעות אלו "ראשית הגז". אם לא הזדמן לפניו עני, היה משמר את הפסד במקום מיוחד כדי לחלקו לעניים.

לשיא פעילותו הצבורית ולטובת עניי ארץ ישראל, הגיע בתקופת מלחמת העולם הראשונה. הרעב הכה אז קשות בתושבי הארץ ורבים חללים נפלו. רבי יוסף-לוי הזיל זהב מכיסו ורכש מצרכי מזון רבים לחלקה לעניי העיר ללא תמורה. היו גם נזקקים שהתקשו להגיע אל מקום חלקת המצרכים, ורבי יוסף-לוי טרח להגנים לבייתם את המאכלים כדי להצילם מרדת שחת.

כשהרעב החריף וקץ המלחמה לא נראה באפק, העתיק רבי יוסף-לוי את מגוריו לעיר יפו. בחושי המסחריים המפתחים הבין עוד בתחלת המלחמה, כי הנפט עתיד להיות מבקש ביותר בעתות חרום, ובכספו רכש פחי נפט רבים אותם החביא בתחתית הבאר שבאחד מפרדסיו בפתח תקוה. היה זה בנגנו לחק התרבי שקבע, כי לכל אדם נתנת האפשרות להחזיק ברשותו פח נפט אחד בלבד. שבת אחת, הפתח השומר הערבי שהפקד על הפרדס לראות, ביצע חילים תרביים נכנסים אל הפרדס ועורכים בו חפוש יסודי. נראה היה כי מאן דהו גלה את אזני הממשל התרבי על המחבוא הגדול שבפרדס, ועד מהרה עלה בידי אחד החילים לגלות את האוצר הגדול במעמקי הבאר. המפקד הזעיק מייד את השומר וצוה עליו לעלות על הסוס ולהזמין במהירות את בעל הפרדס לפניו, פן יבצע לו.

כשהגיע השומר המבהל לשכונת נוה צדק בעיר יפו, מצא את רבי יוסף-לוי מסב לסעדת השבת. בפנים חירות ספר השומר על בקור הפתע של המפקד התרבי וחילויו, על מציאת אוצר הנפט בתחתית הבאר ועל הפקדה החמומה להתניב לכל דחוי בפני המפקד. להפתעת השומר, לא הביע רבי יוסף-לוי אותות פחד. הוא סיס את זמירות השבת, סיס את ברפת המזון בנחת ופנה אל השומר: "ראשית, מי התיר לך להשתמש בסוס שלי בשבת? הרי הזהרת אותך כמה פעמים שאני מצוה על שבייתת בהמות! לך ושכר חמור או סוס בשוק של יפו, חזר לפרדס ואמר למפקד שאני בעצומה של השבת ודבריו של האלקים חשובים לי יותר מפקדה של קצין תרבי". נקל לתאר את הזעם שאפף את המפקד כששמע את תשובת בעל הפרדס, אך לא היה לאל ידו לעשות מאומה. שני חילים נותרו בפרדס והמפקד הודיע, כי בכונתו לשוב למחרת בבקר.

בשעת בקר מקדמת, הזדרז רבי יוסף-לוי להתניב בפני המפקד התרבי. "מדוע לא באת איתך מלך? שאל המפקד בקול רועם ורבי יוסף השיב: "קבלתי פקדה מידי מישוהו חשוב מקד, שלא להופיע!" מי הוא זה ואיזהו? שאל הקצין בזעם והיהודי השיב: "בזאת העולם! שוה בנפשך, אדוני הקצין, אלו היית מקבל פקדה מהפלטון ירום הודו וקצין רם דרג היה מצוה אחרת, למי היית מציא? הלא גם אתה מאמין בבזר העולם שהוא מלך מלכי המלכים, ופקדונותיו מחיבות את בלנו".

"ומה עם הנפט שמצאתי בפרדסך?" שאל הקצין, "האם גם זה מצות האלקים?" "בזדאי" השיב רבי יוסף-לוי בנעם ונתרמית נמלצת שהיתה שגורה על פיו, "האם יעלה על דעתך שאגור נפט בשבילי ואסגן את חיי? את כל הנפט הכנתי בשביל העניים והמסכנים שאין להם במה לחמם את מזונם. תוכל לברר ביפו ובירושלים אודות מעשי למען העניים". "האם לא ידעת שאתה עובר על החק וצפוי לענש כבד?" הקשה המפקד ורבי יוסף-לוי השיב בלי הסוס: "מי שדואג לעניים ולנצרכים, האלקים מגן עליו. גם אתה תעזר לי עכשו ובכך תזכה גם אתה להגנה בעת המלחמה הקשה". דבריו של רבי יוסף-לוי רכבו את לבו של הקצין הנקשה ועל פניו הופיע חיוך. לאחר הרהור קל אמר: "גם אני בן האלקים, אולם אם היית מופיע איתך מלך לפני לא הייתי מאמין לך בדרך. אך כשנראיתי שבאמת ירא אתה את האלקים ושומר על השבת גם במקור תניד, ודאי איש ישר אתה. משחרר אני אותך ואת הנפט שבברשותך, כדי שתוכל להמשיך לעזור לעניים ולמסכנים". בסיומו את דבריו, הצדיע הקצין התרבי לרבי יוסף-לוי ועזב את הפרדס יחד עם חילו. רבי יוסף-לוי עמד המום ונגוש, וידע כי בזכות השבת נצלו חייו והחזרו לו במתנה. מוצא שפתיו תשמר, ורבי יוסף-לוי עמד בדבורו. את כל הנפט היקר חלק לעניים ונזקקים, ולא הותר לעצמו אפלו פח אחד.

רבי יוסף-לוי נפטר בירושלים בשם טוב בה' באדר תשל"ד ונטמן בהר הזיתים. רעייתו מרת קליא שהיתה אשה יקרה ורבת חסד, נפטרה בכ"ב בתשרי תשל"ט. לאחר פטירתו, התפרסמו חידושיו על התורה בספר "הגניגים ועינינים", ומעשיו רבים חיים סרנא ראש ישיבת חברון, את ישיבת "מענות חי"ל" על שמו ולזכרו.

מאורות

רבנו **משה סופר** "החת"ם סופר" ז"ע ליום ההולוא כ"ה בתשרי ת"ר

פארה של יהדות הנגריה ומנהיג דורו. מגדולי הרבנים והפוסקים בדורות האחרונים ולוחם מלחמת התורה נגד מהר"ם ומחריביה. און עצום בכל מקמי התורה, כמו גם חכמות כלליות וגדולי דורו העריצוהו והאדירו את שמו. תלמידו המבוקש של רבי נתן אדלר וכן למד מפי רבי פינקס הלוי הורוץ בעל הפלא"ה. רבה הנערץ של פראבורג במשך 33 שנה וראש הישיבה הרמה שייסד בה. מפרשבורג יצאה תורה ומשם הנהיג את דורו בקמה. גם בנו "הכתב סופר" ונקדו הישט סופר", כהנה ברבנות פראבורג במשך 33 שנה. גם הנין, רבי עקיבא סופר, שמש שם ברבנות במשך 33 שנה וזא עלה לארץ הקדש. הותר אחריו חבורים רבים על התורה והש"ס, שאלות ותשובות ודרשות, ומבנה חת"ם סופר על שם ספרו: "חודשי תורת משה סופר". צדיקים אמרו עליו שתורתו מן השמים וראיה היא, שכל דבריו התקבלו בכל תפוצות ישראל, וכן אמרו עליו שמכל תשובה שלו משפעת וקאת שמים. העיד על עצמו שבצעירותו לא עלה על מטהו במשך 14 שנה ועסק בתורה ביגיעה עצומה. נודע במלחמתו התקיפה כנגד המשפילים והרפורמים שקבשו לתקן את היהדות, ונודעה מליצתו "חדש אסור מן התורה" וכוונתו שהחדשנות של הרפורמה אסורה מן התורה. מאשתו השניה בתו של און ישראל, רבי עקיבא אגור, נולדו אחד עשר ילדיו גדולי תורה ויראה ומצאצאיו התקפפה שלשלת ענפה עד ימינו אנו.

יוסיף דעת

"ולשת גם הוא ילד בן ויקרא את שמו אנש אז החל לקרא בשם ה' (ד, ט). האבן עזרא מפרש את תיבת "החל" מלשון התחלה, שבזמן אנוש, בני של שנת בן אדם הראשון, התחילו בני האדם להתפלל אל ה', וכן פירש הר"ק שעד דור אנוש חשבו שאי אפשר לבטל גזירת שמים ומזמן אנוש החלו להתפלל לשינוי הגזירה. אולם רש"י מפרש מלשון חוליו, וכן כתב הרמב"ם שבזמן אנוש החלו בני האדם לטעות ולחשוב שצריך לתת כבוד לכוכבים ולגלגלים שהם שרי המלך. מהר"ל מתבטא וכותב: "והראב"ע פירש אותו לשבח, אין רוח חכמים נוחה הימנו, לפי שיש ללמוד מענין הפרשה דלא באה לספר בשבחם, וכי אפשר לפרש להיות קוראים עתה בשם ה' ומצאנו כאשר החל לרוב היו תמיד חוטאים יותר, ואין נאמר דאכשר דרי"?

הספורנו מפרש שצדיקי הדור החלו לדרוש לרבים בשם ה' והרמב"ן כתב, שאנוש לא עבד עבודה זרה עד שמת אדם הראשון. בפירוש הרא"ש מובא, שבאו בני הדור לאנוש שאלוהו מה עם אביך? אמר להם: ש. מי אבי אביך? אדם. ומה שם אביו? אמר להם: לא היה לו אב, שהקב"ה ברא גולם מן הארץ ונפח בו נשמת חיים. התעניינו כיצד ברא, לקח אנוש רגבי עפר ועשאו צורת גולם. נכנס בגולם שד והתהו בו חיות ומיד אמרו "זה אלוקינו" והאמינו בו. ולכן הציף הקב"ה עליהם את הים ושליש העולם הוצף במים. בירושלמי מובא שהים הגדול הציף את העולם פעמים בודו אנוש ובדור הפלגה, עד קלבריה שבאסטיה ובשניה עד ברבריה בצפון אפריקה, ויש אומרים עד ברבריה ובשניה עד עכו ויפו שבארץ ישראל. מזמן אנוש השתנה הטבע בארבעה שניונים: ההרים נעשו טרשים, התחיל המת להעלות רימה ותולעה, נעשו פניהם כקופים, ונעשה גופם חולים למזיקים. בילקוט שמעוני מוסיף גם שקומתם התמעטה כנאמר בישעיה: "והקב"הים ישפלו".

פְּרָטִים הַפִּים שֶׁעָלָה בַגּוֹרֵל

בְּרַל הָאוֹפֶה, הַתְּגוּרָר בְּעִיר קַרְקָא. בְּלִם הַפִּירוּוָהוּ בְּאוֹפֶה הַעוֹגוֹת בְּעִיר וַיְדַעוּ בִּי הוּא יֵשֶׁר דְּרָךְ וְנָקִי כַפַּיִם. הוּא הַתְּבַלֵּט גַּם בְּזִקְנוֹ הָאָרֶךְ שֶׁשָׁנָה לוֹ פָּנִים שֶׁל תַּלְמִיד חֶכֶם נֶשׂוּא פָּנִים, אוֹלָם לְאִמְתּוֹ שֶׁל דְּבַר הַיְהוָה בְּרַל יְהוּדִי פְּשׁוּט, שֶׁבִקְשֵׁי יָדַע לְהַתְּפַלֵּל וְלִלְמַד מַעֲט. אֵךְ תְּפִלָּתוֹ הִיָּתְהָ בְּטַהַר לֵב וּבְדַבְּקוּת נִפְלְאוֹה. מְדַקְדֵק הָיָה בַּמְצוֹת וְשָׁמַר עַל כַּסְפֵּי הַזֵּוּלָת מִכָּל מַשְׁמֶר.

בְּאִמּוֹר, עֵסֶק בְּרַל לְפָרְנִסְתּוֹ בְּאִפִּית עוֹגוֹת וּמִינֵי מֵאֲפָה שׁוֹנִים, אוֹתָם הָיָה מוֹכֵר בְּשׁוּק שֶׁל קַרְקָא הַבִּירָה, אֵךְ הַמְּזֵל הָיָה מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה. מַעוֹלָם לֹא הִיָּתְהָ הַפְּרָנְסָה מְצוּיָה בְּכִיסוֹ הוּא הַתְּקַשָּׁה לְהִבְיֵא לְחֶם לְפִי הַטֶּף. לְעֵתִים רַעְבּוֹ יִלְדִּי לְלֶחֶם, וְהַתְּקַמָּם בְּהֶם הַפְּתִגָּם הַיְדוּעֵ שֶׁ"אִם אֵין לְחֶם אוֹכְלִים עוֹגוֹת..."

עָבְרוּ יָמִים אֲרָפִים וּבְרַל הַחֲלִיט לְהִרְחִיב אֶת הַמֵּאֲפִיָּה שֶׁבְּרִשׁוֹתוֹ. "אִם אֲשַׁקִּיעַ בְּמִקּוֹם סְכוּם נֶכֶד", חָשַׁב בְּרַל בְּלִבּוֹ, "אוֹכֵל לְהַגְדִּיל אֶת יְצוּר מִינֵי הַמֵּאֲפָה וְכֵן אוֹכֵל לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר", חֲכַנָּה. אֵךְ כִּסְף מְנַלְן? מַהִיכֵן לוֹ סְכוּם כֹּה גָדוֹל כְּדֵי לְהַשְׁקִיעַ בַּתְּחוּכָה שֶׁל הַמֵּאֲפִיָּה? יֵשֶׁב בְּרַל וְשִׁפֵּף תְּפִלָּה לְפָנֵי בּוֹרָא הַעוֹלָם לְפַתַּח לוֹ שַׁעֲרֵי פְּרָנְסָה וְלְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו שִׁפְעֵי שֶׁל הַרְחֵבָה וְעֵשֶׁר.

בְּקָר אַחַד, עָבַר בְּרַל בְּרַחוּבָה הָרְאִשִׁי שֶׁל קַרְקָא וַיִּבְדְּלוּ מִגֶּשֶׁת עִם מִינֵי מֵאֲפָה מִהַבִּילִים שֶׁהִדִּיפוּ רִיחוֹת עֲרִיבִים וְנִיעִימִים. בְּדַרְבּוֹ, רָאָה אֲנָשִׁים רַבִּים הַמְּתַגַּדְדִים בְּמִרְכָּז הַרְחוּב וְהוּא הַתְּעַנְנֵן לְפִשְׁרֵי הַבְּמִלָּה. נוֹדַע לוֹ לְבְרַל, בִּי אֵל הַמְּקוֹם הַגִּיעַ פְּקִיד הַפִּיִם הַמְּשַׁלְתִי וְהוּא מְצִיעַ לְעוֹבְרִים וְשָׁבִים לְרַבֵּשׁ פְּרָטִים פִּיִם לְקִרְאוֹת הַהַגְרָלָה הַגְּדוֹלָה שֶׁעֵתִידָה לְהַתְּקִיֵם בְּעוֹד חֲדָשִׁים מִסְפָּר. מַעוֹלָם לֹא נִסָּה בְּרַל אֶת מְזוֹל בְּפִיִם וּמַעוֹלָם גַּם לֹא יָחַס שׁוּם חֲשִׁיבוֹת לְהַגְרָלוֹת לְמִינֵיהֶן. "עַל כִּסְף צְרִידָה לְעַמְלִי" חָזַר בְּרַל עַל מִשְׁנַתּוֹ הַסְּדוּרָה, "בְּזַעַת אִפְיָה תֹאכַל לְחֶם" הַמְּשִׁיחַ, אֵךְ מִשׁוּם-מָה הַחֲלִיט הַפַּעַם לְנִסּוֹת אֶת מְזוֹלוֹ. הַדְּחַף לְהִרְחִיב הַמֵּאֲפִיָּה הַאִיצָה בּוֹ לְהוֹשִׁיט לְפִקִּיד הַפִּיִם סְכוּם נֶכֶד, אוֹתוֹ שָׁמַר מִכָּל מַשְׁמֶר לְהַגְדִּיל עֵסֶקוֹ, וּבְתַמּוּדָה קָבַל פְּרָטִים פִּיִם מִהֶדֶר. בְּדַרְבּוֹ, הִכְהוּ לִבּוֹ עַל מַעֲשָׂיו הַנְּמָקֵה, אוֹלָם אֶת הַנְּעֻשָׂה אֵין לְהַשִּׁיב.

הַיָּמִים הַבָּאִים לֹא הִיטִיבוּ עִם בְּרַל. הַעֲסָקִים הִלְכוּ וְנִחְלְשׁוּ וְחִלּוּמוֹ לְהִרְחִיב הַמֵּאֲפִיָּה הִלָּךְ וְהַתְּרַחֵק. בְּקִשֵׁי הַצְּלִיחַ לְשִׁמּוֹר עַל מַעֲגַל הַקּוֹזִיִם הַמְּצַמְצָם שֶׁל מוֹצְרֵיו, וְתַקְלוֹת שׁוֹנוֹת וּמִשְׁנׁוֹת צָצוּ בְּדַרְבּוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ מִים עַד נֶפֶשׁ. בְּמֶר לִבּוֹ, אֵין בְּרַל אֵל בֵּיתוֹ שֶׁל אַחַד מִרְבֵּנֵי קַרְקָא הַמְּפָרְסָמִים, הַלּוֹא הוּא רַבִּי יוֹסֵף עֲנַגֵּל, שֶׁהָיָה מְגוֹדְלִי גְאוּנֵי הַדּוֹר, וְכַשְׁעַמַּד לְפָנָיו פָּרֵץ בְּכָבִי מֶר.

בְּמֶר נֶפֶשׁ תַּנְהָ בְּרַל אֶת תְּלֹאוֹתָיו בְּפָנֵי הָרַב וּלְבַסּוֹף סִפֵּר לוֹ עַל חִלּוּמוֹ לְהִרְחִיב אֶת מֵאֲפִיתוֹ וְלְהִיטִיב אֶת מְצוּבוֹ הַחֲמִירִי, אֵךְ הַכִּסְף מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה. נִכְמְרוּ רַחֲמָיו שֶׁל הָרַב וְהוּא חָחַל לְהַתְּעַנְנֵן מִקְרוֹב בְּסְכוּם חֲסֵר וְאֵן שְׂאֵל: "הֵאֵם יֵשׁ לָךְ הַצָּעָה כְּלִשְׁחִי שֶׁמִּמֶּנָּה תוֹכַל לְהַרְוִיחַ אֶת הַסְּכוּם הַיְדוּשׁ לָךְ?" "כֵּן" הִשִּׁיב בְּרַל בְּלִי הַסּוּם, וּבְדַבְּרוֹ הוֹצִיא מִכִּיסוֹ אֶת פְּרָטִים הַהַגְרָלָה שֶׁהָיָה כְּבָר מְקַמֵּט וּמְפָרֵר, "אֵנִי מְבַקֵּשׁ מִהָרַב לְבְּרַכֵּנִי, שֶׁכְּפְּרָטִים זֶה יִצָּא בַּגּוֹרֵל הַפִּיִם וְאִצָּה בְּסְכוּם גְּדוֹל".

כַּשֶּׁשֶׁמַע אֶת בְּקִשְׁתּוֹ הַנוֹעֵזָת שֶׁל בְּרַל הָאוֹפֶה, שָׁקַע רַבִּי יוֹסֵף בְּמַחְשְׁבוֹת עֲמֻקּוֹת. לֹא הָיָה זֶה דְּרָכּוֹ מַעוֹלָם, אוֹלָם הַפַּעַם הִבִּין כִּי כָלוּ כָּל הַקְּצִיּוֹן וְיֵשׁ כָּאֵן עֲנִיָן שֶׁל פְּקוּחַ נֶפֶשׁ. הוּא נִנְעַר מִשְׁרַעְפּוֹ, הִבִּיט בְּפָנָיו שֶׁל בְּרַל וְאָמַר: "זָרַשׁ אֶת הַיְאוּשׁ מִלְּבָבְךָ. בְּחִסְדֵי שָׁמַיִם יַעֲלֶה פְּרָטִיסְךָ בַּגּוֹרֵל הַקְּרוֹב וְתִזְכֶּה לְשִׁפְעֵי שֶׁל פְּרָנְסָה". בְּעֵינָיו שֶׁל בְּרַל נִצַּח הָאוֹר וְהוּא מִהַר לְבֵיתוֹ בְּשִׁמְחָה, כִּשְׁהוּא שׁוֹמֵר עַל פְּרָטִים הַהַגְרָלָה כְּעַל אִישׁוֹן עֵינָיו.

מִיָּתֵר לְהַאֲרִיד וּלְסַפֵּר, בִּי לְאַחַר תְּקוּפַה קְצָרָה נוֹדַע, שֶׁהַזִּכְּהָ מֵאֲשֶׁר בַּהַגְרָלָה הַגְּדוֹלָה הֵנּוּ לֹא אַחַר מֵאֲשֶׁר בְּרַל הִיְהוּדִי, אוֹפֶה הַעוֹגוֹת מִקְרָקָא. מֵאֲפִיתוֹ הִרְחִיבָה לְכֹל הַכֵּר וּמֵאֲזֵן הַחֵל קָרְנֵי לְהַתְּרוֹמֵם. מֵאֲזֵן הַחֵל לְהַצְּלִיחַ, נִהַג בְּרַל לְשַׁלַּח מְדֵי עָרֵב שֶׁבֶת אֶת אַחַד מִמְּשַׁרְתָּיו, כִּשְׁבִידוֹ חֲלָה גְדוֹלָה וְאִפְּוִיָה הִיטֵב, אוֹתָהּ הִנִּיחַ בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף עֲנַגֵּל וְעָלָה הָיָה הָרַב בּוֹצֵעַ בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית יַחַד עִם תַּלְמִידָיו וּמַעֲרִיצָיו שֶׁהִסְבּוּ עַל שְׁלָחָנוֹ.

תְּקוּפַה קְצָרָה לְאַחַר מִפְּנֵי, שׁוּב הִגִּיעַ בְּרַל הָאוֹפֶה, שֶׁהַפַּעַם כְּבָר הִפְךָ לְאִישׁ אִמִּיד וּבַעַל קְמוּז, וְשׁוּב הַחֵל לְהַפְצִיר בְּרַב לְבְּרַכּוֹ שֶׁכְּפְּרָטִים הַפִּיִם שֶׁבִידוֹ יַעֲלֶה בַּגּוֹרֵל, אוֹלָם הַפַּעַם גָּעַר בּוֹ הָרַב וּכְמַעַט שֶׁגָּרְשׁוּ מַעַל פָּנָיו. הוּא לֹא חָפֵץ לְשַׁמֵּעַ מֵאוֹמְרָה עֲנִיָן וּבִקְשׁ לְהַשְׁכִּיחַ מִלֵּב בְּלֶם אֶת מַעֲשָׂה הַנֶּסֶם שֶׁעָשָׂה בַּהַגְרָלָה הָרְאִשׁוֹנָה.

בְּרַל הָאוֹפֶה הַמְּשִׁיחַ בְּמִנְהַגוֹ בְּמִשְׁךְ מִסְפָּר שָׁנִים, עַד פָּרֵץ מְלַחֲמַת הַעוֹלָם הָרְאִשׁוֹנָה. אֵז, נִאֲלָץ רַבִּי יוֹסֵף עֲנַגֵּל לְטַל אֶת מִקַּל הַנְּדוּדִים וְהוּא עָבַר לְוִיָּה בֵּית אוֹסְטְרִיָּה, שֶׁם תְּמַכּוּ בּוֹ מַעֲרִיצָיו וְהוּא הַתְּמַסֵּר לְלַמּוּד הַתּוֹרָה לְכֹל דְּאִגּוֹת שֶׁל פְּרָנְסָה. בְּחַג הַסְּפּוֹת שֶׁל שְׁנַת ת"פ, חֲלָה רַבִּי יוֹסֵף בְּזִלְקַת רֵאוֹת וּבְבִי דְרִאֵשׁ חֹדֶשׁ מִרְחֻשׁוֹן, עִם כְּנִיסַת הַשְּׁבֶת, יָצָא לְנַסְמוֹ בְּטַהֲרָה. ♦

פְּנִינֵי אוֹר הַחַיִּים

מְדַבְּרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ

נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאִרְאָה מִרְאוֹת אֱלֹהִים בּוֹרָא קְצוֹת הָאָרֶץ, וְאִתְּבוּנוֹן בְּמַה שֶׁהִרְשִׁיתִי לְהַתְּבוּנוֹן בַּפֶּתַח דְּבַרִי קְדוֹשׁ, וְהַעֲרִיזוֹתִי מִמְּזוֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה:

וַיְדַרְךָ רַמְזוֹ לְרֵשׁוֹ תַבַּת בְּרִאשִׁית שֶׁכָּבוֹן בְּרוּךְ הוּא לֹאֵר בְּשִׁבְלֵי תּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאוֹת רִאשִׁית וּפְרוּשׁ בִּי"ת שֶׁל בְּרִאשִׁית הִיא בִּי"ת הַסְּפָרָה, וּמַעֲתָהּ מִי שֶׁזָּכָה בַּתּוֹרָה זָכָה כְּכֹל הַעוֹלָם וּמִי שֶׁלֹּא זָכָה בַּתּוֹרָה אֵין לוֹ לְהַנּוֹת מִן הַעוֹלָם עַד מְדַרְךָ כֵּף רָגֵל, זוֹלָת אִם יִשְׁמַשׁ בְּיָשָׁר עֲמִלְיָה. וְגַם אִמְרוּ בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוֹ רִאשִׁית, דְּכַתִּיב רִאשִׁית תְּבוּאוֹתָהּ, וְאֵין מֵאֲמָרִים זֶה מִכְחִישׁ הָרִאשׁוֹן, כִּי טַעַם עֲצָמוֹ שֶׁנִּקְרָאוֹ יִשְׂרָאֵל רִאשִׁית הוּא לְצַד קִבְּלָתָם הַתּוֹרָה וְזָכָה נִבְדְּלוּ לְשֵׁם וְלְתַהֲלָה מִהַעֲמִים, וְגַם אִמְרוּ בְּשִׁבְלֵי אֲבִרְהָם וּבְשִׁבְלֵי יַעֲקֹב וְהַכֵּל הוֹלֵךְ לְטַעַם הָרִאשׁוֹן עֵקֵב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבִרְהָם וְגו'. גַּם אִמְרוּ בְּשִׁבְלֵי יִרְאָה שֶׁנִּקְרָאוֹת רִאשִׁית דְּכַתִּיב רִאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה', כִּי הוּא זֶה גַּם כֵּן יְסוּד הַתּוֹרָה כִּי אִם אֵין חֲכָמָה אֵין יְרָאוּהָ, וְאִם אֵין יְרָאוֹת ה' אֵין תּוֹרָה, כִּי הוּא אוֹצֵר נְחָמַד לְתוֹרָה: עוֹד יִרְמוּ כִּי לְהִיוֹת יֵשִׁיב ב' עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, וְהָאֵדָם עַל יְדֵי הַתְּעַסְקוֹ בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשָׂיִם טוֹבִים יְשִׁיג הַטּוֹב וְהַחַיִּים, כָּאֵן הוֹדִיעֵנו הַכְּתוּב כִּי לֹא יִשְׁלַם לְצַדִּיקִים שֶׁכֵּר הַתּוֹרָה וְהַמְצוּת בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד אֲשֶׁר יִבִּין לְחֶם אוֹצֵר הַטּוֹב שֶׁהִיא הַעֲקָר לְחֻלְקַת הַנְּשִׁמָּה, וְאַחַר כֵּן אִם יוֹתֵר מִיִּטְבִּיבֵן לוֹ גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי יִבְרַח ה' תַּחֲלָה לְהִבִּין לְאֵדָם גְּמוּל עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הַנְּצִיחִי, הוּא שְׂרָמֵז בְּאוֹמְרוֹ בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם שֶׁהֵם עוֹלָם הַנְּשִׁמּוֹת וְאַחַר כֵּן וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהוּא עוֹלָם הַשִּׁפְּלָה אִם הַעֲדִיף בְּטוֹבוֹ, הֵא לְמַדְתָּ שְׂאִיִן מִיִּטְבִּיבֵן לְצַדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד אַחַר שֶׁיִּזְכְּרוּ בְּנִחְלָתָם לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים:

דְּבַרֵי הַיָּמִים

בכ"ה בתשרי ג'תי"ג, שנה לאחר סיום הבנייה של בית המקדש השני, כינס עזרא הסופר שעלה מבבל את העם שבארץ ישראל, והוכיח אותם על כך שלא שמרו על טהרת עם ישראל והתערבו בין העמים. עזרא הקריא בפניהם את דברי התורה על חשיבותו של עם ישראל, שהוא העם הנבחר ובניו האהובים של הקב"ה, והעם כולו נעה בכבייה וקיבל על עצמו לשוב בתשובה שלימה ולהתקרב אל אביהם שבשמים. הנשים הנוכריות גורשו והעם הטהר בתענית ובצום, בתשובה ובתפילה. מאז, התחילה תקופת התחדשות בעם ישראל בראשות עזרא הסופר, אשר "החזיר עטרה ליושנה".

ביום זה, כינס עזרא הסופר את אנשי הכנסת הגדולה, אשר קבעו את היסודות של התורה שבעל פה ואת התקנות והסייגים המלווים את עם ישראל עד היום, והם התפללו לקב"ה שיבטל מעליהם את היצר הרע של עבודה זרה, שבגללו נחרב בית המקדש הראשון ועם ישראל גלה מארצו. "עדיין היצר מרקד בינינו" אמרו החכמים, ואין אנו חפצים לא בו ולא בשכרו. נפל פתק מהשמים שהיה כתוב בו: "אמת", והבינו שחוטמנו של הקב"ה כן. הבענו שלושה ימים ולילות, ולאחר מכן יצא היצר בדמותו של גור אריה עשוי אש מבית קודשי הקודשים. אמר להם הנביא זכריה בן ערו: "הוא היצר של עבודה זרה!" כשתפסוהו והכניסוהו לדוד של עופרת, נפלה שערך ממנו וקולו נשמע במרחק של ארבע מאות פרסה. הכניסוהו לדוד עופרת כדי להשתק קולו ומאז נעלם היצר של עבודה זרה. בעקבות העם היהודי, החלו גם אומות העולם להאמין בקל אחד.

משבח

ביתו של רבנו המהרש"א, היה פתוח לרווחה וכל עובר ארח היה נכנס לביתו וזוכה שם לקבל ארוחה קמה ומקום ללון, בלי לשלם מאומה. זכה המהרש"א והתאחדו על שלחנו תורה וגדלה, וכל ימיו ישב והנה בתורה יחד עם עמודי העבודה והחסד בהם אחז בעו. צדיקים אמרו עליו, שחבר את כל ספריו ברוח הקדש. על משקוף ביתו של המהרש"א, היה חרות הפסוק שבספר איוב: "בחוץ לאילני גר דלתי לארץ אפתח", ובעקבות הכרזה זו היה העניינים באי ביתו. הפתחת התנוססה על הבית עד שנת תרמ"ט, ועדי ראיה מסרו מסרת זו לדורות הבאים, ובאותה שנה נשרף הבית.

פעם שהיה רבי ישראל הגר מויז'ניץ בעירת המרפא בקלסברד, אליה נסע להבראה לאחר שגופו נחלש. בשבת בבקר, ראה הרבי פי אחד הרבנים שבא להתפלל במחצתו, אינו חש בטוב והוא נחלש כלכו. מהר הרבי להזמין לחדרו וצוה לאחד המשרתים להגיש פוסות חמוי ומיני מזונות. כבוד רבי ישראל את הרב לטעם מעט ולהתחזק קמעה, אולם הרב הפס לאכל לפני התפלה. ברך הרבי בקול, טעם מעט מהעוגה ושתה את פוס החמין. הוקל הדבר על הרב ואף הוא אכל והיטיב את לבו, עד שאורו עיניו והוא חש בכריה חדשה. לאחר שהרב התאושש מעט, אמר לו הרבי: "אל תחשב כבודו, פי אני רגיל לאכל לפני התפלה. עשיתי רק מפנין שראיתי את הלשחה, והבנתי שאם אבקש מקוה לאכל לפני התפלה לא תעשה כן, ולכן נאלצתי לאכל כדי להצילך".

היה זה לפני כמאה שנה, בדמדומיה של מלחמת העולם הראשונה. אחד מיקורי וירושלים, רבי יעקב ולנסקי מקוסוב, נפטר בדמי ימיו ב"א במרחשון תרע"ח. בארבעים יום לאחר פטירתו, באור ליום ששי כ"ב בכסלו, התגלה המנוח לאשתו ואמר לה: "נשאר לך מעט קמח בבית. לושי את הקמח לטעם והכיני ממנה לחם מלוא התנור ואת הכל חלקי לעניים ורעבים בעיר, וגם האכילי את בני המשפחה כדי שבעה". הימים היו ימי רעב, בירושלים הסתובבו מאות אנשים נפוחי כפון ומדי יום מתו רבים מרעב ומחסר תזונה. אכלוסייתה של ירושלים התמטטה עד פמחצית, והיה זה פסיון קשה לאלמנה לקיים את דברי החלום. אולם אשה פשרה היתה ורבת חסד, ולא יכלה לעמד מנגד בשראיתה סביב לדיים רעבים גם צמאים. השפיקה בבקר יום ששי קום, נטלה את כל הקמח שברשותה ובמאפיה השכונתית אפתה חלות טריות לרב. ריח האפיה הנה ברחבי השכונה, וליד דלת המאפיה התגודדו רבים שזה עתה ועד עתה לא יכלו לחם טרי. עמדה האלמנה הצדקנית וחלקה לכל אחד חלות הישר מהתנור עד שאנלה הפמות ולמשפחה לא נותרו כי אם חלה אחת ומחצה. עמדה האשה בגבורה בנסיון וראה זה פלא, במוצאי השבת הקרובה, הסתער הצבא האנגלי על ירושלים בזיום ראשון כ"ד בכסלו שחררה העיר מעלם של התרפים ובבת אחת נפסק הרעב בעיר. האנגלים פרצו את מחסני הקמח שהחרמו בידי התרפים והסחורה נמכרה לתושבים במחיר מוזל.

החקימו באשה דברי זהר הקדוש, כי בעת רעב ומלחמה שולטות בעולם רוחות רעות, ומי שעושה חסד עם הבריות ומאכיל עניים, דוחה את הרוחות שלא ישלטו בעולם ומחליש את בהם של הצד השלילי.

ברשותו של האמרי אמת מגור, היו תפליון קדושות ומיחסות שבתבן הצדיק המפרסם רבי משה ממשורסק, ואותו היה מניח רק בערב יום פפור. פעם בא אליו בחור וספר לו שאין לו תפליון, והרבי הענין לו את התפליון היקרות שברשותו. התפלואו בגיו והרבי הסביר: "נאמר בתורה 'כל חלב לה', כמו שאת החלב שהוא החלק המשבח בבקמה נותנים לה, כך פשוטתנים צדקה לעניים צריך לתת את החלק המשבח ביותר".

פעם נכנסו שני גבאי צדקה אל רבי וזקאל לנדא מפרג, הינדע ביהודה, והתירמוהו לפדיון שבויים. "לאיזה סכום אתם זקוקים?" שאל והללו השיבו: "לשלוש מאות דינרים". הגיש להם צורר כסף ואמר: "הרי לכם מאתים ותשעים דינרים, את השאר תוכלו לטוס אצל אחריים". התפלואו הנבאים: אם נתן בענין יפה, יתן את הכל. הסביר להם רבי וזקאל: "הרי אמרו חז"ל 'הרוצה שיתן ולא יתנו אחריים, עינו רעה בשל אחריים'. רוצה אני שגם בני העיר ישתתפו בצדקה זו".

רבי אביש מפרנקפורט, בןבו בשנת בצורת את כל פספו לפרנסת עניים. שאל אחד מתושבי העיר: "רבי והרי אמרו חז"ל שתמכזבו אל יבזבו יותר מחמש?" השיב הרב: "בדברים אלו אינם אמורים במקום שיש פקוח נפש, שדרי אפלו שבת נדחית מפני פקוח נפש וכל שכן דברי רבנו". וסיים: "וכל מי שנותן צדקה, עליו נאמר במשלי 'ידך צדקה וחסד ימצא חיים צדקה ויבדו'".

מטעים

וירדו בבלת הים (א, כ)
מטעים בטעמי קדמא ואולא, ובפני יוסף מצא בכר רמז לנאמר בתקוני זהר, שהם תלמידי חכמים המתרבים ביום התורה, והם מקדימים והולכים ומתגברים בתורה.

ובכליתיה הרמשת עליהרץ (שם כח)
בספרי תיקון הטפחה תחת תבת הרמשת והיא מחפרת אל התבות ובכליתיה, ויש שמצאו כאן רמז לדברי המלבי"ם שברך את האדם שישלט על החיות המזיקות, ולכן רמזו כאן זקא החיה הרמשת לרמז על חיות מסוימות המזיקות.

ויבא לין מפרי האדמה (א, ט)
הבת ויבא מטעמת מלרע בשונה מתבת ויבא שאצל יעקב אבינו, ויש שכתבו שהסבה היא מפני שקיו הביא את מנחתו בזלזול ובפזיזות בלי להתבונן במנחה הראויה לה, ולכן מטעים מלרע במחירות. ואלו יעקב אבינו כבוד את אביו בראוי והתבונן בהקנת המנחה לאביו, ולכן נקרא מלעיל בשתיה ובהטעמה.

את"שם את"תם ואת"ת: (ה, ט)
שם מטעים בהפסק, כדי לרמז על השיבות לעמט שני אחי, הם ויפת.

מדגש

ועש אלקים את שני המארת הגדלים (א, טו).
הז"ל דרשו, שבתחלה נבראו השמש והירח כשהם שוים בגדלם, אולם לאחר שקטרתה הלכנה ואמרה 'אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד', המעיטה הקב"ה והירבה את צבאותיה הנוכבים והמזולות, להפיש את דעתה. בדעת זקנים פשוטו, שהיו גדולים ביחס לאחרים ואחד היה גדול מחברו, אך הר"א זיק מלשון "שני" שהוא מורה תמיד על שוויון מלא, וכן מצייני בענין שני שעירי יום הכפורים לה' ולעזאזל שנאמר בהם: "שני ודרשו חז"ל שיהיו שוים במראה, בקומה ובגיל. עוד שם בדעת זקנים, שלכן נאמר על הנעלבים ואינם עולבים "ואהביו כצאת השמש בגברתו", כשמש ששקעה את עלבונה מהירה, ומובאת שם הרסבה ב"וצר": "ראה והקטיו צורת הלכנה".

ממכה

כמר נוצרי שאל פעם יהודי פקח: "הרי אצלכם היהודים, הולכה הולך אחר היום, שנאמר 'זה ערב וזה בקר', ולכן בשבתות ובמועדים אתם מתחילים לשמח בערב שלפניו, ואלו הג פורים שונה הוא שאתם שמחים בלילה שלאחריו? השיב היהודי כדרכו בשאלה: "פיה שאלת, והרי אצלכם הנוצרים היום הולך אחר הלילה ואלו ביום הלילת אותו האיש משנים אתם? אלא שבימי הפורים נטשה הנס בידי נכרי, ולכן נוהגים אנחנו כמזאתכם, ובהקדמת אותו האיש שהיה יהודי, נוהגים אתם כמונו..."

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים מחולק לפי פרשות השבוע והמועדים לעונת רחמי חוויית ומלכד. ניתן לרכוש במחיר המפדים המובחבות

"הוא יסופך ראש ואתה תשופנו עקב" - היצר הרע לוכד את האדם בכך שהוא מעורר בו גאון בבחינת 'ראש', ואתה תכניעו על ידי ענוה בבחינת 'עקב', שנאמר 'עקב ענוה יראת ה' (אמרי יואב)

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פ"ק צפת ת"ו

פֿרֿשֿת בֿראשֿית • תשע"ט • גליון 277

אינטרעסאנט

יצר הרע של עבודה זרה

בראש השנה שנת ג"א תטו, קרא עזרא בספר התורה לפני העם וכל העם נתעורר בתשובה ובבכי, ויאמר להם עזרא (נחמ"ח, ט-י) "היום קדש הוא לה' אלקיכם אל תתאבלו ואל תבכו... לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים" וגו'. ואחר כך חגגו את ימי הסוכות בשמחה גדולה.

הזעקה והתענית

לאחר סוכות - בכ"ד תשרי נאספו לעצרת תשובה וזעקו אל ה' אלקיהם (ראה נחמ"ט), על היצר הרע של עבודה זרה אשר בגללו חרב בית ראשון ונהרגו הצדיקים והגלה אותם מארצם, ועדיין יצר זה מרקד ביננו. ירד להם פתק מן השמים שהיה כתוב בו: "אמת". וגזרו תענית שלשת ימים לילה ויום - כ"ה כ"ו כ"ז תשרי.

היצר נמסר בידם

ביום השלישי יצא גור אריות של אש מבית קודש הקדשים, תפסוהו וסגרו אותו בדוד של עופרת, וסתמו את פיו בעופרת⁴.

היצר של עריות

כשראו שעת רצון הוא, בקשו רחמים ונמסר בידם יצר הרע של עריות. החזיקו בו שלשה ימים עד כ"ט תשרי.

אז ראו שלא טוב הוא, כי חפשו עבור חולה ביצה טריה שנולדה בו ביום, ולא נמצא, שמאחר שבטל יצר הרע של עריות פסק חימום מן המעיים, והביצים שבמעי התרנגולות לא התבשלו⁵. לכן לקחו את היצר הרע וסמאו את עיניו, וזה הועיל שלא יתגרה אדם בקרוביו (יומא סט, ב; סנהדרין סד, א).

1) כדי שלא ישמע קולו ולא יתעוררו עליו רחמי שמים.
2) בלשון הגמרא כתוב "איבעו ביעתא בת יומא לחולה ולא אשכחו". המגיד ממעזריטש מבאר את הגמרא על פי חסידות: 'ביעתא' היא לשון תפילה (כמו 'צלותרהון ובעותרהון'), כי אותו יצר המחמם לעבירה בכוחו אפשר להתחמם בתפילה, והיות שבטל יצר זה, בקשו תפילה ראויה לשמה עבור רפואת חולה ולא מצאו.

והתחזקתם

ברוכים הבאים ימי השגרה

אה! איזה ימים עברו עלינו, ימים של תשובה והזדככות, ימים של שמחה והתרוממות, הלואי שלא ימושו מאתנו לארץ ימים.

אבל כדרך של עולם גם זה תם ונשלם, ועכשו אנו חוזרים לימים הרגילים, ימים של התמודדות ונסיונות אשר בתקופה האחרונה לפעמים כבר דמינו לחשב כי נעלמו וחלפו מאתנו.

אך זה רצון הבורא ברוך הוא, לא שנהיה בעולם רוחני עם המלאכים, מקום שאין בו נסיונות וקשיים, אלא דוקא כאן בעולמנו עם עניני היום יום הפסיחות את דעתנו, ודוקא מכאן נתגבר ונזכר את ה'.

אבל איך נוכל לו ליצר הזה?! ההוא שבתוך זמן קצר שוכח את הכל: את האלול, את הראש השנה ויום כפור, את הסוכות ושמחת תורה!?

ובכן נגלה לכם חידוש! דוקא עכשו הקב"ה נמצא אתנו יותר מאשר בימים הנוראים. פי הרי אמרו חז"ל 'כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו', וגם אמרו 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום אלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו', נמצא שפכל שהיצר גובר יותר גם העזר של הקב"ה גובר יותר.

וזהו מה שאמר הקב"ה **אעשה לו עזר כנגדו**, מכאן ה'ארח לחיים', שהקב"ה עושה עזר לאדם 'פ'נגדו - ב'כ"ך הדמיון, באותה מדה שה'נגדו' - היצר הרע מתגבר כנגדו. על פן אכן הימים הנפלאים שעברו עלינו, מלאו את אסמינו ברוחניות והתעלות, אבל הבה נשמח בימים ה'פשוטים', הבאים עלינו לטובה, בימים אשר הקב"ה מלוא אותנו ביותר על כל צעד ושעל, אמנם יותר בהסתר מאשר בימים הנפלאים שעברו עלינו, אבל הוא אתנו, מסתתר מאחורי הנסיונות ועוזר לנו ככל שדרוש.

קוֹרֵץ אֶתְּ אֶרֶץ

בְּרֵאשִׁית. בִּי"ת רבתי, שיכין האדם את לבו שיהיה בִּית מוכן לְרֵאשִׁית היא התורה שנקראת ראשית.

(החידושי הרי"ם)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מתחלת הבריאה ברא אלקים את האדם שבידו לבחור אֶת הַשָּׁמַיִם להפוך את הגשמיות לרוחניות, או חלילה אֶת הָאָרֶץ להפוך את הרוחניות לגשמיות. (אור החיים הק')

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים ... וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ. אם בְּרֵאשִׁית היום אדם מכיר שהכל בָּרָא אֱלֹקִים, אז יזכור שְׁהָאָרֶץ - הארציות, אינה אלא תְהוֹ וְבָהוּ. (חשבה לטובה)

וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. בחז"ל: 'שגנוז לצדיקים לעתיד לבא'. היכן נגנוז האור הגנוז - בתורה, שהצדיקים שיבואו בעתיד יוכלו לגלות אותה על ידי עמל התורה.

וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. הרואה את אלקים בכל מעשיו אשר הוא עושה, אז וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד - הכל יהיה טוב בעיניו. (דברי ישראל)

וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. 'אלקים' היא מדת הדין, על ידי שבת קודש מכלים ומסלקים את מדת הדין מן העולם. (דגל מחנה אפרים)

הָאָדָם, וַיֵּרָאשִׁית' שְׁנֵיהֶם אִם חָטָא וְשָׁב בְּתִשְׁבָּה שֶׁהוּא שָׁב לְהִיּוֹת כְּבְּרֵאשִׁית.

(ישמח ישראל בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר)

פְּנִינֵי בַּת עֵינַן

בְּרַחֲמִים מְלֻמָּטָה מְעוֹרֵר רַחֲמִים לְמַעַלָּה

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ. יְדוּעַ מְאֹמֵר הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ, שְׁעָקֵר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הִיָּה בְּשִׁבִיל שְׁיִקְרָא הַקָּב"ה רַחוּם וְחַנוּן וְכֵן בְּשָׂאֵר כָּל הַכְּנוּיִים שְׁבִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, כִּי לֹא הַבְּרִיּוֹת לֹא הִיָּה לְהַקָּב"ה עַל מִי לְרַחֵם, וְאִי אֶפְשָׁר הִיָּה לְקַרְאוֹ רַחוּם וְחַנוּן. אֲמָנָם כְּדִי לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הַרַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, צָרִיךְ אֲתֵּעֲרוֹתָא דְלִתְפָּא, שְׁהָאָדָם יִתְנַהֵג עִם הַבְּרִיּוֹת בְּמִדַּת הַרַחֲמִים וּבְכַךְ מְעוֹרֵר הַרַחֲמִים מְלֻמָּעַלָּה, כְּמֵאֵמֶר חַז"ל: "כָּל הַמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, מְרַחֵמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם". עַל זֶה אָמַר הַקָּב"ה: נַעֲשֶׂה אָדָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, כְּלוֹמֵר שְׁכַפְיָכוֹל הוּא דוֹמָה לִי בְּזֶה שֶׁהוּא יְכוֹל לְהִתְנַהֵג בְּאוֹתָן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שְׁלִי, כִּי עַל יְדֵי זֶה יְעוֹרֵר אֶת הַרַחֲמִים מְלֻמָּעַלָּה, וְהַקָּב"ה יוֹכֵל לְהַקְרִיא רַחוּם וְחַנוּן וְכוּ'.

אֵ שֵׁינֵן וְוֵאֲרֵט

תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא. כתוב במדרש שמשה רבנו שאל את הקב"ה על מה העולם עומד, אמר לו הקב"ה "תדשא הארץ דשא", לא ידע משה מה אמר לו הקב"ה, אמר לו וכי לא ידעת שבית המקדש עתיד ליחרב. צריך להבין מה היה הדין ודברים ביניהם. ויש לומר דהנה במשנה אחת שנינו: 'על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים', והקשו המפרשים הרי אחר כך כתוב במשנה: 'על שלשה דברים העולם קיים, על האמת ועל הדין ועל השלום'. ותירצו שהמשנה הראשונה היא בזמן שבית המקדש היה קיים, שאז היה עבודה - עבודת הקרבנות, אבל משחרב בית המקדש ובטלה עבודה, העולם קיים על אמת דין ושלום. וזה מה ששאל משה את הקדוש ברוך הוא על מה

אֵ טִיפֵּעַ וְעֵדְאֵנִק

על ידי תשובה מתחדש האדם כקטן שנולד

בְּרֵאשִׁית. אֵיִתָּא בְּתַקוּנֵי זֶהר שֶׁבְּרֵאשִׁית' הוּא נוֹטְרִיקוֹן ב' רֵאשִׁית'. וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ עַל פִּי מַה שְׁכַתֵּב הַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ בְּכּוֹנֵת הַתְּקִיעוֹת בְּחֻדְשׁ אֱלוֹל, כִּי בְּתַחֲלָה תוֹקְעִין תְּקִיעָה יְשָׁרָה הַמְּרַמֵּז שְׁקָדָם שְׁחָטָא הִיָּה בְּבַחֲנֵינָת "וְהָאֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל", וְאַחַר כֵּן שְׁבָרִים תְּרוּעָה, שְׂאָם חָטָא יִבְכֶּה וַיִּגְנַח וַיִּלֵּל עַל אֲשֶׁר פָּגַם וְקִלְקַל, וְאַחַר כֵּן בְּשֹׁשׁב בְּתִשְׁבָּה הוּא חוֹזֵר לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל כְּתִינּוֹק שְׁנוּלָד, וְזֶה הַתְּקִיעָה בְּסוּף. וְזֶה פְּרוּשׁ הַפְּסוּק "כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרַבִּי ה'", 'יִשְׂרָאֵל' לְשׁוֹן רַבִּים, אַחַת לְתַחֲלַת בְּרִיאָתוֹ שְׁהָאֱלֹקִים בָּרָא אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל, וְהַשְּׁנֵיָה לְאַחַר שְׁשׁוּב בְּתִשְׁבָּה וְחוֹזֵר לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אֶפְשָׁר לְבָאֵר גַּם עֵינַן ב' רֵאשִׁית, הֵרֵאשִׁית הֵרֵאשׁוּנָה בְּשְׁנוּלָד

מַעֲשֵׂה'לַעַר אֹן מְלִיצוֹת

אומרים העולם בדרך מליצה **בְּרֵאשִׁית בְּרֵא** שדבר ראשון צריך האדם להשגיח על בריאותו, ומפרש רש"י 'בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית', שהטעם שצריך לשמור על בריאות גופו היא בשביל שהישראל יוכל לעסוק בתורה כראוי.

כשהיה הרה"ק בעל התניא אסור בבית האסורים מחמת עלילות שוא שטפלו עליו זדים, נכנס אליו שר אחד וראהו שקוע במחשבותיו וצורתו נורא הוד, הבין השר כי איש מורם מעם הוא. השר היה בקי בחכמות רבות וגם היו לו ידיעות בתנ"ך, פנה אל הבעל התניא ואמר לו: שאלה בתורה יש לי לשאול, כתוב **וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה הֲלֹא הִקְבִּינִי יוֹדֵעַ הַכֹּל וְלָמָּה הִיָּה צָרִיךְ לְשַׁאֵל אֶת הָאָדָם 'אֵיכָּה'?**

אמר לו בעל התניא, הלא התורה אינה ספר ספורי מעשיות, כל מה שכתוב בתורה היא נצחי ושייכת לכל אדם בכל זמן, והנה האדם נשלח לעולם הזה לזמן קצוב, וה' פונה אל האדם תמיד ואומר לו, הנה אתה כבר כך וכך שנים (כאן נקב בעל התניא ברוח קדשו את מספר שנותיו של אותו שר), מה עשית בשנים אלו?! האם היטבת למישהו?! השר נתפעל מאד מהתשובה ואמר לו: 'בְּרֵאבו' (תודה ברוסית), ולאחר מכן הלך להמליץ טוב על בעל התניא בפני הקיסר, כי אדם גדול הוא ושוא טפלו עליו המלשינים.

הרה"ק רבי מאיר מפראמישלן היה ממליץ על ישראל כך: **הֲלוֹא אָם תִּיטִיב** אם בני ישראל נוהגים טוב אזי ודאי **שְׂאֵת** - תסלח ותשא לכל עוונם, אבל גם **שְׂאֵת וְאָם לֹא תִיטִיב** גם כשאינם מתנהגים כשורה גם אז אתה צריך לשאת עוונם [שהרי אמרו בגמרא כי תיבת 'שאת' אין לה הכרע והיא עולה למעלה ולמטה], כי **לְפֶתַח חֲטָאת רֹבֵץ** שהיצר אורב לו להחטיאו אבל באמת תמיד **וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ**, ורצונו **שְׂאֵתָה** הקב"ה **תִּמְשָׁל בּוֹ** ולא היצר הרע. כמו שאמרו חז"ל "רצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה".

העולם עומד, אמר לו הקב"ה "תדשא הארץ דשא" ראשי תיבות ד"ין ש"לום א"מת, לא ידע משה מה אמר לו, שהרי שנינו שהעולם עומד על תורה עבודה וגמילות חסדים, אמר לו הקדוש ברוך הוא וכי לא ידעת שבית המקדש עתיד ליחרב, ואז העולם יעמוד על דין אמת ושלוש. (מדרש יהונתן הגה"ק ר' יהונתן אייבשיץ)

נַעֲשֵׂה אָדָם. כתב רש"י דמשום הכי כתיב 'נעשה' לשון רבים, מלמד שנתיעץ הקב"ה עם המלאכים, ומכאן יש ללמוד שהגדול כל יתגאה את עצמו ויטול עצה מן הקטן ממנו. על פי זה אפשר לבאר הגמרא 'כל המתגאה כאלו עובד עבודה זרה', ויש לדקדק למה ממשיל גאות לעובד עבודה זרה דוקא. אלא שהמתגאה אינו לומד את הפסוק "נעשה אדם" שנתיעץ עם המלאכים ללמדנו שלא יתגאה, אם כן לדידיה יש לטעות בפירוש הפסוק שחס ושלוש שתי רשויות יש, לכן המתגאה כאלו עובד עבודה זרה. (חננכת התורה הגה"ק הרבי ר' העשיל מקראקא)

יוֹם הַשְּׁשִׁי. אמרו חז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית שיתקיימו בתנאי שיקבלו ישראל התורה בששי בסיון. לכאורה הרי הוסיף משה יום אחד מדעתו ולא נתקיים התנאי, שניתנה תורה בז' בסיון ולא בו'. והנה המגן אברהם כתב שיש כאן רמז ליום טוב שני של גלויות. ויבואר על פי מה שכתב מורי בספר 'הפלאה' במאמר חז"ל 'גוי ששבת אפילו בשני בשבת חייב מיתה', למה אמר שני ולא אמר ראשון בשבת, דכשיוצאת השבת במקום אחד עדיין יש מקומות שלא יצא שבת, אם כן אין זה חידוש שאם שבת בראשון חייב מיתה, דכיון שיש מקומות שעדיין לא יצאה השבת עדיין יכול להיקרא שבת. ובזה יובן מה שאומרים ביו"ט שני של גלויות 'יום פלוני הזה', כיון שיש עדיין מקומות שלא יצא היו"ט. נמצא שהתנאי שהתנה עם מעשי בראשית התקיים אף שניתנה תורה בז' סיון, כיון שיש מקומות בעולם שעדיין היה ו' סיון. ולכן כתב המגן אברהם שהיום שהוסיף משה מדעתו מרמז על יו"ט של גלויות, שמזה לומדים שבגלל שיש מקום בעולם שהיום הקודם לא יצא עדיין, אפשר לקראו על שם יום הקודם.

(חתם סופר הגה"ק ר' משה סופר מפרשעבורג)

אין די צפֿת'ע געסאלער

ויצב דוד

תולדות חייו של רבנו דוד בן זמרא - הרדב"ז זיע"א

לרגל יומא דהולוא של הפוסק והמשיב הגדול רבנו דוד בן זמרא - הרדב"ז זי"ע ועכ"א שתחול בכ"א חשוון, נעבר עתה לעסק בפרקי חייו ותולדותיו.

רבי דוד נולד לאביו רבי שלמה ו' זאמירו בספרד בסביבות שנת ה'ר"מ. לפי שם המשפחה, ככל הנראה הייתה מוצאם מעיר זמורה שבמדינת קאסטיליא.

בעת גרוש ספרד בשנת רנ"ב יצא רבנו משם עם משפחתו, והגיע לצפת. היה זה ממש בתחלת התישבות גולי ספרד בארץ ישראל, כשרבם ככלם הגיעו בשנים מאחרות יותר. באותה עת היה בצפת רבנו יוסי סראגוסי, בישיבתו למד רבנו והתגדל בתורה.²

בצפת פגש גם את החכם רבי יוסף אלספנדרני³ שעמד בראש ישיבת המוסתערבים, כפי שרבנו מעיד בעצמו בתשובה (שו"ת הרדב"ז סימן תקצ"ו): "ואני הפרתי את החכם הזה בצפת בהיותי בן י"ג שנה".

לא ידענו כמה זמן שהה רבנו בצפת, אך בשנים אחר כך אנו מוצאים שהיה בפאס שבמרוקו⁴, אחר כך ירד למצרים בערך בשנת רע"ב-רע"ג. תחלה ישב באלכסנדריא, אחר כך עבר לקהיר.

במצרים למד בישיבתו של הנגיד רבי יצחק שולאל, שמנה

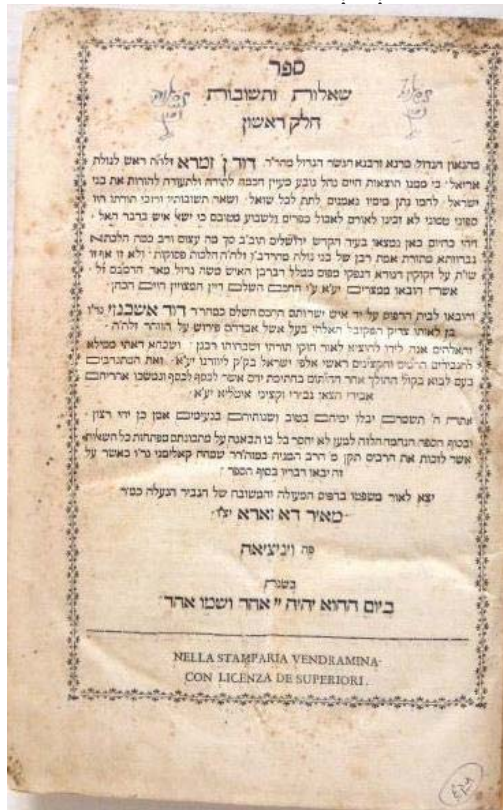
אותו לדין בבית דינו. עם בטול משרת הנגידות לאחר שכבשה האמפריה העותמאנית את מצרים, מנה רבנו פראש הרבנים במצרים.

הלכה כמותו

"והימים אשר מלך דוד על ישראל - במצרים - ארבעים שנה" (מ"א ב, יא). באותה תקופה עלתה קרנו ויצא שמו לתהלה בכל ישראל, מכל מושבי בני ישראל נשלחו אליו אלפי שאלות בהלכה, אלפי התשובות שנדפסו בשו"ת הרדב"ז, הם רק חלק מהתשובות שכתב.

החיד"א מביא מה שכתב תלמידו רבי יצחק עקריש⁵ על גדלותו ממה שראו עיניו: "שהיה לו פתח תורה, לאור פלפולו ולכו ההולכים בחשך ותשובותיו לכל שואל מפל העולם. ובביתו ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד. וכתר העשר אוצרות מרגליות ותרשיש וספיר, וכתר שם טוב עולה על גביהם... פניו כפני הארי, אין לפניו לא עולה ולא משוא פנים ולא מקח שחד, לפניו יכרעו שרים נדיבים וישתחוו".

עוד על גדלותו אפשר ללמוד ממה שכתב הגאון רבי אברהם הלוי מגדולי רבני מצרים בספרו 'גינת ורדים' (אבה"ע כלל ב סי' ט): "כלל העולה, שבמצרים נהגו על פי הוראת הרדב"ז, ואף כי אחרי מותו, וזה אף פאשר הוא פוסק נגד הרמב"ם, שאף הוא היה מרא דאתרא במצרים (ראה שם חו"מ כלל ג סי' כט). גם בתשובות המבי"ט (סי' רכה) מזכיר את רבנו בתאר: "מארי דאתרא במצרים".

ספר שו"ת הרדב"ז דפוס ראשון ויניציאה תקק

לארץ מצרים, והוא רבו של הרדב"ז, ועלה לעה"ק צפת תוב"ב", משמע שרבי יוסי היה מצרים טרם בואו לצפת, ושמא שם למד אצלו רבנו.

3 אודות רבי יוסף זה פתבנו כבר בעבר. [אחר כך הוא עלה לירושלים שם היה לומד בחברותא עם רבנו עובדיה מברטנורא].

4 כך כותב בשם הגדולים מה שראה בקבץ פתב יד.

5 שהיה אף הוא מגולי ספרד, ועשר שנים עשה בבית רבנו.

1 בספר 'תקון יששכר' (דף ע, ב) בענין סדר הקריאה ביום שמחת תורה, מביא: "וכשהייתי במצרים שמעתי שפון נהג מורנו הרב הגדול החכם השלם מהר"ר דוד בן זמירז גר"ז". ומביאו החיד"א להוכיח שכנני משפחתו היה סתחילה ו' זאמירו, ואחר כך נשתנה ל'זמרא'.

2 בספר חרדים מזכיר: "וכן היה פה צפת הרב רבי יוסף סאראגוסי רבו של הרב דוד בן זמרא". אכן החיד"א ב'שם הגדולים' בערכו של רבי יוסי סאראגוסי כותב: "ובא

ליקוטים נפלאים פרשת בראשית

מספר בו לשון הרע, אם בעיניו הוא מרמז בהן לדבר עבירה, אם באזניו הוא שומע בהן גדופין וחרופין, אלא אני רואה מקום יפה באדם שהוא דרך אפים, מה האף הזה פולט את הזוהמא וקולט ריח טוב, כך הצדיקים בורחים מן העבירה שריחה רע ומדבקין בדברי תורה שריחם נודף. (מדרש הגדול)

"כי היא היתה אם כל חי" (ג, ב)

בין המעלות הטובות שנמנים באשה נאמר: "שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן החטא" (יבמות סג ע"א). אפ"ל כי אחרי שהחטיאה חוה את האדם, אמר עכשיו אין לי לשבחה רק כי היא "אם כל חי" שהיא מגדלת את בנינו, אבל אינה מצילה אותנו מן החטא... (הגאון בעל ישועות יעקב זצ"ל)

"ויתחבא אדם ואשתו מפני ה' אלוקים בתוך

עץ הגן" (ג, ה)

ותמוה וכי שוטה ה' שחשב שאפשר להיסתר מפני ה' אלוקים. וי"ל הכוונה שאדם הראשון וחווה נתביישו מאוד מחמת החטא שעשו ולא מצאו בכל העולם מקום מנוחה לרגלם עד שהזכירו עצמם שגם העץ חטא במה שלא הוציאו טעם עצו ופריו שווה, ובו חסו.

וז"ש "ויתחבא אדם ואשתו מפני ה' אלוקים בתוך עץ הגן", שהחביאו עצמם וחסו בתוך עצי הגן שעל ידי העץ מצאו מקום מנוחה... (מדרש משה)

"ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא

נתנה לי מן העץ ואוכל" (ג, יב)

היינו שחווה לקחה מקל של עץ והכתה אותי, ועל כן הייתי מוכרח לאכול שתפסיק מלהכות... (בעל הטורים)

"האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ

ואוכל" (ג, יב)

במדרש רבה (יט, יב) א"ר אבא בר כהנא 'ואכלתי' אין כתיב כאן, אלא 'ואוכל', אכלתי ואוכל.

כה שאל הקדוש ברוך הוא לאדם, מה חשבת בעת שאכלת, האם גם היית בבחינת 'אחטא ואשוב' שאין מספיקין בידו לשוב. השיבו אדם, לא, אכלתי ואוכל עוד. כך היה אז במחשבתו וממילא עוד לא אפסה ממני תקוה. (חידושי הרי"ם)

"ויאמר האדם

האשה אשר נתת

עמדי היא נתנה לי מן

העץ ואוכל" (ג, יב)

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים" (א, טז)

וברש"י על ידי שמיעט את הלבנה הרבה צבאה להפיס דעתה. לכאורה מה פיוס הוא זה, אפילו הרבה צבאה, עדיין אורה פחות כנגד המאור הגדול? ומתרצים העולם, בזה שנתן לה כוכבים במאור קטן יותר, נתפייסה, שראתה כי יש קטנים הימנה.

"נעשה אדם" (א, כו)

כתב רש"י דמשום הכי כתיב 'נעשה' לשון רבים, מלמד שנתיעץ הקב"ה עם המלאכים, ומכאן יש ללמוד שהגדול בל יתגאה את עצמו, אלא יטול עצה מן הקטן ממנו.

לפי זה אפשר לבאר את הגמרא 'כל המתגאה כאלו עובד עבודה זרה', שיש לדקדק למה ממשיך גאות לעובד עבודה זרה דווקא. אלא שהמתגאה אינו לומד את הפסוק "נעשה אדם" שנתיעץ עם המלאכים ללמדנו שלא יתגאה, אם כן לשיטתו יש לטעות בפירושו הפסוק שחס ושלוש שתי רשויות יש, לכן המתגאה כאלו עובד עבודה זרה.

(חנכת התורה)

"נעשה אדם" (א, כו)

אי' במדרש כשבא משה לכתוב את התורה ובא לכתוב נעשה אדם אמר לפניו רבש"ע אתה נותן פתחון פה למינים לטעות, א"ל הקב"ה משה כתוב, וכל הרוצה לטעות יבוא ויטעה, ולכאורה היה לו לומר והטועה יטעה ומהו הלשון הרוצה, אלא הפי' הוא שמי שבאמת אינו רוצה לטעות לא יטעה לעולם, ורק מי שרוצה לטעות הוא טועה.

(מרן הגר"ח זוננפלד זצוק"ל)

"ויכל אלוקים ביום השביעי מלאכתו אשר

עשה" (ב, ב)

ברש"י: 'בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו, צריך להוסיף מחול על הקודש, אבל הקב"ה שיוודע עתיו ורגעיו, נכנס בו כחוט השערה'. ויש לדקדק דלכאורה דווקא משום כך היה לו לכתוב 'ויכל ביום השישי'. ויש לומר דהאדם כיון שאינו יודע לחשב עתיו ורגעיו חייב להוסיף מחול על הקודש, ומה שהוסיף נחשב אצלו כשבת ממש, לכן אמר "ויכל אלוקים ביום השביעי" שכאשר שבת הקב"ה אז כבר נקרא אצלנו 'יום השביעי', ולכן כתב יום השביעי להודיענו כי חובה להוסיף מחול על הקודש.

(ראשי בשמים)

"ויפח באפיו" (ב, ז)

בשעה שברא הקב"ה את אדה"ר, היה מוטל לפניו כגולם, אמר, באיזה מקום אני נופח בו נשמה, אם בפיו הוא

ליקוטים נפלאים פרשת בראשית

"בזעת אפך תאכל לחם" (ג, יט)

אם בכדי לקיים את הקללה "בזעת אפך תאכל לחם" אדם משתדל יומם ולילה, כמה צריך הוא להשתדל בכדי להשיג את הברכה "ברוך הגבר אשר יבטח בד'" (ירמיהו יז).
(הגאון ר' יוסף זונדל מנובהרדוק זצ"ל)

"בזעת אפך תאכל לחם... כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (ג, יט)

מה נתינת טעם יש בעובדה, כי האדם עפר, לכך שנגזר עליו כי יאכל לחם בזיעת אפיו. הדבר מבואר על פי דבריו של בעל "חובת הלבבות" (שער הבטחון פ"ג, בהקדמה החמישית) הכותב, כי אחד מן הטעמים שהטריד הקב"ה את האדם להיות עסוק במציאת מזונותיו, היינו בכדי שלא יהיה פנוי לחקור במה שהעלים הבורא מן האדם שלא יוכל להשיגו, כגון מה למעלה ומה למטה, מה היה קודם שנברא העולם ומה יהיה אחרי סופו. זהו שאמר הפסוק: "בזעת אפך תאכל לחם", ומדוע, כי עפר אתה ואל עפר תשוב", כלומר, שפל ונבזה אתה, ואיך כדאי להשיג ולהבין בדברים הנשגבים ממך, ולכן מן הצורך שתהיה עמוס בטרדות עד שלא תמצא פנאי להתבוננות. (דברי שאול)

"השומר אחי אנכי" (ד, ט)

ביאר העטרת צבי לכאורה, טענה טובה. אלא שבטענה זו יש מן האנוכיות, מה איכפת לי שלום אחי. אי אכפתיות זו, היא עצמה אבק רציחה.

"מה עשית קול דמי אחיך... (ד, י)

לכאורה 'מה עשית' נראה כמוותר, אך הכוונה דבודאי עשה מקודם איזה חטא אשר עי"ז נגררה עבירה גדולה הזו כי א"א שיתחיל בעבירה חמורה של רציחה, וז"ש מה עשית דהיינו איזה עבירה עשית קודם אשר גרמה לך לעשות חטא גדול כזה.
(הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זצוק"ל)

"זה ספר תולדות אדם" (ה, א)

הנה כשאחד גונב חידושים מאחרים, אם אומרם בעל פה הרי הוא אינו חושש שלא לגנוב מאחרים שהרי כל אחד ישמע את זה וישכחנו יום אחד לאחריו, אבל אם מדפיסים הרי הוא סימן מובהק שהוא היה המחבר בעצמו שהרי הספר מופץ וגלוי לכל, וכל אחד יכול לראות אם גנבם מאחר, ממילא לא יוכל אדם להדפיס את מה שלקח מאחרים, ועל כן אם אחד מוציא לאור ספר הרי זה סימן שאכן הוא חידושי עצמו...
וז"ש "זה ספר" אם כבר המה נדפסים בספר אז זהו סימן שזהו "תולדות אדם" ולא גנבם מאחרים...
(נחלי דבש ל')

יש להבין מה חשב לתרץ בזה הרי 'דברי הרב ודברי התלמיד...?' כתב בספר מאמר אברהם לתרץ בדרך הלצה, שהרי הקב"ה קצב לו עונשו "ביום אכלך ממנו מות תמות", דהיינו שיקבל עונש מיתה אם יאכל, ומצינו שאשה רעה יותר קשה ממייתה דכתיב "ומוצא אני מר ממוות את האשה" (קהלת ז, כו), וזה מה שאמר אדם הראשון שנח היה לי למות מאשר לא לשמוע בקול האישה שאז היה מצב גרוע ממייתה...
(ילקוט האורים)

"ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה..." (ג, יד)

מבואר כי הוא הנחש הוא יצר הרע והשאלה היא למה נענש הלא הוא נברא ע"מ להיות מסית את האדם והרי עשה את שליחותו? והתשובה היא שענשו היה על כי פעל גם במעשה שנטל את חוה בידיים ודחפה עד שנגעה בעץ והוא לא נברא אלא להיות מסית בדיבור בלבד ולא במעשה וזה מה שכתוב "כי עשית זאת" שזה הסיבה שנענש שהסית על ידי מעשה.
(רעיוני תורה)

"ארור אתה מכל הבהמה" (ג, יד)

הנה כתב רש"י לעיל (א, כב) שלכן לא בירך השי"ת את החיות, כיון שהנחש עתיד להתקלל, ועל כן לא בירך את החיות, כדי שלא יהא הנחש בכלל הברכה ולפי זה נמצא, שעד שקרה המעשה של הנחש עם עץ הדעת, לא הבינו כל החיות למה הם לא נתברכו ומי הוא זה המעכב את ברכתם, אולם כשהנחש חטא אז הבינו החיות למפרע, שהנחש הוא הסיבה שבעבורו לא נתברכו, ומאז יקללו כל החיות והבהמות את הנחש על כך שמנע מהם את הברכה (כמ"ש "מונע בר יקבוהו לאום" משלי י"א) וכך יש לדרוש זאת בכתוב, "ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה", שכל הבהמות והחיות יקללו אותך, כי בגללך לא נתברכו.
(אמרי שפר)

"על גחונך תלך" (ג, יד)

למה דווקא העונש הזה בא על הנחש. מפני שהוא היה הראשון שהשתמש בשקר בעולם, הסב לקדוש ברוך הוא דברים שלא אמרם, שאסור לנגוע בעץ הדעת, ושקר אין לו רגלים, כמובא בגמרא (שבת קד, ע"א) 'שיקרא לא קאי' ונתקלל מידה כנגד מידה שלא יהיו לו רגלים.
(באר מים חיים)

"ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך" (ג, יז)

יש לומר שמכאן יש סמך על מה שאין מברכין בברכת השחר על כח חוש השמיעה כמו שמברכין ברכת 'פוקח עורים' על כח הראיה, כי כיון שעל ידי שמע אדם הראשון ז"ל לאשתו יצא מזה תקלה לכל העולם, וכיון שנצמח תקלה ע"י כח השמיעה אין ראוי לברך על זה.
(מחזה אברהם)

סיפורים נפלאים פרשת בראשית

"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (א, כו)

הרב יעקב ישראל לובצ'נסקי הי"ד זצ"ל, המשגיח בישיבת "אהל תורה" של רבי אלחנן וסרמן הי"ד זצ"ל, הקשה על פסוק זה: כיצד יתכן לומר שהקב"ה יצר אדם בצלמו וכדמותו, בשעה שאין לקב"ה לא גוף, ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל? ובאר, שהקב"ה נעתר לאדם השב בתשובה ומסכים למחול לו על העוונות שעשה, אולם הוא איננו מוחל על חטאים שבין אדם לחברו, אשר לא נעשו כלפיו - אלא כלפי בני אדם. יוצא אפוא, שהקב"ה מוחל על חטאים שבין אדם למקום, ואלו האדם יכול למחול על חטאים שבין אדם לחברו, ובכח מחילת עוונות שנתן בידו, דומה האדם ליוצרו.

הרב דוד שרייבר, מגבאי "קופת העיר", סיפר שפעם נגש אל הרב שטיינמן ז"ל לצורך עריכת בירור לגבי מגבית אחת, אשר ענינה היה ידוע לרב. הרב שטיינמן אישר את המקרה והוסיף: יש צרות נורמליות, אשר לדאבון לב, שומעים עליהן מפעם לפעם, אך ישנן צרות משונות, שהן נוראות ואימות, ואי אפשר לקלוט את עומק הטרגדיה, ואני אומר לך שהסיבה לכך היא משום פגיעה בבין אדם לחברו.

זה עתה - המשיך הרב שטיינמן - היה כאן יהודי שספר על צרות משונות שפקדו אותו, שאלתי אותו, האם הוא פגע פעם במשהו, אך הוא ענה בשלילה. שאלתי אותו שוב: "האם הנך בטוח שלא פגעת אף פעם במשהו?" ושוב הוא השיב: "לא!" חזרתי על השאלה בשלישית, ואז נזכר: "כן, פגעתי פעם במשהו, אבל אני הייתי הצודק"..." בוודאי שהוא היה צודק" - סיכם הרב שטיינמן - "על פגיעה בלי הצדקה איננו מדברים בכלל... אבל האם למישהו צודק מותר לעשות הכל? כולם מבינים שאדם שהורג מישהו מכיוון שהוא הכעיס אותו, הוא רוצח, על אף שיתכן שהכעס שלו מוצדק... ובאופן דומה עלינו להתייחס גם לפגיעה בזולת, הנעשית, לכאורה, בצדק!"

"ויהי ערב ויהיה בוקר יום השישי" (א, לא)

באחד המערכות היה נצרך מרן בעל הדברי יואל זיע"א לשליח מיוחד שישע לעיר הבירה וושינגטון לסדר כמה ענינים, ומרן ישב אז עם הגר"י הוטנר זצ"ל וטכסו עצה את מי לשלוח לשם ואמר מרן שצריך לשלוח אחד ששומר פיו ולשונו ומכסה סוד והציעו אז שמו של עסקן אחד שכוחו יפה לזה, אמר מרן בדרך צחות שהעסקן הזה דומה לאחד שקידש על היין והסתכל בתוך הסידור וקרא מתוכו בקול רם כמו שכתוב שם 'בלחש ויהי ערב ויהי בוקר בקל רם יום השישי', והיינו שמכריז בקול רם שיש כאן סוד גדול.

(נמלצו לחכי)

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" (א, א)

רבי יהודה הלוי מגדולי גאוני ומשוררי ספרד בתקופת תור הזהב שלה, היה לו שכן גוי שהיה חכם ומלומד ביותר, וגם הוא היה משורר גדול. גוי זה היה כופר והיה טוען שהעולם נברא מעצמו, הרבה ויכוחים נהל אתו רבי יהודה הלוי להוכיח כי העולם נברא על ידי בורא, אך הגוי לא קבל את דבריו. פעם ישב הגוי וכתב שיר, כשהגיע לסיומה לא הצליח להעלות ברעיונו בתים שיסיימו את השיר כראוי, יצא לגינתו בתקוה כי האוויר הצח יעורר בו איזה רעיון טוב. באותו נכנס רבי יהודה הלוי לבקרו, ומצא על השולחן את השיר שהיה באמצע כתיבתו, התיישב רבי יהודה וכתב לו סיום מוצלח. כשגמר לכתוב נכנס הגוי והביט על הגיליון של השיר, ולמרבה הפליאה ראה שהשיר גמור, שאל הגוי: מי כתב את זה? אמר לו רבי יהודה: הדלת היה פתוח ונכנס בו חתול, כשנכנסתי נבהל החתול וקפץ על השולחן והדיו התהפך ונשפך על הגיליון, ובמקרה יצא סיום מוצלח לשיר. התקצף הגוי ואמר: איזה הבלים אתה מדבר, וכי יתכן שמדיו שנשפך יצא דבר כזה? אמר לו רבי יהודה הלוי: ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר, אם כמה שורות בשיר אינם יכולים להיכתב בדרך מקרה מדיו שנשפך, איך עולם מופלא כל כך יכול להיברא מעצמו?!

"ויתן אותם אלוקים ברקיע השמים להאיר על הארץ" (א, יז)

בברכת הלבנה אנו אומרים על המאורות: השמש והירח: "ששים ושמוחים לעשות רצון קונם". שואל הרב הלר: מי אמר שזה נכון אולי הם לא שמחים מזה שכל בוקר השמש צריכה לזרוח והירח מתמעט וגדל כל חודש? לפי מה הגיעו חז"ל למסקנה הזו ועוד קבעו זאת בברכת הלבנה האין זו ברכה לבטלה?!

תשובה תובן על פי משל: כיצד נדע האם עובד שמח להגיע לעבודה? מאוד פשוט נראה מתי הוא מגיע בבוקר ומתי הוא עוזב את מקום העבודה? עובד שמח יגיע בכל בוקר בזמן ובדיוק לתפוס את העמדה עליה הוא מופקד כמו כן לא ימוש ממקומו עד לסיום תפקידו. לעומתו, עובד ממורמר מגיע באיחור אם בכלל ואף משתדל "לברוח" בטרם הסתיימה המשמרת שלו... הוא ימצא מגוון תירוצים המצדיקים את האיחור ומגוון רעיונות המכריחים אותו לצאת מוקדם...

כן הוא הנמשל: חז"ל הגיעו למסקנה מאד פשוטה הם התבוננו בשמש והירח וראו: "שלא ישנו את תפקידם" וממילא הגיעו למסקנה שהם: "ששים ושמוחים לעשות רצון קונם"... כך אנו יכולים לבחון את עצמנו כמה אנחנו שמחים בעשיית המצוות ובעבודת ה' שלנו? האם על כל צעד ושעל אנו מחפשים סיבה למה לא לקיים את המצווה או מחפשים איך להתחייב במצווה...!

"וישבות השביעי מלאכתו אשר עשה" (ב, ב)

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת בראשית

הותירה לי יתומים לגדל, טרוד הייתי על המחיה ועל הכלכלה, בבריאות נפשם וגופם של ילדי שגידלתי לתורה. הרבה ברירות לא נותרו לי. וכי כל הייסורים הללו אינם באים כעת בחשבון? "צודק הוא", הרעים הכרוז בבית דין של מעלה, "הבו את ייסוריו ושפכו אותם על כף המצוות". עגלות עגלות עמוסות במיני תלאות ומועקות הגיעו אל הכף. אחת מהן לא נעדרה. גם את האבנים שחצב בזיעת אפיים - עבור לימוד התורה של ילדי ומזונם - שקלו על הכף.

ובסימונו של תהליך, הכף של המצוות כמעט והשתוותה לכף העבירות. חסר היה כחוט השערה כדי לאזן בין השתיים לגמרי בכדי שיצא מנשה זכאי.

"האם אין עוד ייסורים?" שאל הכרוז החזק. בלא מילים הוברר שאכן תמו הייסורים. דינו של מנשה הוכרע: לגיהנום!... מנשה שרעד מדמותם של מלאכי החבלה זעק: "עוד ייסורים! הבו לי עוד ייסורים!..." כך התעורר שטוף זיעה בחדרו של הרש"ש שהביט בו בחמלה ושאלו: "האם רצית לשאול משהו?" מנשה גמגם במבוכה תוך כדי שיצא: "לא רבי, הכל בסדר". (מן המים משיתיהו)

"ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו" (ב, יז)

הרבי ר' זושא מאניפולי פנה פעם לאחיו הרבי ר' אלימלך מליז'נסק ותמה בפניו "הרי מקובל שבאדם הראשון היו נשמות כלל ישראל עד סוף כל הדורות, ואם כן איך הנחת לו לחטא ולאכל מעץ הדעת?"

השיבו רבי אלימלך: "אחי יקר, טוב היה לאדם שיאכל, שכן אם לא היה עושה כן, היה שרוי כל ימיו בהרהורי הכפירה שהטיל בו הנחש בשעה שפיתה אותו לאכול מעץ הדעת ואמר לו 'ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע', והרי הרהורי עבירה קשים מעבירה (יומא כט) לכן מוטב היה שאכל, וכך נוכח לדעת שגם לאחר האכילה נותר כמות שהוא".

"ויאמר יהוה אל קין למה חרה לך" (ד, ו)

הגה"ק רבי חיים מבריסק ז"ע הסביר זאת על ידי שאלה ששאל אותו אדם אחד: מדוע כשהרב אוסר ומטריף בהמה שלמה ששוויה סכום גדול, או שמטריף את כלי תשמישי הבית, אין מהרהרים אחרי הרב ומצייטים לפסק דינו בלי הרהור כל שהוא, ואילו בדין תורה כשהרב מחייב אחד מבעלי הדין בסכום מסוים, מיד מתרעם הוא על הרב, שאינו יודע בטיב העולם, ויש לו הרגשה שנעשה לו עוול?

ענה ר' חיים: בפסק דין של טריפה, יהודי חרד וירא שמים מקבל עליו את הדין באהבה. אבל בדין ודברים בין שני יריבים התרעומת היא לא על זה שהוא הפסיד, אלא בזה שחברו הרוויח...

ואם כן זהו גם ההסבר במה ששאל הקב"ה את קין: על מה חרה לך, אם על זה שקרבנך לא נתקבל, או על זה שנתקבל קרבן אחיך, וזה כואב לך ביותר?

הברון רבי שמעון וואלף רוטשילד (המכונה 'דער פרנקפורטער רוטשילד' שהיה אצלו תורה וגדולה במקום אחד) מוחזק היה לירא שמים וירא חטא, זהיר בקלה כבחמורה.

פעם אחת, ובשבת היה מעשה, נזדמן למקום אחד עם רב אחד מגדולי הדור הציץ בו הרב, וראה ששערותיו אינן סדורות לו, מחמת איסור תסרוקת בשבת.

'אדוני הברון' - אמר הרב - 'מר ושכמותו מותרים לכל הדעות בתסרוקת בשבת, הואיל וצריכים הם למלכות'.

'חוששני' - חייך הברון - 'שאני איני בכלל היתר זה, שכן לא אני צריך למלכות אלא מלכות צריכה לי'.

"אדם אין לעבוד את האדמה" (ב, ה)

ידיו המגודות חפרו באבן בלא כח, ברירה לא הייתה בידו חייב היה להביא מעט כסף בכדי להאכיל את יתומיו. לבו של מנשה שתת דם טרי במעמקים, לילות רבים ספגה כריתו בשקט את דמעותיו אל תוכה.

סאת הייסורים שלו דומה שעברה את של שכניו וחבריו, מאדם פשוט ושקט הפך לבעל ייסורים תוך תקופה קצרה: אשתו נפטרה עליו בדמי ימיה בעודה מותירה לו "ירושה" בדמות שבעה יתומים שהגדולה שבהן בת 14 בסך הכל.

את יכולתו לעבוד בעבודה מכובדת שמכניסה סכום נאה איבד מנשה בעקבות ימי האבל הקשים והצעיר שתקפוהו, יתומיו לא טמנו ידיהם בצלחת וכל אחד מהם סבל מפטירת האם ממיוחד נפשי או גופני.

למחייתו ובליית ברירה ממש, עבד מנשה בחציבת אבנים - עבודה פיזית קשה שלא הסכים לה מעודו.

בבת אחת זנח את המעדר. לגם מעט מכד המים שהביא אתו ושם פעמיו העירה. בלי לחשוב, בלי להרהר. תחושת מסכנות הציפה בגלים שוצפים את כל כולו,

חוסר האונים מילא אותו מכף רגל ועד ראש, וכך התפרץ בבכי מטלטל וחסר מעצורים אל חדרו של רבי שלום שרעבי הרש"ש הקדוש.

הרש"ש הקדוש חיכה מעט שיירגע, מזג לו כוס מים, ובהחזיקו את כף ידו של מנשה ביקש ממנו שיספר לאט לאט את כל סאת צרותיו בימים האחרונים. ומנשה סיפר. לא דילג ולא החסיר שום פרט. אם כי, לשבחו י"אמר, שלא הגזים בתיאור.

הרש"ש העניק לו ברכה חמה ונלבבת ומנשה יצא מעודד אל ביתו. אך לא הספיק להגיע עד ביתו, אין הוא יודע מה היה לו, לפתע פרחו נשמתו מגופו ודאתה אל-על. שם, בשמי מרום, העמידוהו בית הדין של מעלה מול מאזניים ענקיות, החלו שוקלים את מצוותיו המועטות שעשה בחייו, למול הררי עבירות שעבר כשרבות מהן בהיסח הדעת ומחוסר ידיעה.

כף המאזניים נטתה שמאלה בחדות, כשהכף הימנית של המצוות תלויה רועדת גבוה באוויר, כביטוי נלעג למעט שהצליח מנשה לעשות בחייו מבחינה רוחנית. מלאכי החבלה השחורים החלו נושפים ורושפים בלהט, כעת יפול לידם טרף שמן.

מנשה החל לבכות: וכי היכן הצדק והיושר? כה רבות סבלתי בימי חלדי, יתום הייתי, אשתי

גליון 330
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למספרות קלייטן על האישור לשריטמש בתמונה

סיפורי חז"ל

פעם ראה רב חביבא בר סומקא את אחד החכמים שאליהו הנביא היה רגיל להיות אצלו, והנה בבוקר היו פניו מאירות ובערב נראו כאילו נשרפו מאור חזק. שאל אותו מה קרה לעיניך? ענה לו, ביקשתי מאליהו הנביא שיראה לי כיצד עולים החכמים לישיבה של מעלה. אמר לי, את כל החכמים תוכל לראות חוץ מכסאו של רבי חייא שעליו אסור לך להביט. שאלתי אותו ומאין אדע מי הוא רבי חייא שאוכל להיוהר ולא להביט בו? אתן לך סימן אמר לי אליהו, כל החכמים יושבים על כסאות של זהב וכשהם רוצים לעלות לישיבה של מעלה באים מלאכים ומעלים אותם לשם, רק את רבי חייא אין מעלים, וכאשר הוא רוצה לעלות, עולה הוא בעצמו. ואני, סיפר אותו רב לרב חביבא, לא יכולתי להתאפק והסתכלתי על כסאו של רבי חייא, באותו רגע באו שני ניצוצות של אש והכו אותי על עיני, ואז נעשיתי סומא. למחרת, סיפר רב חביבא, הלך והשתטח על קברו של רבי חייא ואמר לו, שהוא שונה תמיד את התוספתא שסידר רבי חייא לשישה סדרים, וגם את הברייתות שהוסיף, ונתרפאו עיניו.

(בבא מציעא פ"ה, ב')

פרשת השבוע

וכעבור ימים אחדים וראה כי רבו הקדוש מתנהג אתו באהבה כמקודם, הרחיב עוזו בנפשו ובא לפני רבו הקדוש לבקש ממנו שיאמר לו מפני מה התרעם עליו? וכששמע והבין הרבי, שתלמידו באמת אינו יודע משום שמץ חטא, התפלא על גודל חכמתו בזה שקיבל תוכחת רבו וביקש שרבו ימחול לו, אף שהיה יכול להשיב תשובה ניצחת, חף אנכי מפשע ועוון, והוא לא רצה להצדיק עצמו, רק ענה תיכף בפיוס והכנעה גדולה כאילו חטא פשע רב. והוסיף ואמר הרבי מזידיטשוב אם אדם הראשון היה מתנהג בדרך חכמה, וכאשר שאל אותו השם יתברך "איכה", לא היה משיב שום תירוץ, רק היה מתחנן ומבקש ומפייס, ומרבה בבקשה שימחול לו על חטאו, היה טוב מאוד. עכ"ל הקדוש.

וזה דרך החסידות לקבל את התוכחה ולחפש אצל עצמו בלבו ולא להשיב שום תירוץ.

ויאמר לו איכה (י' - ט') מסופר על הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זיע"א, שבין תלמידיו הרבים, היה לו תלמיד אחד שהיה מסתופף בצילו, והיה אדם גדול וקדוש. פעם אחת הלשינו עליו לפני רבו הקדוש שהוא מתנהג ברבנות ומקבל פדיונות ופתקאות, והצליחו להכניס תרעומות על תלמידו בלב רבו הקדוש. אולם התלמיד הנ"ל לא ידע כלל שהלשינו עליו, וממילא לא הרגיש שום הרהור חטא. וכשבא לפני רבו הקדוש, חידוש בעיני אשר לו רבו הקדוש, וכששמע התלמיד דברים אלו יוצאים מפי רבו, נשבר לבו בקרבו והשיב בצדקתו ובחכמתו, הלא עתה באתי לפני קדושתו והנני משתחוה מול כסא קדשו למחול לי על חטאי ופשעי אשר חטאתי ואשר עויתני. ורבו הקדוש השיב לו, סלחתי, אבל התלמיד כלל לא ידע כלל כוונת רבו על מה מתרעם עליו, כי לא הרגיש בעצמו שום הרהור חטא.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:55 ת"א: 6:56 ר"ת: 7:33

בראשית

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:44 ת"א: 5:59

טעים, בטוח אני שתתענג עליו". והמלך הגיש לו תרנגולת מפוטמת, צלזליה היטב, שריחה הטוב הולך למרחוק. הקבצן המופתע פער את עינו לרווחה, אכן, מאכל כה טעים לא אכל מעודו, ומה משתוקק הוא לטעום ממנו, ואולם, בתוך לבו עלה חשש, אולי חומד לו האיש שלפניו לצון, וכלל אינו מתכוון לתת לו את המאכל הערב.

ראה המלך המחופש כי הקבצן מהסס, אמר לו: "קח, שלך היא התרנגולת" והגיש לו את העוף הצלזלי. בהתלהבות רבה הושיט העני את ידיו ולקח את התרנגולת מידי המלך המחופש. מסביבו התקלו חבריו הקבצנים. ניחוח המעדן עלה באפיהם, ומבלי להסתיר את קנאתם הביטו אל חברם בר המזל. ואז שמעו כולם את המשפט המפורסם והידוע יוצא שוב מפיו של הקבצן: "כל מה שאדם עושה בין אם טוב ובין אם רע, לעצמו הוא עושה". חמתו של המלך התלקחה בו מחדש, אולם ביודעו שזו פעם אחרונה שיפגוש קבצן זה, הבלגי ולא אמר מאומה, וכשחיוך קל על שפתיו פנה ולהלך לו לדרכו.

העני המאושר הביט עדיין כלא מאמין על התרנגולת שבידו, ומלמל לעצמו: "אהה תרנגולת צלזליה.. מעדך מלכים ממש". מעדן שכזה אין זה יאה לאכול בכיכר השוק לעין כל. אלך לי הביתה, אפרוש מפה נקיה על השולחן, אוסיף כמה ירקות לצלחת, ואז אשב לי לאכול את התרנגולת הצלזליה והטעימה בשקט ובנחת. הוא קם ממקום מושבו, אחז את העוף כאילו היה אוצר יקר ערך, ופנה לביתו השחוח הניצב בפאתי העיר. רק הריח הערב שהותירה התרנגולת הצלזליה הזכיר ליושבי כיכר השוק באיזה אוצר זכה חברם. כפי שתכנן, ערך העני בביתו את השולחן לסעודה, ובמרכזו העמיד את התרנגולת השחומה. זו התנוססה בכל תפארתה, וריחה מילא את כל חלל הבית. עוד רגע קט ויגש לסעודה הדשנה.

ואז... כשהתכוון לשבת ליד השולחן, נשמע מבחוץ קול הלמותן של פרסות סוסים, מלווה בקול תרועה. ידע הקבצן: אלו הם ציידים חצר המלוכה, השבים מן הצייד ביער הסמוך, רגיל היה לשמוע את קולותיהם מפעם לפעם. כשגברו הקולות והלכו, הציץ האיש מבעד לחלון, והנה מה רואות עיניו? כל השיירה מתקרבת לכיוון ביתו, ובראש רוכב בן המלך, ניכר על פניו שהוא עייף ויגע עד מאד, נראה שמלאכת הצייד קשתה עליו במיוחד הפעם.

כל מה שאדם עושה, בין אם טוב ובין אם רע,

לעצמו הוא עושה

כשהוא יושב מבודד בארמון המלכות, מוקף בשריו וביועציו, אין המלך יכול לדעת בדיוק מה נעשה בקרב המון העם, מה חושבים האנשים תושבי מדינתו, מה הם מבקשים, מה הם דעותיהם על המלך, מה הם תלונותיהם? וכו'. לפיכך, עשה אחד המלכים מעשה שכזה: מפעם לפעם היה פושט את בגדי מלכותו ובמקומם לבש על גופו בגדים פשוטים, וכך שנראה הוא ככל האדם, יצא מהארמון לסייר בחוצות עיר הבירה, או אז יכול לראות מקרוב, ובלא כל מחיצות, את האזרחים, ואכן, המלך עקב אחר אורחות חייהם, מנהגיהם, ובחן את כל מעשיהם.

תשומת לב מיוחדת הקדיש המלך, אשר היה לבוש בבגדי אזרח פשוט, לקבצנים היושבים בכיכר השוק. כדרכם של העוברים והשבים, השליך אף הוא לעברם מטבעות, והאזין בקשב רב למילות הברכה והתודה שהעתירו הקבצנים על ראשו. רק אחד הקבצנים היה שונה מכל חבריו, כשהוא קיבל את המטבע, לא השיב במילות תודה, אף לא ברך את הנותן, ורק משפט אחד היה שגור תמיד על פיו: "כל מה שאדם עושה בין אם טוב ובין אם רע, לעצמו הוא עושה". כך היה אומר העני בכל פעם ששלשל המלך מטבע לתוך ידו המושטת של המלך המחופש.

בתחילה האזין המלך למשפט זה ברוח טובה. סבור היה כי העני אינו אלא חומד לו לצון, אך, כשעברו ימים רבים, ובכל פעם שהיה המלך בא לכיכר השוק והיה נותן לעני נדבה, ונענה באותו משפט. החל הדבר לקומם את המלך. ואמר לעצמו: כיצד מעיז העני להשיב על נדבה שנותנים לו במילות עלבון שכאלה? זוהי פשוט כפיות טובה. כעסו של המלך על אותו קבצן חוצפן הלך וגבר, עד אשר באחד הימים כששוב נתן לו מטבע ושוב נענה במשפט הידוע, גבר כעסו מאד, וגמר אומר להרוג את האיש הקבצן.

מה עשה? שוב התחפש המלך ויצא לכיכר השוק, שם שלף מכיסו מטבעות רבים, והחל משליכם לתוך תיבותיהם של כל הקבצנים אשר ישבו שם. והללו, שמחו לקראתו והרעיפו עליו דברי תודה וברכה. כשהגיע המלך אל מקום מושבו של אותו קבצן ידוע, עצר כדי רגע ונעץ בו מבט נוקב: "ראוי אתה לנדבה הגונה" הפטיר בפנים שוחקות, הנה קח לך מאכל

צישל ונמשל

אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה
אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא
במי שממית עצמו עליה שנאמר: "זאת התורה אדם כי
ימות באהל (ברכות ס"ג ע"ב). ובאמת תמוה: הלא כתוב
"וחי בהם" ולא שימות בהם.

ואפשר לבאר על פי משל: סוחר אחד, בעת בית
פונדק גדול, היה מרוויח יפה מאנשי העיר והכפרים
מסביב, היה תמיד טרוד, ולא היה לו שום פנאי לקביעת
עתים לתורה, ובקושי מצא זמן להתפלל במנין, גם כאן
בא מאוחר ועזב לפני שסיימו. אך השנים עוברות,
והאיש מתקרב לזקנותו, בוקנו כבר נראו פה ושם
שערות שיבה, הוא החל לעשות חשבון הנפש, הרי יגיע
הזמן שבו יהיה מוכרח ללכת לעולם האמת, ולתת דין
וחשבון מה פעל בזה העולם, את כספו הרי לא יקח אתו
לשם. החליט בלבו, מהיום והלאה, כל יום אחר
התפילה אלמד כמה שעות. למחרת בבוקר הלך
לתפילה, אחרי התפילה התיישב ללמוד, אשתו רואה
שהזמן חולף ובעלה עדיין איננו, וכאן בפונדק, מלא
קונים, וקשה לה להסתדר לבד. בשעה העשירית שב
בעלה, שואלת היא אותו: מה לך כי התמהמת כ"כ
היום? ענה לה: הייתי עסוק. למחרת שוב, הוא התמהמה
בבית המדרש, ניגשה לראות במה הענין, ואז רואה
שהוא יושב ולומד, אמרה לו: מה איתך? החנות מלאה
בקונים, איני מוצאת את ידי ורגלי, ואתה יש לך זמן
להתיישב ללמוד? אינני מדברת כבר על הרווחים של
העסק, אבל הרי אי אפשר לגרש קונים. נענה לה בעלה:
מה היית עושה אם מלאך המוות היה מגיע לקרוא לי,
חלילה הגיע זמן מיתה רח"ל, ההיו עוזרים לך טענותייך
שהחנות מלאה בקונים? דמי בנפשך שמת, ומה איכפת
לך, אם כעבור שעתיים אעמוד לתחיה ואעזור לך
בחנות?

אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו
עליה, לעשות עצמו מת, ועל זה מוכרח להיות זמן.

(בשם החפץ חיים זיע"א)

אך מה לפמליה הנכבדת הזו ולביתו שלו, הדל והנידח?
דומה שליבו החסיר פעימה אחת או שתיים מרוב פחד.
עוד רגע, ונקישות רמות נשמעו בחלל הבית. הבאים
התדפקו על הדלת, מיהר העני לפתוח את דלת ביתו, ועל
הסף ניצבה כל הפמליה המלכותית, למראה הבאים נאלם
בעל הבית דום. אך הללו לא המתינו להזמנתו, בן המלך
מיהר להיכנס פנימה, וצנח מתנשם בכבדות על הכיסא
הראשון שנודמנה לו.

שליחו של הנסיך פנה אל בעל הבית ואמר: "הנסיך חש
ברע, רעב הוא מאד ויש להגיש לו מיד דבר מאכל". וכי
מה יגיש בעל הבית העני לאורח רם המעלה שפרץ לפתע
למעונו? כמובן את התרנגולת הצלוייה שקיבל מהאיש רב
החסד בכיכר השוק. חיש מהר הובא המעדן, והנסיך
שרגיל היה במעדנים כאלה, לא התמהמה לרגע, ומיד
החל לסעוד את לבו בתיאבון גובר והולך, הוא אכל ואכל
עד כי מהתרנגולת הטעימה לא נותר אפילו פירור אחד.

החבורה כבר עמדה לקום ולצאת לדרך, כשלפתע החל
הנסיך בן המלך לצרוח בקול רם: "הצילו! הצילו!" זעק
והתפתל מכאבים. לא חלפו דקות רבות – והוא צנח
ארצה ללא רוח חיים. "רוצח!" זעקו שומרי בן המלך
המוזעזעים, והתנפלו על בעל הבית, "הרעלת את בן
המלך! אתה גרמת למותו!" הם תפסו את העני והביאו
אותו למשפט לפני המלך. רועד מפחד בא העני לפני
המלך, בודאי יצווה המלך להרגו מיד על כי הרעיל למות
את בנו, חשב הקבצן המסכן. כשראה המלך מי עומד
לפניו, התחלפה הבעת פניו הזועמות בתדהמה: הרי זהו
אותו עני קבצן, לו הגיש הבוקר את התרנגולת המורעלת,
הן המלך רצה להמיתו, ובחר להרעיל אותו בתרנגולת
הצלוייה, בה טמן סם מוות, ביקש להמית את העני –
והנה, בדרך זו גרם למות בנו אהובו. "שחררו את האיש"
הורה המלך למשרתיו, ואל העני פנה ואמר: "אכן צדקת
בדבריך: כל מה שהאדם עושה – בין אם רע ובין אם טוב –
לעצמו הוא עושה".

צ'ין אדם לחברו

עזרה לזולת

מידת טוב לבו של הגה"ק רבי חיים עוזר גרודזינסקי זיע"א היתה מופלגת ביותר. פעם אחת בתום אסיפה של ראשי הישיבות עם מנהל ארגון ה"גוינט", פנה מנהל הגוינט אל הגאון זצ"ל ואמר לו עד עכשיו ישבנו ודאגנו לצורכי הכלל, עתה חשקה נפשי להטיב עם הרבי טובה אישית, יאמר לי מר מה חסר בביתו ואני אשתדל לטפל בדבר. השיב לו רבי חיים עוזר ואמר: אכן זוקק אני לטובה אישית. שמח מנהל הגוינט שהגאון ניא את להיעזר בו בענין אישי, ושאלו מיד במה יוכל לעזור? ענה לו ר' חיים עוזר, לזוג הרבנית יש עוזרת בית, וכאן בוילנא קשה לה להשיג נעליים ההולמות אותה, לפי שמידות רגליה גדולות, ובעירנו אין נעליים בגודל הדרוש לה, כיוון ששמעתי שכבודו עומד לנסוע מכאן לקובנא, ושם יש בית חרושת לנעלים יואיל נא לסור לשם כדי לקנות זוג נעליים לעוזרת ולשולחן בדואר.

לברוח מלשון הרע

בעת מסעותיו למכור את ספר "חפץ חיים" נקלע הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א באחת השבתות לעיר אחת והתאכסן בביתו של השוחט, כשהתכוון ליטול ידיים לסעודה שלישית, שמע שהשוחט מספר לאשתו שיוסף הקצב רימה והבטיח כי הבשר משחיטת אתמול הוא בלי סירבא, ה"חפץ חיים" הסתלק מיד מהבית מבלי לדבר דבר. כשהשוחט הרגיש כי אורחו איננו, החל לחפשו בעיירה עד שמצאו מיסב לסעודה שלישית באחד הבתים, לשאלת השוחט למה שינה פתאום את האכסניה שלו? השיב: שאינו יכול להתאכסן יותר בביתו, אם יש למר טענות על הקצב, הרי זו שאלה של

איסור והיתר ויש לקראו אל הרב, או יש להוכיחו בינו לבין עצמו, אבל כיצד הוא מספר זאת לאשתו? הרי יש בזה משום לשון הרע. הנני עוסק במכירת ספרים על והירות מדיבורים אסורים וכיצד אני רשאי להתאכסן בבית שמדברים בו לשון הרע? סיים ה"חפץ חיים" את דבריו

לחסוך רגע אחד של צער מיהודי
הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א הקפיד, בין השאר, לקיים בכל מאודו מצוות ביקור חולים, וממש לא פסח על אדם אחד בקהילתו הגדולה שלא ביקרו בשעת חליו. פעם נכנס רבי לוי יצחק לבקר חולה אחד, שהיה נוטה למות רח"ל, ומצאו מתפתל מצד אל צד בדאגה ובחוסר מנוחה. ממה אתה מודאג בשעה זו? שאל רבי לוי יצחק את החולה שלפניו. רבי קדוש! השיב האיש בקול רפה מחמת החולשה. הנני חש כי שעותי ספורות ולבי מלא חרדה במה אני בא לעולם האמת ומה יהא חלקי וגורלי בעולם הבא. הצדיק רבי לוי יצחק קם מכסאו, גחן אל פני החולה הנרגש וקרא: אין כל מקום לדאגה מצדך. זה עתה גמרתי בלבי לתת לך במתנה את כל חלקי בעולם הבא. מיד עשה הצדיק קבלת קניין על מתנתו לחולה, לפני האיש נראו לפתע מאושרים ושלווים. כעבור שעה קלה עצם החולה את עיניו ושבק חיים לכל חי. שאל אחרי כן אחד ממקורבי הצדיק את רבי לוי יצחק: רבנו, כשנכנסת לחדרו של אותו חולה, ראית בוודאי שרגעיו ספורים וכל עידוד אינו עשוי להועיל לו אלא לשעה קלה בלבד. מדוע נהגת כלפיו ברוחב לב כזה, והענתק לו את כל עולם הבא שלך? שמע בני, השיב הצדיק מבארדיטשוב בהתרגשות: נוח לי לזוטר על עולם הבא שלי, כדי לחסוך רגע אחד של צער ודאגה מיהודי חולה.

חילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז תשרי
רבינו יצחק הזקן בן רבינו שמואל (ר"י מבעלי התוספות)
רבי אלעזר רוקח ב"ר שמואל שמעלקא (מעשה רוקח - תק"ב)
רבי אריה לייב הכהן ב"ר יוסף (קצות החושן - תקע"ג)

יום שני כ"ט תשרי

שמעון הצדיק בן חוניו משיירי כנסת הגדולה

הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש ב"ר אשר אנשיל (דעת קדושים-תר"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים האגער (צמח צדיק - תרמ"ה)

יום רביעי א' מרחשון

רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)
הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברוז ב"ר משה (עבודת יששכר - תרל"ח)

יום שישי ג' מרחשון

הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום שכנא (תרי"א)

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי (תרכ"א)

הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוסט ב"ר מנחם מענדל בעל הצמח צדק (תרכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "אם נא אוד"ר רפרום יוסף הר"ם" על המצוות.

קפנדריא בבית הכנסת

א) היו לבית הכנסת שני פתחים, לא יכנס בפתח זה לעשותו דרך לצאת בפתח השני לקצר דרכו. (שו"ע או"ח סימן קנ"א סעיף ה')

ב) אם היה המעבר קודם שנבנה בית הכנסת, מותר כן לקצר הדרך על ידי שעובר בבית הכנסת. (שם)

ג) אם לא נכנס בבית הכנסת כדי לקצר דרכו, רק אחר כך רוצה לצאת בפתח השני, אין איסור. (שם)

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 891

פרשת בראשית כ"ז תשרי תשע"ט - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

ח"י אדר תש"ס - ח"י אדר תשע"ח
ח"י שנים להסתלקותו של הגה"צ המשפיע רבי משה וובר זיע"א

מאמרותיו

"בראשית ברא אלוקים"

פירש רש"י: "אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא "מהחודש הזה לכם" שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל. ומה הטעם פתח מבראשית? משום כח מעשיו הגיד לעמו - לתת להם נחלת גויים".

לכאורה, עניין אינו מובן מדוע פתחה התורה ב"בראשית" לפני ציווי המצוות? הלא עיקר התורה זה להורות על קיום המצוות ואם בכדי שלא יאמרו אומות העולם שאנו ליסטים נכתב סיפור הבריאה בתחילה, היתה התורה יכולה לספר על כך לאחר פירוט המצוות?! המשך בעמוד הבא

העיקר הוא המעשה

ערך לימוד רצוף

הגאון רבי ישעיה חשין זצ"ל היה רגיל לספר סיפור נורא ששמע מהגה"צ רבי הירש מיכל שפירא זצ"ל. הוא סיפר שבתורכיה התגוררו שני חברים, יהודים יראי שמים מדקדקים בקלה כבחמורה, שהיו שותפים

במסחר כל שהוא. האחדות ששררה ביניהם היתה מופלאה ונדירה עד שיום אחד הם החליטו לתקוע כף האחד לחברו שבבוא יום פקודה והאחד יסתלק מן העולם, ישתדל לרדת ולגלות לחברו מה נעשה בדינו בבית דין של מעלה.

המשך בעמוד אחרון

הגאון רבי ישעיה חשין זצ"ל
המשך בעמוד אחרון

סיפור קטן על יהודי גדול

זה קרה לפני כמה עשרות שנים ברחבת הכותל המערבי, יהודי עטור זקן וחבוש בכובע גדול, הוציא ספר תורה מארון הקודש והניחו על גבי "הבימה". תוך דקות ספורות הוא קיבץ מנין לקריאת ספר התורה.

הגה"צ רבי משה ובר זיע"א נכח במקום.

לפתע ביקש אותו היהודי לעשות דבר מה בענין קריאת התורה שנוגד את ההלכה, כשהבחין בכך רבי משה, פנה אליו כשדמעות מציפות את עיניו ואמר לו: כיצד אתה רוצה לעשות דבר שכזה?! וכי אין תורה בישראל?! כשראה אותו היהודי את עיניו הדומעות של רבי משה והבין מכך כיצד המעשה שביקש לעשות נוגע לליבו, נסוג אחורנית ונמנע מלעשות את אותו המעשה.

לקט של הדברים הכתובים בגליונות אלה מושמעים בהרחבה בסדרת הקלטות "שמעו ותחי נפשכם" להשיג: 02-5828284 את העלון ניתן לראות בע"ה www.veber.co.il

הדלקת נרות		מוצאי שבת	
ירושלים:	5.44	ירושלים:	6.55
תל-אביב:	5.59	תל-אביב:	6.56
חיפה:	5.49	חיפה:	6.56
באר-שבע:	5.59	באר-שבע:	6.57
המועדים לפי שעון קיץ		רבינו תם:	7.35

כל המעוניין לקבל את העלון "שמעו ותחי נפשכם" למייל שלו יפנה לכתובת המייל: haravveber@gmail.com

מבט לאירועי השבוע

ויעקב הלך לדרכו

בסייעתא דשמיא עבר על העם היהודי בארץ ובתפוצות חג שמח ושקט. בעוד שבאינדונזיה הרחוקה, נספו 844 אנשים ברעש אדמה שהתחולל שם במהלך חול המועד, פה בארצנו הק' וכן בריכוזי היהודים בעולם כולו, לא נרשמו ב"ה אירועים חריגים.

במהלך החג זכיתי לפקוד בסייעתא דשמיא מספר פעמים את שריד בית-מקדש-הכותל המערבי. כל פעם שרגלי דרכו במהלך החג על אדמת הקודש הזאת התרגשתי מחדש למראה רבבות היהודים כ"י ש"הסתערו" על הכותל. זכור לי שפעם מורי ורבי המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זיע"א התבטא ואמר: "מה כל כך הרבה יהודים מוצאים בכותל שבשל כך הם מגיעים אליו ומגפפים אותו בדבקות מרוגשת שכזאת? ואז הוא תירץ ואמר: "בשורש נשמתם הם חשים ש"השכינה מעולם לא זזה ממנו" ושמדובר במקום המקודש ביותר עבורנו. אז בואו נישא תפילה לאבינו שבשמים ששמחת החג הזה והשקט היחסי שאפף אותו ילוו אותנו במשך השנה כולה ואף יתחזקו ויתעצמו מיום ליום.

המשך בעמוד אחרון

בשורה טובה

בסייעתא דשמיא

ניתן להאזין לשיעור בדף היומי ובפרשת השבוע מפי עורך העלון הרב עידו ובר שליט"א במערכת "קול הדף": 02-6400000

ניתן לתרץ קושיא זו על פי מה שמפרש רש"י על הפסוק "ושמתם את דברי אלה" (דברים יא, יח): "אף לאחר שתיגלו, היו מצוינים במצוות - הניחו תפילין, עשו מזוזות כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו וכן הוא אומר: "עשי לך ציונים" וכתב על זה הרמב"ן: "וכבר כתבתי פרוש הענין, כי המצוות האלה - חובת הגוף הם ודינם בכל מקום כמו בארץ, אבל יש בו במדרש הזה סוד עמוק וכבר רמזתי סודו", חו לשונו של הרמב"ן בחומש ויקרא (יח, כה): "כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה' ולפיכך אמרו

בספרי: "וירשתה וישבת בה ושמרת לעשות שיבת הארץ שקולה כנגד כל המצוות שבתורה". ועל פי כל זה יובן בטוב טעם שהתורה פתחה בהקדמה של סיפור הבריאה - לספר כוח מעשיו בכדי להודיע שארץ ה' שייכת לעם סגולתו וליושבי ארץ הקודש הטיל ה' את קיום עול המצוות, ניתן למצוא סימוכין לכך מדבריו על הרמב"ן בבראשית (כו, ה) אשר כותב שהאבות שמרו את המצוות רק בארץ ישראל.

(מתוך הספר "ירים משה" של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א)

הוראה למעשה

ה אדם מצווה להתרחק מהקנאה, התאוה והכבוד וכלשון המשנה (אבות פר' ז' משנה כא): "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם".

המקור בפרשה: כי תאוה הוא לעיניים (בראשית ג, ו) חוה ראתה כי תאוה הוא לעינים ורדפה אחר הכבוד להיות כאלוקים ובשל כך היא והאדם הראשון וכל זרעם אחריהם הוצאו מן העולם. (של"ה הק')

הוראה למעשה

האדם צריך להזהר מאד בקדושת המאכלים שמכניס לפיו שלא יהא בהם שום נדנדוד ספק ספיקא.

המקור בפרשה: "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלוקים לא תאכלו ממנו", כל אכילתו של האדם צריכה להיות בקדושה שבמותר. וכמו שהאכילה מסטרא דשמלא גורמת מיתה, כן האכילה הקדושה הנרמזת במה שנאמר: "מכל עץ הגן אכול תאכל", מביאה חיים והרמז: "אם כל חי" "אם-כל" אותיות מאכל.

הוראה למעשה

האדם ילמד מקונו להיות נדיב לב, להטיב לזולתו מצד נדבת ליבו, לא

על מנת לקבל גמול כי זה אינו נקרא נדיב אלא נקרא סוחר, וילמד מ-ה' ברוך הוא אשר ברא העולם מצד נדבתו הטובה להיטיב לזולתו (היינו לנבראים שהרי אין צורך ל-ה' בעולם, רק בראו בנדבה בכדי להמציא מציאות שיקבלו טובה ממנה).

המקור בפרשה: בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ. (של"ה הק')

הוראה למעשה

האדם מצווה לעשות תשובה מיד אם חלילה עבר עבירה שאם לא יעשה כן הרי "עבירה גוררת עבירה" (כלשון המשנה בפרקי אבות פרק ד' משנה ב.).

המקור בפרשה: "הלא אם תטיב שאת".... הנה אם קין היה שב בתשובה מיד, הוא לא היה חוטא אחר כך. ומאחר שלא שב, בא לידי עבירה גדולה - שפיכות דמים וגם כפר בהשגחה שאמר: "לית דין ולית דין"

ויהי רצון שיקויים בנו הפסוק באיכה (ה, כא): "השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם".

(של"ה הק')

שאלות קצרות ותשובות בצידן על הפרשה:

1. מה הקשר בין סופה של התורה לפתיחתה?

תשובה: אם נחבר את שלושת המילים שפותחות את התורה למילים שמסיימות אותה, נקבל את המשפט הבא: בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ "לעיני כל ישראל".

המסר שמועבר באמצעות המשפט הזה הינו: העולם נברא לעיני ישראל, לטובתם ולתועלתם. מסר זה תואם להפליא את פירושו של רש"י על פתיחת התורה: "אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם" שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל. ומה טעם פתח ב"בראשית"? משום כוח מעשיו הגידי לעמו לתת להם נחלת גויים" שאם יאמרו אומות העולם לישראל: ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גויים, הם (ישראל) אומרים להם: כל הארץ של ה' היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו".

2. האות "ל" מסיימת את התורה והאות "ב" פותחת אותה. צריך להבין מדוע כשמצורפים את שתי האותיות לפי סדר שהפרשיות שלהן נקראות בבתי הכנסת זו אחר זו נוצרת המילה החיובית "לב" ואילו כשמהפכים את הסדר שלהן מתקבלת המילה "בל" שמשמעותה היא - לא לעשות?

תשובה: האות "ל" מייצגת את זקני העם משום שהיא מופיעה בסיומה של התורה ואילו האות "ב" מייצגת את הצעירים שבעם כי היא מופיעה בתחילתה של התורה (בדרך כלל מי שמסיים הוא הותיק-המבוגר ומי שמתחיל הוא הצעיר-הטרי). ובנוסף האות ל גדולה ב-28 מספרים מהאות ב.

התורה מעבירה לנו איפוא, מייד בפתיחתה את המסר הבא: כאשר תבססו את החברה בישראל על הזקנים שהם בעלי הנסיון וחכמת החיים, לב החברה יהא תקין, ואולם אם תדחקו אותם הצידה ולא תתחשבו בדעותיהם, תזיקו בכך לעצמכם והרמז לכך הוא: "בל - לכם מלנהוג כן".

3. ראשי התיבות של המילים "בראשית ברא אלוקים" זה "בבא", מה מילה זו באה לבטא.

תשובה: המשמעות של מילה זו הינו: שער, פתח, מבוא, התורה באה איפוא להורות לנו מיד בפתיחתה: אם נהגה בה ונקיים את מה שכתוב בה, היא זה עבורנו השער והפתח להגשים את מאווינו ורצוננו.

4. מה הקשר בין תחילת פרשת בראשית לסופה?

תשובה: הפרשה פותחת בפסוק: "בראשית ברא ה' את השמים ואת הארץ" והיא מסתיימת בפסוק: "ונח מצא חן בעיני ה'".

ומכאן ניתן לומר שבתחילת הבריאה ה' עסק בשמים ובארץ בכך שבראם ואולם לאחר שברא את האדם וצאצאיו, יותר מצא חן בעיניו לעסוק בהם ובמיוחד בצדיקים שבתוכם כדוגמת נח.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין ז"ל - נפטרה ב' ניסן תשע"ג

אין להטיל ספק בישועת ה'

ומאירות, ומסר בידו את גיליון הנייר כשהוא מקופל: "מסור מכתב זה לפריץ, וה' יושיעך". בשמחה נטל היהודי את הנייר, הודה לצדיק ויצא למעונו של הפריץ. בדרך החלו הספקות לכרסם בו. הרי החדר היה חשוך ואוזניו לא שמעו קול קולמוס וקסת. אם כן, דף הנייר חלק לגמרי ולא כתוב בו מאומה. אך הוא דחה את ההרהורים הללו והתחזק באמונת צדיקים.

הוא הוציא מכיסו את דף הנייר, פתחו, ואכן - הדף חלק לגמרי, לא כתובה בו אפילו אות אחת

ממשיך היהודי בדרכו, והספקות אינם מרפים ממנו. לבסוף לא היה יכול להתאפק. הוא הוציא מכיסו את דף הנייר, פתחו, ואכן - הדף חלק לגמרי, לא כתובה בו אפילו אות אחת. ברגע הראשון רצה לסוב על עקביו ולהעמיד את הרבי על טעותו. אך מיד דחה את המחשבה ואמר בלבו, שאם הרבי נתן לו גיליון זה, ודאי ממנו תצמח לו הישועה. הפריץ לקח מידו את דף הנייר, פרש אותו על השולחן והחל קורא. כשסיים את הקריאה נשא את עיניו אל היהודי, והפעם היו עיניו נעימות ורכות: "ראה נא, התחרטתי על מה שאמרתי לך בפעם הקודמת. כבר התרגלתי אליך, ולמה אסתכן בעסקים עם זרים. החלטתי להחכיר לך שוב את הפונדק, וכפיצוי על עגמת הנפש שגרמתי לך, הריני מוחל לך על יתרת החוב".

היהודי לא ידע אם הוא שומע את הדברים בהקיץ או בחלום. כשראשו מסוחר מאושר הודה לפריץ על חסדו ויצא מיד לבשר לרבי לוי יצחק על הנס שקרה. לא הרחיק היהודי לכת, ובצומת הדרכים פגש את הצדיק עומד ומצפה לדעת מה עלה בגורלו. סיפר לו היהודי בשמחה את כל מה שקרה בבית הפריץ, והצדיק כאילו מחכה לשמוע עוד. "נו, ומה עוד אמר לך?", מוסיף הצדיק ושואל. "לא כלום", משיב הכפרי בפליאה. נתכרכמו פניו של רבי לוי יצחק, והוא שאל את היהודי מה עשה במכתבו בדרך לבית הפריץ. נאלץ היהודי להודות, שפתח את הדף וראה שאינו אלא נייר חלק. אנחה נפלטה מלב הצדיק. "חבל, חבל", מלמלו שפתיו. "אילו האמנת באמונה תמימה ולא היית מפקפק כלל, היית זוכה בפונדק כמתנת עולם והיית מוריש אותו לבניך אחריו. אין להטיל ספק בישועת ה'".

נהג היהודי המארח לנסוע אל הפריץ כדי לחתום עמו על חוזה החכירה של הפונדק שברשותו. הפעם, מיד עם כניסתו אל הפריץ, ראה היהודי שפניו אינם כתמול שלשום. "לא אחכיר לך עוד את הפונדק", הרעים הפריץ בקולו. "אינך מדייק בתשלומיך החודשיים ואתה גם חייב לי חוב גדול. את הפונדק אחכיר למישהו אחר ואתה תפרע לי מיד את יתרת חובך, שאם לא כן, אושיבך בצינוק".

לפתע צץ רעיון במוחו. הלא רק לפני ימים אחדים זכה לארח בביתו את הצדיק מברדיצ'וב, המפורסם כפועל ישועות

כ"ק האדמו"ר תולדות אברהם יצחק שליט"א בסמוך לבית הכנסת אורחים "אש"ל רבי לוי יצחק" המצוי בקירבה לציונו הקדוש

היהודי יצא מעם הפריץ כהלום רעם. מה יעשה עכשיו? מנין ישיג את הכסף לפירעון החוב וממה יתפרנס אם יגורש מהפונדק? "מאין יבוא עזרי", מלמלו שפתיו שוב ושוב, בעודו פוסע בדרך אל ביתו. אך במהרה התעשת: "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ". לפתע צץ רעיון במוחו. הלא רק לפני ימים אחדים זכה לארח בביתו את הצדיק מברדיצ'וב, המפורסם כפועל ישועות. יילך אליו ויספר לו את האסון שקרהו, וברכת הצדיק ודאי תעזור לו.

רבי לוי יצחק האזין לדבריו ברוב קשב. במצחו נחרש קמטים ותווי פניו הביעו השתתפות בצער. אחרי שסיים לשמוע את פרטי הדבר, שקע בהרהורים.

"הביאו לי גיליון נייר", פנה הצדיק לבני ביתו. הוא לקח את הגיליון והסתגר בחדרו. החדר היה אפל למדי והיהודי שעמד בחוץ התפלא איך חושב רבי לוי יצחק לכתוב משהו בחשיכה כזאת. הוא היטה את אוזנו אל הדלת ולא שמע לא קולמוס ולא קול קסת. כעבור כמחצית השעה יצא אליו הצדיק, פניו לוהטות

תולדותיו של רבי לוי יצחק מברדיצ'וב: נולד בשנת ת"ק בעיירה הוסקוב שבמחוז פשמישל לאביו רבי מאיר ברבי משה מזאמושטש, בימי נעוריו היה נודע בכנויו ה"עלוי מירוסלב", בהשפעת רבי שמלקה מניקלשבורג שהתוודע אליו עת ישבו ברוטשוול נסע רבי לוי יצחק למזריטש וישב שנים מספר בבית המגיד בו למד את דרך החסידות. משנת תקמ"ה שימש ברבנות ברדיטשוב בה הקים מרכז חסידי גדול וכיהן שם כרב וכמנהג רוחני במשך עשרים וחמש שנה. נודע בכינוי "סניגורם של ישראל". נסתלק לגנזי מרומים בשנת תק"ע והוא בן שבעים שנה.

השעה כבר היתה מאוחרת כשרבי לוי יצחק מברדיצ'וב יצא מבית חסידו בכפר לעבר ביתו שלו בעיר הסמוכה. זמן רב מהמתוכנן עשה אצל החסיד. כשיצא לשוב לביתו כבר ירד הערב.

זו היתה דרכו, לצאת מפעם לפעם לבקר בערים, בעיירות ובכפרים שבסביבתו. במסעותיו אלה היה רבי לוי יצחק מתרים את בעלי האמצעים לצדקה, וכשהיה נתקל במשפחות עניות, היה מחלק את הכספים שקיבץ. כן היה שם עינו ולבו לראות אם יש בחיי הקהילות דבר מה הדורש תיקון ומעורר את הלב להתחזקות בתורה ובמצוותיה.

השמש שקעה מזמן ועלטה כבדה כיסתה את הכול. רבי לוי יצחק החליט שהליכה לביתו בשעה כזאת יש בה משום סכנה

באותו ערב סיים ביקור שיגרתו בכפר הסמוך לעירו. השמש שקעה מזמן ועלטה כבדה כיסתה את הכול. רבי לוי יצחק החליט שהליכה לביתו בשעה כזאת יש בה משום סכנה. הוא סב על עקביו, חזר אל בית החסיד וביקש ללון אצלו בלילה.

החסיד היה מאושר על הזכות שנפלה בחלקו. אף שביטו היה צר ועלוב, פינה מקום מתאים לצדיק, הציע מצעות, ואחרי שהגיש לאורחו סעודת ערב, עלה על יצועו לשנת הלילה. אף רבי לוי יצחק עלה על המיטה ועשה עצמו כישן. כאשר היה בטוח שבעל הבית נרדם, קם ממיטתו והחל לעסוק בתורה ובעבודת ה', כדרכו. כל הלילה ישב הצדיק מול העששית הקטנה ועסק בעבודת הקודש. עם עלות השחר נפרד ממארחו וחזר לביתו. חלפו ימים אחדים והגיע היום הקבוע שבו

המחלה שזכה לגילוי אליהו

ערך לימוד רצוף המשך מעמוד ראשון

כעבור מספר שנים נפטר האחד לבית עולמו וכעבור כמה ימים בא בחלום לחברו ואמר לו: דע לך שלמען האמת אסור לרדת ולגלות מה קורה בעולם העליון רק היות ותקעתי כף, קיבלתי רשות באופן מיוחד להתגלות אליך. דע לך אחי כי כאן למעלה הדין אינו פשוט וקל כלל. שואלים את השאלות המפורטת בגמרא (שבת לא.) "נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה" וכו' ואחרי כל שאלה מגיעים ריבוא רבבות של מלאכים מיימינים ומשמאילים. כך גם היה בדינו. שאלו מי יכול להעיד עליו? פתאום התחילו להגיע מלאכי חבלה ראיתי שמצבי בכי רע. פתאום, ירד קיר יצוק בטון סגור הרמטי וחצץ ביני לבין כל מלאכי החבלה. או אז יצא בת קול והכריזה: יצאת זכאי בפני בית של מעלה. תמהתי, איך זה קרה? הסבירו לי שמכיון והיה לנו בלימודנו חוק קבוע ולא יעבור כשלמדנו ביחד ארבע שעות ביום אחרי המסחר, ללמוד ברציפות ולא להפסיק באמצע הלימוד אפילו אם יזדמן לנו רווח גדול, לכן הגנה המצוה הזאת כחומה בצורה עלי מפני מלאכי החבלה.

תאר לעצמך יקירי, אילו היינו מפסיקים לרגע אחד באמצע הלימוד, כי אז כבר היה נוצר חור קטן בקיר והוא לא היה אטום כפי שהגמרא אומר (סוכה כו.) פרצה קוראת לגנב. זאת אומרת כאשר גנב מגיע לקיר יצוק הוא חושב פעמיים, אם להוציא מקדחה או לא, אך בקיר פרוץ הוא נכנס בקלות כך רק על ידי לימוד התורה ברציפות זכיתי להגנה מושלמת. עוד הוא הוסיף ואמר: נתנו לי רשות מן השמים לספר לך זאת כדי שתוכל לפרסם ברבים למען ידעו כמה גדולה זכות קביעות עתים לתורה ברציפות ללא הפסקות.

להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. מה אעשה? – חשב המוהל בחרדה. כיצד אמוץ אותו, מי יחזיק את הרך הנולד? איך אעשה זאת לבד?

יצא המוהל מהבית, נשא עיניו ולא ראה איש מסביב. הבית עמד בקצה הכפר, רחוק משאר הבתים, השלג כיסה את השבילים, לובן צח לכל מלוא האופק, אין הוא מכיר כאן איש, לשם מה בא? מה אעשה עתה? חשב בבעתה, ונשא תפילה לאלקי מרום שיעזור לו. לפתע הבחין בהלך מתקרב. רץ אליו המוהל וביקש ממנו לבוא אל בית העני ולעזור לו לקיים מצות ברית מילה. האיש סירב. "קבצן אני", אמר למוהל, "ואם לא אמהר, אפסיד את בכסף שאנשים טובים נותנים לי". המוהל הפציר בו מאוד ובראותו שהקבצן עומד בסרובו, הבטיח שישלם לו מכיסו את כל מה שיכול הוא לקבץ בזמן שיפסיד כשיתעכב לצורך השתתפות במצוה הגדולה.

הסכים הקבצן. נכנס עם המוהל אל בית העני, החזיק את התינוק והמוהל מל אותו בקדושה. אחר כך נטלו שניהם את ידיהם ואכלו את מעט המזון שהביא איתו המוהל, כדי לקיים סעודת מצוה.

כשהגיעו בברכת המזון ל"הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא"... נעלם הקבצן לפתע. הביטל המוהל סביבו כלא מאמין, יצא החוצה והסתכל סביבו, אך הקבצן נעלם ואיננו. או אז הבין המוהל מי היה הסנדק שנשלח אליו משמים כדי לנסותו.

שמחתו על שזכה לראות את אליהו הנביא היתה גדולה מאוד, וכשחזר לביתו, רץ אל הרב לספר לו על גלוי אליהו שהיה לו, אך הצדיק הקדימו.

בפתח הבית חיכה לו, קיבלו בשמחה ואמר: "הלא הבטחתי לך שרע לא יאונה לך. הבטחתי שתצא שמח ומאושר מברית מילה זו. אשריך שזכית לכך!"

בכפר אחד סמוך לעיר ללוב, גר יהודי עני, שנהג לבוא מדי פעם אל הרב ולשהות במחיצתו.

פעם אחת בא העני אל הרב ובקשו שיבוא להיות מוהל לבן שנולד לו.

"מדוע לא תפנה אל המוהל הקבוע?" שאלו הרבי.

העני השיבו שהמוהל סרב לבוא אל הכפר. הקור והשלג מפחידים אותו, והוא חושש שמא יצטנן ויחלה, אם ילך למקום נדח בחורף סוער זה.

"לך אליו שוב" – פקד הרבי – "ואמור לו בשמי שיהיה המוהל של בנך, ואני מבטיח לו שלא יאונה לו כל רע, ולא עוד אלא שהמצוה תביא לו אושר ושמחה רבה."

עשה העני כדברי הרבי והלך למסור למוהל את הבטחת הצדיק, ואמנם הסכים המוהל לבוא ולמול את בן העני ביום המיועד.

בהגיע יום הברית, ירד שלג כבד על הארץ, קור עז שרר בחוץ, והמוהל שהבטיח להגיע יצא ללכת אל ביתו של בעל הברית.

הדרך היתה ארוכה וקשה, המוהל בוסס בשלג העמוק, רוח חזקה נשבה והפילה גושי שלג כבדים מצמרות העצים, הדרך התפתלה בין ההרים, והמוהל נאבק ברוח העזה. מידי פעם נתקל בסלע או באבן בצדי הדרך וקם להמשיך בדרכו. פתיית השלג נתעופפו לכל עבר והסתירו את מלוא האופק. בשעת צהרים מאוחרת הגיע האיש אל בית העני, והוא עיף, רעב ורועד מקור.

בבית בעל הברית שררה הדלות, קור עז מילא את החדר והרטיבות הוסיפה לתחושת הקור בבית.

היולדת שכבה על מיטה רעועה מכוסה בשמיכה מרופטת. אבי התינוק ישב בפנית החדר מתרכבל בבלויי סחבות.

מים חמים לא היו, גם עצים להסקה לא ראה המוהל, וליבו יצא על התינוק חסר הישע שצריך

ויעקב הלך לדרכו המשך מעמוד ראשון

שנוהגים לומר בחצרות החסידים בתקופה זו: "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים".

דברי ר' ארי' לוי

ובזכות שנקיים את ראשו התיבות של השנה החדשה תשע"ט - "תהא שנת עין טובה" היינו שנסתכל בעין טובה אחד על השני, נפרגן ונאהב זה את זה יקויים בנו הפסוק

הדיסק שישנה בעזרת ה' יתברך את חייכם לטובה.

בימים אלה יצא לאור הדיסק "שמעו ותחי נפשכם" על חמשה חומשי תורה בליווי נעימות חסידיות מפורסמות.

המלקט: המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זיע"א. העורך והמגיש: תלמידו כבנו הרב עדו ובר שליט"א ניתן להשיג דיסק זה במחיר סימלי ברשת הנויות גל-פז.

הודעה חשובה

המעוניינים להגיע לקבלת הקהל של הרב עדו ובר שליט"א תלמידו של הגה"צ רבי משה ובר זיע"א בכדי להיוועץ בענייני מציאת הזיווג, שלום בית, חינוך ילדים ופרנסה על פי תאריך לידתם ושמותיהם,

יתקשרו לטל. 02-5828284

תיקון החיד"א להצלחה, רפואה, פרנסה ומציאת הזיווג - טל' 02-5828284

עלון זה יוצא לאור לזכרו של נסים בן נוריה נסים ז"ל - נלב"ע כ"ח באדר תשע"ח

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית - צְדָקָה לְלֹא לְמוֹד תְּוֹרָה

"וַיֵּשֶׁע ה' אֶל הַבָּל וְאֶל מְנַחֲתוֹ" (בראשית ד, ד)

ממעשיו על ידי שימשם להם מודל לחיקוי והם יגדלו על אדני התורה.

אמנם כן, אין ספק כי נתינת צדקה ותרומות גדולות למוסדות תורה וחסד, **אין דבר של מה בכך כלל ועיקר** ושכרו של העוסק בהן גדול.

אולם אם הדבר לא נעשה במקביל ללמוד התורה הקדושה וכפועל יוצא ממנו, ערכו פוחת משמעותית.

על מוטיב זה אומר האדמו"ר הגאון הרב חיים מאיר הגר זצ"ל בעל ה'אמרי חיים' מויז'ניץ (מובא בספר 'אוצר אפרים'):

עניין זה רמוז בפסוק: **"וַיֵּשֶׁע ה' אֶל הַבָּל וְאֶל מְנַחֲתוֹ"** (בראשית ד, ד). כי **הבל** ראשי תיבות **העוסק בתורה לשמה**.

וכך אומר לנו הכתוב קודם: **"וַיֵּשֶׁע ה' אֶל הַבָּל"**, כלומר אל העוסק בתורה לשמה, ורק לאחר מכן נאמר: **"אֶל מְנַחֲתוֹ"**.

כלומר שמי שעוסק בתורה לשמה, הקדוש ברוך הוא שמח ופונה אל מנחתו- ואל מעשי הצדקה והחסד שלו.

יהי רצון שנזכה לעסוק באמת ובתמים בתורה הקדושה לשמה ולקיים את האמור בה עד עולם.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

ישנם אנשים החושבים שאם יתנו תרומה מכובדת לבית-הכנסת, או צדקה בעין יפה לעניים, הם כבר עשו את שלהם כיהודים, ויכולים להמשיך את חיי החולין שלהם ככל האנשים רודפי הבעצ והתענוגות.

עם הטעות הזאת הם חיים את כל שנות חייהם. מבלים את רוב זמנם לריק במאמצים להשיג את מילוי תאוותיהם.

ואילו את רעבונם הרוחני הם משקיטים במעט מעשים טובים שעושים, בעיקר על ידי כספם, כמתן צדקה וכיוצא בזה.

טעות גדולה היא זו. כי העיקר כאן חסר, עלינו לדעת ולזכור כי העיקר בעולם הזה הוא לימוד התורה.

מעבר לעובדה כי התורה הקדושה היא תכלית הבריאה, הרי שכאשר האדם עוסק בתורה הקדושה ומקיימה- התורה עצמה אף גורמת לאדם לעדן את עצמו ולעבוד על מידותיו.

בנוסף התורה הקדושה מלמדת ומחדירה באדם את העניין של קיום מצוות חסד עם הזולת וכן זוכה הוא להתחזק באמונה בבורא יתברך לעד ולעולמי עולמים ובכך יוכל לעבור באמונה ובביטחון את כל האירועים שיעברו עליו בימי חייו.

וכן יתחזק בהשתפכות הנפש ובעבודת התפילה ובמצוות נתינת הצדקה לעשותה כדבעי ובלב שמח וכן ישתלם בעניינים רבים נוספים בזכות שהוא עוסק בתורה.

בנוסף יזכה שצאצאיו וילדיו יראו וילמדו

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רחובית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה ניט סינן בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סינן בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

זמני לכת

ע"פ	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חס
י"ט	17: 44	18: 55	19: 35
כ"א	18: 01	18: 52	19: 32
מ"ט	18: 02	18: 53	19: 33
כ"ב	18: 03	18: 54	19: 34

שואל ומשיב בהלכה - תבניות - חלק א'

מתי צריך להחליף את התבנית ומתי מספיק להגעיל? **שאלה:**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון: **תשובה:**

כאשר התנור משמש לבשרי וחלבי, יש להקפיד ולסמן את התבניות איזה לשימוש בשרי ואיזה חלבי.

עבר והשתמש בתבנית אפיה בשרי לחלבי או להיפך, אם עברו 24 שעות בין הבישולים, המאכל מותר, והתבנית די בהגעלה לאחר שינקתה אותה היטב מכל הלכלוך שעליה. מקורות: (שו"ע יו"ד סימן צג ס"א).

אולם כאשר השימוש היה תוך 24 שעות, המאכל נאסר והתבנית צריכה ליבון. **הערה:** היות והבשר והחלב היו בשימוש בזה אחר זה כשהוא בן יומו איסורא בלע כמבואר בשו"ע (או"ח סימן תנא). ראה עוד מה שנכתב בהקדמה להלכות הכשרת כלים. ויש שסוברים שאף בשימוש בשרי וחלבי בן יומו כאשר המאכלים כשרים, חשיב היתר בלע. כן מובא בשם הגר"ץ אבא שאול זצ"ל וכדעת רבינו זלמן בעל שו"ע הרב. ואם כן די בהגעלה בלבד.

באופן שהתערבו תבנית בשרי עם חלבי ואינו יודע איזה מהן לבשר ואיזה לחלב, יעשה להם הגעלה מחמת הספק. **הערה:** כיוון שבלעו בשר או בלע חלב לכולי עלמא מיקרי היתרא בלע, אין צריך להחמיר ולהצריך ליבון אלא די בהגעלה. וכמ"ש בכף החיים (סימן תנא אות ע) בשם מרן הב"י. וע"ע שו"ת דבריך יאיר ח"ג (סימן לח).

תבנית רגילה או חד פעמית, ששמו עליה נייר כסף, וחיממו עליה פיצה וברור שהמאכל לא נגע בתבנית עצמה, ולאחר מכן השתמשו באותה תבנית מחוסר ידיעה לאוכל בשרי, האוכל לא נאסר באכילה. **הערה:** ונראה שאם הניח נייר כסף על התבנית בצורה טובה, גם כאשר התבנית בת יומא מזמן האפייה האחרונה [תוך 24 שעות], יהיה המאכל מותר. על פי המבואר ברמ"א (יו"ד סימן צב ס"ח) שאין הבלוע יוצא מכלי לכלי בלי רוטב. וראיתי להראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל שהתיר בתבנית חד פעמי שהניחו עליו נייר פרגמנט, הובא בשו"ת מעין אומר ח"ד (עמוד מב). ונראה שדעתו כן אף בתבנית רגילה על ידי נייר פרגמנט. ומכל מקום התבנית צריכה הכשרה.

מה אוהבים בשמים

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'ווי העמודים' ויש בו כדי ללמדנו מה באמת אוהבים בשמים ועל יוקרתה של השבת. סיפור הרה"ג ר' שלמה מילר שליט"א, את מה שסיפר לו יהודי אחד: "נסעתי לחו"ל לאסוף כסף עבור נישואי בתי, קבעתי לשהות שם שלושה שבועות, ולכן זמני היה דחוק, וניצלתי כל רגע, כדי לקושש עוד כמה פרוטות, כדי לנסות להגיע לסכום שהתחייבתי".

כמו כן שכרתי נהג (דרייבר), שמכיר את כל הכתובות ושיסיע אותי ממקום למקום - וכך נוכל לקצר תהליכים ולהגיע לאותם עשירים, שיהיו מוכנים לתרום מהונם עבורי. ביום שישי בשעה שתים עשרה, הנהג מסיע אותי לכתובתי ואומר לי: "ניפגש במוצאי שבת". אמרתי לו בתמיהה: "עוד היום גדול (היה זה בקיץ, ובאותו הזמן השקיעה הייתה רק עוד שבע שעות), מה בוער לך להפסיק את העבודה כעת?".

הנהג הבין לליבי ולכן הסביר לי: "גם אני עבדתי פעם ביום שישי עד מאוחר, ואז הייתי רץ להתארגן לשבת, ובסעודת שבת הייתי עייף מאד, בקושי החזקתי מעמד, הסעודה עברה עלינו במהירות. **אולי שיר אחד הצלחתי לשיר לכבוד שבת, מיד לאחר הסעודה עליתי על יצועי עד למחרת.**"

"באחד הימים הייתה לי שאלה קשה מאוד, שהיה צריך בעבורה לקבל הכרעה של גדול בישראל, אני הייתי מאוד מקורב לאחד מגדולי ישראל, נסעתי במיוחד אליו לארץ ישראל לשאול בעצתו, ולבקש את הכרעתו, אותו הגדול שמע את השאלה ואמר לי: 'זו הכרעה קשה, אני צריך לחשוב כמה ימים'.

"בערב אותו גדול, קיבל דום לב, ולאחר כמה שעות הלך לעולמו, בנוסף על הצער הגדול שמורי ורבי הלך לעולמו בפתאומיות, הייתה לי צרה נוספת, שאני זקוק להכרעה. הלכתי לבניו לנחמם, ואמרתי להם: 'אני זקוק לתשובה, הגעתי לך במיוחד מחו"ל, אמרו לי: אנו נתפלל'.

למחרת התקשר אליי אחד הבנים בהתרגשות, וסיפר שאביו הגיע אליו בחלום, ואמר לו פתרון לשאלתי, עוד סיפר לי הבן, ששאל את אביו: "אבא, אם כבר הגעת אליי, אולי תספר לי, מה נעשה בשמיים?", ענה לי אביו: "את מה שנעשה בעולם הבא, ואת עומק הדין, אסור לספר, ואי אפשר לספר".

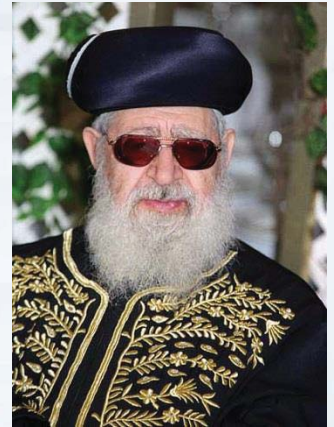
"אבל דבר אחד אני יכול לספר, בשמים אוהבים מאד 'זמירות שבת', כאשר אבי המשפחה יושב עם בני ביתו ושר עימם זמירות שבת. ומה שהכי שנוא בשמיים זה מחלוקת". כששמעתי סיפור זה, קיבלתי על עצמי, שמהיום ביום שישי אני גומר את העבודה בשעה 12, אני מתכוון היטב לשבת קודש, אני נח קצת, ואז אני מגיע רענן לסעודת שבת, ואני יכול לנהל סעודת שבת עם זמירות שבת כמו שאוהבים בשמיים".

מינויים לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו פנחס בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
---	---	--

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרשל"צ מן הרב עובדיה יוסף זצ"ל

הרב הגאון הצדיק חכם עובדיה יוסף זצ"ל - נולד בבגדד בשנת ה'תרפ"א (1920). נקרא בשם עבדאללה (עובדיה) יוסף ע"ש ר' עבדאללה סומך ור' יוסף חיים (הבא"ח). משפחתו עלתה לארץ בעודו ילד בגיל ארבע שנים. **מנעוריו התבלט בגאונותו ובלהיטותו לתורה**. למד בת"ת בני-ציון שבשכונת הבוכרים (ירושלים). בשנת ה'תרצ"ג (1933) בגיל שנים-עשר עבר ללמוד בישיבת פורת יוסף (הממוקמת בעיר העתיקה) ושנתיים לאחר מכן כבר סיים את הש"ס. עם נישואיו שינה את שם משפחתו ליוסף. בשנת ה'ת"ש (1940) בגיל 20 הוסמך לרבנות ודיינות על יד הגאון הרשל"צ רבי בן ציון מאיר חי עוזיאל.

בשנת ה'תש"ה (1945) מונה לדיין בביה"ד הרבני הספרדי בירושלים. שנתיים לאחר מכן כיהן כאב"ד הרבני של קהיר וסגן הרב הראשי של מצרים. לאחר מכן מונה לדיין ביה"ד הרבני של פתח-תקווה ולאחר מכן בירושלים (בשנים ה'תשי"ח- ה'תשכ"ה [1958-1965]). בהמשך מונה לחבר בביה"ד הרבני הראשי לערעורים בירושלים ובשנת ה'תשכ"ט (1968) נבחר לכהן כרב הראשי של תל-אביב יפו. בשנת ה'תשל"ג (1972) שימש כראשון לציון (במקום הגאון הרשל"צ ר' יצחק נסים) עד שנת ה'תשמ"ג (1983).

זכה לתארים '**פוסק הדור**', '**גדול הדור**' ו'**מרן**'. ידוע כבעל זיכרון פנומנלי, בור סוד שאינו מאבד טיפה. סיני ועוקר הרים. ענוותן מופלא. **גאון בנגלה ובנסתר**. התיר כ-900 עגונות לאחר מלחמת יוה"כ. נפטר בג' חשוון ה'תשע"ד (2013). חי כ-93 שנים. בהלוויותו השתתפו כ-**850,000** אנשים. ציונו בבית-העלמין סנהדריה שבירושלים.

אביו: ר' יעקב. **אמו:** מרת גורג'יה. **אשתו:** הרבנית מרגלית יוסף ע"ה (נישא בשנת ה'תש"ד [1944] בתו של ר' אברהם הלוי פטאל). **מרבתי:** הרב עזרא עטייה, הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל. **בניו:** הגאונים הרב יעקב זצ"ל- ראש ישיבת 'חזון יעקב', הרב יצחק- הראשון לציון, מחבר 'ילקוט יוסף' וראש ישיבת 'חזון עובדיה'. הרב אברהם- רבה הראשי של חולון. הרב דוד- ראש כולל 'יחוה דעת', מחבר ספרי הלכה ברורה ורבה של שכונת הר נוף בירושלים.

הרב משה יוסף- ראש ישיבת 'מאור ישראל' וראש בד"צ 'בית יוסף'. **בנותיו:** הרבנית **עדינה** (נישאה לגאון ר' עזרא בר שלום, דיין בבית הדין הרבני הגדול), הרבנית **יפה כהן**, הרבנית **רבקה** (נישאה לגאון ר' יעקב צ'קוטאי, רב העיר מודיעין-מכבים-רעות). הרבנית **שרה** (נישאה לגאון ר' מרדכי טולידאנו, ראש בית מדרש 'יביע אומר' ואב"ד בירושלים). הרבנית **לאה** (נישאה לגאון ר' אהרן בוטבול, רב אזורי חבל מודיעין), הרבנית מלכה ששון.

מספריו: **ישו"ת יביע אומר**- עשרה כרכים • **ישו"ת יחוה דעת**- שישה כרכים • **חזון עובדיה**- שו"ת על הלכות פסח ופירוש על ההגדה של פסח, ימים נוראים וחגים • **ליוויית חן**- הלכות שבת על סדר שו"ע • **יטירת הבית**- שלושה כרכים • **מאור ישראל**- פירושים על הש"ס • **מאור ישראל טבעת המלך**- על משנה תורה לרמב"ם • **הליכות עולם**- הערות והשגות על הבא"ח (שמונה כרכים) • **ענף עץ אבות**- על פרקי אבות • **כף החיים**- השלמת חלק יורה דעה (עפ"י בקשת נכד כף החיים).

פ עם אחת הזמינו את מרן לכנס נשים שהיה בבנייני האומה. כשרבינו נכנס לאולם, השמיעו ברקע שיר על מרן (רבינו עובדיה וכו'). כשמרן הגיע למקומו בשולחן הנשיאות, הוא לא שם לב שהרמקול מופעל ושומעים אותו, ובעצם שמעו כולם שאומר לעצמו: "זה לא אתה, עובדיה!! הם לא מתכוונים אליך, עובדיה!". לפתע, רבינו שם לב ששומעים אותו, ומיד השתתק...

ב אחת מנסיעותיו של מרן ברחבי תבל נזדמן פעם אחת למדינה בחו"ל והתאכסן שם בבית של אחד מבני אותה המדינה. ואישה אחת מבנות אותה מדינה, שלא זכתה לבנים שנים רבות **התנדבה להכין לצדיק את האוכל**. באחד הימים הכינה לרב דג בתנור והגישה לפניו שיאכל. ולפני שהצדיק אכל, נודע לו כי לפני כן הכינו בתנור עוף (ע"פ ההלכה הדג מותר באכילה), אולם הרב החמיר על עצמו ולא אכל מהדג אלא לחם ומיני ירקות. האישה, שעמדה במטבח וחיכתה לראות את הגאון אוכל ממעשה ידיה, נדהמה לראות שלא נגע באותו הדג, ו**מרוב צערה התחילה לבכות בכי מר**.

באו וסיפרו לצדיק, שהמבשלת יושבת ובוכה והם אינם יודעים מדוע. אולם, רבינו מיד הבין את הסיבה לכך ולכן ניגש אליה והתחיל לעודדה ולפייסה שלא תיעלב, **ולא זז משם עד שבירך אותה שלשנה הבאה תזכה לבן זכר**, וכשראה מרן שנרגעה פנה לדרוכו והלך. לאחר מספר שנים הזדמן שוב הגאון לאותו מקום ואדם אחד, שהיה עמו ילד קטן, פנה לצדיק ושאלו: "האם הרב מכיר אותי?". אך מרן ענה, שאינו מכירו, ואז סיפר לו האיש, **שהוא הבעל של אותה אישה שבישלה לפני שנים את הדג, וזה הילד שנולד מברכתו!**

ב אחד הימים שביקר מרן בבית אחד מחתניו, ראה את חתנו לוקח מברג ומנסה לתקן את ציר הדלת שהתקלקל. אמר לו מרן בפליאה: "לא חבל?! לא חבל לך על הזמן? אני מציע שתביא בעל מלאכה שיתקן לך, ואתה תשב ותלמד". נודע, שתמיד כשמרן זצ"ל היה נצרך בביתו לתיקונים כלשהם, אפילו קלים, היה מורה לרבנית ע"ה, שתביא בעל מלאכה ולשלם לו במיטב, וכך נהג אף בזמנו בימים הקשים, בהם הפרוטה לא הייתה מצויה כל כך בכיסו. כשנשאל מדוע הוא מביא בעל מלאכה לתיקון קל כזה, לא חבל על הכסף? ענה הצדיק ואמר: "אני קונה את הזמן היקר בכסף".

יפרה פעם הרבנית ע"ה לאחד מתלמידי רבינו הי"ו: באחד הבקרים לא חשתי בטוב, בקשתי מהרב שיקנה לחם אחד. אמרתי לו שהמכולת למטה. אמר הרב- 'בסדר'. והלך לקנות לחם, ואני מחכה ומחכה, עברה רבע שעה בערך עד שחזר. שאלתי אותו: "מה קרה לך? נבהלתי, בסך הכל הזמן הדרוש להגיע למכולת וחזרה אינו עולה על שלוש-ארבע דקות, איפה הלחם?". אמר לי הרב: "הלכתי ולא מצאתי את המקום". חייכתי ואמרתי לעצמי, **לא אשלח אותו שוב, ודאי היה שקוע במחשבה באיזו סוגיה או בשאלה הלכתית**.

זְכוּת שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת

"אם כך, יהיה סופך כסופו של המן הראשון" הפטיר דודי והמשיך בדרכו. עברו מספר דקות, ולפתע פתאום התמוטט הפריץ ונפח נשמתו. ומדוע אני מספר לך את המעשה הזה?" המשיך הרבי ואמר, "ברצוני שתאמר לראש עיריית הרצליה את המילים שאשים בפיר, אותן בדיוק: **"מי שרודף את דת ישראל, סופו לא יהיה טוב... זכור זאת, סופו לא יהיה טוב!"**. ר' יוסף היה המום, איך יעז לומר לראש העיר מילים קשות שכאלה?"

קרא הרבי את פניו של ר' יוסף והוסיף "שים לב, לא מעשיות מספר אני לך, כשתחזור להרצליה תיצור מיד קשר עם ראש העיר ותאמר לו: **"הרבי מצאנו אמר לספר לך את המעשה הזה, כדי שתחדל להילחם בקודשי ישראל, ולא, מרה תהיה אחריתך!"**.

יצא ר' יוסף מחדרו של הרבי וכולו המום, כיצד יאמר לראש העיר מילים שכאלו, בפרט שהכיר בגאוותו ושחצנותו שלא ידעו גבולות. "אולי", חשב בדעתו, "אעביר לו זאת באופן שונה, אולי בכתב, אולי ע"י שליח, אולי בנימה אחרת ולא כה קשוחה..."

"אתה מפחד?", שאל ר' יוסף את עצמו, "והרי הרבי ציווה עליך להעביר מילים כדורבנות ובדיוק נמרץ ומה לך להסס?" מחשבות רבות התרוצצו בראשו, בגמר התפילה, כשהגיע למשרדו, אמר ר' יוסף לעצמו: לעלות ללשכת ראש העיר הוא פשוט לא היה מסוגל, אך דרך הטלפון יעביר את השליחות, והמסר כפי שציווה עליו הרבי, והשי"ת יהיה בעזרו.

הטלפון צלצל, ומעברו השני של הקו נשמעה המזכירה "לשכת ראש העיר שלום". "כאן יוסף יעקב, יו"ר המועצה הדתית, אני מעוניין לדבר בדחיפות עם ראש העיר". "מצטערת, ראש העיר איננו במשרדו, ולמען האמת גם בביתו לא נמצא, הוא ביקש לא להטרידו, אלא רק בדברים דחופים ביותר".

"אכן, יש לי עניין דחוף וראשון במעלה". "אמסור לו" השיבה, וניתקה את שיחת הטלפון. שעה קלה לאחר מכן צלצל הטלפון, מעבר לקו נשמע קולו של ראש העיר. בתחילה לא זיהה ר' יוסף את קולו של האיש היהיר והגאוותן, **קולו נשמע שבור לרסיסים**.

"תשמע מר יעקב, אני זקוק לך בדחיפות, לך ולקשר שלך עם הרבי מצאנו דחוף!" - "הרבי מצאנו?", קרא ר' יוסף, "מה קרה?" "קרה דבר נורא, הבן היקר והאהוב שלי שוכב כאן בבית הרפואה ונאבק על חייו, היתה תאונת דרכים קשה והוא נמצא בסכנת חיים... אתה שומע, הוא עומד למות..." וכאן פרץ ראש העיר בבכי קורע לב, "תיכנס בדחיפות לרבי שלך שיתפלל עליו שיחיה..."

הוא התייפח כילד קטן, "אנא, אנא, תזדרז בטרם יהיה מאוחר..." "אבל כיצד אוכל להיכנס אל הרבי בזמן שנושא השבת כה פרוץ ולא בא אל תיקונו?" - "השבת", זעק ראש העיר, "תאמר לרבי שעניין השבת מסודר, אין יותר אוטובוסים בשבת בהרצליה, על דיברת!". מיד התקשר ר' יוסף אל הרבי ומסר את מה שמסר.

חוקי השבת שבו אל העיר, וכעבור ימים ספורים קבעו הרופאים בתדהמה וללא כל הסבר רפואי, כי בנו של ראש העיר ניצל ממוות לחיים. על התיק נרשם בלורד אדום "נס רפואי".

לא בכדי אותיות "בראשית" הן... "ירא-שבת!"...

השנה ה'תש"ל, ראש עיריית הרצליה מעביר החלטה 'הרצליה תהיה העיר השנייה בישראל, שבה ייסעו אוטובוסים בשבת'. הכרזתו של ראש העיר זלזולו בפרהסיה בשבת קודש החרידה כל לב, שתדלנים יצאו דחופים, גם מקורבים ואנשי קשר כולם ניסו לסתום את הפרצה האיומה בחומת השבת, אך הלה עמד בעקשנות ודחה כל ניסיון להניאו ממעשיו, ובשחצנות התריס כלפי ה"מיעוט" הדתי, שכופה דעתו על הרוב החילוני.

כאשר נכחו העסקנים לדעת, כי דעתו של ראש העיר לא תשתנה, החליטו לצאת לרחובה של עיר ולזעוק ולהתחנן לפני ה'. בשבת פרשת פנחס כ"א תמוז ה'תש"ל, הכריזו מודעות ענק על הפגנה ומחאה על תוכניתו הזדונית של ראש העיר.

הגיע יום שבת קודש. מאות מתפללים שמו פעמיהם לעבר מקום ההפגנה כשבראש המחנה צועדים המרא דאתרא הרה"ג יצחק יחיאל יעקובוביץ', הרה"ג שמואל טוביאס והרה"ג חיים יצחק הלוי.

ראש העיר, שהיה בביתו, השתולל מזעם ואף פנה ישירות למפקד תחנת המשטרה, שיעצור את פורעי החוק למיניהם, ואכן שלושה עשר מפגינים נעצרו ובהם כל שלושת הרבנים, שהופיעו למעלה, גם רבי יוסף יעקב יו"ר המועצה הדתית קיבל זימון לבית המשפט בגין "הפרעה לסדר הציבורי..."

היהדות החרדית תססה מזעם: 'שמו שמים, הרי יש פה הוספת חטא על פשע גם הכרזה על חילול שבת וגם מעצר שווא של רבנים חשובים'. חודשיים לאחר מכן, בין כסה לעשור, בהאיר והנץ השחר, ור' יוסף יעקב מוצא עצמו יחד עם עוד מאות רבות של יהודים באמירת סליחות בבית מדרשו של האדמו"ר מצאנו זצוק"ל יע"א בעל ה"דברי יציב".

בסיום אמירת הסליחות החליט ר' יוסף להיכנס לרבי ולספר לו על זלזולו של ראש העיר בקדושת השבת ומזה חודשים נוסעים אוטובוסים בהרצליה בשבת קודש כבימות החול. הוא נעמד יחד עם קבוצה של חסידים שאמורים היו להיכנס אל הקודש פנימה, לפתע יצא הגבאי וקרא "הרבי חלש רק מי שיש לו עניין דחוף רשאי להיכנס". סיפר ר' יוסף לגבאי, כי מדובר בעניין ציבורי רם מעלה. שמע זאת הגבאי והכניסו ראשון לפני כולם.

הוא סיפר לרבי על המערכה המתחוללת בעירו הרצליה בנושא חילולי השבת, אשר עד עתה לא נשאה פרי, הרבי הקשיב ועל פניו ניבט כאב עמוק, אך כאשר שמע את התבטאותו השחצנית של ראש העיר נפלטה מפיו אנחה גדולה ומרה, דממה השתררה בחדר, ולאחר רגעים ספורים פנה אליו הרבי ואמר לו: "הקשב היטב! אספר לך סיפור":

"היה לי דוד, שהיה צדיק וקדוש, הוא התגורר בווינה (חתנו של ר' ברוך מגארליץ זצוק"ל זיע"א). מידי פעם היה נוהג לצאת החוצה לשאוף אוויר צח ונקי. באחד הפעמים בעת הטיול בא מזולו פריץ אוסטרי וכשהבחין ברבי פנה אליו בשחצנות ואמר לו "אתה הרב הגדול?" - "אכן", "אם כן אספר לך מי אני, אני המן השני!".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתריא טאון זצ"ל	הרב יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוך דב ז"ל
אביבה בת איריין ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	מזל בת שמעון
חי זיזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחיה ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	זילפה בת רנדא ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לושי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כתנו ע"ה	משה בן רוזה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	ע"ה שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה	ינוה בן סעדה ז"ל
ינוה בן סעדה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל	אלון בן סעדה ז"ל
	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	
	אורה בת נעמה ע"ה	
	שמעון בן חנה ז"ל	
	גורג'יה בת נעמה ע"ה	

הדלקת הנר: 17:58 צאת השבת: 18:57 רבינו תם: 19:32 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: כה אמר (ישעיה מב), שבת מברכין.

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "בראשית"

"ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפל פניך. הלוא אם תיטב שאת ואם לא תיטב לפתח חטאת רובץ ואלריך תשוקתו ואתה תמשול בו" (ד, ו-ז).

פעם נסע הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל לבקר את רעו וידידו מימי קדם הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, במקום שבתו בישיבת פונביז' המעטירה, כשהגיע רבי אליהו ביקש ממנו ר' חצקלי אם הוא יוכל למסור שיחת מוסר בישיבה לחזק את הבחורים, נענה אליהו לבקשה... כששמעו בישיבה שר' אליהו הולך לתת שמועס' באו כל הבחורים להיכל הישיבה וחיכו למצוא פיו של ר' אליהו, פתח ר' אליהו בסיפור מצמרר שהתרחש לפני כמה עשרות שנים באחת מעיירות ליטא, הגויים באותה עיירה מכח שנאתם העוורת לעם בני אברהם יצחק ויעקב החליטו להעליל עלילת דם על היהודים, שחטו את אחד מילדי הגויים והשליכו את גופתו אל עבר בית הכנסת. כשהתגלה הדבר התאספו כל גויי העיירה בתחנת המשטרה ודרשו בכל תוקף להרוג את היהודים על העוול הנורא שהם כביכול עשו, יצא מפקד התחנה לקראת האספסוף הזועם, ואמר, רבותי אנחנו נטפל בזה בכל חומרת הדין, אבל היום זה לא כמו פעם שהוציאו דין בלי חקירה ודרישה, או על סמך איזו עדות מפוקפקת של שיכור העיירה, היום יש לנו אמצעים מתוחכמים לדעת לברר את האמת, ידו של מי היתה במעל. היום יש לנו כלב גישוש מיוחד, שכשהוא רק יריח את הגופה, הוא יוכל ללכת ממנה את עקבות הרוצח. היות והיום כבר לפנות ערב, ע"כ מחר בבוקר כולנו נתאסף בכיכר השוק נביא את הגופה הטמונה בתחנת המשטרה, ונביא את הכלב, והוא כבר יעשה את העבודה...

כשהיהודים שמעו מזה, רעדה אחזתם, מי יודע מה הכלב האנטישמי מסוגל לעולל, והאם בכלל אפשר לסמוך על איזה כלב עלוב, ומה יהיה אם הכלב יטעה, התכנסו היהודים בעצת הרב לערב תפילה וזעקה לבורא כל עולמים שירחם עליהם ויושיעם.

ויהי ממחרת, כל תושבי העיירה התאספו בכיכר השוק, בלבבות הומים ורועשים, האם הכלב אכן יגלה את הרוצח? ומי הוא יהיה? הביאו את הגופה הניחו אותה במרכז השוק, והביאו כלב אימתני שירחרח ויגלה מי הוא הרוצח, הכלב ניגש לגופה ריחרח, ועשה סיבוב, המשיך לרחרח ועשה כמה סיבובים, עד שלפתע פנה אל עבר אחד מגויי העיירה והחל לנבוח עליו, לקחו אותו השוטרים, הכוהו מכות נמרצות עד שהודה שהוא אכן הרוצח, ורצונו היה להעליל על היהודים...

היהודים נשמו לרווחה שהתגלה מי הוא הרוצח האמיתי, הם הלכו לבית הכנסת להודות להקב"ה על החסד שעשה עמם, שהתגלה הרוצח האמיתי, וניצלה העיירה מפוגרום בידי הגויים הרשעים.

כשגמר ר' אליהו לספר את הסיפור שאל: "איזה עולם הבא מגיע לכלב שגמגם ונצחי לאכילה? של זהב בלבנות בה ימיו בנצח, או ניתן לו בשר שמן ונצחי לאכילה?"

שום דבר! הכלב לא יקבל שום שכר, היות ולא היה לו שום בחירה, שום מאבק, שום התאמצות כדי להגיע לחקר האמת, הוא אולף לעשות את העבודה הזו, ע"כ לא מגיע לו שום שכר על כך...

המשיך ר' אליהו וזעק בקירות לבו, מורי ורבותי, מי יודע האם אנחנו לא דומים לאותו כלב מאולף, מי יודע אם אנחנו לא עובדים את הקב"ה ועושים את כל מצוותינו בצורה מאולפת, יבישה וקרירה, כביכול לצאת ידי חובה, וא"כ באיזה פנים נבוא לעולם האמת... ונראה שזה טמון במה שאמר הקב"ה לקין, קין נכון שיש יצר הרע, נכון שאתה מאולף, אבל העבודה היא "ואתה תמשול בו" אתה שיש לך בחירה באיזה צורה לעבוד את הקב"ה למה לא בחרת להתאמץ יותר, לתת מנחה מהמובחר, למה נתת כלאחר יד רק מה שאתה מאולף, רק מה שהיצר הרע אומר לך... עלינו לעבוד את הקב"ה, מתוך אהבה ויראה, ולא מתוך מצוות אנשים מלומדה, מתוך אילוף כביכול, כי לעבודה כזו אין ערך בשמים זעק ר' אליהו...

הירא יראת הרוממות מלפני מלכו, מה נשגבה מעלותו שכן מכיר הוא בעוצם מעלת המלך ובשפלות עצמו, מגלה הוא ביראתו זו כי מבין הוא ויודע שמלכו נשגב ממנו לאין ערוך, ענק הוא בחוכמתו, אדיר בגבורתו, ומידותיו לא תשערנה.

וממילא אינו מהין להמרות פני מלכו, כי איך יעלה בלבו מחשבת עוון לעשות ולו דבר קל שאינו לרצון המלך. ויתרה מזו, דאגתו נתונה כל עת שתהא עבודתו את המלך שלימה ללא פגם, ראויה למלך כה גדול ונשגב.

ולעומתו יש אדם שאף הוא אינו חוטא, ואף דואג לקיים מצוות ולעשות מעשים טובים וישרים, אך כה רחוקה מעלתו ממעלת הראשון. שכן בעוד הראשון עושה הכל מתוך הכרת גדלותו של המלך, הרי שהשני עושה זאת מתוך פחד ומורא שמא יענישנו המלך, ומתוך תקווה כי בעשותו הטוב יטיב עמו המלך וישלם שכרו. אמנם כן, ראויה דרגה זו להיות מצויה במי שחפץ להתקרב למלך, אך עדיין אינו מכיר גדולתו ואינו משיג מעלתו, וסופו שישגי, שהרי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

אך מה נואל הוא האדם אשר מצוי בדרגה פחותה מזו שעושה את מצוות המלך כמצוות אנשים מלומדה, וטופח על שכמו ואומר: מה גדול אני, ומה גדלו מעשי, השלמתי את עצמי ואין אני זקוק ליותר מכך, שכן מקיים אני מצוות המלך ואינו עובר על דתו. אבל טועה הוא טעות מרה, הוא עושה זאת מתוך אילוף, ולא מתוך התלהבות ורצון לעבוד את מלך מלכי המלכים, אז איזה ערך יש לעבודה כזו?!

משול הוא בכסילותו לנשוא הסיפור הבא: באחת ממלחמות המדינות חנתה לה קבוצת חיילים, בקרחת יער הנתונה בלבו של יער גדול ואימתני. הקבוצה מצויה היתה בזמן כוננות, מוכנה לכל קריאה שהיה כדי לצאת אל הקרב. כדי לחמם מעט את עצמותיהם הקפואות, טרחו החיילים והעמידו על האש קדרה מלאה בדייסה משובחת, כשהם יושבים וממתנים לגמר הבישול כדי שיוכלו להכניסה אל קירבם. כעבור זמן מה, הדייסה החלה מעלה בעבועות עמדו החיילים וצלחותיהם בידיהם, ומתכוונים להכניס לתוכם מהדייסה הרותחת. עודם עומדים והנה נשמעת תרועת החצוצרה, וחיש קל מתפשטת לה שמועה כי צבא האויב מתקרב אל העיר, ויש לצאת לקראתו. תוך שניות ספורות, נראו הצלחות של כולם, מושלכות זו אחר זו ארצה, והחיילים מיהרו לקחת את נשקם ולעלות על סוסיהם כשפניהם אלי קרב.

בין החיילים עמד לו חייל אחד, איש רך לב ופחדן, עצל ונרגן. עמד לו והביט בעניים כלות אל הדייסה שלא יזכה לטעום ממנה. כעבור דקה של מחשבה, לקח את מימייתו, שפך מתוכה את המים, והכניס לתוכה את הדייסה הרותחת, נטל את המימייה הרותחת, הניחה על גבי הסוס ומיהר לעלות עליו כדי להצטרף אל הפלוגה. הסוס שחש בחום היוצא מהמימייה הרותחת,

מיהר את ריצתו והחל דוהר בפראות ללא כל אפשרות לריסון. הסוס עבר את הפלוגה, המשיך הלאה היישר לתוך מחנה האויב. החייל המבוהל החל צועק, וצווחות האימים יחד עם הסוס הדוהר, הצליחו לזרוע פחד בלב האויב והללו מיהרו לנוס על נפשם. כשמעו מפקד הצבא את הניצחון המופלא בקרב, ביקש להעניק אות הצטיינות לחייל האמיץ שהביא את הניצחון. אלז שהמפקד שהכיר היטב את החייל העצלן והפחדן, הבין שלא באשמתו הוא הניצחון, כששאלו לפשר הדבר אכן סיפר לו החייל את סיפור הדייסה. אך כן, אמר לו המפקד, הדייסה ניצחה ולא אתה. יזכור נא לפחות האדם את דרגתו, ידע את סיבת ניצחונותיו, ישאף להגיע ליותר. עד שיזכה אכן לנצח בקרב האמיתי שבינו ליצרו, ויזכה אכן להתקרב למלך מלכי המלכים, ולעובדו מתוך אהבה ויראה... (נצוצות).

"והנחש היה ערום..." [ג, א].

וחיזיא הוה חכים לביש (והנחש היה חכם להרע. תרגום יונתן).

אל חנות יוקרתית לכלי כסף, נכנסה אשה אחת, כשהיא אוחזת את בנה התינוק בזרועותיה. "אני מחפשת חנוכיה מפוארת מכסף טהור... תני לי בבקשה את החנוכיה הכי גדולה ויקרה!" ביקשה המוכרת. מיהרה המוכרת והגישה לה חנוכיה ענקית ונוצצת מכסף טהור. לאחר שבחנה הלקוחה את החנוכיה, אמרה למוכרת: "בעלי ממתין לי ברכב החונה בחוץ, ואני צריכה לצאת לרגע להראות לו את החנוכיה, תוכלי נא להחזיק לרגע קט את התינוק עד שאשוב..." "כן בהחלט", השיבה המוכרת, ונטלה לזרועותיה את התינוק בשמחה... עוברת דקה... שתי דקות... חמש דקות, ואם התינוק טרם שבה... לפתע נשמעו קולות של בכי וזעקות שבר מהרחוב. יוצאת המוכרת עם התינוק, ומבחינה באשה הממורת בבכי על בנה התינוק שנעלם! עד מהרה התברר, ש... התינוק שהוחזק בזרועות המוכרת, היה בנה של אותה אשה שזעקה ברחוב. זוהי אמו האמיתית, ולא אותה אחת שנכנסה לחנות עם התינוק בחיקה!

לאחר מכן, סיפרו עדי ראייה, כי הבחינו לפני מספר דקות בגברת היוצאת מהחנות, ובידה חנוכיה ענקית, שהזדרזה ונכנסה למכונית שהמתינה לה, ומיד החלה המכונית לדוהר במהירות... לאחר חקירה התגלה, כי הגנבת המרושעת מצאה את התינוק מונח בעגלה מחוץ לחנות הסמוכה, נטלה את התינוק, ובאמצעותו הערימה, וברחה עם השלל הרב!...

והנה, הגיע בעל החנות, ולאחר שנודע לו אודות המעשה הנורא, תבע את המוכרת לשלם את הסכום הגדול של החנוכיה... המוכרת הצטדקה וטענה: "וכי יכולה הייתי להעלות על דעתי ערמה מרושעת כזו... עם מי הצדק? השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: דינה של המוכרת הוא כישומרת שכר' על החפצים שמוכרת היא בחנות, וכידוע 'שומר שכר' חייב על גנבה ואבדה, וכל שכן שחייב בפשיעה. אך פטור על אונס. ונראה שערמה כזו, לא היתה צריכה להעלות המוכרת בדעתה. מן הסתם אפילו אם היו שם בעלי החנות, הם לא היו מבחינים בתרמית, והיו נותנים לאשה לקחת את החנוכיה החוצה. לכן נחשבת המוכרת לאנוסה ופטורה.

אמנם, בנוגע לאם התינוק, יתכן שהיא צריכה כפרה. הרי כתוצאה מרשלנותה, אפשר היה לחטוף את התינוק. והרי המאורע הזה נמשך מספר דקות, וכל אותה העת הסיחה האם דעתה מהתינוק, וזו פשיעה כלפיו. ויעויין במסכת סנהדרין (י"ט): 'אמר רמי בר אבא התקין ר' יוסי בציפורי, שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה, משום מעשה שהיה שגנבו פריצים ילד שהלך מאחורי אמו'. וכאן האשה הלכה ובנה אחריה, ולא לפניה. וסופו הוכיח, שמחמת הזנחת התינוק קרתה תקלה ונעשתה הגנבה. לסיכום: יש לפטור את המוכרת מתשלום דמי החנוכיה (אחת שאלתי).

"וילבישם" [ג, כא].

גדולה גמילות חסדים, שהתורה תחילתה גמילות חסד וסופה גמילות חסד, תחילתה - דכתיב: ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, וסופה - דכתיב: ויקבור אותו בגיא (תורה תמימה).

מדהים להיווכח שישנם בדורנו ילדים מופלאים בדרגות של מלאכים... לפנינו שאלה מרגשת, שנשלחה מאת מורה לכיתה ג' בתלמוד תורה מסויים: אחד מילדי הכיתה, דניאל שמו, הגיע בבוקר אחד אל הכיתה עם נעליים חדשות מסוג איכותי. כדי לתת לו הרגשה טובה, פנית אליו והבעתי את התפעלותי מהנעליים החדשות והיפות שקנו לו.

למחרת הבחנתי, שתלמיד אחר בכיתה, בנימין שמו, אף הוא הגיע עם נעליים חדשות, זהות ממש לנעליו של דניאל. במקביל, גיליתי להפתעתי, שדניאל הגיע עם נעליו הישנות (לאחר שעברו ניקוי וצחוח).

פנית אל דניאל כדי לבדוק כיצד קרה שחבירו הטוב הגיע עם נעליים זהות לנעליו החדשות, ואילו הוא נועל את נעליו הישנות. בתחילה הוא ניסה להתחמק, אך לבסוף סיפר את שהתרחש כאן (והדברים מחממים את הלב, בפרט לאור העובדה שמדובר בילד בן שמונה!): "זה זמן רב שבנימין חברי הגיע לתלמוד תורה עם נעליים מרופטות וישנות, דבר שהיסיב לו בושה נוראית מידי יום. לאחרונה הבחנתי, שנעליו כבר 'פותחים את פיהן', ולנוכח מזג האוויר הסוער בימים האחרונים, חודרים מים לנעליו, ורגליו קופאות מקור... תמיד ידעתי שהמצוקה בבית חברי קשה, אבל לא תיארתי לעצמי שאף כסף לנעליים אין שם; החלטתי אפוא, שמאחר ולי כבר יש נעליים ישנות במצב סביר, אוכל ליתן לו את הנעליים החדשות שקנו לי, וכך לשנינו יהיו מנעלים לרגלנו. למרבה הסיעתא דשמיא, המידה התאימה לו בדיוק, והנעליים ניתנו לו במתנה...". (איזה טוב-לב של ילדי ישראל הכשרים והטהורים!!).

"יומה סיפרת להורים? - שאלתי את תלמיד הצדיק - וכי הם לא הבחינו בכך שנעליך נעלמו?!". הלה השיב: "הצלחתי להתחמק מהוריי בדרך כלשהי, ואת נעליי הישנות מיהרתי 'לחדש' על ידי צחצוחם והברקתם"... (ומעניין שנתן לחבירו דווקא את נעליו החדשות ולא את הישנות, ממש כדברי קודשו של הרמב"ם (בסוף הלכות איסורי מזבח): "האכיל רעב - יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כיסה ערום - יכסה מן היפה שבכסותו, וכן הוא אומר: כל חלב להי... פלאי פלאים).

כעת - ממשך המורה - אני מסופק כיצד עלי לנהוג; אמנם מדובר בנתנית צדקה מיוחדת המגיעה עד לכסא הכבוד, אך מאידך, זה לכאורה ממש גזל, שהרי ההורים לא קנו עבור בנם את הנעליים היקרות כדי שילך ויתנן לאחרים... שאלתי אפוא היא - האם עלי לגלות להורים אודות מעשיו של בנם, או שמא אפנה אל שני התלמידים ואסביר להם שיש כאן בעיה של נתניה ללא רשות; ואולי בכלל איני צריך להתערב בסיפור?...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, הציג שאלה זו בפני גיסו הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, והשיב על סמך הנאמר בשולחן ערוך (או"ח סימן שמי"ג): "קטן אוכל נבלות (או עובר על אחד משאר איסורי התורה), אין בית-דין מצווים להפרישו". דהיינו, קטן העובר על איסורים, אביו צריך להפרישו מהם, אבל אחרים אינם מצווים להפרישו. ולכן גם אם נאמר שדניאל עבר על גזל בכך שנתן לחבירו את הנעליים, מכל מקום אין אנשים אחרים (מלבד אביו) מצווים להפרישו. ולכן, מותר למורה לשתוק ולהתעלם.

ואמנם מבואר ברמ"א (שם) שיש אומרים שקטן שהגיע לחינוך, מוטל על כל אדם להפרישו מאיסורים, והמשנה ברורה (סק"ז) הביא את הכרעת החיי אדם שיש להחמיר כשיטה זו כשעובר הקטן איסורי תורה, מכל מקום בענייננו, אין כאן גזל ממש, כי מסתבר שאילו היו הוריו יודעים מה בנם פעל בשמים, היו מתרצים ממעשה הצדקה שלו, רק שהשאלה היא האם צריך לחנך את הילד שלא ינהג כך, ובזה נראה, שמאחר וכל עשייתו נובעת מטוב-לב ורחמים, ואין כאן ממש חשש גזל, ולא חשש שעלול הילד להיסרך ולהידבק באיסורי גזילה, ממילא אין צריך להפרישו מכן.

עוד יש לציין, למבואר במשני"ב (סק"ט), שבית-דין צריך לגעור ולהכות קטן הגונב. ובענייננו בוודאי שבית-הדין לא יכה את דניאל, אלא אדרבה ינשק אותו על הצדקה המופלאה שנתן! (אחת שאלתי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ירון בן אסתר ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ מנחם בן פאני ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ לודן בת פרויז ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ שמואל בן יוליאנה ז"ל, לע"נ יהודה בן מעתוקה ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

בראשית
גליון מס' 503

יציאת שבת: י"ם 18:55, ת"א 18:56

כניסת שבת: י"ם 17:44, ת"א 17:59

נלמד מהפרשה

"ויאמר לו איכה"

התורה באה ללמדנו, כי מאז חטא האדם מחפשים אחרי האדם ושואלים "איכה", אך הוא טרם נמצא!

תמיד קורא הקול האלקי אל האדם ושואל "איכה?!" היכן אתה? התבונן נא וראה, עד כמה ששקעת בביצה! נוצרת על מנת שתהיה תמיד בגן עדן, ואילו אתה מקלקל בחטאך וגורם במעשיך שתגורש מגן העדן ותימסר לידי מלאכי החבלה. היכן אתה, אדם?!

כשהיה האדמו"ר הזקן בעל ה"תניא" חבוש בבית האסורים, ב"מועצה החשאית" בפטרבורג הבירה, בא אליו השר לחקירה ודרישה. ראה השר את האדמו"ר כי כולו שקוע בהרהוריו, והבין, כי איש מורם מעם לפניו. והשר היה גדול בחכמה וגם בקי בתורה. אמר לו השר לאדמו"ר: שאלה אחת בתורה יש לי לשאול ממך. האם תשיב לי על שאלתי?

השיב לו אדמו"ר: שאל את שאלתך.

שאל השר: אמור נא לי פירוש הפסוק "ויקרא ה' אל האדם ויאמר לו איכה". וכי הקב"ה לא ידע, איה הוא אדם? אמר לו אדמו"ר: האם מאמין אתה, שהתורה היא נצחית, וישנה בכל זמן ובכל דור ובכל אדם?

השיב לו השר: כן, אני מאמין בזה אמר לו האדמו"ר: פירוש הפסוק הוא, שבכל זמן קורא ה' לכל אדם (על דרך "בת קול שמכרזת בכל יום") ואומר לו "איכה?" איה אתה בעולם? הנה לאדם נקצבו ימים ושנים שבכל יום ובכל שנה יעשה הטוב עם ה' ועם אנשים, ועל כן התבונן, איה אתה בעולמך, כמה שנים עברו עליך ומה עשית באותן השנים הרי היית, למשל, כך וכך שנים (האדמו"ר תפס בדיוק את מספר השנים שהיה אז לשר) מה עשית בשנותיך, האם היטבת למי שהוא?!

השר נתפעל מאוד, טפח לו בידו על כתפו ואמר: יישר כוחך! ולאחר שראה ממנו אחר כך עוד כמה חכמות נפלאות בעיניו שונים, הפליג השר לפני הקיסר על האדמו"ר שהוא חכם גדול ואיש אלוקי ושלפי דעתו רק עלילות שוא טפלו עליו המלשינים.

"צדקה תציל ממות"

"והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן"

התורה מדגישה אצל הבל שהביא "מבכורות צאנו ומחלבהן" דהיינו מהצאן שהשקיע בהם הרבה, מהמיוחדים שבצאנו ולכן קיבל הקב"ה את מנחתו של הבל. כל זה בא ללמדנו שעל האדם לנדב ככל האפשר מהמשובח ביותר הן לחפצי שמים והן לצרכי אנשים נזקקים. וכלשון הרמב"ם: "הרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע, וירחיב ידיו ויביא קרבנו מן היפה והמשובח ביותר וכמו כן בכל דבר שהאדם עושה לשם ה' צריך להיות מהמשובח ביותר. ובפרט בעניני צדקה צריך האדם לפתוח את ליבו בנתינת מתנה הגונה, והגם שמרגיש קושי בדבר, יש לדעת שמעלת הצדקה גדולה וחשובה יותר כשהיא כרוכה במאמץ. וכבר הבטיחו חז"ל שע"י מצות הצדקה אדם ניצל מגזר דין מוות. וכמו שמסופר על גבאי צדקה שהזדמנה לידו מצות הכנסת כלה של חתן יתום אשר מצבו הכלכלי היה קשה ביותר, הגבאי התאמץ להשיג את הסכום הנדרש אך עדיין היה חסר סכום גדול, מספר הגבאי נזכרתי שיש לי ידיד טוב איש חסד עשיר שידו פתוחה לכל, מיד נגשתי לביתו. וכשעמדתי ליד הדלת היה נדמה לי שאני שומע קול בכי חנוק. לחצתי על הפעמון, ובעל הבית ניגש ופתח את הדלת כשפניו חוורים ועיניו נראו אדומות ועיפות כאלו לא ישן כל הלילה. הוא התנצל לפני אינני יכול לעסוק עכשיו בשום דבר אנא סלח לי ובוא אלי בפעם אחרת, בני היחיד חלה במחלה מסוכנת מצבו הולך ומחמיר ובקושי הוא נושם. ואני מצפה בכל רגע לרופא שיבוא. לא ידעתי מה לומר לאב האומלל שבנו יחידו עומד על ערש דווי. ופתאום נזכרתי בדבר ששמעתי בשם גדולי ישראל אחזתי בידו של בעה"ב ואמרתי לו: בכל בוקר אנו אומרים בתפילת שחרית "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה וכו' וביקור חולים והכנסת כלה ולוית המת"..." חכמינו ז"ל הכניסו את מצות הכנסת כלה באמצע שתי המצוות של ביקור חולים והלוית המת ובזה באו ללמדנו כי מצות הכנסת כלה בכוחה להגן ולחצוץ בין החיים ובין המתים! סגולה מיוחדת יש בה שהחולים יבראו ולא יצטרכו חלילה להגיע למצב של הלוית המת. האב המיואש התעודד ותוך מס' שניות הביא את הסכום החסר להכנסת כלה. בירכו הגבאי ברפואה שלימה ויצא מביתו. לא עברו שעות מועטות והאב מופיע בביתי כשהוא נרגש ושמח ומודיע לי מן השמים נשלחת אלי היום להציל את חיי בני, מיד כשיצאת מביתנו הגיע הרופא והיה מופתע מהשינוי הפתאומי ולא מצא מילים להביע את פליאתו וברוך ה' בני יצא מכלל סכנה, ממש נפדה ממות בטוח לחיים טובים.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

ברוך משלם שכר טוב ליראיו

הרכב שמבקש את הפרטים שלי על מנת להגיש תביעה נגדי לביטוח. פניתי אליו בתחנונים ואמרתי לו: "אני מבקשת ממך, בוא לא נערב את הביטוח, מפני שהדבר יכול לגרום לי להוצאה גדולה, אנא לך למוסך לתקן זאת וכמה שיעלה לך אני משלמת". הנהג הלך למוסך, הראה להם את השריטה ושאל כמה הדבר יעלה. המוסכניק בדק היטיב את המכה ואחר כמה רגעים משיב: "להערכתך 900, ואתה יודע מה? נעשה לך הנחה - 860 ש. ברגע ששמעתי מבעל הרכב כי המוסכניק דורש 860 ש אחזה אותי בהלה וחרדה - הלא זהו בדיוק אותו סכום שהקרבונו למען בורא עולם... הלא זהו בדיוק אותו סכום שהקרבונו למען בורא עולם לפני כמה ימים והשקענו בבשר משובח וכשר יותר, והנה כעת לא רק שלא קיבלתי את הסכום בחזרה כפי שהבטיח לי הרב זאיד, אלא שאדברא, כעת עליי להוציא את אותו סכום על השריטה שגרמתי לאותו רכב. "האם לומר למוסכניק שיתקן זאת?", שאל אותי בעל הרכב, ואני בעל כורחי אישרתי לו את הדבר והבטחתי לו כי ברגע שיסתיים התיקון אעביר לו את הכסף דרך הבנק. מיד קרא המוסכניק לעובד שעורך את תיקוני הפחחות וביקש ממנו להתחיל בטיפול ברכב. הפחח הגיע, אך לפני שהוא התחיל לטפל ברכב, הוא מסתכל על בעל הרכב בתדהמה ושואל אותו: "דני? זה אתה?!...". בעל הרכב שאכן עונה לשם זה, לא הכיר בהתחלה מי האיש, אך לאחר הזדהות קצרה הם נזכרו. "אתה זוכר שהיינו חברים מהישיבה התיכונית במשך 6 שנים, איזה עולם קטן, אתה רואה כעת אני עובד פה במוסך כפחח, ומה איתך?...". כך המשיכה השיחה וקלחה למשך כמה דקות של נוסטלגיה. לאחר שהתרגשו והעבירו חוויות, מביט הפחח בחברו ואומר לו: "רק רגע, בשביל מה באת לכאן? בשביל לתקן את השריטה הזאת?... אתה יודע מה - זה על חשבונאי!". "מה פתאום!", השיב לו בעל הרכב, "אינני מחפש טובות, כמה שיעלה נשלם, זה בסדר".

הפחח לא התיימש ופרק את רגשות ליבו: "אנא, עשה לי טובה ותן לי לשלם עליך את התיקון הזה, שהרי זוכר אני פעמים רבות שהייתי לוקח לך דברים בלי רשות, ואף אני נזכר שכמה פעמים הזקתי לך ולא ביקשתי סליחה ולא החזרתי את הדבר. לכן, אנא, תן לי לעשות לך את זה בחינם ובכך ארגיש תיקון למעשי". "אבל תשמע", השיב לו בעל הרכב, "גם ככה זה לא אני משלם, זה על חשבון הפוגע". "אני מבין, אבל תעשה לי טוב בלב", השיב הפחח, "ותן לי לעשות לך טוב ככפרה על מעשיי בתיכון". בעל הרכב לא סירב, ואכן הפחח תיקן את הרכב על חשבוננו, והרכב יצא מהמוסך כמו חדש, ללא שריטות או מכות, ובלי תשלום כלל. בסיום, התקשר אליי בעל הרכב והודיע: "תשמעי גברת, את חייבת לי 860 ש אבל אני לא גנב ואגלה לך כי הפחח במוסך היה חבר שלי שהיה מוכן לעשות לי את התיקון בחינם, לכן אני לא אקח ממך שקל ואת לא חייבת לי כלום". תפסתי את הטלפון ודי רעדה, מיד אמרתי: "ואווו, ההבטחה של הרב זאיד התקיימה בדיוק - 860 ש בדיוק חזרו אליי באורח פלא, ואני יודעת שזה רק בזכות שלא התפשרתי וקניתי את הבשר של הבד"ץ". כי ה' לא נשאר חייב, וברוך משלם שכר טוב ליראיו". חתם הרב זאיד את המעשה המופלא ואמר: רבותי, ימי הקיץ והחופשה מתחילים, ולכם אני אומר - אל תתפשרו על רוחניות בנופש וביציאה שלכם. אתם רוצים לצאת לטייל במקום מסוים אך אתם מגלים שהצניעות שם אינה ראויה - זכרו, כי בורא עולם משקיף עליכם ומנסה אתכם, ואם רק תעמדו בניסיון, הקב"ה ישלם לכם כפליים על כך. הוא הדין בכשרות המאכלים: יצאתם לטייל ואתם ממש רעבים, אך בקיוסק שלפניכם אין כשרות טובה, זכרו אתם כעת בניסיון, ואם תתאפקו ותתגברו לכבוד בורא עולם - לא תפסידו מכם, אלא אדברא, אני מבטיח לכם שתראו כיצד ה' לא נשאר חייב ומשלם שכר טוב ליראיו.

סיפר מגיד המישרים, הרב חיים זאיד שליט"א: "היה זה לפני כחודשיים. נכנסתי לסופר 'רמי לוי' על מנת לערוך קניות. לפתע, בעת שהותי בין המדפים, עוצר אותי יהודי אחד, ושואל אותי: "למה הפרצוף של הרב מוכר לי?". חייכתי לאור השאלה המצחיקה. "אין לי מושג, אולי שמא התקוטטנו בעבר בשכונה", השבתי בצחוק. עד שלפתע הוא נזכר וקפץ משמחה: "נזכרתי!, אני ואשתי צפינו בהרצאות שלך לאחרונה. קוראים לך הרב... זאיד!". "נכון", השבתי. "זה ממש מהשמייים. אם ראיתי את הרב, אני חייב שהרב יעזור לי עכשיו במשהו. אני ואשתי (משפחת סרוסי) התחלנו להתחזק לאחרונה בדת ואף התמדנו בשמיעת הרצאות בענייני אמונה וביטחון בה' מפי הרב ומפי רבנים נוספים. ראינו שאתה מדבר הרבה שה' משלם לאדם לפי מעשיו, והאדם צריך רק להאמין בה' ולעמוד בניסיונות הניצבים לפתחו. והנה כעת יש לי ויכוח עם אשתי כאן בסופר ואני צריך עזרה". ויכוח זה דבר בריא, אך על מה מדובר?", שאלתי. הוא לוקח אותי אל מחלקת הבשר והצביע לי על כשרות מסוימת: "תראה הרב, בכשרות הפשוטה הבשר עולה 26 ש לקילו, ואם תסתכל על אותו בשר בכשרות בד"ץ, הרי שתגלה שמחירו כמעט 80 ש לקילו! מעל 58 ש"ח הפרש לקילו, וכעת אני ואשתי צריכים לקנות קצת יותר מ-80 ק"ג ופרץ בנינו ויכוח. אשתי טוענת שהבשר של הבד"ץ יקר מאד וההפרש במחיר יצא גדול, ואני משיב לה שהרי שמענו בהרצאות מכמה רבנים, וביניהם אתה, כי ה' מחזיר ולא מקפח שכרו של אדם שמהדר והולך על הדבר הטוב ביותר והמהודר בפני בורא עולם. אשתי אומרת לי: "אני מבינה את העניין, אבל תעשה חשבון ותראה - יוצא לנו הפרש של 860 ש הפרש בין הכשרות הרגילה לבד"ץ, וזה המון כסף!, בוא נקנה את הבשר הרגיל. הזכרתי לך את ההרצאה שלך בנושא: 'ברוך משלם שכר טוב ליראיו', אך היא טוענת שאם אתה רוצה לקנות את הבשר הבד"ץ, אז שהרב זאיד יבוא וישלם את ההפרש, והנה תוך כדי אנחנו רואים אותך. זה ממש מהשמייים". התפעלתי כל כך מעוצמת האמונה של הבעל, שזה עתה רק החל את צעדי התשובה הראשונים שלו, וניגשתי אל האשה ואמרתי לה: "ראשית, אשריכם שזכיתם להתקרב לה' ולאמונה הטהורה. דבר שני, בעניין מחיר הבשר, שמעתי מבעלך את כל המתרחש ואני אומר לך שאם יש לך בעל כזה עם אמונה חזקה, אזי דעי לך שה' לא יקפח את שכרכם ואם תשקיעו בבשר הטוב - תראו עין בעין כיצד ה' ייטיב לכם בחזרה. ואת יודעת מה? בואי נעשה עסקה בנינו: אני מאמין באמונה שלימה שה' מנהל את העולם והוא יחזיר לכם את הכסף בחזרה עד השקל האחרון, בעבור מסירות הנפש והיותור שעשיתם למענו. אך בואי נעשה הסכם: כיוון שאני מכיר את גדולת בורא עולם וכוחו, אני מתחייב לך כי אם תוך חודשיים מהיום לא יחזור אלייך הסכום הזה של 860 ש - ש אני מתחייב לשלם לך את כל הסכום עד השקל האחרון. מה את אומרת עשינו עסקה?", האשה נבוכה וניסתה לסרב, אך אחר שראתה כמה אני נחוש ובטוח בגדולת ה' הסכימה והבאתי לה את מספר הטלפון שלי (מקסימום אני לא יענה...). הבעל לקח את הבשר היקר יותר של הבד"ץ והם ניגשו לקופה לשלם את מלוא הסכום. חודש לאחר מכן... אני מקבל טלפון מאותה אשה שהחלה מספרת לי בהתרגשות: "הרב זאיד, אתה לא תאמין מה קרה לי, אני מבקשת שתפרסם זאת בכל מקום". "מה קרה?", שאלתי, ואז היא החלה לספר לי: "כמה ימים לאחר המפגש איתך בסופר, נסעתי עם הרכב ובטעות עשיתי שריטה עמוקה לאחד הרכבים. הסתכלתי לצדדים וראיתי שיש מצלמות רחוב בכל פינה, כך שהכל מצולם ומתועד. לקחתי חתיכת נייר וכתבתי לו: 'נהג יקר, שרטתי לך את הרכב, אנא חזור אליי בהקדם. טלפון 050.' - לאחר כשעה אני מקבלת טלפון מבעל

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

פרשת בראשית

תשע"ח

247

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

ברכות ואמן נרמזו בבראשית

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א א)
 ידועים המה דברי המקבלים (ראה אדרת אליהו לרבי עמנואל חי רמין סופי ענבים אות מו) שבמלה הראשונה בתורה - "בראשית" נרמזו כל המצוות כלן. להלן יבואו כמה מן הרמזים שכתבו רבותינו במלה זו בפניני תפלה ואמן:
 א. "בראשית" ראשי תבות: "בְּקוֹל רֵם אֲבָרָךְ שֶׁם יי תמיד"; "בְּרָא" - ראשי תבות: "בְּרִכּוֹת רֵם אָמַר".
 'תוספות השלם'; נחל קדומים'
 ב. "בראשית" ראשי תבות: "בְּרִאוּנָה רָאָה אֱלֹקִים שִׁתְּפַלְלוּ יִשְׂרָאֵל תְּפִלוֹת".
 'עבודת יצחק'
 ג. "בראשית" ראשי תבות: "תַּעֲנֶה בְּכֹנֶה אָמֵן יֵהָא שְׁמָה רַבָּה".
 'אגרא דכלה'
 ד. "בראשית" ראשי תבות: "תְּמִיד יִבְרַךְ בְּקוֹל רֵם שִׁיעֲנו אָמֵן".
 'חסדי דוד'

מי קריאת התורה - סמל לחובת עסוקנו בה

"ויקרא אלקים לרמיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום שני" (ח א)
 בגמרא (בי"ק פב א) הובא שהטעם שתקנו הנביאים לקרא בתורה בשני וחמשי (מלבד תשנת הקריאה בשבת), הוא כדי שלא יעברו שלושה ימים ללא תורה. אלא שלכאורה יש להבין, כי הלא מטעם זה מתאים יותר שיקראו בימים שלישי ורביעי, כדי שההפסקות בין קריאה לקריאה תהיינה שוות: שבת - קוראים, ראשון ושני - הפסקה. שלישי ורביעי - קוראים, חמשי וששי - הפסקה?
 פרש רבנו יוסף חיים מבגדד:

לפיכך תקנו לקרא דוקא בשני וחמשי, לפי שבמים אלו נבראו השמים והארץ והדגים, המעוררים את לב האדם לעסק בתורה: 'שמים וארץ' שאותם העמיד משה להעיד על ישראל אם מקיימים את התורה (דברים ל ט), ו'דגים' שמהם עלינו ללמד על חובת העסוק התמידי בתורה, שפטים שהדגים אינם יכולים לפרש מהמים, כך ישראל אינם יכולים לפרש מהתורה (ברכות סא ב).

או' הו'דע' ב"ק פב א

'קדוש קדוש קדוש' - בשלושה עקרים

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (א כו)
 טעם נפלא לכך שנקרא האדם הראשון בשם 'אדם', אמר רבי יהושע באב"ד רבה של טרנופול:

מבין י"ג עקרי האמונה שחבר הרמב"ם (פרוש המשנה, סנהדרין פ"ו) לשם שלושה עקרים יסודיים הנוגעים אל הקדוש ברוך הוא עצמו: א. אחדותו - שהוא יחיד בעולמו; ב.

דמותו - שאין לו דמות הגוף; ג. מציאותו - שהוא ברא את העולם ומנהיגו עדי עד. כיון שבשעת בריאת האדם נשלמו ונקבעו שלושה עקרים אלו המתבטאים יותר מכל בהבדל בין הבורא לברואיו, רמזם בשמו - 'אדם' - שהוא ראשי תבות של שלושה עקרים אלו.
 מסבה זו אף תקנו לנו לשלש ב'קדושה' - 'קדוש קדוש קדוש', שכן 'קדוש' משמעותו 'מבדל ומפרט' (רש"י ויקרא יט ב), ובכך מצהירים אנו כי הקדוש ברוך הוא מבדל מאתנו בשלושה עקרים מרכזיים: בהיותו בורא ומנהיג, בהיותו יחיד ובכך שאין לו דמות הגוף.

ש"ת 'ספר' הושיע בהקדמה

רזי אמונים
 מרמזו אמן בפרשה
 מטרת הפרות כדי שיברכו ויענו אמן
 "כי טוב העץ למאכל" (א ג)
 'מאכל' בגימטריה 'אמן'. רמזה כאן התורה כי מטרת בריאת הפרות היא כדי שיברכו עליהם ויענו אמן. ועוד רמזה כאן את מעלת הענין של ברכת הפרות ועגבת אמן בט"ו בשבט, ראש השנה לאילן, שכן 'טוב' הוא ראשי תבות: ט"ו בשבט.
 'בוש יוסף מוציע עמי שכו

טעם אמירת 'ויכלו' ב'פעמים

"ויכלו השמים והארץ וכל צבאם" (ב א)
 "כל המתפלל בערב שבת ואומר 'ויכלו', שני מלאכי השרת המלווין לו לאדם מניחין דיהן על ראשו ואומרים לו (לשעיהו יו): 'וסר עונך וחטאתך תכפר'" (שבת קט"ב).

בכך באר רבי בצלאל הכהן מוילנא את הסבה שאנו אומרים בליל שבת את פרשת 'ויכלו' פעמים - בתפלת שמונה עשרה ולאחריה:

אמירת 'ויכלו' הנה כמסירת עדות על בריאת העולם, כדברי הגמרא (שבת שם, על פי גרסת הרא"ש פסחים יט טו): "כל האומר ויכלו בערב שבת, כאלו מעיד על הקדוש ברוך הוא שברא עולמו בששה ימים, ושבת ביום השביעי". אמנם, כיון שרשע פסול לעדות, מקדמים אנו לומר 'ויכלו' בשמונה עשרה כדי ש'בכך' ימחלו עוונותינו (פאמור) ולא נחשב כרשעים, ורק לאחר מכן יכולים אנו לשוב ולומר פעם נוספת 'ויכלו' כעדות.

מנחם ציון דף ח

מפני מה איננו מברכים על חוש השמיעה?

"וילאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר

צויתך לאמר לא תאכל ממנו" (ז י)
 רבים תמהו: מפני מה לא תקנו בתוך ברכות השחר, שבהן אנו מודים לה' על הטובות הרבות שמרעיף עלינו, ברכה מיחדת על חוש השמיעה, כפי שתקנו על חוש הראיה?

רבי אברהם דוד מבוטשאטש, מפרש זאת על פי פסוק זה:

כיון שתלה הקדוש ברוך הוא את חטא אדם הראשון בשמיעתו לקול אשתו: "כי שמעת לקול אשתך", לפיכך לא תקנו לנו לברך על החוש שגנרם לחטא שהוריד את אדם הראשון ממעמדו הנעלה, גרשו מנחלת ה' ובכך השפיע על כל הדורות שלאחריו.

מזהה אברהם'

ברכת שהחינו על בגדי עור

"ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם" (ג כא)
 מדוע דוקא 'כתנות עור'?

פרש רבי יוסף אשכנזי המגיד מפרמיטלא:
 לפי ההלכה שהלובש בגד חדש צריך לברך 'שהחינו' (שו"ע א"ח רכג א), בנדאי אף אדם וחוה שהיתה זו להם הפעם הראשונה שבה לבשו בגד, צריכים היו לברך, אלא שלא יכלו לעשות זאת כל זמן שהיו ערמים (שם רו א). לפיכך הכין להם הקדוש ברוך הוא 'כתנות עור', שעל לבשתן אין מברכים שהחינו (ראה שם רכג א), לפי שהכנתן כרוכה בהמתת בעל חי, והרי נאמר (תהלים קמה ט): "ונחמיו על כל מעשיו".

ביסוד זה אף באר רבי אליהו פוסק רבה של זלטופוליא את הסבה שאיננו מברכים שהחינו בסיסי כתיבת ספר תורה חדש; כפי שאין מברכים שהחינו על בגדים העשויים עור, כך אין מברכים על ספר תורה שיריעותיו עשויות עור.

צפנת פננת החדש' (פרנקפורט תנ"ך) ריש ערך אדם חוה; 'מור ואהלות' אהל ברכות והודאות ס"ד

לא לבקש נקמה מידי ה'

"ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא כבשר" (א י)
 פרש רבנו יהודה החסיד:

הצועק ומבקש מהקדוש ברוך הוא שינקם נקמתו מידי החומסים אותו, עליו אומר הקדוש ברוך הוא: "לא ידון רוחי באדם" - לא אדון ואעניש חומס זה, 'בשגם הוא כבשר' - שכן אף הצועק הנו 'כבשר ודם' ואינו נמנע מלקמס אחרים, ואף הם מבקשים שינקמו ממנו. על כן סופה של תפלה שכזו שלא להענות, ולא עוד, אלא שהעושים כן 'גזרות של כליה פאות עליהן' רחמנא ליצילן.

'ספר חסידים' תקמ

זהו הזמן להתחיל
 מבראשית ולפתח
 את יומנו באמירת
 ברכות השחר
 בתכריות.

כבר במלה הראשונה בתורה נתנו רבותינו פעלי התוספות רמז לחובת אמירת הברכות בקול כדי שיענו עליהן אמן:
 'בראשית' ר"ת: 'בְּקוֹל רֵם אֲבָרָךְ שֶׁם יי תמיד'. 'ברא' ר"ת: 'ברכות רם אמר' (תוספות השלם) בראשית).
 וכבר כתב רבנו יהודה החסיד:
 "האומר בלחש ברכות גוזל את המצוות" (ספר חסידים רנד).

קריאת שמע - פרשת ויאמר (י"א)

מפני מה נכפל אני ה' אלוקים?

את פשר כפילות הכרזת: "אני ה' אלוקים" בסיים פרשת קריאת שמע באר רש"י על פי המדרש: "כדי שלא יאמרו ישראל מפני מה אמר המקום [למים מצותיו], לא שבעה נטל שר? אנו לא עושים ולא נוטלים שר?" על פן חוזר הכתוב ואומר: "אני ה' אלוקים" - "על כרחם אני מלככם".

באורים נוספים כתבו המפרשים לכפילות זו: א. החתם סופר (תורת משה, סוף שלח) באר:

בתחלת פרשת קריאת שמע אמר קוראנו: "שמע ישראל ה' אלוקינו" ובכך אנו מתפארים כי ה' הוא אלוקינו. אולם בסוף קריאת שמע, לאחר שקבלנו על עצמנו על מצוות התעשפנו בצריית והתעשרנו בתפילין, אזי הקדוש ברוך הוא כבדו ובעצמו מכריז: "אני ה' אלוקים" כלומר, מתפאר הוא בנו כפיתו: "ישראל אשר בך אתפאר" (שעיהו מט ט).

הוסיף ובאר החתם סופר: מסבה זו, בתורה שבה נצטוונו על המצוות לא שלבה תבת אמת, אולם בקריאתנו זאת בפעל, אחר שקבלנו על עצמנו על מלכותו, כשאנו מעשרים במצות שלית ובמצות תפילין, אנו מסמיכים עצמנו: "אני ה' אלוקים - אמת", כמעידים שכן הוא האמת שה' מתפאר בנו בקיומנו את מצוותיו בפעל.

ב. עוד באר המלבי"ם (במדבר טו מא): כפלה התורה "אני ה' אלוקים, לאמר: אל תסברו כי 'אני ה' אלוקים" הוא רק כל זמן שמתקיים: "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" - בתקופה שהיינו בני חורן בטרם שבנו להשתבד תחת על הגויים, אולם לאחר שגלינו מארצנו והשתעבדנו תחת מלכות, חלילה זנחנו ה'. אלא "אני ה' אלוקים" - אף לאחר שתגלו ממקומכם וישתעבדו בכם האמות שנית.

ג. הג"ר שמעון שוואב רב קהל עדת ירונו יורק באר:

יכולה הנגה ה' להראות לעינינו בשני פנים: לעתים היא גלויה ונפרת בנסיים ובמופתים המפורסמים לעין ולעתים היא נסתרת, כשהעולם כמנהגו נוהג וחקי הטבע שולטים בפפה. לפיכך כפל הכתוב לאמר: "אני ה' אלוקים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים", ללמדך כי אותה הגוה שגגלתה לעין כל באמות ובמופתים שהתרחשו מיציאת מצרים עד מתן תורה, היא ההשגחה הקיימת אף במצבי שגרה והסתר פנים, וגם בתקופות אלו: "אני ה' אלוקים" (אהל משה סוף שלח).

חתימת שליח הצבור: 'ה' אלוקים בשלחן ערוך' (א"ח סא א) פסק:

תפילין בלב היער

שני אחים היו נפתלי ושמעון. שרידים בודדים למשפחתם נספחה בעמק הבכא. גיאי צלמוות בתוך חשכת הגטו הנורא, השתדלו הם בכל מאודם להשאר נאמנים ליהדותם, חרף המאמצים הכבירים שהיו כרוכים בכך.

מיום ליום הפכו החיים בגטו להיות קשים מנשוא. השטח שהקצה בתחלה לגטו היהודי, הלך והצטמצם כל העת. מפעם לפעם נערכו 'אקציות' אכזריות, שבהן הפרדו נשים מפגליהן וילדים מהוריהם באכזריות שאין לתאר, ונשלחו אל מחנות המות בצורה אימה או צמצמו הגרמנים את אכלוסית הגטו, וכך בלב גם את השטח שהקצה לו.

באחד הימים, נערכה 'אקציה' אכזרית במיוחד, שבמהלכה נשלחו עוד כמה אלפי יהודים להעקד על קדושת השם. לאחר הישו נפתלי ושמעון כי האצמה בווערת מתחת רגליהם, וכי עליהם להמלט מהגטו בהקדם האפשרי, בטרם יחרץ גורלם למיתה כרובבות אחרים.

לאזניהם גנבה השמועה כי פלגות 'פרטיזנים' יהודיים מתארגנות ביערות שמסביב לגטו, והידיעה הפיחה בלבם תקוות חיים. נפתלי היה הנלהב מבין השניים, והוא שכנע את אחיו בלהט כי מוטב להם שימירו לברח ולהצטרף לפרטיזנים. שמעון לעומתו הסס, בטענה כי הבריחה כרוכה בסכון רב ומזיד, אולם לבסוף החליט להצטרף בפחש להחלטת אחיו.

פעת היה עליהם לשיקד על הכנת תכנית הבריחה. הבריחה דרך חומות הגטו הייתה כרוכה בסכון רב, שכן הגדרות היו חזקות וגבוהות, ואף משמרות של גרמנים פטרלו מסביבן במשך עשרים וארבע שעות ביממה. על כן החליטו השניים כי מוטב להם שיברחו בהיותם מחוץ לחומות הגטו, בתוך המפעל שבו עבדו ככפיה.

במשך שעות יבנו השניים תוכנית להכניח את הבריחה, עד אשר עלה בלבם רעיון ראוי לשמו.

בבקר שלמחרת בהיותם בחצר המפעל, נגשו השניים לנהג המשאית שהוביל אותם מהגטו לשערי המפעל. היה זה גוי יהודי שהפירו במהלך ימי עבודתם, והם הציעו לו סכום הגון תמורת סיועו לבריחה.

לפי התכנית אמורים היו השניים, מיד עם ירידת הנוסעים לשוב ולחמק אל תוך המשאית, ומשם היה אמור הנהג להובילם לביתו של גוי כפרי מספריים אשר שכן בקצה העיר. הם סכמו עמו מראש כי יאפשר להם ללון בביתו עד רדת החשכה, ואז יואיל תמורת סכום לא מבוטל לכונס לדרך המובילה אל היער שבו תכננו להצטרף לפלגות הפרטיזנים היהודים.

במסדו שמים התכנית התקדמה בהצלחה כמצפה; השכם בבקר שלאחר מכן, לאחר הנחת תפילין ותפילה קצרה ליריות דמיוניות להצלחה בדרך המסוכנת, מהרו השניים לעלות על המשאית, יחד עם יתר עובדי הפפיה. לא לפני שהגייבו קריצה רבת משמעות לעבר מושבו של הנהג שהשיב להם בקריצה משלו.

בהגיע המשאית לשער המחנה, מהרו הנוסעים לרדת ולחלץ את עצמותיהם הדואבות מהעמידה הצפופה ולרוץ בהנהג לעבר שטח המפסק, שבו היו נמנים הבסיסים מדי יורן. את אותו רגע קצר של המלה וצלו האחים פדי לחמק שוב אל המשאית, תוך שהם מעמידים פנים כאלו שכחו דבר מן. עם פניסתם, לא התמין הנהג אף לרגע, ומהר לדהר מחוץ לשטח המפעל.

ליד ביתו של הכפרי נגש הנהג אל אוגו המשאית לטל את הכסף שהבטח לו, ולאחר מכן סיע לאחים לרדת ולהמלט אל תוך חצר הכפרי, מבלי שיבחינו בהם עוברים ושבים.

במהלך השעות שונתו עד רדת החשכה השתדלו האחים להסתיר עצמם בביתו של הנכר, מפחד פלגות המחץ של הגרמנים שפטרלו בארח קבע בין בתי הגויים על מנת לאתר בורחים פוטנציאליים. בבליה לזה הפפרי את האחים אל פאתי היער מול המקום המשער שבו חנו פלגות הפרטיזנים, שם נפרד מהם לשלום, לא לפני שקבל לידיו מתת יד מכבדת.

האחים התקדמו בזהירות בעלטה הסמיכה עד שתשו בטוחים דים לעצר ולנחם. הם הוציאו מתרמילים שמיה דקה ופרסו אותה על הארץ ותכננו להפסיק תנומה עד אור הבקר בטרם ימשיכו בדרךם.

אלא שאז נזכר שמעון בדבר מה חשוב. בלהט יציאתם בבקר לעבר המפעל, שכחו הם לטל את זוג התפילין היחיד שהיה ברשותם, שאותן הקפידו להניח בשנים האחרונות במסירות נפש.

נפתלי נסה להרגיע את אחיו באומרו כי בודאי בימים הקרובים ישיגו זוג תפילין חדשות בין הפרטיזנים היהודיים, אף שמעון לא נרגע; "אני חוזר מיד אל הגטו. אני רוצה שכבר בתפילת השחרית הקרובה יהיו התפילין עלי", פסק.

נפתלי נסה למנוע זאת מאמו, תוך שהוא מזכיר לו את הסכון הרב שפרוץ בדבר, אך שמעון התעקש, ונפתלי לא יכול היה לעצור בעדו.

כשמבט נחוש בעיניו מהר שמעון לצעד חזרה בשביל שמעון הגיע, שיגו זוג תפילין נותר נפתלי לבדו בין עצי היער, כששפתיו אינן פוסקות מלמלמל תפלות להצלחת אחיו הנחוש ולשובו לשלום מהמסע המסוכן.

שמעון פסע בצעדים מהירים לעבר הגטו. הוא זכר כי בפנה מסוימת היתה קימת פריצה קטנה בגדר, שרצה הבריוח ליד הגטו דברי מאכל, והוא קנה לחדר דרכה.

לאחר מאמצים מרבים הוא הבחין בפריצה מרוחק. מוזית עיניו הוא הבחין בזקוף הגרמני המפטרל הלוך ושוב לאורך הגדר, וברגע שבו היה הגרמני רחוק דיו מהפריצה, מהר שמעון לזנק לעברה.

בקושי רב הצליח שמעון לדחק עצמו לתוך הפריצה הצרה, פעלה שכפורה היתה במאמץ וזרוע זמן יקר. שמעון נחלץ מהפריצה בשניה שבה נשמעו צעדי הכבדים של הגרמני קרבים ובאים.

הוא הסתתר מאחורי שיח נמוך עד שנגלם הגרמני בשנית, ואז מהר לעבר החדר שבו דרו הוא ואחיו עד לילם האחרון בגטו. שמעון עמד לפתח את הדלת, אך אז היתה נעולה. המפתח נותר בידי נפתלי אחיו. לא היה קשר לו לפרץ אותה, אך הוא חשש שמא הרעש יעיר את השכנים ויעורר מהומה מסכנת, על כן החליט לטל סכנו ולטפס אל החדר דרך החלון הפתוח.

חרש חרש טפס שמעון אל החלון, תוך שהוא נאחז באי אלו זיזים שבלטו מהקיר, ועד מהרה הצליח להכנס פנימה.

הוא נגש לארון, נטל את התפילין הקדושות ממתכונן, נשם לרוח נחמה ותחבן במעמקי כיסו. מיד פנה לרדת מהחלון בשנית, ולשאת את רגליו לעבר חומת הגטו. שוב הסתתר במרחק מזו מהפריצה, וכשהיה הזקוף הגרמני רחוק דיו, היה לעברה. הפעם היה המעבר מל יותר, כפי הנראה התרחבה הפריצה מעט כשעבר בה בפעם הקודמת.

שמעון מהר להמלט אל שדה החטה הסמוך, אלא שאז ארעה תקלה בלתי צפויה. במהלך בריחתו דרך בטעיות על קן של צפורים, ואלו מהרו להמלט ממנו בצוהה. זרקורים רבי עצמה הדלקו מיד, והגרמנים הלחוצים החלו לירות בבהלה לכל עבר. שמעון הסתתר בלב פועם בין השבולים הגבוהות, ותוך דקות מספר שככה המהומה והשקט שב לשדר. או אז מהר לרוץ לעבר היער. זמן רב עבר עד שמצא בחשכה את השביל שממנו נכנס. השחר כבר עלה כששמעון הבחין באחיו היושב על הארץ כפסודר בידו והוא מתפלל ברוגש להצלחת אחיו.

הפגישה בין השניים היתה מרגשת. נראה היה כאלו מזה זמן רב שלא נגשו זה עם זה. שמעון מהר להוציא את התפילין וללבושן.

תפילת השחרית שנשאו השניים לאחר מכן, בקעה מפיהם כשהיא רויית דמעות. דמעות שבטאו אשר עד אין קץ מן המצוה שזכו לקיים במסירות נפש, מהולות בתנועה עזה להצלחתו המישור דרכם המסכנת.

למעלה מן השמש קבץ טו עמי' 65

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור בפרשת השבוע

בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 21:45

גליון מספר 562

פרשת בראשית שנת תשע"ט

אור" - מאז נתנה התורה לישראל ואורה מאיר את העולם, "ויהי אור" -- ה'אור' גובר על ה'ארור', כי כח התורה מסיר ומבטל כל רעה.

"ויעש אלקים את שני המאורות הגדלים, את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הפוכבים" (א, טז)

מדוע בתחלה כתוב "את שני המאורות הגדולים" ובסוף "מאור גדול" ו"מאור קטן"?

ובכן, ידועה דרשת חז"ל בזה (הובאה ברש"י): "שנים נבראו, ונתמעטה הלבנה על שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד".

ובספר 'דברי אמת' לרב יעקב יצחק הורוביץ באר את הפסוקים בדרך רמז:

ישנה עבודת ה' מאהבה, וישנה עבודה מיראה. איזו מהן חשובה יותר? לכאורה, עבודה מאהבה.

לפי זה, אדם שזכה להגיע למדרגת עבודה מאהבה, האם לא יזדקק שוב ליראה?

לא תמיד הדברים שונים. גם אדם שהגיע לדרגת העבודה מאהבה, לפעמים מתעוררות אצלו בעיות ועדין הוא נזקק ליראה, ובלעדיה עלול הוא יום אחד לבלעט.

נמצא אפוא, שעבודת ה' זו עבודה של "שני המאורות הגדולים": "המאור הגדול", שזו עבודה מאהבה - נועד ל"ממשלת היום", כשהכל טוב. ו"המאור הקטן", הינו היראה - היא נצרכת ל"ממשלת הלילה", כשקשה לאדם ואינו יכול לעבד מתוך אהבה ועבד מכח היראה.

"ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו" (ג, ג)

שאלו לנחש, מפני מה אתה מצוי בין הגדרות? אמר להם, מפני שאני פראצתי גדרו של עולם (דברים רבה ה, י)

בספר 'מתוק מדבש' לרבי יצחק פרחי (הובא ב'ילקוט הגרשני'), כתב לדקדק, מה אכפת לנו היכן מצוי הנחש ומדוע דוקא שם? וכמו כן תשובת הנחש טעונה באור, מה הקשר בין גדרות של אבנים לגדרו של עולם שהוא גדר של מוסר ועבודת המדות?

אלא, תרץ שם, שדבר ידוע הוא שהנחש מרמו ליצר הרע, ושאלוהו: "מדוע כשאתה פונה לאדם בתחלת דרכו, אינך מסיתו לעבר על גוף העברה, כחלול שבת דאורייתא, אלא רק על סניגיה וגדריה שאינן אלא מדרבנן?"

ועל כך השיב היצר הרע תשובה נצחת: "מפני שאני פראצתי גדרו של עולם", כלומר מאז שעלה בגדי לפתות את חנה,

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. והארץ הייתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" (א, א-ב)

מובא במדרש (תנחומא פר' בראשית סי' ה'): "למה פתח בברייתו של עולם בבי"ת ולא בא"י, ונחלא א' ראש לכל האותיות?"

ומתרץ: "אלא לפי שהאל"ף לשון ארור, ובי"ת לשון ברוד, אמר הקב"ה: "אברא את העולם בלשון ברוד". ומה כשנברא בלשון ברוד בני אדם מכעיסין ליוצרים, בלשון ארור על אחת כמה וכמה".

וכן מובא בירושלמי (חגיגה פ"ב ה"א): "ולמה בבי"ת? - שהוא בלשון ברכה ולא בא"י שהוא לשון ארירה? אמר הקב"ה: איני בורא את עולמי אלא בבי"ת, שלא יהו כל באי העולם אומרין היאך העולם יכול לעמד ונברא בלשון ארירה, אלא הריני בורא אותו בבי"ת בלשון ברכה ואולי יעמד".

ולפי זה יש לתמה, אם כן מדוע את עשרת הדברות פתח בא"י - "אנכי ה' אלקיך", הלא א"י זה ארור?

אומר ה"ילקוט הגרשני": אמנם התורה נבראה קודם בריאת העולם והיא משבעת הדברים שקדמו לעולם (פסחים נ"ד ע"א), אבל מכל מקום עדין לא נתנה התורה לישראל ולא קימוה, וכל עוד אין התורה מתקיימת בעולם אין מה שיגן ויציל את העולם מפני ארירה וקללה. לפיכך בבריאת העולם פתח הכתוב בבי"ת הרומז על ברוד ולא בא"י הרומז על ארור.

לעמת זאת, בעת שנתנו עשרת הדברות לישראל כבר נתנה התורה לישראל, ונמצא שכבר יכולים הם להשען ולהסמך עליה ולבטח בה שתגן עליהם, ואף אם חלה עליהם מדת הדיו, יכולה התורה להפדו הדיו לרחמים. ודבר זה נרמז באות א' שבראש עשרת הדברות - להשמיענו שבזכות התורה נציל מכל ארירה וקללה.

ומוסיף ה"ילקוט הגרשני": ענין זה נרמז בפסוק: "בראשית" - ב' ראשית - "ברא אלקים את השמים ואת הארץ", דהינו שהפסוק העוסק בבריאת העולם שם בראשו את האות ב', ומדוע? מפני ש"והארץ הייתה תהו ובהו וחשך על פני תהום" - שכל עוד לא נתנה תורה ולא מקיימים אותה, הרי העולם הוא בבחינת "תהו ובהו" ואין אור התורה מאירו אלא פלו חשכות, ואז "ורוח אלקים מרחפת" - מדת הדיו שולטת בעולם, וכל כך למה? - "על פני המים" - כי אין תורה, המשולה למים, ואין מה שיגן על העולם מפני ארירה וקללה. אבל "ויאמר אלקים יהי

למדתי איך לפתות אנשים לעבר עברות חמורות. שהרי רק כאשר פתייתי אותה לעבר על הגדר שגדרה היא, שאמרה: "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו", וה' לא אסר עליהם כלל את הנגיעה, אלא "ומעץ הדעת וכו' לא תאכל" (שם ב, יז) - ורק על ידי שפתייתי אותה לגעת בעץ הדעת, הצלחתי בסוף לפתות אותה גם לאכל ממנו.

כך למדתי, ואמר היצר הרע, כי קל יותר לשכנע את האדם לעבר על אסור דרבנן, מלשכנעו שיעבר אסור דאורייתא, ומתוך שיעבר על אסור קל מדרבנן, בסוף יכשל גם באסור תורה עצמו.

"זה ספר תולדות אדם" (ה, א)

בספר 'שמושה של תורה' מובא, שפעם שאל הרב שד"צ את הרב מפוניבז' זצ"ל מדוע הוא אינו כותב ספר? השיב לו הרב מפוניבז': "גם אני כותב ספר, אולם זהו ספר אחר, 'ספר תולדות אדם', אני מקים ישיבות ובונה בני אדם, וזהו הספר שכותב אנכי".

לשמע הדברים נענה הרב שד"צ ואמר: "זה הספר בעל מספר הפרקים הגדול ביותר!"...

ואכן, פעלו של הרב מפוניבז' בעולם התורה הותיר רשם כביר בדמות אלפי התלמידים שזכה להעמיד, המהווים אלף אלפי פרקים של תורה.

ובספר 'חיים שיש בהם' מובא, שבשעה שחבר רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל את ספרו הנודע 'שו"ת אחיעזר', פנה אל הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, רבה של לודז', ובקשו להעניק לו 'הסכמה'. עין הגאון בספר והתפעל מתוכנו, עד שהתבטא לאמר: "לא ידעתי שבדורנו אנו ישנו אחד שכחו גדול בתורה כש'אגת אריה' בזמנו"...

כשספר רבי חיים עוזר את העבודה, הוסיף: "ילדות היתה בי, ושאלתי את הגאון מלודז' מדוע אינו מחבר ספר? תשובתו היתה: "גם אני חברתי ספר!"

הכניסני הגאון לחדרו, והראה לי ספר עם פריכה עבה ובו רשימות של מאות ואלפי שמות משפחות עניים ועניות, יתומים ואלמנות, שהוא, הגאון, דאג לפרנסם ולכלכלם, והכריז: "הנה ספרי, אותו אקח עמי לעולם הבא!"

"ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימת" (ה, ה).

בספר מדרש תלפיות (ענף אדם הראשון), מביא מדרש זהר (רות), שהקב"ה התעסק בקבורתו של אדם הראשון. ומציין שם שכשם שנתעסק הקב"ה בקבורתו של משה, כך נתעסק בקבורתו של אדם הראשון, ומכאן למדנו שתשובתו של אדם הראשון היתה רצויה לפני השי"ת,

ולפיכך היה חביב לפניו כמשה רבנו שנתן את התורה לישראל. מדוע? כי כתוב בתורה (בראשית לא, א): "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", ודרשו חז"ל: "טוב, זה יצר הטוב. מאד, זה יצר הרע", ודרשו גם: "והנה טוב, זה מות", נמצא שעל ידי אדם הראשון התחדש יצר הרע בעולם, ועל ידו יש שכר ועונש, ועל ידו יש מיתה שגורמת ליראה מהשי"ת, לפיכך נתעסק הקב"ה בקבורתו של אדם הראשון.

זמירות שבת

מתוך הספר "מתוק האור" על שבת

"ולהגות באמרי שפר"

בספר "דברות קדש" מכ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א (פרשת וארא תשנ"ד) כתב:

פעם אחת, בעת שהותו של כ"ק זקני זצ"ל בעיר הבירה וינא, ביחד עם כ"ק אבי זקני זצ"ל, שמע בליל שבת, בשעה מאחרת מאד, קול למוד תורה, הבוקע מחדר צדדי, במלון בו התאכסנו.

כשנגש כ"ק זקני לשם, ראה חיל, הלבוש במדי צבא, יושב והוזה בתורה בהתמדה רבה.

לאחר זמן, כשפסק מתלמודו, שאל אותו כ"ק זקני זצ"ל מהיכן הוא ומה מעשהו כאן.

ענה לו החיל, שכאשר התגנס, בעל כרחו, לצבא האוסטרי, היה אובד עצות בנוגע לשמירת השבת. אך השי"ת היה בעזרו, והוא התמנה להיות משרת אישי של אחד הקצינים, ושטח בפניו את משאלתו, שהיות ואסור לו לחלל את השבת, הוא מבקש ממנו שתמורת מה שישירת אותו בנאמנות ובמסירות מיחדת במשך כל ימות השבוע, יעשה עמו חסד לשחררו מעבודה ביום השבת, ובי"ה נשא חן בעיניו, והקצין הסכים לבקשתו.

או אז, המשיך וספר, קבל על עצמו שמאחר שהקב"ה עזר לו שיוכל לשמר את השבת - במשך כל תקופת שרותו בצבא הוא יקדיש את יום השבת, פלו, לתורה ולעבודת השי"ת, ומלבד שעות ההכרח לתפלה ולסעודות השבת, ישעות מעטות למנוחת לילה, הוא עוסק בתורה.

אמר על כך כ"ק זקני זצ"ל: מי יודע אם יהודים פאלו אינם מעבדים את הגאולה, שכן נחת הרוח שיש לקב"ה מהתורה והעבודה שאדם עוסק בהם מתוך הדחק, עולה על נחת הרוח שתהיה לו מהקרבות שיקריבו בבית המקדש על גבי המזבח, וכמו שאמר הקב"ה לדוד המלך ע"ה: "טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח" (שבת ל ע"א), והוא נאמר על יום השבת.

יגל ליבי

גליון מס' 236

פרשת בראשית י"ג תשרי תשע"ט כניסת שבת י"ם: 17:59 מוצ"ש: 19:04

בראשית

תורת ה' תמימה

שבת בראשית, השבת בה יקראו כל עם ישראל את הפרשה הראשונה בתורה, אמנם כבר קראנו את תחילתה בשמחת תורה, אך בשבת זו נקרא אותה בשלמותה. ענין קריאת תחילתה בשמחת תורה, מבואר בספרים הקדושים, שהוא כדי לציין שבלמוד התורה – בשונה משאר הלימודים - אין סוף, תמיד הסוף הוא גם התחלה. בשאר לימודי הבלי העולם, יכול אדם לסיים ולהגיע אל היעד, אך בלימוד התורה לעולם לא נגמור, תמיד אנחנו עדיין בהתחלה, בבראשית. וגם כאשר אנו זוכים לשמוח בשמחת סיום התורה או סיום מסכת, תיכף ומיד מתחילים את הענין הבא, כי 'תורת ה' תמימה', היינו, ככל שנלמד אותה היא תשאיר 'תמימה' – 'שלמה', כמי שעדיין לא החחנו ללמוד בה כלל.

הגאון רבי עקיבא אייגר המשיל ע"כ משל נפלא, לאדם שהלך בדרכו ולפתע הוא רואה אוצר בלום של אבנים טובות ומרגליות, האוצר היה עצום בגודלו ומרהיב ביופיו, לא התעצל האיש, ומיד מילא את כיסיו באבנים היפות ביותר שהיו שם, הוא כמוהו לא הסתפק במילוי כיסיו, הוא הכניס אבנים ומרגליות לכל מקום שרק היה בו בית קיבול, בתיקים, בנעליים, בכובע, ובבגדים. מפה ומשם אסף שקיות ותיקים ומילא אותם באבני החן המרהיבות, האיש יצא משם במשא כבוד מנשוא, בקושי רב הצליח להזיז את עצמו עם משאו, אך היה מאושר ושמח בעבודה הקשה הזו, הנה הוא הפך ברגע לעשיר גדול. לאחר כמה פסיעות הוא סובב את עיניו, ולבו נחמץ, 'אכן שמחה גדולה על כל האוצר אשר לקחתי עמי' – הרהר האיש – 'אך שמחתי אינה מושלמת, שכן מה יהיה עם כל האוצר שנשאר שם, לו רק יכולתי למלאות עוד ועוד אבנים, הייתי עשיר גדול יותר'.

בזאת מבאר הרע"א את דברי דוד המלך בתהילים 'יש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב', אף אני – אומר דוד המלך – כמו אותו האיש שמצא שלל רב. שמחתי בלימוד התורה אינה מושלמת, שכן ככל שאלמד עוד ועוד, יודע אני שהתורה עמוקה וארוכה עד אין סוף, ועוד הרבה אבנים טובות ומרגליות יש לי לאסוף באוצר התורה הבלתי נדלה.

אין קיצורי דרך להשגת ידיעת התורה הרחבה מיני ים, רק ע"י לימוד ויגיעה שעות ע"י שעות, לילות כימים, נוכל לנגוע בקצה התורה, ולכבוש עוד ועוד חלקים ממנה. חשיבות ההתמדה וערך שקידתה, יתוארו היטב בסיפור הבא:

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל מספר על דיון רציני שהתנהל בביתו של הילד 'זליג ראובן בענגיס' - מי שלימים התמנה לרבה של ירושלים, בהיותו בן 12 שנים בלבד, לאיזו ישיבה ילך הילד. אמנם לא היו בזמן ההוא הרבה ישיבות, אך היה צורך להחליט האם ילך הנער לישיבת מיר או לישיבת וולז'ין. צדדי הספק כמעט היו שקולים, כי אין באמת הבדל גדול היכן ילמד ילד כה שקדן כמו ראובן בענגיס, אך בכל אופן היו דעות לכאן ודעות לכאן, זה אומר בכה וזה אומר בכה. ואז נשמעה דעתו של האב, וכה הוא אמר: 'אמנם שתי הישיבות טובות מאוד, אבל לדעתי כדאי לך ללכת לישיבת וולז'ין, כי שמעתי שבישיבת וולז'ין יש ספסלים רחבים יותר, בני הבית התפלאו מאוד לשמע הדברים, הרי כל השיקולים שנאמרו עד כה היו שיקולים רוחניים, שיטת הלימוד, צורת השיעורים וכו' וכו', מי חשב כלל על דברים גשמיים כרוחבם של הספסלים, ואכן האב הסביר מיד את דבריו: 'אתה יושב ולומד והשעה שתיים עשרה בלילה, אחת בלילה, או אפי' כבר שתיים בלילה, ואתה רוצה להמשיך ללמוד כמו שיכור שרוצה יין, שאינו יכול בלעדיו, אך מצד שני אתה גם מאוד עייף, והעייפות מאיימת להכריע אותך, אז בישיבת וולז'ין שהספסלים רחבים תוכל לשכב על הספסל ואחר שעות מעטות תתעורר, תיטול ידיים ותוכל תיכף ומיד להמשיך ללמוד, אבל בישיבת מיר שהספסלים צרים, לא תוכל לעשות כן, ויהיה עליך לסור למקום השינה, ובכך תבזבז זמן יקר מאוד, כי הדרך הלך ושוב תארך בוודאי כמה דקות, לכן הצעתי שתלך ללמוד בישיבת וולז'ין עם הספסלים הרחבים'. האב סיים את הצעתו, אך המשיך ואמר לבנו: 'זאת הצעתי, אבל עליך להחליט בעצמך להיכן תלך עפ"י כל השיקולים ששמעת, אך עשה זאת מהר ככל האפשר, כי חבל על כל דקה שהנך מפסיד מלימוד התורה. וכאן הוסיף האב בקשה מיוחדת מבנו: 'הי' יהיה עמך בכל אשר תחליט אך אנה ממך אל תאמר לי להיכן תחליט ללכת ללמוד, ואף כאשר תלמד שם ולאחר ארבע חודשים תשלח לי מכתב ותספר לי בו את כל קורותיך, ואת הצלחתך הגדולה בלימוד התורה, בבקשה ממך! אל תספר לי היכן אתה לומד'.

גם דברים אלו היו לפלא בעיני השומעים, ותיכף הסביר האב את בקשתו: 'אם תחליט ליסוע לישיבת וולז'ין ואני אדע על כך, אזי כאשר יבוא אדם וישאלני היכן בנך לומד? אצטרך הרי לומר את אשר אני יודע - 'ישיבת וולז'ין, הרי יתכן שיהיה בכך עין הרע, ואף יתכן שבנו של השואל איננו מוכשר די הצורך כדי להגיע לישיבת וולז'ין, ויעלו בו רגשי קנאה על שאני כן זכיתי שבני לומד בישיבת וולז'ין, לכן אני מעדיף שלא לדעת ובכך אוכל בקלות לענות על שאלה כזו 'אינני יודע'. (הרב ישראל ליוש-הובא בעלון 'דרשו').

בברכת שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

בראשית (א, א)

תורה שבכתב פותחת באות "ב" - בראשית. תורה שבעל פה פותחת באות "מ" - מאימתי. זהו שדרשו חז"ל (יומא י"ט) "ודברת בם, בם יש לך רשות לדבר, ולא בדברים אחרים". בם - בתורה שבכתב ושבע"פ תדבר, שהר"ת של פתיחתם הוא "בם", ולא בדברים בטלים. (מגיד תעלומה)

בראשית (א, א)

רש"י: **בשביל תורה שנקראה ראשית.** לפי זה יוצא שרק מי שעוסק בתורה מותר לו להנות מהעולם, שהרי העולם נברא בשביל התורה, ומי שלא זכה בה אין לו להנות מן העולם כלל שהרי לא ניתנה לו, אלא אם כן יתמוך וישמש בלומדי תורה, שאז גם לו יש זכות להשתמש בעולם. (אור החיים הק')

ויברך א' את יום השביעי ויקדש אותו (ב, ג)

כמה נואלו המה קטני אמנה המאחרים לקבל את השבת וממהרים לצאת, כי הלא כל ששת ימי המעשה יונקים מן הקללה, שנתקלל אדם הראשון: "בזעת אפך תאכל לחם", ורק השבת לבדה יצאה מכלל הקללה, והקב"ה בכבודו ובעצמו ברך את היום הזה, ברכו וקדשו.

ותחת אשר בעלי השכל ממחרים להיכנס אל השבת לקבל ברכתה, ומאחרים לצאת, בשביל שלא להיכנס כל כך מהר אל קללת ששת ימי המעשה, מהפכים הם את הסדר: מאחרים הם להיכנס אל הברכה ונחפזים הם לצאת ממנה ולהיכנס במהרה אל הקללה של ששת ימי המעשה! אשרי מי שזוכה להבין זאת, למהר בקבלת השבת ולאחר לצאת ממנה, כדי לקבל ברכת ד', הבאה ממילא למקבלי השבת. (חפץ חיים)

ויפה באפיו נשמת חיים (ב, ז)

פירש רש"י: מן העליונים ומן התחתונים בראו. הכוונה שבכל הנוגע לעצמו ראוי לו לאדם שידמה עצמו לעליונים, פרוש מכל תאות עולם הזה ושוכח מגופו. אבל בנוגע לאחרים עליו להדמות לתחתונים, יודע מה הם צרכיו של אדם בעוה"ז ומתבונן מה חסר להם, מרגיש בצערם ובסבלותם... (רבי ישראל מסלנט)

וַיִּצַר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם (בראשית ב', ז')

במסכת מנחות (מג): מוזכר את ג' הברכות שאדם מברך בכל יום: "שלא עשני גוי", "שלא עשני אשה", ו"שלא עשני עבד". באבודרהם (ה' ברכות השחר ד"ה כששומע קול), כתב שהנשים נוהגות לברך במקום "שלא עשני אשה" – "שעשני כרצוני", וכ"כ השו"ע (מו, ד) בלקט יושר (לתלמיד התרומת הדשן עמ' 7) מביא מרבו שאשה אומרת במקום שלא "עשני אשה" – "שלא עשני בהמה", אבל שמעתי מאשה שאומרת במקום "שלא עשני אשה" – "שעשני כרצוני", וכמדומה לי שלא הודה לה הגאון זצ"ל, כי אמו של הגאון זצ"ל הקדושה בגזירת אושטרטיך הי"ד היתה אומרת "שלא עשני בהמה". (כן מובא בריקאנטי פ' משפטים עה"פ "מכשפה לא תחיה כל שוכב עם בהמה מות יומת", שנחלקו בזה בגמ' מנחות וע"י הע' ללקט יושר הני"ל לגבי הגירסא בגמ' מנחות שם) ובספר המנהגות (לרבי אשר מלוניל דף יא עמוד ב) כתוב "ויש ששואל למה אין אנו מברכין שלא עשאני בהמה, מפני שכבר הודה על זה בברכת אלהי נשמה שנתת בי טהורה, וכן באשר יצר את האדם בחכמה, מפני שבשעה שנבראו הנשמות לא נבראו רוחות הבהמות ובהמה אין לה נשמה". נוסחה מעניינת נמצאת בטקסט מהגניזה (מובא בס' נתיב בינה – יעקבסון, עיונים על התפילה עמ' 164) שם נאמר: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר בראת אותי אדם ולא בהמה איש ולא אשה זכר ולא נקבה ישראל ולא גוי מהול ולא ערל חפשי ולא עבד טהור ולא טמא, כן יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שתתן חלקנו בתורתך ועם עושה רצונך אמך". (קב ונקי)

כי ביום אכלך ממנו מות תמות (ב, ז)

לכאורה, הלא לבסוף אדם הראשון אכל מעץ הדעת, ואף על פי כן לא מת בו ביום, אם כן איך נתקיים אזוהרת ה' "כי ביום אכלך ממנו מות תמות". אכן, מובא במס' אבות (ב, א): "עקביא מן מהללאל אומר, הסתכל בשלושה דברים וכו' ולאן אתה הולך" וכו'. ולכאורה אינו מובן, וכי סתם כל אדם בכל שעה עומד למיתתו. הרי היה לו לכתוב "ולאן אתה עתיד לילך", כיון שעכשיו אינו בבחינת הולך למיתתו. אלא הביאור הוא שתמיד כן הוא, שמעת שנגזרה מיתה בעולם, האדם בכל חיי חיותו עלי אדמות, מרגע שנולד, כל רגע שעובר הוא חלק ממיתתו, שבכל רגע מתקרב ליום המיתה.

וזוהו אפשר לומר כאן, כיון שביום אכילת אדם הראשון מעץ הדעת נקנסה מיתה לעולם, קויים בו "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" – שהרי מרגע זה ואילך הוא מתקרב יותר ויותר ליום המיתה. (אמרי אש - מודז'יץ)

וישמע את קול ה' אלוקים מתהלך בגן עדן היום ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלוקים בתוך עץ הגן ויקרא ה' אלוקים אל האדם ויאמר לו איכה (ג, ז-ט) ואף על פי שבדאי ידע הקב"ה היכן הוא נמצא, אבל משראה שנפלה עליו יראה גדולה, ביקש ליכנס עמו בדברים. וכאן לימדה אותו התורה דרך ארץ שאם אדם עושה עבירה אחת והוא מכיר בחטאו, אין לצעוק עליו באותה שעה, כי הוא עלול למות מרוב צער. וראוי להמתין קצת ואחר כך לדבר עמו ולהוכיחו. (מדרש רבא - מובא בילקוט "מעם לועז")

ועפר תאכל כל ימי חיך (ג, יד)

לכאורה מה הקללה בזה, הרי על ידי זה מזונויותו מצויין לו תמיד! אמנם דבר זה בעצמו קללה - מה שהוא מרוחק מהקב"ה יותר מכל הבראים, שכולם אין מזונויותיהם מצויין להם וצריכים לבקש מהשי"ת, ככתוב "יעיני כל אלקי ישרו" (תהלים קמח, טו). וכמאמר חז"ל (יומא עו.) על המן שירד בכל יום, כדי שיבקשו תמיד מהשי"ת ויכירו בחסדי המקום יום יום. ובזה הרחיק את הנחש שמזונויותו יהיו מצויין לו תמיד, שלא יצטרך לבקש. (כתבי הרה"צ רבי משה מידנר זצוק"ל - תורת אבות)

בְּרֵאשִׁית, בְּרֵאשִׁית (בראשית א', א')

כתוב במדרש רבה (בראשית) "בראשית ברא" – 'בשביל ביכורים שנקראו ראשית, נברא העולם. מבחיל כל רעיון: בשביל מצוה אחת התקיימת פעם בשנה, נברא העולם? כשנתבונן מה יש במצות ביכורים שהיא כה נשגבה ונעלית, נראה מה שמביא מביא הגר"י ניימן זצ"ל בשם האלשיך הקדוש, שכתוב במצות ביכורים 'שכל בעלי אומניות היו עומדים בפניהם של מביאי הביכורים ושואלים בשלומם' ומדוע חיבו אותם זאת? הרי ההלכה היא שפועל השכור לבעל הבית, אסור לו לשאול בשלום חברו, ומשום שגזול בעל הבית, ובזמן זה היה צריך לעבוד, והנה כאן במצות ביכורים התירו לפועלים לעזוב מלאכתן בשביל לעמוד בשורה בכניסה לירושלים, ולומר שלום למביאי הביכורים! אלא, אומר האלשיך הקדוש, שהתורה מראה לנו בזה כמה גדולה וחשובה מצות הבאת ביכורים כי שורשה ומהותה היא הכרת הטוב לבורא העולם על מה שנתן לו, ובמידה זו ניכר האדם האם עדין נשא הוא, הכרת הטוב לבורא אותו, ומודה להקב"ה על כל חסדו, או שגם רוח הוא ולא יכיר ולא יודה להקב"ה על כל טובותיו עמו. ולכן התירו לבטל את הפועלים ממלאכתן, כדי לייקר ולחבב מצוה זו של הכרת הטוב בעיני הבריות. מעתה, כותב הגר"י ניימן זצ"ל, מובנים לנו דברי המדרש, שבשביל מצות ביכורים שבאה להחדיר לנו חיוב הכרת הטוב לבורא העולם, שבביל זה נברא העולם!!! לולא נאמר לא היינו יכולים לאומרו, אבל ודאי הכונה כי בלי להכיר טובה שכל דבר ודבר שיש לי הוא מהקב"ה, חסר באמונה השלמה! להכיר בבורא העולם שברא את העולם ועשהו, לזה לא צריך חכמה יתירה, להכיר כי כל נשימה ונשימה כל פעולה ופעולה זה מאיתו יתברך, זו מעלת האמונה! וזה נלמד ממצות ביכורים, שבשבילה העולם נברא, כי בלי אמונה בהקב"ה אין קיום לעולם!

*סיפר הרב פסח קראהן שליט"א: הרב אריה זאב גינזברג היה מאד מקורב למרן הרב שך, ותמיד דלתו של הרב שך היתה פתוחה בפניו, פעם אחת כשהגיע ובקש להכנס לקודש פנימה אמר לו נכדו של הרב שך: "חיים גם אתה לא יכול להכנס". לתמיהתו הסביר נכדו של הרב שך, שאתמול עבר הרב שך יום קשה מאד, והוא עדיין לא התאושש מזה והוא חייב לנוח, וכך הוא סיפר לו, זה כבר היה בשנות התשעים המאוחרות של הרב שך, שכידוע היה מאד תשוש ובריאותו היתה רופפת על אף שזכה לאריכות ימים, והנה בשעת בוקר מוקדמת אתמול, מודיע הרב שך לנכדו שיזמין מונית לחיפה, שם עליו להשתתף בלוויית אשה זקנה מאד שנפטרה, ושלא ישאל מדי שאלות. הנכד ציין שמאד קר בחוץ ויורד גשם זועף, וניסה למנוע מהנסיעה הקשה, אבל הרב שך אמר לו שאם הוא לא מזמין עכשיו מונית הוא נוסע באוטובוס... לאורך כל הנסיעה הרב שך ישב ושתק ונראה היה שקוע במחשבות והרהורים, הנכד היה בטוח שמדובר באיזה אשה מיוחדת וצדקת, וחיכה לראות לווייה רבת משתתפים, ומה הוא הופתע כשראה בקושי מנין של אנשים זקנים שעשו דרכם אל חלקת הקבר תחת גשם זלעפות, כאשר שני אנשים אומרים דברי הספד צרים, והרב שך בקש לומר קדיש, לאחר סתימת הגולל נשא הרב שך ליד הקבר ושקע בחרהורים, וכשהגשם ממשך בזעף, ניסה הנכד לומר לרב שך, שזה מאד מסוכן להיות כך בגשם, ואז והגשם ממש הריטיב את כל בגדיו של הרב שך, אז רמו הרב שך לנכדו שרצונו לחזור למונית. הנסיעה חזור לבני ברק התנהלה בדממה, ורק אחרי שהרב שך התיישב על כסאו בביתו, שאלו נכדו למטרת נסיעה זו? מרן הרב שך התחיל לספר: "כאשר הייתי בן 12 בלבד נפתחה ישיבה מובחרת לעילויים בעירי, רק שלא היתה שם פנימיה, וכמעט שלא היה מה לאכול, ונאלצנו לישון על הרצפה [לא יאומן כיצד גדלו ולמדו במסירות פעם], אביו של הרב שך, חשב שלמרות המצב הגשמי הירוד, כדאי שבנו לייזר הקטן ילך לשיבה זו, וכך הלכתי לשיבה", מספר הרב שך, "עברנו את חודשי האביב והקיץ וזה היה נסבל, עד שהגיעו ימי החורף הקשים והקפואים ברחבי רוסיה, והתנאים הפכו להיות קשים מנשוא, בית המדרש היה קפוא ולא היו לתלמידים בגדים חמים להתכסות בהם, ובליחות היה ממש מסוכן מפני קפיאה ולא היה שייך לישון בלי שמיכות". ומספר הרב שך שמצב זה הגיע לאוזניו של דודו שהיה נפח עשיר וערירי, והוא שלח מכתבים לרב שך, וניסה לשכנעו לבוא לגור אצלו ולאחר מותו יירש אותו, וכשהרב שך כתב לו שהוא רוצה ללמוד תורה, כתב לו הדוד, שהוא יתן לו זמן ללמוד תורה, ויהיה לו יותר קל כשהתנאים הגשמיים יהיו יותר טובים. פניות אלו והמצב הקשה הביאו את לייזר שך הקטן להרהר ברצינות בהצעה זו, לאמור שהוא ימשיך ללמוד תורה וגם יזכה לשפע גשמי, וכך יתאפשר לו ללמוד תורה כל חייו ללא הפרעות, אף שלא יוכל להתמסר בתחילה רק ללימוד התורה. היה זה בליל שישי אחד, כשהרב שך הלך לעלות על יצועו, והכפור לא נתן לו לסגור את שמורות עיניו, וממש פחד שהוא עומד לקפוא למוות, או אז הוא החליט בלבו לקבל את הצעת הדוד, "והחלטתי שאחרי שבת אני עוזב את הישיבה, ביום שישי בבוקר מגיעה לפתע אשה עם עגלה מלאה שמיכות, והיא מספרת להנהלת הישיבה שבעלה היה סוכן של חנות שמיכות, והוא ל"ע נהרג בתאונה, והיא רוצה לתרום את כל השמיכות שהיו בחנות לתלמידי הישיבה לעילוי נשמת בעלה". כמובן שהיתה שמחה גדולה בישיבה וגם הרב שך לקח שמיכה, ובלייל שבת היה הלילה ראשון שזכה לחמימות של שמיכה, והצליח להירדם כל הלילה, כשהוא קם, החליט בהחלטת ברורה שכיון שהוא מצליח ב"ה לישון עם השמיכה הזו אז אין שום סיבה לעזוב את הישיבה שבה יוכל לגדול רק ורק בתורה. לאחר שנים רבות נודע לרב שך שאשה זו עלתה לארץ, וגרה בחיפה והיא לא נישאה שוב, ודרה ערירית בביתה. הרב שך היה נוהג לשלוח לה מצרכי מזון ותמיכה כספית כהכרת טובה, וסיים הרב שך: "עכשיו שהודיעו לי שהיא נפטרה רציתי להכיר לה טובה בכל לבני, על שבזכותה הגעתי לאן שהגעתי", והוסיף הרב שך "לגבי מה שאלת למה עמדתי ככה בגיל כזה בגשם סוחף, עד שנרטבו בגדי לחלוטין, בזה רציתי להרגיש את ההכרת הטובה שמגיעה לאשה זו, כי כשאומרים טובה צריך להרגיש זאת, ולכן עמדתי בגשם ובקור וניסיתי להיזכר בקור האיום שחוויתי אז בישיבה, ומה שניצלתי בגלל השמיכה שהיא הביאה לי, ואז הכרת הטוב גדולה הציפה את ליבו ואמרתי לה 'תודה'..."

כך צריך להכיר טובה להקב"ה, להרגיש באמת כי כל נשימה וכל צעד מעשה ופעולה, זה ממנו יתברך, ובלעדיו הרי אנו כגידמים, אילמים וחרשים, כמה תתפרץ מליבנו גודל ההכרה לבורא העולם על כל חסדו עמנו. (הרב בנימין גולד-הובא בעלון 'דרשו').

אם אתה בעצמך תהיה טוב, אזי "שאת" תוכל לישא כל אחד מישראל. אבל "אם לא תטיב", אזי "לפתחי", תראה בכל פתח ישראל "חטאת רובץ". (בישישים חכמה בשם הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זצוק"ל)

ויראו בני האלוקים את בנות האדם וגו' (ו, ב)

מזה יש ללמוד, כי זדוקא לאלו האנשים שהם במדרגה יותר גדולה, שנקראים "בני אלוקים", להם מזיקה פי כמה ההסתכלות האסורה, הרבה יותר ממה שמזיקה לאנשים פשוטים... (דברי שמואל)

רק ע כל היום (ו, ה)

'רק' הוא מיעוט. ופירושו, היצר הרע ממעט תמיד את העבירה לפני האדם, ואומר לו שהיא דבר קטן. (הרה"ק רבי אברהם מפוריסוב זצוק"ל - שפתי צדיקים)

ויצו ה' אלוקים את האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל (ב, טז).

רמז רמזה לנו התורה, האדם הרוצה להנצל מפח יקוש שהיצר טומן לו, עליו לשנן לעצמו את ציווי ה' - ויצו ה' על האדם: "לאמר" כלומר, עליו לבטא בשפתיו כך וכך צויותי ואין אני רשאי לסור הימנה. וזה בנה אב לכל המצוות, כי סגולת אמירת האיסור הנאמר בתורה הוא להשמר מכשולו וחטאו! (אהל ישכר - ולברז')

סיפור לשבת

אלו היו ארבע השעות הארוכות ביותר בימי חייו של רסין מייקל ריילי, ואותן הוא לא ישכח לעולם. היה זה באחד מימי פברואר 1991. מלחמת המפרץ היתה בעיצומה. מזה חודש וחצי מפציצים וכוותשים מטוסי כוחות הקואליציה המערבית את צבאו של סדאם חוסיין שפלש לכווית. צי אדיר של אוניות קרב ומשחתות של ארצות הברית, בריטניה ומדינות נוספות התאסף סביב חופי כווית, וכולם המתינו לתחילת הפלישה היבשתית שתכריע את המלחמה. רסין מייקל ריילי היה איש יחידת הרדאר של הצי המלכותי הבריטי. תפקידו היה אחד האחראיים והמכריעים ביותר: להגן על הספינות מפני פגיעת טילי קרקע-ים העלולים להגיע מכיוון היבשה. זו מטלה מתישה ביותר, שדורשת ריכוז מקסימלי במשך כל המשמרת. רגע אחד של חוסר תשומת לב, עלול לעלות במחיר יקר של חי אדם וציוד לחימה השווה מיליארדים. המרחב האווירי היה מלא וגדוש בפעילות, מה שהקשה שבעתיים על משימתו של רסין ריילי. מטוסי קרב המריאו מנושאות המטוסים כשהם נושאים פצצות חכמות, ושוב לאחר ששיגרו את מטענם אל היעד, כדי להתחמש שוב ולהמריא לסבב הפצצות נוסף. צג הרדאר היה מלא נקודות מרצדות שנעו במהירות. כל נקודה כזו, ידע רסין ריילי, יכולה לייצג מטוס 'משלנו' או טיל קטלני - שיש לשגר לעברו טילי אוויר-אוויר ולירותו לפני שיגיע למטרתו. ברגע מסוים הופיעה על צג הרדאר של ריילי נקודה בלתי מזוהה, כשהיא מתקרבת מכיוון עיראק לעבר ריכוז כוחות הצי. רסין ריילי הביט בנקודה ואימה גדולה הציפה אותו. הוא לא ידע להסביר לעצמו מדוע, אבל משהו בנקודה הזו עורר בו רגשי פחד בלתי מוכרים. הוא בחן את הצג. הנקודה התקדמה בדיוק באותה מהירות שבה טסו המטוסים ששבו מהתקיפה, אבל משום מה היא הדליקה במוחו את כל הנורות האדומות והפעילה את כל פנמוני האזהרה. באופן אינסטינקטיבי הוא ניסה לבדוק אם זה אחד ממטוסי כוחות הקואליציה, אבל אז נזכר שכלי הטיס ניתקו את מערכות הזיהוי האלקטרוניות כדי למנוע את חשיפתם בידי העירקים, כך שלא היתה אפשרות לדעת מהו העצם הנע לעברם במהירות של 900 קמ"ש.

ריילי החל להזיע וידיו נתקפו רעד. ליבו הלם בקצב מהיר והוא חש חרדה מטפסת בגרונו. במשך שניות אחדות הביט בנקודה כמאובן. הוא חישב את מסלולה והבין שהיא עושה את דרכה לעבר אוניית חיל הים האמריקני 'מיזורי'. חייהם של מאות חיילים ואנשי צוות תלויים עכשיו בהחלטתו, האם זה מטוס תמים או טיל קטלני העומד להטביע את האוניה... בהחלטה של רגע נתן רסין ריילי פקודה לירות לעבר המטרה. שני טילים התרוממו ברעם מסיפון האוניה וטסו לעבר העצם הבלתי מזוהה. הבוק אור אדיר האיר את מימי האוקיינוס, ופיצוץ עז נשמע למרחוק. תוך שניות נזעקו לחדר הפיקוד כל הבכירים. 'מי נתן את ההוראה לשגר את הטילים?' שאל מפקד האוניה, וריילי נטל על עצמו את האחריות. 'היה לך זיהוי מוחלט?' אתה בטוח שזה לא מטוס שלנו?' שאל המפקד. 'לא, לא היה לי זיהוי מוחלט', הודה ריילי. 'אז מדוע פוצצת את זה?' זעם המפקד. זה היה טיל קרקע-ים. אני יודע...'. השיב ריילי. 'את זה בנדוק מידי! אמר המפקד, ועזב בזעף את חדר הפיקוד. כל עתידו של רסין ריילי היה מונח עתה על כף המאזניים. אם יתברר שהוא 'הוריד' מטוס של כוחות הקואליציה זה עלול להשפיע על כל גורל המלחמה, וכמובן על גורלו האישי. שני מסוקים נשלחו לבדוק את השרידים שצפו על פני המים. ארבע שעות מורטות עצבים חלפו עד שהתשובה הגיעה: זה היה טיל קרקע-ים עירקי! רסין ריילי הציל את הספינה 'מיזורי' ואת מאות אנשים!

'אבל איך ידעת?' נשאל ריילי שוב ושוב בשבועות ובהודשים הבאים. הנקודה על הצג לא היתה שונה מהנקודות שייצגו מטוסים. 'איך ידעת שזה טיל?' שאלו אותו, ולריילי לא היתה תשובה אחרת חוץ מאשר: 'פישט ידעתי. אינני יודע כיצד...'. לאחר המלחמה הוקמה ועדת חקירה שכללה מדענים ופסיכולוגים בעקבות מקרה ריילי ומקרים דומים. החקירה גילתה כי בכל המקרים היו רמזים דקים שרק תת ההכרה של האדם יכולה היתה לזהות. אצל ריילי, למשל, הנקודה נראתה על הצג אותו דבר, אך אם הגדילו אותה פי כמה וכמה היא היתה שונה במידה מועטה מהנקודות של המטוסים. תת ההכרה שלו, שראתה דברים בצורה חדה הרבה יותר, הבחינה בסכנה ושירתה למוחו אותות אזהרה שגרמו לו לשגר את הטילים. מעל לסף ההכרה הוא לא הבחין בדבר, ולכן לא יכול היה לתת תשובה לשאלים כיצד ומדוע קיבל את ההחלטה. למוח האדם יש יכולות עצומות, שרק חלק מהם התגלה עד היום לחוקרים ולמדענים - וגם הם יודעים כי יעברו עוד שנים רבות, אם בכלל, עד שהם יפצחו את סודות המוח ובריאתו.

'אנו קוראים השובע בפרשת בראשית, על בריאת העולם, ועל פסגת הבריאה - האדם. ככל שהמדע מתקדם ואנו יודעים על המורכבות המדהימה ועל התחכום הבלתי נתפש של כל דבר ודבר בבריאה, אין לנו ברירה אלא להכריז: מה רבו מעשיך ה'! (דוד קליינר - שלום לעם).

סיפור לשבת

גלגלי מרכבתו המהודרת של מוריץ, סוחר העצים העשיר, הלכו והתעקמו מרגע לרגע וטלטלו את כל הנוסעים. כמה דקות לפני כן נתקלה המרכבה באבן גדולה שפגעה בשני הגלגלים הימניים. בתחילה העיקוס היה קל, אך במהלך הדרך החלו הגלגלים להשמיע חריקות ואנחות שבישרו שבקרוב מאוד הם יישברו... לפתע נגלה לעיניו של מוריץ כפר קטן ובו כמה בתים דלים. לשמחתו הרבה היה בין התושבים גם נפח אחד שהסכים לתקן את גלגלי המרכבה.

מוריץ הכיר בעלי מלאכה רבים וראה אותם בעת עבודתם, אך הנפח הזה היה שונה. הוא היה עצוב ושותק ועשה את עבודתו בלי לדבר מילה, כשעל פניו הבעת תנוגה. כשהנפח סיים את עבודתו, שילם לו מוריץ בעין יפה. הנפח הודה לו, אך לא העלה על פניו ולו בדל חיוך. 'האם אפשר לשאול אותך דבר מה?' שאל הסוחר העשיר. 'מדוע אתה כה עצוב? האם יש צרה בביתך? אולי ילד חולה או בת שנסעה למרחקים?'

'ילדי בריאים', השיב הנפח, 'אבל כל העת מטרידה אותי המחשבה על העתיד. מה יהיה כשילדי יגדלו ויעזבו את הבית? מי יפרנס אותי ואת אשתי? ומה יהיה אם יגיע חורף קשה ולא תהיה עבודה? המחשבות על כך אינן נותנות לי מנוח ומפריעות לי בעבודתי. ראשי מלא בדאגות עד שאינני מסוגל להתרכז בכל דבר אחר'. נכמרו רחמי הסוחר והנפח. לאחר כמה ימים חזר אליו ובידו מטל זהב נוצץ. 'קח את מטל הזהב, אך אל תשתמש בו אלא אם אין לך ברירה. החבא אותו במקום מסתור והסר דאגה מלבך. כך תדע שאם אי פעם תזדקק לכסף, תוכל להתיך את הזהב ולמוכרו'. הודה הנפח לסוחר העשיר מקרב לב, ובירכו בהתרגשות. כבר באותו יום הוא חזר לנפחייה בשמחה והחל להשלים עבודות שהמתינו לו. שיר עליו היה על שפתיו וחיוך נטון על פניו. הדאגות מיום המחר לא הטרידוהו והוא יכול היה להתרכז במלאכתו. עד מהרה יצא שמו של הנפח למרחוק, והכול שיבחו את עבודתו. ידיו מלאו עבודה, ולימים אף שחר לעצמו שולית נפחים. הפרנסה היתה ברווח והוא אף חסך כסף לימות הזקנה, והשמחה שבה לשרור בביתו. יום אחד הלך הנפח בעיר, ונעלו נקרה. הוא חיפש אנה ואנה, ולשמחתו מצא סנדלרייה קטנה הפתוחה עדיין. הוא נכנס והושיט את נעלו לסנדלר והלה החל לתקנה, אך על פניו היתה נסוכה ארשת עצב ויגון. 'מה קרה לך, איש טוב?' שאל הנפח, 'האם יש צרה בביתך?'

'אין צרה בביתי, אבל המחשבות על העתיד אינן נותנות לי מנוח', השיב הסנדלר. 'איני יודע מה אעשה לאחר שילדי יעזבו את הבית. מי יפרנס אז אותי ואת אשתי? המחשבות על כך אינן נותנות לי מנוח'. שילם הנפח על התיקון ואמר לסנדלר: 'מחר אחזור אליך ואתן לך דבר מה שיבטיח את עתידך. למחרת חזר הנפח אל הסנדלר ובידו מטל הזהב שהביא לו סוחר העצים לפני שנים רבות. 'קח את מטל הזהב', אמר לו, 'אך אל תשתמש בו אלא אם לא תחיה לך ברירה. החבא אותו במקום מסתור והסר דאגה מלבך. כך תדע שאם אי פעם תזדקק לכסף, תוכל להתיך את הזהב ולמוכרו'. שמח הסנדלר והודה במילים נרגשות לנפח, רץ לביתו והראה אותו לאשתו. 'איפה נחביא את הזהב?' שאל, אך אשתו היתה ספקנית. 'מי אמר שזה זהב? אולי הוא רימה אותך? לך אל הצורף כדי שיבדוק את המטל'. כשהגיע אל הצורף, נכונה לסנדלר אכזבה מרה. 'זה אינו מטל זהב', אישר הצורף לאחר בדיקה קצרה. 'זה גוש ברזל זול המצופה בשכבה דקה של זהב'. רץ הסנדלר לביתו של הנפח בכעס. 'מדוע רימיתני? צעק, 'מדוע נתת לי ברזל חלוד ואמרת שזה זהב?' הביט הנפח בתימהון בגוש הברזל ואמר: 'האמת לי, ידידי, המטל הזה מצוי בביתי כבר שנים רבות ומעולם לא ידעתי שהוא אינו זהב. אבל הוא נתן לי תקווה! הוא נתן לי אמונה! ידעתי שאם המצב יחמיר יהיה לי ממה לחיות, וזה נתן לי מרץ ורצון לעבוד. אתה היית חסר אמונה, הלכת לבדוק האם זה זהב אמיתי, ובכך רק הפסדת לעצמך.'

'כוחה של אמונה הוא רב ועצום. כשאנשים מאמינים ברעיון כלשהו הם מסוגלים לעשות מעשים גדולים ועצומים. אמונתו של הנפח כי במקום מחבוא יש לו מטל זהב, שינתה את כל מהלך חייו. ואם כוחה של אמונה בדמיונות ובחיקויים כה גדולה - נתאר לעצמנו עד כמה עצום כוחה של אמונה בדברים אמיתיים וככונים. בפרשתנו אנו קוראים על חוה שאכלה מעץ הדעת ונתנה לאדם הראשון. היא עברה על ציוויו של בורא עולם - והכול בגלל חוסר אמונה! חטאה של חוה גרם לקלקול העולם שממנו אנו סובלים עד היום. כי כשם שהאמונה מובילה את האדם להשיגים נפלאים, כך חוסר האמונה גורם לו להפסיד הכול. (איתמר מאיר - שלום לעם).

כל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכים לו ימיו ושנותיו

בשולחן ערוך (אור"ח סימן רפ"ה) נפסק שחייב כל אדם לקרוא בעצמו בכל שבוע, את פרשת אותו השבוע, פעמיים מקרא ופעם אחת תרגום. רבים מקיימים מצוה זו אף ב"לכתחילה", אולם ישנם מיעוט שאינם יודעים או שאינם זוכרים שכך נפסק להלכה. על כן ב"שבת בראשית" אפשר להצטרף ולקיים זאת בצורת "לכתחילה" מתחילת התורה ובתחילת שנה. ונוכה על ידי זה להבטחה שמובאת בגמרא: "כל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכים לו ימיו ושנותיו"...

הכל רמוז בתורה

פעם הגיע הגר"א מוילנא זצ"ל לברלין והיה לו עמו פנקסי תורה וגם ניירות אשר רשם בהם חידושי תורה, ובהיותו בבית אחד הבעלי בתים נפל להגאון זי"ע נייר אחד על הארץ ובעל הבית הגביהו, ומצא שכתב בו הגאון: "כל הש"ס בבלי וירושלמי תוספתא ומכילתא ומדרשים מרומזים בתורה שבכתב. וכל תורה שבכתב מרומזת בספר בראשית, וכל ספר בראשית רמוז בפרשת בראשית, וכל פרשת בראשית בתיבת בראשית. שאלו בעל הבית: הנה נולד לי בן בכור שמחוייב אני לקיים בו מצוות פדיון הבן, יראה לי רבנו איה מרומז מצוה זו בתיבת "בראשית", והגאון ז"ל השיבו מיד: "בראשית" זה ראשי תיבות בי"ך ר'אשון א'חר ש'לושים י'ום ת'פדה.

לגלגל הוא שחזור בעולם

אמרו חז"ל: המכבד את אביו, הקב"ה נותן לו בנים שיכבדוהו – מידה כנגד מידה. (מדרש תלפיות ענף כיבוד אב ואם, ודייק כן מילקוט איוב תתקכו). וכן כותב רבנו יצחק אברבנאל: מה שאמרה התורה "למען יאריכוך ימיך", זו אינה רק הבטחת שכר, אלא לומר לאדם: הלא אף אתה – יאריכוך ימך על האדמה, גם אתה בעצמך תהיה אבא לילדים, וגם אתה תגיע לגיל כזה, שבו תזדקק לבניך. אם אתה תכבד את אביך ואת אמך – אף בניך יכבדו אותך בזקנותך, כי הנה במידה שאדם מודד בה מודדים לו! ואם כן כיבוד אב ואם אינו רק לתועלת הזקנים המכובדים, כי אם גם לתועלת הבן המכבד אותם, כי לגלגל הוא שחזור בעולם.

מעשה באדם עשיר, שהיה לו אב זקן, עני וקשה יום. גר האב בבית בנו, אך היה עליו לטורח רב: הטריד בבקשות רבות, וגרם לתקלות שונות – פה שפך את המרק, ושם לכלך את הרצפה, כאן מעד ושבר אגרטל יקר, ושם נקרע ספר שאחז בידיו הרועדות. קצה נפש הבן באביו, והחליט להוציא מביטו, שילך לקבץ לו נדבות יחד עם יתר עניי העיר, מדוע שישבול כל חייו בגללו?! בן קטן טוב לב ועדין נפש היה לו לעשיר. ביום חורפי אחד צעד הבן ברחוב העיר, ולפתע נחרד למראה עיניו: רואה הוא את סבו יושב בבגדים בלואים בפינת הרחוב, כל גופו רועד מקור, ונראה כי זמן רב לא נכנס אל פיו מזון כראוי. ברחמנות ניגש אליו, נתן לו את הכריך שהכינה לו אמו, והושיט לו אף מספר פרטות שנמצאו בכיסו. לאחר מכן אץ רץ לביתו, כדי לספר לאביו את אשר ראו עיניו, אולי יחוס עליו ויחזירנה לביתו. אך מה נדהם הבן כאשר שמע את תגובתו הצוננת של אביו! האב העשיר כלל לא הטח אוזן ולב למצבו של אביו, אלא רק הציע לו ברוב "נדיבותו", כי יכול הוא לגשת לעליית הגג, שם על הוו תלוי מעיל, ויכול הוא למוסרו לסבו...

רץ הבן אל עליית הגג, ומה עגמה עליו נפשו בראותו את המעיל התלוי על הוו – כה ישן ומרופט. האם זה כל מה שיכול אביו העשיר לתרום לסבא האומלל?! דמעות עמדו בעיניו. מה עשה?! כיצד יפקח את עיניו של אביו הטועה? כיצד ירכך את לבבו האטום? לפתע, רעיון עלה בלבו! נטל בידו האחת את המעיל הבלוי, ובידו השנייה נטל מספרים גדולות, ירד חיש למטה, והחל לגזור את המעיל לשניים, לנגד עיניו של אביו. "מה אתה עושה?" התרעם עליו האב. הבן הביט בעיניו של האב והסביר בתמימות: "אבאליה היקר, לכבודך ולמען אני עושה זאת! לעת זקנתך, כאשר תהיה זקן ותשוש, ולא אוכל עוד להחזיקך בבית – לא תצטרך לרעוד מקור עד שילך מישהו להביא לך מעיל. מראש חוצה אני מעיל זה, חצוי אלך להביא לסבא כאשר בקשת, ואת החצי השני אשמור בעליית הגג, כדי לשלוח אליך בימי החורף הקרים...". דקות ארוכות שתק האב בתדהמה. דברי בנו טלטלו את נפשו והמיסו את לבבו. בהחלטה נחושה יצא לחפש את אביו. החזירו לביתו, התרפס לפניו בבקשת סליחה, הלבישו במיטב הבגדים, והושיבו בכבוד בראש השולחן... (דרך אמונה לרבי שאול דווין זצ"ל)

לרפואת: ברוך בן רחל הי"ו, נעימה בת מונבר תחי'

ניתן לקבל את העלון לזיכוי הרבים במייל: GIDON@EFRAT.ORG.IL

- העלון מוקדש - נא להתפלל על השמות הרשומים להלן. תזכו למצוות.

לרפואת: הרה"ג שמואל בן חנה (זעפרני) הי"ו

ראובן בן נעימה הי"ו, אבנר בן נעימה הי"ו, שמואל בן רחל לאה הי"ו, סאיר בן סעדה הי"ו, נועם בן הילה הי"ו,

דוד בן שמחה הי"ו, שמעון בן שושנה הי"ו, הראל בן עירית הי"ו,

רפאל חי בן עירית הי"ו, אלון בן סימה הי"ו, יוסף חיים בן אסתר הי"ו,

סאיר בן אסתר הי"ו, יקיר אפרים בן רחל דבורה הי"ו, רחל בת שמחה תחי',

אהבה אפרת בת שושנה תחי', איילה בת רות תחי', עדינה בת רחל תחי',

סרים חנה בת שמחה תחי', אסתר בת שמחה תחי', לינדה בת רינה תחי',

אסתר בת דינה תחי', אפרת בת זילפה תחי', הודיה בת יעל סיכל תחי',

סירה בת רחל תחי', נועה בת רוחמה תחי', אושרת בת סלמה תחי',

קץ בת נצחיה סוריה תחי', לבנה בת עליזה תחי'

לזיווג הגון בקרוב:

אריאל בן דינה הי"ו,

משה בן סימה הי"ו,

שלום שלמה בן סרים חנה הי"ו

רעות בת רחל תחי'.

לזרע קודש בר קיימא:

יוסף בן שושנה חסיד הי"ו.

סליה אלונה בת סרים תחי',

חנה לידור בת סיכל תחי'

רחמים בן יפה הי"ו רותית בת אלונה תחי'

לע"ז:

רבי סאיר בן איווט מסעדה זצ"ל,

איוב בן יצחק ז"ל, יניב בן שולה ז"ל,

סיכאל בן יפה ז"ל, עזרא בן רחאלה ז"ל,

ישי אסדיג' בן בת שבע ז"ל,

בנימין בן שמחה ז"ל, נתן בן יעקב ז"ל,

חיים בן לאה לילה ז"ל,

חננו בת סונוור ז"ל, תרז בת שרה ז"ל,

רבקה בת נדררה ז"ל, חוסי בת שרה ז"ל,

אשרת בת סרים ז"ל, אסתר בת סאוס ז"ל,

רחל בת רבקה ז"ל, לאה בת נטרין ז"ל,

סיסה בת זהבה ז"ל, עדנה בת חנה ז"ל

מה גרם לאבא לחזור בתשובה?

סיפר מו"ר מרן הגר"ע יוסף זצ"ל: קצין אחד בצבא שבנו לומד בתלמודי תורה שלנו, כתב לי מכתב ובו הוא מספר שלפני שמחת תורה, הבן שלו התחנן בפניו שיבוא עימו לבית הכנסת, ולבסוף נתרצה לו וחלץ עימו, ושם העלו את בנו לספר תורה, והילד בעצמו קרא את חלקו, ואביו התרגש ונהנה מקריאת בנו, איך שהיה מסלסל בטעמי המקרא, עד שענינו זלגו דמעות, ונשבע לעצמו שמהיום ואילך יבוא תמיד לבית הכנסת! וכך חזר בתשובה שלימה בזכות טעמי המקרא של הבן שלו... (ע"פ מעדני מלך, ח"א עמ' קנו).

פינת ההלכה

א. הצובע הוא אחד מלי"ט מלאכות האסורות בשבת. ואין הצובע בשבת חייב עד שיהא צבע המתקיים. אבל הצובע בצבע שאינו מתקיים,

הרי זה פטור אבל אסור מדברי סופרים.

[ילקוט יוסף שבת כרך ג' עמוד שסו].

ב. המסייד את כותלי ביתו בשבת, או הצובע את חלונות ביתו או הרהיטים, חייב משום צובע, דהוי דבר המתקיים. אמנם בנתינת הצבע לתוך מים יש אומרים שאין בזה חיוב חטאת, שהרי אין המטרה לצבוע את המים, אלא לצבוע את החפץ שנותן עליו הצבע. ויש חולקים. [ילקוט יוסף שבת כרך ג' עמוד שסז בהערה].

ג. אם צבע בשבת לקראת ערב, ובעוד הצבע לח יצאה השבת, יש אומרים דאינו חייב משום צובע. ויש חולקים, דאף שהצבע לח שפיר מיקרי כתיבה. [ילקו"י שבת כרך ג' עמו' שסז בהערה].

ד. אסור לצבוע בשבת את המנעלים, אף שכבר היה עליהם צבע. ואף אסור לומר לגוי לצחצחם בשבילו. [ילקו"י שבת ג' עמ' שסח].

ה. נכרי שעבר וצבע את המנעלים בשבת במשחת נעלים, לצורך ישראל, מותר לישראל לנועלן בשבת. [ילקו"י שבת ג' עמ' שסח].

ו. אסור לאשה להעביר סרק על פניה, [שהוא צבע בהיר בדבר המתקיים] משום דדמי לצביעה. אבל מותר לה לתת פודרא על פניה, אם הוא מהסוג שאפשר להעבירו עם היד, ואינו דבר המתקיים. [ילקו"י שבת כרך ג' עמוד שסח. שו"ת יביע אומר חלק ו].

ז. אסור לאשה לצבוע את שפתיה בשפתון [אודם] בשבת. וכן אסור לה לצבוע בשבת את צפרניה בלאק, שיש בזה איסור צובע. [ילקוט יוסף שבת כרך ג' עמוד שסט].

לתגובות והנצחות

לשיעורים והרצאות:

GIDON@EFRAT.ORG.IL

052-7135074

ניתן לקבל את העלון במייל.

כתיבה: הרב גדעון לוי שליט"א

העלון בהוצאת:

מלך הדפסה מתקדמת

היצירה ההיסטורית חאה אור לדאשונה בכמות מוגבלת | פרטים בגב העלון

אור התורה

העלון מופץ באלפי עותקים בארץ ובעולם מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

כניסת שבת: 18:01
שקיעה: 18:23
צאת השבת: 18:57
דבנו תם: 19:35
הזמנים ל"פי אופק נתיבות

האלון נחנך לראשונה ביום חמישי, 17 במרץ 2019, בלוח 17 במרץ 2019

דיון הלכתי בשולחן-השבת

האם מותר לבצע בחינות בגמ' באמצעות ארגון של גוים

שאלה לדיון: קיים בחו"ל ארגון של גוים שמטרתו לעודד לימודים ע"י מלגות הניתנות למי שנבחן על לימודיו, והם נותנים מלגות לכל סוגי הלימודים ואף ללימודי קודש, ובלבד שהלומד יעמוד בבחינה שנערכת על ידם. ונשאלה השאלה האם מותר להיבחן אצלם, הרי אין הם שומרים את דפי הבחינות בקדושה כראוי, ולאחר בדיקת המבחנים הם משליכים אותם לאשפה כמו יתר הבחינות שהם בודקים, והרי הנבחן גורם בזיון לדברים שבקדושה?

תשובה: הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א אמר שאין לחוש לדבר כלל מכיון שהמבחן נערך ונכתב בשפה האנגלית וע"י גוים אין בזה קדושה. וכן הורה הגאון רבי גבריאל צינער שליט"א. וביאר דמכיון שלא כותבים את התשובות לשם לימוד התורה אלא לשם מבחנים שנערכו ע"י גוים אין בדפים אלו קדושה ואינם חייבים בגניזה. והגאון רבי שמאי גרוס שליט"א אמר שבדרך כלל אין מעבירים את הדפים המקוריים שעליהם כתב הנבחן את תשובותיהם ליד המערכת, אלא סורקים את הדפים לקובץ מחשב ואת הקובץ מעבירים אליהם, ובקובץ עצמו אין שום קדושה, וגם אם הגוים מדפיסים לעצמם את הדפים ואח"כ משליכים אותם אין בית מיוחד בדבר מכיון שאותם הדפים נדפסו ע"י גוי לצורך הגוי שיבדקם, ואין בהם קדושה. ואפילו אם הדפים המקוריים שנכתבו ע"י ישראל עוברים אל הארגון אין כאן "לפני עור" אלא "לפני דלפני", שהרי הגוי שמקבל את המבחנים מיד ישראל אינו זורקם בבזיון אלא מעבירם לגוי אחר וכך מיד ליד עד שיגיעו לידי איזה גוי שישליכם לפח, ואין איסור לפני עור בכהאי גוונא. ואילו הגאונים רבי יצחק זילברשטיין ורבי מרדכי גרוס שליט"א החמירו בדבר שלא לשלוח לגוים דברי תורה שמא ינהגו בהם מנהג בזיון. והוסיק הגר"י זילברשטיין שיבקש מן הארגון שישלחו לו חזרה את המבחנים משום שרוצה לשמור עליהם, ויאמר להם שמוכן להפחית מן המלגה שלו אם יקבל את הדפים חזרה לידיו, וכך יצא מידי החשש. והגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א הוסיף שאותן מבחנים שנעשים לגמרי באמצעות המחשב, שאין בהם דפים כלל אלא המשלב מקליד את תשובותיו ישירות למחשב ושולח לארגון, בודאי אין בהם חשש כלל ומותרים לתחילה.

חפניני הפרשה

"יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה" לכאורה נראות שתי המילים "ותראה היבשה" כמיותרות בפסוק? ברם, מרומזים כאן דברי חכמינו, שאמרו לגבי קריעת ים-סוף, כי עוד בעת הבריאה התנה השם-יתברך תנאי עם הים שייקרע לפני בני-ישראל – "וישב הים לאיתנו, לתנאו הראשון". וזהו משמעו של הפסוק: "יקוו המים אל מקום אחד" ויתהווה ים, אך מתנה אני תנאי, כי "ותראה היבשה", כלומר, לכשיהיה צורך בכך למען בני ישראל, תתגלה היבשה אפילו במקום שנקוו בו המים והיו לים... "ויברך אלהים את יום השביעי"

ברכו במאור פנים אינו דומה מאור פניו של אדם בחול כמאור פניו של אדם בשבת. (מדרש) דין הוא בשבע ברכות, שאין מברכים אותן בכל יום משבעת ימי-המשתה, אלא רק כשיש פנים חדשות – אורח חדש שלא היה בפעמים הקודמות – בסעודה. ברם, בשבת אין צורך בפנים חדשות כדי לברך את שבע הברכות. "טעמו של דבר הוא" – אמר בעל השפת-אמת זצ"ל – משום שבשבת הרי מקבל כל אדם מאור-פנים אחר, וממילא כל אחד ואחד הוא פנים חדשות, שכן אין אלה הפנים מתמול שלשום..."

"ויאמר ד' אלהים לאשה מה זאת עשית ותאמר האישה...". מה טעם לא שאל אותה השם-יתברך, על אשר לא הסתפקה באכילתה היא, כי אם עוד נתנה גם לבעלה לאכול? זה משום שכאשר נכשלה בחטא ואכלה מעץ הדעת, שוב אין מקום לשאלה, מדוע הוסיפה לחטוא יותר, כי כבר עלולה היתה לכך...

אפשרויות לשליחת פתרונות:

יש לסלח את הפתרונות עד יום שלישי (תשובה ה"ל ע"ד יום ד'). חובה לצייין את כל הפרטים כדי להשתתף בהגילתה)
א. במייל: 7665190@gmail.com
ב. בפקס: 08-9941870
ג. בקו: "אור השבת" במספר טלפון: 079-590-47-30, שבתות 2*

אור התורה

השבוע נתנת האפשרות לנסות להשיב על שלושת החידות שנכתבו בגיליונות חגי תשרי תשע"ט!

פרס החודש: שובר לרכישת כלי בית ב"סופר הום" + תו רכישה מסובד ברשתות "דבני לוי" הנאולה הקרובה: בתזלילת זמן "חוף" - מרחשוון

מיטב הפותרים לחודשים אלול-תשרי (נשלח לזוכים בדואר):
הקדמה: מאז שמדור זה ברוך השם עלה על-גיליון, זכינו לקבל מאות אם לא אלפי תגובות נלהבות על המדור, מן המובן שאין אנו יכולים לפרסם את כל שמות הזוכים אלא את המשיבים העיקריים שהשיבו בזמנם וענו תשובות מדויקות. בברכת חייך לאורייתא, מערכת העלון.
הזוכים: יצחק ברקלי- מודיעין עלית (תו קניה ברשתות יינות ביתן) / כמעט חיים / מנה / מנה בעיר / זול בשפע), יוסף גרונבוים- ירושלים (הקדשת פרשה בספר 'אור השבת'), מנחם בובלי- קרית אתא (ספר 'כאיל תערוג'), דניאל ארניאס- בת ים (הקדשת פרשה בספר 'אור השבת'), הלל חסידים- ירושלים (ספר 'כאיל תערוג'), פנחס שטיינהרט- אנגליה (הקדשת פרשה בספר 'אור השבת').

העלון להצלחת מור תומך סגרו ורעייתו תחי' ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454 ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

מאת... אריאל

פרובלמטיקה מודרנית

השידוך של הרב קנייבסקי

לעשרים ותשע וישועה בזיווג הגון עדיין לא נראתה, ולכן אני אלך למרן הרב קנייבסקי לבקש ברכה עבורה, שתזכה להתחתן במהרה ובנקל. בו זמון היא שלחה אלי פקס עם השאלה שלה ומצורף לדף גם את פרטי ההצעה האחרונה שהציעו לה להפגש וכתבה זאת עלי-גיליון. הלכתי למרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א והגשתי לפניו את הדף שהגיע לו ממעבר לים. מרן מסתכל על הפתק, מהרהר מעט, ואומר: "שתבוא לפה השידוך שלה פה!"

איך שאני חוזר לבית, היא מצלצלת אלי ושואלת אותי מה הרב קנייבסקי ענה לי. ספרתי לה שהוא אמר שהשידוך שלה יבוא מארץ ישראל, והיא תצטרך לגלות לכמה זמן שיהיה בעבור השידוך שלה, שזה הדבר העיקרי בחיים שלה, ובפרט של כל אחד ואחד. והיא אכן באה לארץ הקודש בגלל שבאותו זמן היה לה חופש, וזה הסתדר לה מצויין גם להגיע וגם לא להפסיד כסף מהמשכורת...

היא מגיעה לארץ, ואיך שהוא מנסה להשתקע בארץ כמו כל תירת אחרת, אך, עברו שבועיים ובינתיים אין כלום.

היא מצלצלת אלי ושואלת אותי מה עושים עכשיו, הרי היא עשתה את כל ההשתדלות והיא צריכה כעת לחזור לעבודה שלה בארצות הברית, אך, לי לא היה תשובה. לא היה מה לעשות לכן הלכתי שוב פעם לביתו של רבי חיים קנייבסקי שליט"א, ושוב פעם אני מציג את אותה שאלה ומוסיף שאותה בחורה צריכה לחזור עוד למקום עבודתה. אך הוא בשלו, והוא אמר לי שהשידוך שלה פה, אני אומר לו שוב, "הרב אבל היא מנהלת והיא לא יכולה להשאר, יש לה פרנסה ומאות ילדים שצריכים להתחיל את הבית הספר", בכל אופן שניסתי, הוא שוב פעם אומר לי שהיא תשאר בארץ והוסיף הפעם שהיא צריכה להתפלל.

חזרתי אליה ואמרתי לה את תשובתי החד משמעית של "ריב חיים", וכיוון שאין אני יכול להוסיף חלילה על דבריו של הרב קנייבסקי, הצעתי לה שתשאר בארץ עוד כשבועיים ונראה מה יקרה בימים שיבואו לפנינו.

סוף דבר לפני בדיוק כחודש ביום חמישי, היה הווארט שלה והיא קבלה את הבחור בדיוק כמו מה שבקשה.

לפני שסיימתי להתפעם מעוצמת וכן דיבורו של גדול הדור, היא אומרת לי שהיא לא מאמינה לכך שהיא מצאה את מה שבקשה וגם קבלה את זה בזכות מילותיה הקדושות שהוציא גדול הדור הלא הוא מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א.

אין לכם מושג מה זה לגור בארץ ישראל ולזכות לחיות בצילם וקורתם של גדולי ישראל שליט"א. אנשים שגרים מעבר לים שנמצאים בגולה אינם מבינים את הזכות הזאת. אני מתקן, אולי מרגישים- אבל לא מבינים.

כל מי ששם לב לכך שזה מסורת העוברת מדור דור של גדולי ישראל שחיים וגרים בארץ הקודש איך שרוח הקודש נוסכת על פניהם הקדושות והטהרות. ועד כמה אנשים היו מצליחים במעשיהם בזכות עיצה קטנה של גדול הדור. עד כמה שאנו זקוקים להם, אנו לא מרגישים אבל בדרך כלל ח"ו אחרי פטירתן של צדיקים רק אז כל עם ישראל כולו מרגיש את האובדן של הצדיק.

את הסיפור הטרי והמצמרר הבא, סיפר מגיד המשרים הגאון רבי שלמה לוינשטיין שליט"א: לפני שנה הייתי בארגנטינה, נסעתי למסור שיחות חיזוק ברחבי ארצות הברית, הימים הם ימים נוראיים של שנת תשע"ח, השנה החולפת.

באחד מן הימים בשהותי שם, קבלתי שיחת טלפון מאיזה זוג שרוצים לבוא ולהפגש עמי ולדון עימי באיזה שהוא עניין. כמובן ברוכים הבאים בצל קורתך...

הם באים, ויושבים עימי, והתחילו לפתוח את שיחתם, ואמרו לי שיש להם בת בגיל עשרים ושבע בחורה צדיקה ממש 'אשת חיל מי ימצא' אבל דבר אחד- היא עדיין לא נשואה. ההורים כעת מתגוררים בדרום אמריקה, והבת גם כן גרה בארה"ב והיא סגנית מנהלת של אחד מבתי הספר הגדולים של אותו איזור שהייתה גרה בו, יש כסף טוב והכל טוב, אבל, הדבר העיקרי שהוא שידוך- אין, או במילים אחרות ממאן להגיע. וכעת היא נמצאת פה בארגנטינה, בגלל שהיא באה להתארח בימי החגים אצל בני משפחתה, במהלך הימים ששהתה שם הם הפגישו אותה עם אחד מהבחורים שהציעו לה, היא הלכה לפגשה והכל הלך טוב ויפה, אבל בשורה תחתונה היא לא רוצה. וההורים בקשו ממני שאנסה לשכנע אותה שאולי תנסה בכל אופן, וזה לא בעיה, אמרתי להם שאין בעיה אני יעשה זאת.

עוד באותו היום הבת נכנסה אלי, בררתי איתה מדוע היא לא רוצה להתחתן עם אות בחור שאיתה היא נפגשה. והיא ענתה לי שיש לו כך וכך בעיות וכך וכך עניינים ובקיצור היא לא רוצה לחיות איתו, ובאמת אחרי ששמעתי זאת גם אני הגעתי לדעה שלה שהם לא מתאימים, והיא צריכה באמת לדלג על השידוך הזה.

לפני כחודש וחצי בערך, היא מצלצלת אלי ואומרת לי שנמאס לה בגלל שהיא בגיל נושק

מרן הרב קנייבסקי מסתכל על הפתק, מהרהר מעט, ואומר: "שתבוא לפה השידוך שלה פה!"

- הזמננו בראשית -

פרשת בראשית:

עזרה מצילה מגניבה | רבי חיים זאיד

פרשת נח:

מחשבה של מעשה | רבי אלימלך בידרמן
המעביר על כעסו | רבי חיים זאיד

פרשת לך-לך:

הילד של הרב גרוסמן | הגר"ד גרוסמן
עורך הדין השקרן | רבי חיים זאיד

פרשת וירא:

עיקוב של "דייקן" | רבי אלימלך בידרמן
נחיתה של מצווה | הגר"ד גרוסמן

פרשת חיי שרה:

תפילה מתוך הקבר | רבי אליהו מן
שערי דמעות לא ננעלו | רבי חיים זאיד

פרשת תולדות:

עזרה ללא וויתור | לאורו של הגר"ד יפה
פיצוץ של וויתור | רבי אלימלך בידרמן

פרשת ויצא:

אמונה של פלא | רבי אלימלך בידרמן
שיחו בכל נפלאותיו | הפיגוע בהר נוף

פרשת וישלח:

גלים של אמונה | רבי יגאל כהן
הצגה מוצלחת | סיפור אישי

פרשת וישב:

תשמענה אוזני... | רבי חיים זאיד
כח השתיקה | רבי חיים זאיד

פרשת מקץ:

חזל חזר | לאורו של מרן הגרא"ל שטיינמן
בזכות יוסף צדיקא | הגר"ד גרוסמן

פרשת ויגש:

מיתה מבטלת גזירה | רבי יעקב שכטר
חיים על טבעיים | חיים ולדו רבי חיים זאיד

פרשת ויחי:

מי יורה לנו דעה | רבי שלמה לוינשטיין
נס גורלי | סיפור אישי

- הזמננו שמות -

פרשת שמות:

צופה למרחוק | סיפור אישי על מרן הגרא"ל
הסגולה הבדוקה! | סיפור אישי

פרשת וארא:

כל החיים על אצבע | הגר"י זילברשטיין
כך נעצור את האסונות | סיפור אישי

פרשת בא:

מלאכים בסורוקה | סיפור אישי
זכונת של קחשה | רבי ברוך אבנצ'צ'א

פרשת בשלח:

שתיקה של השגחה פרטית | רבי חיים זאיד

ועוד מאות של סיפורים מחזקים

אחזקת מודרנית לעיין בפרסום המצורף ללב השמח

אדם ברה

סיפור לפתח

באם שרותיכם לזכות את הרבים ללא כל מאמץ! אם אירע אתכם או מכיריכם סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 4, 1133 מתיבת ולציון עבור 'אור השבת' או במקסט: 08-9941870

אמרי קודש בראי הפרשה

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" (בראשית א, א)

כידוע הרבה בספרים הקדושים, שביארו והסבירו לקשר ולחבר בין סיום התורה, לתחילתה.

הגאון בעל "החתם סופר" [רבינו משה סופר זצ"ל], בספרו 'תורת משה', כתב לבאר בהקדים השאלה שעלינו לתת טעם מדוע לא נאמר: "אלוקים ברא בראשית", כמו ששנו חכמי ישראל לתלמי המלך [מבואר בגמרא מסכת מגילה דף ט], ויש לבאר עפ"י מה שאמרו חז"ל (חולין צא): חביבין ישראל לפני הקב"ה יותא ממלאכי השרת וכו', שישאל מזכירין את השם אחרי שתי תיבות שנאמר "שמע ישראל ה'" (דברים ו, ז), ומלאכי השרת אין מזכירין את השם אלא לאחר שלוש תיבות שנאמר "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות" (ישעיה ו, ג). נמצא שאין לישראל רשות להזכיר את ה' אלא אחר ב' תיבות. לכן התחילה התורה "בראשית ברא", קודם תיבת אלוקים, ב' תיבות לפני הזכרת השם.

ובזה גם יובן עניין הסמיכות סוף התורה עם תחילתה, "לעני כל ישראל" [זהו סיום התורה] - "בראשית ברא אלוקים", כי רק לישראל הותר להזכיר השם אחרי ב' תיבות, שאילו למלאכי השרת היה צריך לומר מתחילתה ג' תיבות, "בראשית ברא" וכו'.

ובאופן אחר יש לפרש כמו שאמר מורינו הגאון רבי משה פארוז זצ"ל, בהקדים מה שאמר מרן החיד"א זצ"ל על שפת הנחל, כי "בראשית" אותיות "בשארית", שכל העולם כולו לא נברא אלא בזכות ישראל שנקרא "שארית" כמו שנאמר "שארית ישראל לא יעשו עוולה" (צפניה א, ג).

ונאמר במדרש נחומא (פרשת עקב אות ג') שלא בחר הקב"ה בישראל אלא בעבור הענווה, שהרי גם באומות העולם יש שמקיימים מצוות בין אדם לחבירו וכו' אלא לא בחר בישראל רק בשביל הענווה שבהם וכמו שאמרו (חולין דף פט). "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם וייבחר בכם" (דברים ז, ז), אמר להו הקב"ה לישראל, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם אמר: "ואנכו עפר ואפר" (בראשית יח, כג), משה ואהרן אמרו "ונחננו מה" (שמות טז, ז), דוד אמר: "ואנכי תולעת ולא איש" (תהלים כב, ז) אבל אומות אינם כן.

ולכן התחילה התורה "בראשית", אותיות "בשארית" דהיינו הענווה, כמו שאמרו (במסכת ראש השנה יז). "לשארית נחלתו, למי שמשים עצמו כשירים".

וזה שאמר: "לעני כל ישראל", "בראשית" - "בשארית ברא אלוקים" - בזכות ישראל שהם ענווים ברא הקב"ה את העולם. (ויצבור יוסף בר ענתבי).

שבת שלום ומבורך

ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות הערות חומרים וסיפורים גם למייל: or7148454@gmail.com

פרק חיים 3/65

בזכות הסידור הנתיבות...

במוצאי שבת כשאני בדרך חזור לביתי מצלצלת אלי אישה משכונת "פרדס כ"ץ", שאני מכהן כרבה של השכונה, ושאלה אותי איזה חלקים מהסלייסר צריך לטבול.

"עשיתי אחד פלוס אחד, וחשבתי ישר על אותו סלייסר אובד", ואני שואל, "גברתי, מאיפה קנית את הסלייסר?". "הרב לא קניתי פשוט בעלי הלך לעשות לי קניות ומצא את הסלייסר מחוץ לפח ברחוב זכריהו". "אין צורך לטבול", אמרתי, "תשמרי אותו כך אני מגיע עוד כשעה לקחת אותו ממך".

ואז סיפרתי לה את כל הסיפור של הסלייסר והברכה של הזקנה מהסידור הנתיבות, היא התרגשה למאוד ואכן כשבאתי לבני ברק ישר הלכתי לאותו הבית של הצדיקה ולקחתי את הסלייסר והודתי לה.

"למחרת השגתי דרך ידיד מנתיבות, את המספר של אותה אישה שהחזרתי לה את הסידור וצלצלתי אליה. אמרתי לה שבזכות המצווה שעשיתי ובזכות הברכות התמימות שהם בגדר 'לא תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך', שהיא ברכה אותי זכיתי למצוא את אבדתי, כמאה שלושים שקל, אבל שלמתי מאה..."

כאן מגיע סגירת הסיפור לפרטיו.

"האישה אומרת לי, הרב זאיד בדיוק כך היה לי, הסידור עלה מאה שלושים ושלמתי מאה שקל, עכשיו סגרת לי את הסיפור". מסיים הרב זאיד את סיפורו המרגש, ומוציא מפה מוסר השכל עצום.

אדם שעושה חסד עם השני, גם שהוא סובל מכך ומזיע מכך, הוא צריך לדעת שזה חסד לבורא עולם. בורא עולם ברא את העולם הזה בהכוונת הפסוק "איש את אחיו יעזור, ולאחיו יאמר חזק", עזרת לשני, הראת אהבה לבורא עולם, רק אתה תרוויח מזה. ומה כל הראיה? מהסיפור האדיר שקראתם עכשיו! שראיתי במוחשי! את השגחת הבורא ממש על כף היד...

מצוות "ואהבת לרעך כמוך", לא סתם נכתבה בעשרת הדיברות. זה לא מצווה שקיימת מתי שבא לך ומתי שמתחשק לך זאת מצווה שקיימת אצלך תמיד עשרים וארבע שעות בשבעה ימים בשבוע, זה אמור לזרום בעורקים, בדם, בדיאן.אי. "ואהבת" - זה לא רק אהבה, אמנם זה בעיקר אהבה, אבל כדי להראות את אותה אהבה צריך לעשות מעשה והמעשה זה העזרה לחבר וסיוע לחבר במצוקתו, או בסתם כך אדם שצריך עזרה. יה"ש שתהא שנת עשייה טובה, ונזכה ליום בו נגאל וניוושע במהרה בימינו אמן ואמן!!

"אני חייב להוכיח לכם מהי המעלה של 'להראות אהבה לבורא עולם', פתח מגיד המשרים רבי חיים זאיד שליט"א, "אשתי שלחה אותי לקנות מ'רפאלי' - חנות למוצרי חשמל בבני ברק, סלייסר (חותך ירקות) אני מגיע לחנות ומחפש לעצמי את המכשיר. בעל הבית שראה אותי מחפש הציע לי עזרה, ואכן עניתי לו בחיוב. ואחרי כמה רגעים הוא יוצא אלי עם מכשיר סלייסר ביד, ומתחיל להסביר לי מה המעלות ויש בזה כדי שיהיה שווה לי לקנות אותו.

"דבר קצר מה המחיר", אני אומר, והוא עונה "130 שקל". אמרתי לו, אין הנחה לרב זאיד?... "מאה עשרים שקל - לא פחות", הפטיר בעל החנות. בסופו של דבר הורדתי אותו למאה ועשר, ובתכל'ס שלמתי מאה שקל בלבד...

"אני יוצא מהחנות ומקבל שיחת טלפון מאחת שהזמינה אותי להרצאה ובקשה ממני שאשלח אליה קבלה בפקס, אני לא מחזיק פקס וכ"ש אינטרנט או מייל, ולכן אמרתי לעצמי שאלך לבית 'לב לאחים' ואשלח את הפקס. וקודם שעליתי הנחתי את

השקית עם הסלייסר בכניסה לבניין ליד הפח (ברחוב זכריהו) ועליתי לבניין. לא העליתי לרגע שזו הפעם האחרונה שאני נפגש עם אותה שקית...

"עליתי למעלה ושלחתי את הפקס. אני יורד למטה ומתקדם לכיוון הפח - אבל - אין שקית. ניסיתי לחפש בצדדים ולא מצאתי, ידעתי שבבני ברק מה שנמצא ליד הפח אפשר לומר קדיש... בטח אברך שחשב שזרקו את זה לפח לקח את זה לעצמו. שיהיה לו לבריאות, למה לא...

למחרת בשבת, שהייתי בעיר התורה 'נתיבות' בשבת התאחדות של "משגב האמהות" ובשבת בצהריים בשעה שתיים טיילתי בקהילה שם בעיר, שאני הולך לתומי אני מוצא סידור מעור יוקרתי חדש ממש עם המדבקה מאחורה שמחירה עמד על 130 שקלים.

"אני פותח את הסידור ורואה את השם והכתובת הכתובת הייתה בכניסה לעיר ונעזרתי בעוברי אורח עד שהגעתי לבית שכתוב שם. דפקתי בדלת ופותחת לי אישה זקנה צדיקה, ואמרתי לה שמצאתי סידור כך וכך והבאתי לה אותו ביד היא התחילה לברך אותי, שהקב"ה ישלם לי על שכרי בזה ששמחתי את בנה שהיא קנתה לו לרגל היום הולדת. אמרתי לה את צודקת צדיקה, אני יודעת מה זה לאבד דבר שמשלמים עליו כסף, כמו שקרה לי שלשום...

ואני שואל, "גברתי, מאיפה קנית את הסלייסר?". "הרב לא קניתי פשוט בעלי הלך לעשות לי קניות ומצא את הסלייסר

"ארבעה דברים צריכים היזוק" (ברכות)
ויהזוק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

היזוק

סיפורים מתפקים

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת

הארץ" (א, א)

למה פתחה התורה במעשה בראשית ולא בתרי"ג מצוות?

יש להקשות למה פתחה התורה במעשה בראשית דוקא ולא בתרי"ג מצוות, והרי רבותינו אומרים (הקדמת זוה"ק וכן פרשת תרומה דף קס"א) ש"קובץ" הסתכל בתורה וברא את העולם, ואם כן מכיון שהתורה קדמה לבריאת שמים וארץ בדין היה להתחיל במצוות התורה ואחר כך לעסוק בבריאת העולם, ועוד שהרי אמרו רבותינו (שבת פח:): שהתורה היתה גנוזה תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, ואם כן למה פתחה התורה במעשה בראשית, ולא בתרי"ג מצוות?

◆ ישוב א' ◆

להודיע כוחו וגבורתו של השי"ת

במדרש תנחומא (אות י"א) אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם", שהיא המצוה הראשונה שנתנה לישראל, ולמה התחיל מבראשית? להודיע כח גבורתו, שנא' (תהלים קי"א) "כח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גוים". ובפשטות נראה שכוונת המדרש שהתורה התחילה ממעשה בראשית להראות לכל באי עולם שכוחו וגבורתו של השי"ת מלא עולם, ולו העוז הגבורה המלכות והממשלה.

◆ ישוב ב' ◆

בבראשית רמז כל התורה ושמות הקודש

ע"ל על פי מה שידוע בשם ספרי המקובלים שבתיבת "בראשית" רמוזה כל התורה כולה. ובתוספות ישנים איתא "בראשית ברא" בחכמה ברא", וביאור דבריהם כאמור, שבתיבת בראשית רמוזה כל התורה כולה. ומרן החיד"א (בחומת אנך בפרשתינו) כתב בשם רבינו אפרים ז"ל "בראשית" גימטריא תרי"ג ש', רמז לשבת ששקולה כנגד כל המצוות. ועוד כתב מרן החיד"א כי "בראשית" עם הכולל בגימטריא תרי"ג אש, רמז לתורה שנמשלה לאש, ועל ידה מבטל אש יצר הרע. ולפי זה מובן היטב שפתחה תורה בבראשית דווקא, כי התורה כולה וכל המצוות רמוזות בה.

וכן כתב בס' אפיקי ים (קונטרס הסמיכות עמ' ק"ד עש"ב) בשם ספר אור המאיר שבפסוקים אלו של מעשה בראשית, רמוזים צירופי שמות הקדושים ורמזים וסודות עמוקים מענייני התרי"ג מצוות, ולכן פתחה התורה במעשה בראשית ולא במצוות, כי עיקר התועלת במעשה המצוות שאינו מקיים כפשטן. ומעשה שהיה עם אדוננו הגאון מוילנא זצ"ל, כאשר היה בגולה, הגיע לעיר ברלין, ועימו פנקסי תורה וגיליונות מלאים מחידושי תורתו, ונתאכסן אצל בעל הבית אחד, ואירע כי נשמת מידי ניר אחד מחידושי, ומצאו בעה"ב וראה כתוב בו שכל הש"ס בבלי וירושלמי תוספתא ומכילתא ומדרשים, הכל רמז בתורה שבכתב, וכל ספר בראשית רמז בפרשת בראשית, וכל פרשת בראשית רמז בתיבת "בראשית". ופנה בעה"ב אל הגר"א ושאלו, הנה נולד לי בן בכור אשר מחוייב אני לקיים בו מצות פדיון הבן, יראה לי רבינו איה מרומז מצוה זו בתיבת "בראשית", נענה הגר"א על אתר והשיבו: "בראשית ר"ת, ב'נך, ר'אשון, א'חר, ש'לושים, י'ום, ת'פדה".

ניתן להשיג את הספר "אשכול יוסף" בפלאפון - 054-8460007

כאשר רבי אברהם יוסף שליט"א בנו של מרן הרב עובדיה יוסף זיע"א, נישא בשעה טובה, ציוה מרן שליט"א על אחיו הצעיר מורינו ראש הישיבה הרב יצחק שלמד בישיבה מחוץ לעיר, שיצא רק בשעה 6 בערב ישר לאולם החתונה. ובשעה 12 בלילה קרא מרן לנהגו וביקשו שיקח את הבן לתחנה מרכזית כדי שיחזור עוד בלילה לשיבתו. ובשבת חתן אמר לבנו רבי יצחק, שאין צריך שיבוא לשבת חתן, כי אם הוא לומד ושקוע בלימוד, חבל להתנתק מהשקיעות, ואכן לא הגיע לשבת חתן כפי הוראת אביו.

בשנה הראשונה שמרן זיע"א נבחר לראשון לציון, קיבל הודעה שהוא זכאי לחופשה בבית מלון בטבריה עם בני משפחתו. הרבנית ע"ה הפצירה בו לצאת לטבריה לשם מנוחה, ונענה להפצרותה, ונסעו לשם עם בני המשפחה עם כמה ספרים שרצה ללמוד בהם. וכאשר הגיעו למלון, אחר כשעתיים קרא הרב לנהגו וביקש ממנו להחזירו מיד לביתו, וכאשר הפצירו בו בני ביתו להשאר, אמר להם איני יכול לחיות בלי הספרייה שלי, אם תביאו משאית ותעבירו את כל הספרים שלי לטבריה, אהיה מוכן להשאר כאן, מיד חזר לביתו עם בני ביתו, ויותר על החופשה שקיבל בחינם מהשלטון, כי לא יכל בלא ספריו הרבים, כי הם חיינו ואורך ימינו. וזו החיות שלו. ואכן, מעולם לא יצא לחופשה, לא בארץ ולא בשווייץ וכדומה. דבר שכמעט אינו מצוי כיום.

מסופר, שכשהיה קטן, כאשר בני משפחתו של מרן רבינו עובדיה זיע"א היו מנקים את הבית, מצאו תחת מטתו של מרן שקית גדולה עם מטבעות של חצי גרוש. וכאשר חזר מהישיבה בלילה שאלוהו לפשר הדבר, והשיב, כי היה מקבל מידי יום חצי גרוש מאביו, כדי לנסוע לישיבה בעיר העתיקה הלוך חזור. וכאשר ראה שאי אפשר לו ללמוד בריכוז בנסיעה, ביקש מחבירו הגרב"צ אבא שאול צוק"ל שילך עמו לישיבה ברצל, וכן יוכלו לחזור על הלימוד, והיו חוזרים בעל פה דף אחר דף, וגם בערב כאשר היו חוזרים מהישיבה ללמוד בלילה בישיבת "חברון" [כי מסיבה בטחונית לא יכלו ללמוד בלילות בעיר העתיקה]. היו חוזרים שוב על הלימוד בהליכה רגלית. והיו דנים בדקדוקי התוספות, והמפרשים, והכל בעל פה בלכתך בדרך. וכאשר שאלו אביו ז"ל אם כן למה אתה אוסף את הכסף של הנסיעות, ענה לו שהוא חוסך כדי להוציא לאור ספר שאלות ותשובות בהלכה.

סיפר מרן אמו"ר זיע"א, כי בצעירותו מעולם לא קרא עתון [כמובן חרדי], ובמשך כמה שנים אחר נשואיו מעולם לא קרא בעתון, ולא היה שומע חדשות ברדיו כלל ועקר. אף שהיו תקופות סוערות של השואה ומלחמות בעם ישראל, עם כל זה לא הציץ מעולם בעתון. ואמר לי בזה הלשון, שסוד הצלחתו הוא אך ורק בכך שהיה שקוע בלמוד בלא שידע והתעניין בשום דבר אחר, וכל מה שהיה מעניין אותו היו דברי הש"ס הראשונים והאחרונים. כמו כן לא ראה את תל אביב עד אחר חתנתו, והתרכז כל כולו אך ורק בלמוד.

וארע פעם בימי בחרותו, שאחר בערב להגיע לביתו, עד שנעלו את הבית, וכאשר הגיע חשש מלהעיר משנתם, וישב על המדרגה שלפני הבית, ולמד כל הלילה לאור הירח, וכאשר אביו צ"ל קם לתפלה בנץ, וראהו יושב ורכון על הספר, שאלו לפשר הדבר, והשיב, כי מאחר והדלת היתה סגורה מה היה לו לעשות, האם יבזבז זמנו לריק, ולכן נצל את אור הירח ולמד לאורו. וספר לי אחיו רבי נעים, כי פעם בימות הגשמים, כשקם בשעת בקר מקדמת למהר ללמוד, לא ידע היכן מנעליו, וחשש מלהעיר את אחיו בני הבית, לבש כמה זוגות גרבים זה על זה, ויצא לבית המדרש.

מוקד ההזמנות עובד במלא המרץ הזדרזו להזמין גם אתם!

מבית העלון השפולארי אור השבת

דרשנים, מגידים וכל עם ישראל:

תופיע ספר הספרים שאליהם ציפו ל:

אור השבת

◆ פנינים ופרשאות משולבים בספרים ומשלים בפרשת השבוע
 ◆ שאילות ותשובות אקטואליות בלחם מפי גדולי דורנו שליט"א
 ◆ סיפורים מודרניים מפי דרשני דורנו- שאול עז בשנת תשע"ח
 ◆ סיפורים קצרים ומחזקים על גדולי ישראל על כל מידות האדם

350 עמודים!!

של חזויה רוחנית מרוממת ומרתקת בסיועו של הטבת מלשיח

מנוסר מסיכומים תלמודיים של גדולי ישראל מלשיח

אור השבת

לפרטים והזמנות:
052-714-84-54

מחיר לזיכוי הרבים: **45 ₪ בלבד!!**
- מחיר מיוחד לזכיות ולחזיות -

לתגובות הערות: שליח 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבָת: 18:00

יְצִיאַת הַשָּׁבָת: 18:55

ר"ת: 19:32

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 370 5.10.2018 - כו' תשרי תשע"ח

וְהָיָה כִּי יִשְׁעֵי הַשָּׁמַיִם יִפְתָּחוּ וְיִשְׁפַּקוּ לָכֹהֵן וְלָעָם מַלְאָכָה וְיִשְׁפַּקוּ לָכֹהֵן וְלָעָם מַלְאָכָה

פְּרָשַׁת - בְּרֵאשִׁית

מי הרב שלך - הרב אפרים שרבני שליט"א (מתוך 'מחנה אפרים')

התורה הקדושה מסיימת במילים: "ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל" - התורה חותמת במשה רבינו, בו בחר הקב"ה לחתום את תורתו. וכשמתחילה התורה, היא פותחת ב"בראשית ברא אלוקים", שהוא יסוד האמונה הצרופה. ואומרים רבותינו, עשה זאת הבורא יתברך, כדי שכל יהודי ויהודי ידע לו, שבכדי לזכות לאמונה אמיתית, לאמונת ה', זה מותנה בכמות אמונת החכמים שאתה עמוס בה, בכמה אתה ספוג ביראת חכמי התורה, כי כמה שאתה תדע יותר את החכמים אתה תדע יותר את ה', "ויאמינו בה' ובמשה עבדו".

ואמרו חכמים במשנה באבות: "עשה לך רב והסתלק מן הספק" - אחד המשפטים הכי מכריעים בחייו של היהודי, שבו חז"ל מלמדים אותנו, שיהודי שמתהלך לו בעולם בלי עזרה של תלמיד חכם, בלי דעת תורה, הוא כל חייו יחיה בספיקות. בכל צעד שהוא יעשה בחיים הוא לעולם לא ידע אם הוא בחר נכון - האם זו הבחורה שאיתה אני צריך להתחתן, האם זו אשה לחיים, האם זה צעד נכון לפתוח את העסק, או האם לקחת את העבודה, איך להתנהג עם הילד שמציק בבית והאם להקשיב לד"ר ולחתום על ניתוח, כל כך הרבה שאלות שפעמים רבות אין עליהן תשובות ואין לך אדם שנפשו עגומה עליו יותר מאדם שחי בספיקות, ומאידך גיסא, אין לך אדם שנפשו מיושבת וטובה עליו מאדם שחי בלי שאלות, שחי בלי ספקות, בלי טעויות, וכלשון חז"ל: "אין לך שמחה כהתרת הספיקות". אומרת המשנה, תהיה קרוב לדעת תורה; לשכל, כי כשאתה תהיה קרוב, פעמים אתה תמצא שספיקות של חודשים מסתיימות להן בשיחת טלפון אחת, כל צעד שלך יהיה לך ברור. אומרים חז"ל: "עשה לך רב" - תחפש לך רב חובל מוסמך שינהיג לך את ספינת החיים שלך.

הרב שלמה וולבה זצ"ל, באחת השנים כשחגג את יום ההולדת שלו, שאלוהו תלמידיו: "אפשר לשאול בן כמה הרב?". "בוודאי, אני בן עשרים". מיד תמחו התלמידים ואמרו: "מחילה הרב, אבל אנחנו יודעים שהרב ב"ה עבר כבר את גיל החמישים".

אמר להם הרב: "נכון, אבל אני לא סופר ליום הלידה שלי, אני סופר ליום אחר, אני סופר ליום שפגשתי את הרב שלי, ר' ירוחם ממייר, כי עד אותו היום לא ידעתי מה זה חיים, מהיום שהכרתי אותנו הכרתי את המילה "נחת", כל כך הרבה לילות היו לי שלא הייתי ישן בגלל מחשבות היום מסתיימות במשפט אחד של הרב. ליום הזה אני קונה עוגה, ליום שנולדתי לעולם אחר.

כך אמרו חז"ל: "מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר בלא הזקנים" – עוף בלי כנפיים לעולם לא ימריא, לא ינסוק, לא יתרומם, כך היהודי לעולם לא ימריא, לעולם לא יטפס בלי כנפי החכמים, בלי קברניטי האומה. כל יהודי ויהודי חייב לתפור לו כנפיים.

הלוואי שנשיג מה זה תלמיד חכם (אמיתי כמובן ודי למבין), מה זה אמונת חכמים. התורה מספרת על חנה הנביאה, שתשע עשרה שנה הייתה מנועה מילדים, חשוכת ילדים. היא הייתה שבורה ורצוצה, וכמו שהתורה מספרת, שהיא איבדה את התיאבון, את החיות שבה, היא לא ידעה שום דבר חוץ מלבכות, היא עשתה את כל הבדיקות, אך כל התוצאות הראו שלילי, הד"ר כבר אמר לה: "גברת, אין לי מה להגיד לך, נראה שילד את כבר לא תיראי, אני מציע שתחשבי עם בעלך על אימוץ". והאישה הזאת מאז לא מחייכת, תשע עשרה שנה של דיכאון, ובכל דרך שהיה מנסה בעלה אלקנה לפייס אותה הוא היה מעלה חרס בידו. היה משפץ לה את הבית, קונה לה, מביא לה, היה אומר לה אני אתן לך הכל: "ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה תבפי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים". והיא אומרת לו: "מה אתה מביא לי? שיש, פורצלן, אבנים? תביא לי עגלה! כולם עם עגלה רק אנחנו בלי עגלה...". התורה מספרת, שכל שנה היא הייתה עולה להתפלל בבית המקדש ושם היה נמצא עלי הכהן, גדול הדור. ופעם אחת עמדה חנה ובכתה לפניו ואמרה לו: "אני רוצה ילדים, אני רוצה ילדים, שום דבר לא טעים לי. הרב תבטיח לי ילדים!". כששמע אותה עלי נכמרו רחמיו ואמר לה: "לכי לשלום ואלוקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו" – הוא הבטיח לה ילדים ומיד: "ותלך האשה לדרבה ותאכל ופניה לא היו לה עוד" – התורה מספרת, שברגע אחד חזר לה התיאבון, חזר לה מצב רוח, היא הייתה כל כך למודה באמונת חכמים, כל כך ספוגה בדעת תורה, שכשיצאו המילים מהפה של הרב היא כבר ידעה שעוד תשעה חודשים היא במחלקת יולדות, עוד תשעה חודשים היא תהיה אמה.

איזה כוח יש ביד חכמי ישראל, חכמי התורה. לפני כמה שנים שלח אדם שאלה לר' חיים קנייבסקי שליט"א ושם הוא כתב לרב שהוא גרם שלא במתכוון למוות לבעל הדירה שלו ע"י תאונה מאוד קשה ומאז אין לו מנוחה ואינו מוצא עצות להרגיע את נפשו ומבקש מהרב סדר תיקון ותשובה לטרגדיה כזו שהתגלגלה על ידו. הרב השיב לו שאינו צריך שום תיקון, כי הוא הרג את עמלק והוא יכול להמשיך לישון בשקט. אותו אדם לא הבין כל כך על מה הרב מדבר ואולי נפלה טעות באותו המכתב, אך אמרו לו כל הסובבים אותו שאין אותיות שיוצאות תחת קולמוסו של הרב לבטלה. אותו אדם עדיין לא מצא מנוחה לנפשו עד שלאחר כשבועיים כשהיה עושה סדר בארונות הוא נתקל באלבום תמונות. התברר, שזהו אלבום של בעל הדירה המנוח. הוא מאוד התרגש לראות את התמונות ואף הוזיל דמעות עד שעניו נתקלו באחת מן התמונות בה מצולם בעל הדירה מחייך כשהוא לבוש במדים של אנשי הגסטאפו הנאצי ימשי"ו, הנשימה שלו נעתקה לכמה שניות, רק האותיות של הרב קנייבסקי התרוצצו במוחו באותן שניות: "הרגת את עמלק, אתה יכול להמשיך לישון בשקט". הוא הרג צורר נאצי, הוא לא האמין שיש אדם שיושב בחדר קטן בבני ברק וכל העולם הגדול נמצא בתוך כף היד שלו. איי רבונו של עולם, קיים לנו את חכמי ישראל.

וכותב הרב חיים קנייבסקי שליט"א בספרו 'ארחות יושר' ואעתיק לכם את לשונו הטהור:
"יש הרבה פעמים שהחכם אומר מה שנראה לו כפי חכמתו והקב"ה מסכים אתו, וכמו
שמוצינו אצל חוני המעגל שהיה גוזר והקב"ה היה מקיים, כי דיבור של הצדיק עושה רושם
למעלה אפילו הוא בטעות. ויש עוד עניין, שמן השמים נותנין בפיו מה לומר והוא מכון
לאמת, ובזה ראינו אצל גדולי ישראל שלאחד עונים כך ולשני ההפך וזה הכל לפי מה
שנותנים מן השמים בפיו לומר". אילו מילים!- דבר ראשון, תדע, שחכם בד"כ לא טועה וגם
אם ח"ו פעם אחת הוא לכאורה טעה, גם מהטעויות שלו הקב"ה יוציא פירות. ודבר שני,
שתדע, שמה שהוא אומר לך, זה לא הוא, אלו המילים של הבורא יתברך, אותות של הבורא
יתברך, החכם הוא רק הצינור. תזכור, אומר הרב קנייבסקי, הקב"ה לעולם לא יכשיל אותם.

וכמו שמספרים על הרב שך זצ"ל, שכשאחותו נפטרה, שאלו את הרב וזנר זצ"ל האם להודיע
לרב על דבר הפטירה והורה להם הרב וזנר שלא לספר לרב, שלא להכביד על לבו הרך.
באותו היום, מספר החברותא של הרב, ר' דוד צימרמן, בשעת הלימוד, הרגיש הרב שלא
בנוח לו עם הנעליים והיו לוחצות לו על הרגל וביקש מר' דוד אם יוכל להביא לו את נעלי
הבית שלו. תופעה שלא אירעה מעולם במשך שנים רבות של חברותא. אמר ר' דוד צימרמן,
וכשעשיתי חושבים, הבנתי ממש מה שאמרו רבותינו: "רְגְלֵי חֶסֶדִיּוֹ יִשְׁמְרוּ" - הקב"ה לעולם
לא יתן לחכמים לטעות, בשמים ידעו שמי שהוא אבל הוא אסור בנעילת הסנדל ולא רצו
להכשיל את הצדיק ביום פטירת אחותו בנעילת הסנדל גם מבלי שידע על כך, לכן דאגו
שבאותו היום הוא ילבש נעליים של גומי. "רְגְלֵי חֶסֶדִיּוֹ יִשְׁמְרוּ" - אפילו על הרגליים שלהם
הקב"ה שומר.

איי שנזכה תמיד להיות קרובים לחכמי ישראל, שנהיה קרובים לאנשים שהכי קרובים לשמים,
וכמו שאמרו חז"ל: "משל לנכנס לחנותו של מוכר בשמים, אע"פ שלא קנה כלום, מכל מקום
ריח טוב קלט והוציא עמו" - רק לעמוד לידם, רק להיות קרוב אליהם, איזה ריח טוב נקבל
מהם, ריח של יראת שמים וחיים טובים! ה' יזכנו! שבת שלום עם ישראל! אפרים שרבני.

בזכות שמירת שבת

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'ווי העמודים' של הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של
רמת אלחנן בבני-ברק ונכתבים ע"י ר' מיכאל צורן הי"ו, ויש בו כדי ללמדנו מהי הזכות העצומה של
שמירת שבת, וכיצד השבת היא ששומרת על האדם. ומעשה שהיה - כך היה:

סיפר ש.ר. העובד כמנהל יחידה של פרויקט בבנק בפתח תקווה. ביום חמישי פרשת ויחי
ה'תשע"ו, ניגש אליי אחד הפקידים בבנק, שעדיין אינו שומר תורה ומצוות (שה' יחזיר
בתשובה שלמה את כל עם ישראל במהרה) הלה עובד בפרויקט שלנו, וביקש ממני עזרה.
"מה קרה?", שאלתי. "יש לי תקלה, ואני לא מצליח להתגבר עליה, יכול להיות שעשיתי משהו
לא טוב, ואם אני לא מצליח להתגבר על התקלה, כל מה שעבדתי עד עכשיו יורד לטמיון".
ניגשתי לנסות לעזור לו, וראיתי, שאכן התקלה היא גדולה, וגם לי אין דרך לעזור לו, אמרתי לו:
"הרי אני מכיר אותך, יש לך לב חם, ובלב אתה יהודי מאמין, ואתה מאמין שיש בורא לעולם,
תקבל עליו איזה דבר טוב, ותבקש מבורא עולם שבזכות זה, יפתור לך את הבעיה".
הוספתי ואמרתי: "אבל, אל תקבל על עצמך לתת חמש או עשר שקל לצדקה, שזה דבר פעוט,
גם זה טוב, אבל בכל זאת תקבל על עצמך משהו יותר רציני, דבר שקשה לך לקיים, והקב"ה
יראה שאתה מתאמץ קצת, גם הוא יעזור לך". הלה, שאכן יש לו לב חם לדבר שבקדושה, חשב
מעט, ואמר לי: "אתה יודע מה, אני מקבל על עצמי, לשמור את השבת הקרובה - פרשת ויחי -
אני מקבל על עצמי לשמור את השבת ככל יכולתי".

הפקיד הדגיש בפני, אל תחשוב שזה החלטה קלה בשבילי, יש לי חברה מגובשת, חברים שבכל שבת אנחנו יוצאים לבלות רח"ל, בכל מיני מקומות, ולהתנתק מזה לשבת אחת, זה אצלי דבר מאד קשה". אם לא הייתי רואה בעיניי, לא הייתי מאמין, הוא ניגש למחשב, והתקלה הצליחה להסתדר, ואכן תוך כמה ימים התקלה הסתדרה למעלה מדרך הטבע. גם זה סיפור מדהים, אבל כעת הסיפור רק מתחיל.

ביום ראשון כשהגעתי לבנק, ניגש אלי הפקיד, ואמר לי, "תשמע, שמרתי על הבטחתי, הלכתי בשבת להוריי, לא יצאתי כל השבת מהבית, ולא חיללתי את השבת, אבל אני רוצה לספר לך דבר נוסף. "במוצאי שבת, הרגשתי כזה תענוג פנימי, שמעולם לא הרגשתי, ממש סיפוק רוחני, שאי אפשר לתאר, החלטתי על המקום, שגם בשבוע הבא - פרשת שמות - אני שומר שבת!".

ביום רביעי, פרשת שמות, מתקשרים חבריו לבשר לו, שהוא מוזמן ביום שישי אחר הצהריים למסיבת יום הולדת, שהם מקיימים לאחד החברים, שתקיים במסעדה בתל אביב. מיודענו שאל את המתקשר: "באיזה שעה המסיבה תיגמר?", השיב הלה, בערך בשעה שמונה בערב רח"ל, השיב לו: "אני לא יכול לבוא".

"מה קרה לך, למה אתה לא יכול לבוא?", והוא השיב: "קיבלתי על עצמי לשמור שבת, וזה לא מציאותי לחזור ברגל בליל שבת מתל אביב לפתח תקווה". והחבר, שומע זאת בהלם וצועק: "מה קרה לך השתגעת, כל החברה יהיו שם, נעשה חיים!!!" - "אני לא יכול, קבלה זה קבלה". "טוב" השיב, "נעשה חיים בלעדיך", אתה עדיין יכול להתחרט".

ביום שישי פרשת שמות, כשעה לאחר שנקבעה למסיבה, שמע יחד עם כל בית ישראל על הפיגוע הנורא שאירע במסעדה בתל אביב, כאשר שניים מחבריו נהרגו, ושניים נפצעו קשה (ישלח להם הקב"ה רפואה שלימה מן השמים) ועוד כמה נפגעו בדרגות שונות. כעת הוא כבר יודע, מי עושה חיים אמיתיים!!!

ביום ראשון כשהוא ניגש אליי, וסיפר לי את הסיפור, הוסיף לי, "כששמעתי על הפיגוע, ועל החברים שלי שנפגעו, ואני ניצלתי בנס, בזכות שמירת שבת, לא יכולתי להירגע כל השבת". "איך שהבורא שמר עליי בזכות שמירת שבת, וכל גופי רעד מהתרגשות במהלך השבת". וברוך השם מאז, הוא מוסיף והולך בדרך התורה ובשמירת המצוות. (פניני עין חמד גיליון 609)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל.

לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק

יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל,

חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל,

רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה

ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת

שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזלה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת

תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות

ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן

חנה וזבולון הכהן ז"ל.

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 495 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 382 שנה ט' העלון מוקדש לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל כ"ג תשרי תשע"ט

999 ה'תשפ"א

בְּרֵאשִׁית - תוכן ענייני הפרשה

- א. בראשית - בריאת העולם ע"י השי"ת - מלאכת שמים וארץ בששת ימי המעשה, וינפש ממלאכה בשבת.
- ב. סדר יצירת אדם וחווה, מעשה גן עדן, חטא אדם הראשון, העונש והגרוש מגן עדן (ב, ד-כה: ג, א-כד).
- ג. לידת קין והבל, קרבנותיהם, הריגת הבל, ועונש קין (ד, א-כו).
- ד. ספר תולדות אדם עד נח - עשרה דורות (ה, א-לב: ו, א-ח).
- ה. חטאי דורו של נח, ונח הצדיק מצא חן בעיני ה'.

"יּוֹם הַשְּׁשִׁי וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי..." (א, לא; ב, א-ב)

בדרך רמז נמצא דבר נפלא, אם נדלג בכל אות שביעית (7) היינו **"וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי"** בפסוקים הנ"ל, נגלה שיוצאת המילה **ישראל** (ישראל שנקראו אף הם ראשית), וזה דבר נפלא שכבר בבריאה היתה חקוקה ישראל. ואפשר לומר על זה "קודשא בריך הוא, וישראל, ואורייתא - חד הוא", כלומר - הקב"ה, עם ישראל והתורה - הם בבחינת גוף אחד.

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ" (א, כו) - **'שעשני כרצוני'**

"נַעֲשֶׂה אָדָם - אף על פי שלא סייעוהו ביצירתו... לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן" (רש"י ע"פ בראשית רבא א, ח).

על פי דברי רש"י הללו, באר הגאון רבי יעקב מִשְׁלֵם אורְנֶשְׁטֵיין מלבוב טעם לכך שהאשה מברכת בכל בוקר **'שְׁעֲשֵׂנִי כְרָצוֹנוֹ'**, שכן רק בבריאת האדם מצינו שנמלך הקדוש ברוך הוא עם המלאכים באמרו: **"נַעֲשֶׂה אָדָם"**, אולם את בריאת האשה עשה **'כְרָצוֹנוֹ'** בלבד, כפי שכתוב (ב, יח): **"אָעֲשֶׂה לוֹ עֵצָר כְּגִדְדוֹ"**. [ישועות יעקב אר"ח מו, ה]

"נַעֲשֶׂה אָדָם..." (א, כו)

וברש"י: ענותנותו של הקב"ה למדנו מכאן (כלומר שנתייגע כביכול עם המלאכים), ומוסיף רש"י: אף על פי שלא סייעוהו ביצירתו, ויש מקום למינים לרדות (כלומר שיש מקום לבא לידי כפירה), לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן.

על פי זה אפשר לבאר את הגמרא 'כל המתגאה כאלו עובד עבודה זרה', ויש לדקדק למה ממשילה הגמרא את המתגאה - לעובד עבודה זרה דוקא? אלא שהמתגאה אינו לומד את הפסוק **"נַעֲשֶׂה אָדָם"** שנתייגע עם המלאכים ללמדנו שלא יתגאה, אם כן לדידיה יש לטעות בפירוש הפסוק שחס ושולם שתי רשויות יש, לכן המתגאה כאלו עובד עבודה זרה.

בסימא טבא מתחילים בקריאת ספר בראשית המכונה ספר הישר - בו אבותינו הקדושים התוו לנו את הדרך והלכו בדרך הישר. פרשת בראשית עוסקת בתחילתה בבריאת העולם ע"י בורא העולם - הקב"ה. ולכאורה, זהו מחזור חדש, אך למעשה זוהי תנועה מעגלית אינסופית, העולה והולכת בציר הזמן, ברציפות ועל כל צעד ושעל מתעוררות השגות והבנות חדשות. לכשתהפוכה הבנות אלו להיות חלק מאיתנו, נגלה שהן נושאות בחובן הבנות חדשות המתבטלות בתוכנו ומניבות פירות חדשים, דהיינו בכל פעם שנחזור לקרוא בתורה במחזוריות, יפתח לנו צוהר של הבנות ותבנות חדשות שבשנים קודמות, לא זכינו להבין ולהשכיל. פותחת התורה בפסוק: **"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ"**. ומפרש בעל הטורים: **"בראשית" אותיות יר"א שב"ת**, לומר לך שבזכות שבת נברא העולם, עכ"ל.

האור החיים הק' אומר, כי כל הכוח שאדם מקבל לימות השבוע מושפע משבת, ומאז בריאת העולם ועד היום לא היתה שבת אחת שלא נשמרה בעולם, תמיד היה מי ששמר אותה - אחרת העולם היה נחרב.

עיקר בריאת העולם נסוב סביב היום השביעי - יום השבת, בו כתוב בתורה הקד' (ב, א-ג): **"וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת"**.

וכך אנו אומרים בערב שבת בפיוט 'לכה דודי שנכתב ע"י רבי שלמה אלקבץ זצ"ל: 'לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה', היות ששבת היא מקור הברכה לששת ימי השבוע, לכן צריך להתנהג בשבת בקדושה יתירה, כדי למשוך משם חיות לכל ימי השבוע.

ומפרש כך גם ה'בני יששכר' את הבקשה שמבקשים אנו בברכת המזון של שבת בברכת 'רצה והחליצנו' - 'שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו', ולכאורה אין זו בקשה מיוחדת לשבת בדווקא, שהרי זו בקשה שיש לבקש מידי יום - שימנע מאתנו יגון כאב ואנחה, אך לאחר שידועים אנו את היסוד ששבת משפיעה על כל ששת ימי השבוע, אזי מובן שאם לא תהינה בשורש - ביום השבת - צרה ויגון, אז ממילא יושפע גם לכל השבוע שלא תהיה בו צרה ויגון.

התחלה חדשה הינה הזדמנות ראויה לקבלות טובות ולשינוי חיובי. ולכן, בפתחה של שנה חדשה, לאחר שסיימנו לעלות ולהתעלות בימים הקדושים ובחגים שעברו עלינו לטובה, זו הזדמנות מיוחדת עם תחילתו של חומש בראשית, לקבל ולהתחזק לשנה הבאה עלינו לטובה, בכל הקשור לכבוד השבת ולשמירת שבת כהלכתה, על ידי שנכבד את יום השבת כפי שנדרש מאתנו - כל אחד כפי יכולתו, נשמור אותה מלחללה, נתענג בה כפי שציוונו חכמים ז"ל ובזה נזכה שיושפע עלינו שפע טוב לכל ימות השבוע, שפע של ברכה והצלחה, אושר והרווחה, שמחה וששון ונסו יגון ואנחה, אמן כן יהי רצון.

מאת

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (א, א)

טעם שפתחה התורה באות ב' ולא באות א'

במדרש (ילקוט שמעוני רמז ב) מובא, שהתורה מתחילה באות ב' משום שהיא מרמזת על ברכה. ויש להקשות הלא קרא כתיב (תהלים קיט, קס): "ראש דברך אמת", ואם כן יותר היה ראוי להתחיל באות א' שהוא לשון אמת (וממילא התורה היתה מתחילה במילה אחרת).

ואע"פ שכשנתבונן, נמצא שסופי תיבות של - בראשית ברא אלקים, היינו אמת, מכל מקום עדיין קשה, כי לכאורה היה מן הראוי לקיים בדקדוק את ענין 'ראש דברך אמת'.

וי"ל עפ"י מה שאמרו במדרש (ויק"ר טו, ז): "אבן שלמה וצדק יהיה לך" אם עשית כן, יהיה לך מה לישא ומה ליתן, מה ליקח ומה למכור (כלומר אם תקפיד על משקולות מדוייקות תהיה לך פרנסה וזאת משום) שהברכות מברכות את בעליהן, וכן להיפך הקללות מקללות את בעליהן וכו', עיי"ש.

ומשמע מדברי המדרש, שאם יתנהג האדם בצדק ואמת תהיה לו הברכה, ואם לאו ח"ו תהיה לו קללה. ולפי זה יש לומר שאכן התחילה תורה בראש דבריה בענין האמת, ודוקא משום כך נכתב בתחילה אות ב' מלשון ברכה שהברכה אינה ניתנת אלא למי שדובר אמת בלבבו, ובדוקא נרמז האמת באופן זה, בכדי ללמד אותנו את התועלת שתהיה לנו ע"י דבר אמת. [זרע שמשון' בראשית אות א]

"וַיִּפֹּל ה' אֱלֹקִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן" ... (ב, כא) - מיעוט בשינה

באחד הימים הלך הגאון מוילנא לעיר שכנה. כשהגיע לעיר נכנס למארחיו, אכל, שתה וביקש מהם שיעירו אותו כעבור שעתיים כדי שיוכל להמשיך ללמוד תורה. מארחיו התעסקו בארגון הבית ושכחו להעיר את הגאון בזמן, הם העירו אותו כעבור שעתיים ועשר דקות... כשהתעורר הגאון משנתו, הבין שהתעורר עשר דקות מאוחר יותר והחל לבכות על איבוד הזמן היקר. הגאון מוילנא היה בצער כה גדול, עד שאף בני העיר הצטערו כולם ושאלו: "איך בעיר שלנו קרתה תקלה כזו לגאון..." כעבור זמן כשחזר הגאון מוילנא אל אותה העיר, אל אותם המארחים. אכל, שתה והלך לישון. כעבור שעה וחמישים דקות התעורר הגאון, ישב מול השולחן ועשה סעודת הודיה לבורא עולם.

ניגשו אליו המארחים ותהו לפשר הסעודה. הרים הגאון את ראשו השמימה ואמר: "ריבונו של עולם, תודה לך שזיכית אותי לחזור בתשובה באותה העיר, באותו בית, באותו הזמן ולתקן את אותן עשר דקות שהתבזבזו לי מהחיים..." אומרים בעלי המוסר: "ויפל תרדמה על האדם" - 'ויפל' לשון נפילה, שהשינה - מפלה היא לאדם..."

אחד הקניינים שבהם התורה ניקנת היא: "מיעוט שינה". השינה נצרכת לאדם, אין אדם יכול לחיות ללא שינה.

כתוב בגמרא (נדרים טו): "האומר 'שבועה שלא אישן שלושה ימים, מלקין אותו וישן לאלתר" - שלושה ימים רצופים בלא שינה, אינם שייכים למציאות החיים ומהווים סכנת נפשות. אבל מיעוט נכון - מצטרף הוא לערנות רוחנית.

יש שעושים את השינה עיקר, מנצלים כל רגע פנוי להתחפר תחת השמיכה, שוקעים בשינה ומאבדים שעות יקרות בהן יכלו למנף את עצמם בהיבט הרוחני.

אמר שלמה המלך ע"ה (משלי ו, י): "מַעַט שְׁנוֹת, מַעַט תְּנוּמוֹת, מַעַט חֶבֶק יָדַיִם לְשֹׁכֵב". ועוד כותב (משלי כ, ג): "אֵל תִּתְּאָהֵב שְׁנָה פֶן תִּנְרָשׁ פֶּקַח עֵינֶיךָ שְׁבַע לַחֵם".

השינה אמנם נצרכת וחיונית היא לקיום הגוף, אך יחד עם זאת אדם חכם - ממעיט בה, מנצל את זמנו לדברים טובים יותר, להתעלות ולמידה, לעזרה ונתינה.

כותב ה'שולחן ערוך' מרן ר' יוסף קארו (יורה דעה סימן רמ"ו ס' א'): "כָּל אִישׁ יִשְׁרָאֵל חַיֵּב בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, בֵּין עֵינָי בֵּין עֲשִׂיר, בֵּין שְׁלֹם בְּגוּפוֹ בֵּין בְּעַל יְסוּרִים, בֵּין בְּחֹר בֵּין זְקֵן גְּדוֹל. אֶפְלוּ עֵינֵי הַמְּחַזְרֵי עַל הַפְּתָחִים, אֶפְלוּ בְּעַל אִשָּׁה וּבְנָיִם, חַיֵּב לְקַבֵּעַ לוֹ זְמַן תַּלְמוּד תּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, שְׁנֵאמַר (הושע א, ח): "וְהִגִּיתָ בּוֹ יִתְּמֵן וְלִילָה".

ובסעיף כ"ג כותב מרן: מִי שְׂרוּצָה לְזָכוֹת בְּכַתְרָה שֶׁל תּוֹרָה, יִזְהַר בְּכָל לֵילוֹתָיו וְלֹא יֵאבֵד אֶפְלוּ אַחַת מֵהֵן בְּשָׁנָה, בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה וּשְׂחִיָּה וְכִיּוּצָא בְּהֵם, אֶלָּא בְּדַבְרֵי חֻכְמָה וְתַלְמוּד תּוֹרָה. הַגָּה: כִּי אֵין אָדָם לוֹמֵד רַב חֻכְמָתוֹ כִּי אִם בְּלִילָה. (לשון הטור מהרמב"ם).

אין לנו צורך להיות ערים כל הלילה בכל לילה, אך בערבים עד לשינה, עלינו להקדיש את הזמן ללימוד התורה ולקבוע עיתים לתורה, ואין ספק שלימוד התורה יגרום להתעלות רוחנית ויסב לכל אחד מאיתנו עוגג אמיתי לנשמה.

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיִּרְדּוּ בַדָּגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ" (א, כו) - מדוע השליך הקב"ה ארצה רק את האמת

מובא במדרש (בראשית רבא ח, ה): בשעה שבא הקב"ה לברוא את האדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתות כיתות וחבורות חבורות, מהם אומרים יברא [האדם] ומהם אומרים אל יברא וכו', חסד אומר; יברא שהוא גומל חסדים, אמת אומר; אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר; יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר; אל יברא שהוא כולו קטטה, מה עשה הקב"ה? נטל אמת והשליכו ארצה שנאמר: "ותשלך אמת ארצה", וברא את האדם. מקשים העולם למה השליך הקב"ה דוקא את האמת ולא השליך גם את השלום?

וי"ל דהנה על טענת השלום שטען שהעולם כולו קטטה יש תירוץ, שיכולים אנו לעשות פשרה בין בעלי הדינין שמתקוטטים, ועל ידי כך ישכון השלום ביניהם ולא תהיה קטטה. אולם במה שטענה האמת שהאדם כולו שקר אין לנו תירוץ, כי אכן הרבה פעמים אף כשיבואו לדין ואחד מבעלי הדינין יטעון דבר שקר - לא ירגיש הדיין בשקרו.

ועוד, שמצינו שאמרו במדרש (ב"ר יב, טו) שאין שהאדם יכול להתקיים בדין [והיינו במה שראוי להיות באמת] ולכך שיתף מדת הרחמים. כלומר, שאכן צדקה טענת האמת שהאדם מוכרח שיהיה בו שקר ולא שייך להתנהג עמו ממש בדין האמת, ולכך כשבא הקב"ה לברוא האדם הוצרך להשליך את האמת ארצה. [זרע שמשון' בראשית אות ט]

"בְּרֵאשִׁית" ... (א, א)

וברש"י: בשביל התורה שנקראת ראשית. איזוהי תורה שנקראת "ראשית"? תורה שלומד אדם, מפני שרואה בה את תמצית חייו הוא, ראשית לכל רצון ולכל שאיפה, עד שכל ענין אחר בעולם טפל בעיניו לעומת ערכה. בשביל תורתו של למדן זה, נברא העולם.

[רבי אברהם (הראשון) מסלונים]

"בזעת אפיק תאכל לחם..." (ג, יט)

"המוציא לחם" כשעת הבריאה

המהר"ל מפראג תמה על נוסח ברכת 'המוציא לחם מן הארץ'; וכי הלחם יוצא מן הארץ? הלא גרעיני התבואה הם הצומחים בארץ, ובזעת אפים ובטורח גדול, מצליח האדם להפיק מהם את הלחם!?

ובאר זאת על פי הפסוק שלפנינו: קדם שנתקלל האדם, יצא לו בכל יום מן האדמה לחם מוכן לאכילה, אלא שבעקבות חטאו נתקלל ש**בזעת אפו** יאכל את לחמו. וכיון שבבריאת העולם הוציא הקדוש ברוך הוא לחם של ממש מן הארץ, לפיכך קבעו חז"ל שנוסח הברכה יהיה **'המוציא לחם מן הארץ'**. [נתיבות עולם' - נתיב העבודה יז]

מי היה קין ומי היה הבל?

האר"י ז"ל (בשער הגלגולים) כתב שמשה רבינו היה גלגולו של הבל. עוד הוסיף וגילה לנו את אשר נגזר על קין בגלגולים למען תיקונו: א. על אשר נבלע דמו של הבל באדמה, לכך התגלגל קין בגלגול קרח שאף הוא נבלע באדמה על פי דיבורו של משה רבינו.

ב. וכיון שלקח את אשתו של הבל נגזר דינו להריגה, לכך שב והתגלגל בגופו של המצרי שנהרג על ידי משה רבינו, וכיון שידע משה רבנו את גלגולו, לכך "ויטמנהו בחול", מידה כנגד מידה, כיון שעל ידך נטמן דם אחיך בחול - אף אתה תיטמן". ג. וכיון שלקח גם את תאומתו של הבל חזר והתגלגל הוא בגלגול יתרו שנתן את ציפורו בתו למשה רבינו, דהיינו, החזיר הוא בגלגול זה, את מה שלקח בגלגול שעבר. זאת אומרת, קין חזר בגלגול שלוש פעמים כדי לתקן את חטאיו, פעם ראשונה בגלגול המצרי, פעם שניה בגלגול יתרו, ופעם שלישית בגלגול קרח. וגלגוליו אלו רמוזים בפרשתנו: "לכן כל הרג קין שבצעתים יקם", ראשי תיבות **"יקם" - י'תרו ק'רח מ'צרי**.

"על פן יעזב איש את אביו ואת אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד" (ב, כד)

על מה להתפלל תחת החופה

בעת שנכנס לרבנו - מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, חתן הלומד בישיבת 'ארחות תורה' להתברך לקראת חתונתו ושאל על מה לכוון בתפילה תחת החופה, השיב הרב: "שהבעל יהיה טוב עם האשה, ושהאשה תהיה טובה עם הבעל".

והנה מכתב שכתב מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל אודות **כבוד האשה**: היות שיש אנשים מגנים את היהודים שומרי מצוות בגלל שמשפילים את כבוד האשה, ראוי להעתיק דברי הגמרא והפוסקים.

כתוב בגמרא (יבמות ס"ב): תנו רבנן האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך.

וזה לשון הטור בהקדמה ל'אבן העזר': ועל כן ראוי לאדם לאהוב את אשתו כגופו ולכבדה יותר מגופו ולרחם עליה ולשמרה, כאשר ישמור אחד מאבריו, וכמו כן היא חייבת לעבדו ולאהבו כנפשה, כי ממנו לוקחה.

לכן אצל החרדים לדבר ה' העיקר כבוד אשתו, והם, כאילו דורשים כבוד האשה.

ובגמרא (ברכות ס"א) כתוב: "אחורי ארי ולא אחורי אשה", וכל אחד יבין שלכן לא טוב שיהיו נשים לפני הגברים...

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת

הארץ" (א, א)

הפסוק שלפנינו מורכב משבע מלים ועשרים ושמונה אותיות. במקביל, גם השבח הנשגב: "יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא" כולל בתוכו שבע מלים ועשרים ושמונה אותיות. על כך דרשו חכמים, שכל העונה 'אמן' יהא שמיה רבא' בכוונה - כאילו נעשה שותף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

כך גם פָּננו חז"ל באומרם (שבת קי"ט): "כל העונה אמן יהא שמיה רבה בכל כחו קורעין לו גזר דינו", היינו שהמכוון ומדקדק בכל כ"ח האותיות שבנוסח הנזכר זוכה להיות 'בן עולם הבא'. [פְּלָבו' ס' יז]

"וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ... ואדם

אין לעבד את האדמה" (ב, ה)

אין שיחה אלא תפלה

וברש"י: ולמה [מה הטעם ששיח השדה טרם יהיה בארץ] כי לא המטיר? ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים, עכ"ל.

ובשפתי חכמים' מבאר את דברי רש"י, שודאי הקב"ה מתאנה לתפילתן של צדיקים, ויודע שאדם מכיר בטובתן של גשמים ויתפלל עליהן (ועיין חולין דף ט:).

הנה כי כן נוכחנו מפסוק זה, כי מראשית בריאת העולם כבר נקבע ונחקק - כי הפרנסה תגיע רק באמצעות תפילה! מטעם זה נקראת התפילה **'עבודה'**, שכן היא תנאי מחייב להצלחת האדם ופרנסתו.

עניין זה נרמז אף בתחילת הפסק: "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח"... כיוון ש**שיח השדה**, היינו התפילה **"טרם יהיה בארץ"** [ראה בגמרא עבודה זרה (ו): שדרשו מן הפסוק (כד, טג): "ויצא יצחק לשיח בשדה" - "אין שיחה אלא תפילה"], לפיכך **"עשב השדה טרם יצמח"**.

[ע"פ העמק דבר]

"ויאמר ה' אלוקים אל הנחש... ועפר תאכל

כל ימי חייו" (ג, יד)

ידועים הם דבריו של רבי בונים מפְּשִׁסְקָא (מצמיח ישועות' עמ' כז) שאף שקיללת **"ועפר תאכל"** יכולה להתפרש כברכה כלפי הנחש, שהרי בה הובטח לו כי מזונותיו יהיו מצויים לו בשפע כל ימי חייו - מכל מקום באמת קלה היא, כי נתקו הקדוש ברוך הוא ממנו יתברך (ראה יומא עו.) שמתוך שמזונו יהיה לו מצוי בכל שעה, לא יזדקק להתפלל עליו, והרי התפילה היא החוט המקשר בין בורא העולם לבריותיו.

על פי יסוד זה פרש רבי יעקב עבאדי זצ"ל (מחכמי ארם צובא) את נוסח ברכת **"בורא נפשות רבות וחסרונן"**; דהיינו אף על החסרונות עלינו להודות לקדוש ברוך הוא, שהרי בזכותם זוכים אנו להתקרב ולהתקשר לאבינו שבשמים בתפלתנו.

[אמת ליעקב]

ברינה יקצורו

וללחוש לו; "אבא, התורה היא גם שלך, לא רק שלי, יש בורא בשמים, גם אתה הבן שלו... אנא רחם עלי ותן לי ללכת על פי שכלי ורגשותיי. פניתי להשם יתברך וצעקתי בשקט מתוך ריאותי; "אבא שבשמים, תן לי אומץ לענות לאבא". ואז פקחתי את עיני והודעתי לאבא "אני מצטער, אני אוהב אתכם, אני מאוד רוצה מכונית חדשה, אבל אני לא מוותר על שיעור תורה ואמונה בה, אנא תבין אותי".

חשתי רוגע עצום ושמחה פנימית רקדה בתוכי לאין שיעור, אבא הורה לי לצאת.

נכנסתי אחר כך לשיעור גמרא והרגשתי אור עצום בלב ובשכל. הבנתי כל מילה, הקשיתי קושיות ושמחה אינסופית מילאה את ליבי.

עמדתי בניסיון וידיו של הבורא ליטפו את פניי. אחרי חצות נכנסתי הביתה, וחששתי מהנורא מכל. מצעקות, מבכיות, מהאשמות, וכאן קיבלתי הפתעה. הוריי ישבו בסלון, קמו, נישקו וחייבנו אותי ואמרו לי במפורש "גולן, אם זו הדרך שבחרת בה, שתצליח".

ומה לגבי המכונית החדשה? מי צריך מכונית חדשה, אם הדרך שאני נוסע בה מקובלת על הוריי, ומשמחת את מלך מלכי המלכים!?! ... [ר' קובי לוי]

דעת זקנים

פנה יהודי לרבי מנחם מנדל מקוצק ובקשה בפיו: יברכני שאזכה לבנים עוסקים בתורה. החזיר לו רבי מנחם מנדל: עסוק אתה בתורה, וילמדו בניך ממך. ואם אתה רק תהיה עסוק לבקש שבניך ילמדו, ילמדו ממך בניך, ואף הם לא יעסקו בתורה אלא יבקשו על בניהם...

בברכת התורה רון ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֶה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לע"נ מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק
לע"נ מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף
לע"נ חמי: מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: לע"נ דינה בת שרה
לע"נ: נפתלי בן רוזה: לע"נ סמי בן שמחה: לע"נ גורג'י בן שמחה
לע"נ: חיים בן אסתר: לע"נ יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה
לע"נ: סלמן בן חבו ודוד: לע"נ יעקב בן סאלם: לע"נ חיים בן אסתר
לע"נ: אשר מסעוד בן זוהרה: לע"נ רחמים בן חאורו אברהם
לע"נ: אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה: יוסף בן סולטנה ונסים
לע"נ: משה אהרן בן מאיר יצחק: לע"נ חנינה בת כמיסה: מאיר בן שמחה
לע"נ: מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעמי: ג'וליה חיה בת גריסה
לע"נ: מרים בת עזיזה: לע"נ: נוראני בת מרים ורבי: לע"נ: כותן בת חביבה
לע"נ: שמחה בת סרח: לע"נ: חיה בת יוסף: לע"נ: רחל בת חנה
להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: **זיווג:** זהבה בת אטו

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
יהודה בן אסתר: יעקב ישראל בן גלית
אורטל בת גלית: הדסה בת מרים
דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: זהבה בת חויה
מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה
שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה
אברהם בן גוט: פייבי בת חביבה בן חמו
נורית בת רחל: רחל בת נארה: גלית בת רות

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה
שושנה רייזל בת מינה
מיטל בת לולו
שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (מ צדק)
יובל בן שלומית: אושר בת אורנה
הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה
יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

התחלה חדשה - סיפור מרגש לשבת

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א, א)

שמי גולן ואני עוד מעט בן 18. רציתי לספר לכם על ניסיון עצום שעמדתי בו, ושגרם לי לאהוב את הבורא ואת תורתו בצורה אדירה...

לפני כשנתיים, שכנעו אותי שני חברים לבוא ולשמוע שיעור תורה. זה לקח להם הרבה זמן, כי אני בן למשפחה חילונית רחוקה לחלוטין מתורה ומצוות. הורי אנשים מאוד אמידים, ואנחנו, הוריי ואחי הקטן מתגוררים בוילה מפוארת באחת השכונות היוקרתיות בירושלים. משפחתי עונה בגדול על התואר "שני ילדים וכלב".

כל כך הייתי רחוק מתורה, שכאשר נכנסתי לבית הכנסת בפעם הראשונה בחיי, רציתי מיד לברוח. הרבנים, הכיפות, ארון הקודש, הספרים, האווירה, הכל דמה בעיני למקום שאין לי קשר אליו, וכאילו שתי ידיים ענקיות דחפו אותי החוצה. חברי הושיבו אותי בכת, תקעו לי כיפת קרטון על הראש, ואז לראשונה בחיי שמעתי שיעור תורה.

למחרת, מסקרנות באתי שוב ושוב, עד שליבי נפתח לדברי תורה והלכה. כמובן שהסתרתי מהוריי שאני לומד תורה, משום שהם ממש 'אנטי', ומדברים לא יפה על הדת.

לא מזמן אבא שלי תפס אותי "על חם". הוא עבר במכוניתו בכביש הסמוך לבית הכנסת, וקלט בעיניו שאני נכנס לשם עם כיפה על ראשי, אני לא הבחנתי בו.

למחרת בערב, כשעמדתי לצאת שוב, אבא פנה אלי רגוע ושלו ביקש שאשב לשוחח איתו. פניו היו רציניות מתמיד, וחששתי שמא הוא שמע משהו, על תחילת החזרה בתשובה שלי. אכן כן, הוא סיפר לי שאמש הוא ראה אותי נכנס לבית כנסת וחקר אותי. סיפרתי לו את האמת, שאני אוהב ללמוד תורה, ושיש בה דברים אמיתיים, ושלמדתי להתפלל.

אבא שתק וראיתי שהוא פגוע או מבוהל, וכמובן מאוד לא מרוצה.

ואז אבא אמר לי בשיא הנעימות והחביבות, בקור רוח את המילים "גולן, אני ואמא אוהבים אותך ולא רוצים לאבד אותך, אנחנו בפירוש לא רוצים שתחזור בתשובה, ואני מציע לך הצעה שבוודאי תשמח אותך. לא מזמן עשית רישיון נהיגה, החלטנו אמא ואני לקנות לך מכונית חדשה, הכי טובה שיש, אבל בתנאי אחד, אתה מפסיק את הקשר שלך עם הדתיים והלימוד שלהם. אנחנו יודעים שמכונית תשמח אותך, וכשם שאנו רוצים לשמח אותך, אנא תשמח אותנו, ותפסיק ללמוד שם".

הרגשתי באותן דקות שאני נקרע לגזרים. זה נפל עלי כמו רעם ביום בהיר, אני מאוד אוהב את הוריי ומכבד אותם, אבל אני אוהב את התורה ומאמין בקב"ה. אינני רוצה לצער את הוריי, אך גם לא רוצה לצער את הקב"ה.

מה עושים? אני בהחלט מעוניין במכונית חדשה... אינני אחד כזה שמתנזר מתענוגי העולם הזה, אני רחוק עדיין מלהיקרא "צדיק", אבל איך אפשר בלי שיעור תורה? כמה קשה!!

אבל היצר הרע - גם הוא לא הירפה. מכונית חדשה? איזו מתנה, אולי אעשה הפוגה קצרה משיעורי התורה.

לא נורא... "גולן" אבא היה תקיף "תחליט עכשיו, מכונית חדשה או שיעור תורה". עצמתי את העיניים חזק חזק כדי לעצור את הדמעות, לחצתי על החזה כדי שהלב לא יפרוץ משם. רציתי לבכות, להניח את הראש על הכתף של אבא

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

טיב הקהילה

פר' בראשית
כ"ז תשרי תשע"ט
גליון 429

לפי אופק
ירושלים
זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ 5:44
מוצש"ק 6:56
ר"ת 7:35

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א' 8:46
סוזק"ש ב' 9:29
סוז"ת א' 10:00
סוז"ת ב' 10:28

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבי"ד

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

מברכים השוון | ר"ח בימים שלישי ורביעי
המולד: ליל רביעי | שעה: 21:01, 11 חלקים

טיב הפרשה

הברכה הנמשך מתוך הכרה בטובתו של מקום

קללתו היתה כי מעתה יצטרך לעמול עמל רב כדי לספק צרכיו, ותיכף זימן לו הקב"ה בכבודו את צרכיו על הצד היותר טוב, ובהכרח כי עצם הקללה היתה בעון 'כפיית הטוב', וכיוון שהכיר בחטאו וחזר בו נמתק גם ענשו, וניתן לו צרכיו מבלי שיצטרך הוא לעמול עליהם כלל וכלל.

ואפשר כי זה היה כונת רבא במאמרו (בבא מציעא נט) אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו. כי כפי האמור סיבת הקושי בצרכי האדם נמשך ממה שכפר אדם הראשון בטובתו של מקום ביצירת האשה, ותקנתו היתה כאמור ההכרה בטובתו של מקום, ולכן גם עלינו לתקן זה החטא ע"י ההכרה בטובתו של מקום בנתינתו אשה לאיש, ועושים את זה בזה שמיקר האיש את אשתו ומראה בכך כי מכיר בהטובה הנמשך על ידה, ולכן זוכים בזכות זה לעושר. והסיבה שדבר התיקון מוטל על כל אחד ואחד, כי מאחר וכל הנשמות היו כלולים בנשמת אדם הראשון, נמצא כי בחטאו לקחו כל הנשמות חלק, ועל כן מוטל על כל הנשמות לתקן פגם זה.

והנה רבים הם המתאוננים אודות קושי הפרנסה, ועלינו להביין כי כל הקושי הזה בא לנו בעקבות קללה זו שנתקלל האדם, וכל אשר הוא מזרעו מוכרח לסבול מאותה קללה, אך בכל אופן רואים אנו מכאן שיש על כל פנים דרך להקל מעלינו את הקושי העצום הכרוך בה, כי כשם שאדם הראשון בעצמו המתיק הגזירה מעליו ע"י ההכרה בטובתו של מקום, כמו כן הוא בכל אדם, אם רואה הוא שיש לו איזה מחסור, יתן עינו בדברים שבהם זיכהו הקב"ה, ויודה עליהם, ובזכות זה ימשיך עליו הרבה טובה וברכה.

וכפי שעיינו ראות בחוש, כי כל אלו אשר העצבון ממלא את ישותם לא במהרה יצאו מאפלתם, ואף אם יצאו ממועקה אחת ילכדו תיכף במועקה אחרת, וכן הלאה, תמיד ימצאו דברים אשר מצדיק את העצבון. שונה הוא זה האדם אשר מתמלא בשמחה ומודה ומשבח על מה שחננו הקב"ה, זה האדם זוכה תמיד לסיבות המצדיקות את שמחתו בטובתו של הקב"ה, כי תמיד נמשך עליו ברכת שמים ממעל.

וצדיקי אמת אמרו כי זה הדבר נרמז במאמר הכתוב (בראשית לב, יז) 'ואתה אמרת היטב אטיב עמך' וכך פרשוהו: הקב"ה אומר לו להאדם המשבח ומודה לו על חסדיו 'ואתה אמרת היטב' - הנך אמרת כי הנני מתנהג עמך במידת החסד, והנך מוקף בחסדים, על כן ראוי אתה לאטיב עמך' - להוסיף לך טובה על טובתך, כי עצם ההכרה בטובתו של הקב"ה וההודאה על כך היא הצינור להמשיך טובה על טובתו.

השי"ת יהיה בעזרתו שנוכל תמיד להכיר בחסדיו המרובים, ונזכה על ידי זה להמתקת הדינים ולחסדים גללים.

טיב המערכת

בהא - בראם

שוב להתחיל מהתחלה? שוב להאמין בעצמי שאני יכול, שוב לרצות להתחיל וגם לסיים, שוב ושוב.. כל שנה זה חוזר על עצמו, עד שסוף סוף סיימנו ועשינו סיום ענק עם ריקודים ושמחה, והנה מיד אנחנו צריכים שוב להתחיל מהתחלה, והרי אנחנו יודעים טוב שדרכינו רצופה מכשולות ונפילות, ואולי ח"ו אין עבודתנו רצויה לפני הקב"ה? עם כל הנפילות שלנו אולי בכלל לא משתלם לו להחזיק אותנו? ואז, האם יש בכלל ערך לכל ההשקעה שלנו, או שאם איננו מושלמים אין על כך לכל מה שאנו עושים ומתאמצים?! על הפסוק 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם' מסביר רש"י 'בה' בראם.. ולמדך כאן שהעולם הזה נברא בה"א (רמז כמו שה"א פתוחה למטה, כך העולם פתוח לשמים בתשובה, ועולם הבא נברא ביו"ד לומר שצדיקים שבאותו זמן מועטים כמו יו"ד שהיא קטנה באותיות). את האות י' דורש רש"י על העולם הבא שנברא בי' ללמדנו שהצדיקים שבעולם הבא יהיו מועטים, ואילו האות ה' מרמזת לעולם הזה שבו לפעמים יורדים ולפעמים עולים על ידי תשובה. ולימוד גדול הוא לנו, שאף שידע הבורא יתברך שישנם רק צדיקים מועטים בעולם, מכל מקום היתה לו כדאית כל בריאת העולם עבורם! וכשם שבכלל כך גם בפרט, שאפילו שהבורא יודע יצרים, מכל מקום אפילו למען אחד ממעשיו הטובים של האדם, כדאי היה לו להיברא.

בליקוטי מוהר"ן כתב 'ואפילו כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא חטאים, ורוצה הבעל דבר להפילו על ידי זה בעצבות ומרה שחורה, ח"ו, אעפ"כ אסור לו ליפול מזה, רק צריך לחפש ולמצוא בעצמו איזה מעט טוב, כי אין אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב, ואף כשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא גם כן מלא פגעים.. על כל פנים היה איזה נקודה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה.. ועי"ז הוא יוצא באמת מכף חובה לכף מעט טוב, עי"ז הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות, ויוכל לשוב בתשובה'.

זה מה שאומר רש"י: הקב"ה ברא את העולם בה' שהוא פתוח לשמים, ועלינו למצוא בעצמנו את הטוב ולהתחזק ולהאמין בעצמנו, ועם הכוח הזה להתחיל מהתחלה - מבראשית.

(עפי"י טיב הנורה-בראשית)

וַיֹּאמֶר הָאֱדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתַתְתִּי לִי מִן הָעֵץ וְאָכַלְתִּי: (ג' ט)

וכרטי"י: אֲשֶׁר נִתְּתָה עִמָּדִי - כֵּאֵן כִּפְר כְּטוֹבָה:

המכוון בדבריו הוא, כי כדי שיתוודה אדם הראשון על חטאו לא היה לו לומר 'האשה אשר נתתה עמדי' די היה באמרו 'האשה היא נתנה לי וגו'. וכפי שענתה חוה 'הנחש השיאני ואכל' אלא כיוון באמרו אלו ג' ניבות לומר כי זה החטא נגרם מכח הסיבה העליונה בזה שנתן לו הקב"ה אשה. והיה זה חטא חמור מאוד, כי הקב"ה לא נתן לו אשה כי אם לטובתו, ובמקום ההודות על כך תלה בה תקלתו.

כשמתבוננים יכולים לראות כי ענשו של אדם הראשון 'ביצעת אפיך תאכל לחם' לא היה רק על עצם המכשול בחטא עץ הדעת, אלא גם על עצם הדבר שכפר בטובתו של הקב"ה.

דהנה כשגזר הקב"ה ענשה של חוה, לא הקדים לומר לה סיבת עונשה, היה זה ברור ומחזור כי כך הגיעה לה על ששמעה לקול הנחש ואכלה מעץ הדעת. אך בבואו אחר כך לדבר אל האדם, הקדים לומר לו (ג' ט) 'כי שמעת לקול אשתך' וגו' ודבר זה צריך ביאור, למה כאן ראה לנכון להאריך בסיבת השתלשלות החטא, ולמה לא הסתפק בקיצור דברים כדברו אל האשה? ובנוסף לכך יש צורך להבין, וכי זה היה עיקר חטאו? הלאו עיקר החטא היה עצם האכילה, והשמיעה לא היה כי אם הגורם, ומה שייך להקדים עוון השמיעה שאינה כי אם טפל לעוון העשייה בפועל? אלא בהכרח כיוון הקב"ה להוכיחו על כך שכפר בטובתו, ואמר לו, לא כדברייך שהנך כופר בטובתי, כי לפי דבריך נמצא שאינך אשם בזה החטא מאחר שניתן לך אשה, אבל האמת הוא שלא נתנו לך אשה כי אם לתועלתך, ואילו היה כדברייך שמחמתה לא היה לך היכולת להתנגד, לא היית זוכה בה, ובהכרח שהיה בכוחך לסרב לה, וזהו הכוונה באמרו 'כי שמעת לקול אשתך', כלומר, הקולר עדיין תלוי בך, ונמצא לפי זה כי כפרת בטובתי, ועל כן ראוי עתה להיענות ולמעשה רואים אנו אחר כך, כי אדם הראשון קיבל את מוסרו של הקב"ה, ומיד עשה תשובה על כך, כמו שרואים אנו כי תיכף אחר שנתקלל, עוד בטרם שנתגרש מגן עדן, קרא את שם אשתו 'חוה' על שם היותה אם כל חי, (ג, כ) כי תיכף הבין כי הוסיף חטא על פשע בזה שכפר בטובתו של מקום, ותיכף שינה את דעתו להודות על הטובה, ולקרוא את שמה על שם הטובה הנמשך על ידה. ואכן רואים אנו כי מיד נתקבלה תשובתו, כי במקרא שלאחריו (טו, א) נאמר 'ועש' ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם' ואת התיבות 'כתנות עור' פירש בתרגום אונקלוס 'לבושין זיקר', וזה הדבר היה לכאורה היפך הקללה בה נתקלל,

זפני קבלת קהל בבית פורנו ורבנו שליט"א
אך ורק בתא קולי שמספרו
052-7168366

ניתן לשפוע את שיחותיו של
פורנו ורבנו שליט"א
במספר מיוחד וישיב
לשיחות בלשון הקודש: 073-2951320
לשיחות באידיש: 073-2951321

טיב
ההודעות

טיב התחזקות

■ תשרי על עמיה ■

במוצאי יום הכיפורים האריכו תלמידי הקדושים של החוזה מלובלין זי"ע בשבתם בסעודתם בצל רבם הקדוש, ולא רצו לעזוב את קדושת היום, הם האריכו מאוד ושוחחו ביניהם על גודל קדושת היום, כיצד ניתן לעזוב מתיקות קודש כזו, ומדרגות נשגבות שכאלו! אך החוזה החל מזמר את הפזמון של מוצאי יום הכיפורים: "המבדיל בין קודש לחול וכו'", ומסיים: "שובו לכם לאהליכם ובראשיכם אלקיכם".

ופירש בקדשו, "שובו לכם לאהליכם" - הנה עתה הגיעה העת שצריכים אתם לשוב לאהליכם ולעניינים, כמו שנאמר אחר המעמד הנשגב בנינו (דברים ה, כו). אך יחד עם זאת - "בראשיכם אלקיכם" - ראשית לכל תזכרו תמיד את אלקיכם, הגם שצריכים לחזור לענייני עולם הזה, המוח צריך להיות תמיד דבוק באלקיים חיים.

דוק ותשכח...

הנה דרך האנשים אשר בכל ימות השנה עסוקים הם בענייניהם, דברים של גשמיות וחומריות, אולם בהגיע ימי הרחמים והרצון, הרי שמאימת הדין מתעוררים הם ומקיצים משנתם העמוקה, ובהיות שרוצים הם להיכתב ולהיחתם לשנה טובה ומתוקה מתחילים לעסוק בתשובה ובמעשים טובים, בימים אלו מרבים ישיבה בבתי כנסיות ובתי מדרשות ויושבים שם יתר מהרגלם, שופכים המה לב כמים בתפילות ותחנונים, ובהניח עליהם רוח ה' מוסיפים לקבל על עצמם קבלות טובות בכל מיני עניינים מתוך תקוה ורצון כי מאן והילך ישפרו מעשיהם וינהגו כהוגן.

אך הפלא הוא שהיאך שרק עברו חלפו להם אלו הימים הנעלים והנשגבים, הרי שכאילו נשכחו ופרחו מהם כל הקבלות הטובות והתעוררות התשובה שאך זה עתה היה ניכר עליהם ביותר, אך נמוגו תקופת הימים הנוראים ומיד שבו לשגרתם היומיומית ואין לא מחילה לא סליחה ולא כפרה, פונים הם לעסקיהם וטרדותיהם כמימים ימימה.

כך חולפת עליו שנה תמימה במהלכה כמעט ואינו זוכר לרצות את בוראו ומכל הקבלות הטובות שקיבל על עצמו כמעט ולא נותר כלום, ורק בהגיע שוב ראש השנה של השנה הבאה אז נתעורר שוב וזכר בבוראו וצורו, אבל כעבור חג הסוכות שוכח שוב את הקב"ה וכך חוזר חלילה מדי שנה בשנה.

דומים אנו בזה לילד שלא התנהג כראוי במשך יום השבת, אך בהגיע מוצאי שבת, כשהוא רואה את אביו ניגש לכתוב 'פתק' למחנכו על אופן התנהגותו, מיד הוא מתחיל לבכות ומבטיח לאביו ששוב לא יעשה כן. אך בשבוע הבא, המקרה חוזר על עצמו ככתבו וכלשונו.

וכי לא כך נראים אנו בראש השנה?! אנו מפחדים מגזר הדין שנכתב לנו לקראת השנה הבאה, ולכן אנו 'מעמידים פנים' של 'ילדים טובים', מבטיחים הבטחות ומקבלים קבלות, אבל ברגע שקבלנו את ה'פתקא טבא' בהושענא רבה, חוזרים להיות מה שאנו באמת.

מכף רגל ועד ראש אין בו מתום

החיד"א ז"ל (בספרו 'מסא זחי' - דרוש יג - שבת תשס"ה) המליץ בזאת בשם הראשונים את הפסוק בישעיה (א, א): "מכף רגל ועד ראש אין בו מתום". וכך יתבאר: 'מכף רגל' - דהיינו מחג הסוכות שהוא רגל ומועד, 'ועד ראש' - כלומר, עד ראש השנה של השנה הבאה, 'אין בו מתום' - אין בו שלמות והריוה כשוכח לגמרי כי בחודש תשרי התקרב לאלוקים ואף קיבל על עצמו שלא לשוב לסורו ולהיות דבוק תמיד בהשי"ת, רק בהגיע ראש השנה הבאה נזכר שוב להתעורר.

מוסיף החיד"א ואומר, כי הנוהג כן לא רק שלא הועיל בתשובתו, אלא אדרבה, יתכן כי אך לחיסרון ולמגרעת תיחשב לו, שהלא אם עתה כעבור ימי התשובה ישוב לסורו ויתנהג כפי שנהג מקודם לכן, עלול הוא חלילה לעורר עליו קטרוג ותרעומות שכאילו והיה גונב דעת עליו, שהרי אך לפני ימים מועטים שפך לבו בתפלה ותחנונים שיחוסו וירחמו עליו ותחת זאת הוא מקבל על עצמו לשוב בתשובה שלימה ולהתנהג בדרך טובים, ואילו עתה משנתמה ומסרה פיתקו שבו לכסלו, דומה שכל מעשה תשובתו ותחנוניו היו רק מן השפה ולחוץ.

בכל עת יהיו בגדיך לבנים

על כן בעמדנו הלום אחרי הימים הנוראים, ובשבת מברכים של חודש מר-חשוון, זכור נזכור את הביטוי הידוע המובא משמו של הרה"ק הרב ר' בונם מפרשיסחא זי"ע (שיח סופי קודש - מר חשוון): שבשם החודש 'מרחשוון' נרמז הביטוי 'מרחשין שפוטויה', כלומר שהשפתיים עדיין מרחשות מרוב התפלות שהתפללנו בימים הנוראים, החל מימי הרחמים והסליחות, ומשך כל ימי הדין ומועדי חמני חודש תשרי.

הוסיף על זה מרן החידושי הרי"ם זי"ע ואמר: 'מרחשוון' מלשון 'רחש לבי דבר טוב' (תהלים מה, א). שהחודש הזה 'טוהט אויף רידערין אין הארץ' [משורר את הלג] (כפיכ"ש שם ושי: 'רחש לשון נענות'). כי אכן, בחודש זה נבחן האדם הלכה למעשה, מה נשאר אצלו מכל ההבטחות והקבלות של חודש תשרי, מה באמת השתנה אצלו, ובמה התעלה במדרגתו הרוחנית לעומת השנה שעברה.

הנה, בפרשת קריאת שמע, אנו אומרים: "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוץ היום על לבבך", וידוע שתיבת 'היום' רומזת לראש השנה. אם כן, אומרים לאדם שהדברים האלה אשר אנכי מצוץ, 'היו 'היום' - רמז לראש השנה - 'על לבבך', ואם תחשוב תמיד שעתיד להיות ראש השנה בו יתן דין וחשבון על כל המעשים, ממילא יהא זה לך לשמירה לבל תחטא.

עוד אפשר לומר, שעל האדם להרגיש תמיד כאילו הוא נמצא ממש כעת בראש השנה ועכשיו דנים אותו, וממילא עליו לקבל על עצמו עול מלכות שמים בקריאת שמע, ולהרגיש כמו בראש השנה כשהוא אומר 'מלכות, זכרונות ושופרות', ועל ידי כך יחיה כל ימיו בתשובה, ויקיים בעצמו "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" (קהלת ט, ח).

ויסמך לזה מאמר קדשם של הצדיקים, שפירשו את הפיוט "הא רעוא קמיה דתשרי על עמיה" (אומר שבבוקר, ואמרו שבבוקר זה אנו מתפללים אל השי"ת שיזכנו להמשיך את התעוררות והקניינים של חודש תשרי למשך כל השנה, ותמיד תשרה עליו קדושת חודש תשרי, אמן ואמן.

טיב הלכה

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א

הלכות הזכרת ושאלת הגשם א'

מוריד גשם

יחזור ויזכור גשם [כמו בסעיפים ו-ח] (ביהל ד"ה א"ף).

תקן של ומטר

א. צריך לומר בה בימות הגשמים, ותן טל ומטר (ס"י ק"ז ס"א).

ב. בארץ ישראל מתחילין לשאול מליל ז' במרחשון, לפי ששם צריך לגשמים לפי שגבוה הוא מכל הארצות, [בחוצה לארץ מתחילין בתפלת ערבית של יום ס' אחר תקופת תשרי] (ס"א מ"ב סק"ה).

ג. ואז ירצו השמש לאחר הקדיש קודם התפלה טל ומטר, בכדי שידעו לומר ותן טל ומטר, ואם לא הכריז אעפ"כ יאמרו (מ"ב סק"ה).

ד. אם לא שאל מטר בימות הגשמים, מחזירין אותו (ס"ה).

ה. אם נזכר קודם סייים ברכת השנים יאמר במקום שנזכר, אך אם נזכר אחר כשנים הטובות יחזור ויאמר וברך שנתנו כשנים הטובות כדי שיהיה מעין חתימה סמוך לחתימה, וטוב יותר שיתחיל ותן טל ומטר ויגמור כסדר (מ"ב סק"ה).

ו. אם נזכר קודם שהתחיל תקע בשופר אומריו שם, וי"א דיותר טוב שיאמר בשומע תפילה, דבזה יצא לכו"ע (מ"ב סק"ה).

ז. אם לא שאל מטר, ונזכר קודם שומע תפלה, אין מחזירין אותו, ושואל בשומע תפלה, קודם כי אתה שומע, שברכה זו מתוקנת לשאול בה כל הבקשות [אבל הזכרת משיב הרוח אם שכח חזר, משום דהזכרה 'שבח' הוא ואין מקומה בזו הברכה שמתוקנת ל'בקשה'] (ס"ה מ"ב סק"ה).

ח. אם היה לו תענית וצריך לומר ענו, יאמר השאלה קודם ענו, דשאלה חמורה מענו דאם לא אמרה מחזירין אותו משא"כ בענו (ס"ה מ"ב סק"ה).

ט. אם נזכר אחר שאמר בא"י של ברכת שומע תפילה שלא שאל גשמים, יסיים למדני חוקין, ויאמר ותן טל ומטר ואח"כ כי אתה שומע וכו' (מ"ב סק"ה).

י. אם נזכר אחר שחתם שומע תפלה, קודם שהתחיל רצה, נראה שאומר ותן טל ומטר, ואחר כך אומר רצה (ס"ה).

יא. אם לא נזכר עד אחר שומע תפלה, אם לא עקר רגליו, חוזר לברכת השנים (ס"ה).

יב. אם עקר רגליו, חוזר לראש התפלה, ואם השלים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו, אעפ"י שעדיין לא עקר רגליו, כעקרים דמי, וה"ה אם רגיל לומר תחנונים וסיים תחנוניו ואמר אחריהם הפסוק יהיו רצונו וגו' שבאמירת פסוק זה עשה היסח הדעת מלומר עוד תחנונים ושלמה תפלתו אף על פי שלא התחיל עדיין עושה שלום (ס"ה מ"ב סק"ה).

יג. שכח טל ומטר והיה צריך לחזור לברכת השנים, ושעה וחזר רק לשומע תפלה נגד הנפסק דחזור לברכת השנים, א"צ לחזור להתפלל עוד פעם ויצא דיעבד (שבהל' ד"ה ס"י כ"ה).

יד. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (מ"ב סק"ה).

טו. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (מ"ב סק"ה).

טז. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (מ"ב סק"ה).

יז. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (מ"ב סק"ה).

יח. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (מ"ב סק"ה).

יט. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (מ"ב סק"ה).

כ. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (מ"ב סק"ה).

מסירות נפש להצלת חיי איש ישראל

"וַיְהִי כָּל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חָי, תִּשְׁעַת מֵאוֹת שָׁנָה וְשָׁלְשִׁים שָׁנָה, וַיָּמָת"

(בראשית ה, ח)

יש לדקדק בשינוי הלשון גבי אדם הראשון מכל שאר עשרת הדורות, שהוסיף בו הכתוב תיבות "אשר חי".

אך נודע מ"ש רז"ל שקיבל דוד

המלך ע"ה את שבעים שנות חייו במתנה מאדם הראשון, אחר שהוקצבו לו לאדם הראשון אלף שנות חיים, כמאמר הכתוב בו (ז, טו) "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", ויום שלמעלה אלף שנים שלנו הוא, כד"א (תהלים ז, ט) "כי אלף שנים בעיניך, כיום אתמול כי יעבור".

אך על דוד המלך ע"ה נגזר להיות נפל, ולא הוקצבו לו שנות חיים, עמד אדם הראשון והעניק לו משל עצמו שבעים שנות חיים. - כאשר ידוע מספרים הקדושים שהם אותה נשמה ממש, כנרמז בראשי תיבות "אד"ם": אדם ד"וד משיח, שהם כולם אותה נשמה. ושלמות קומת אדם העליון תחילתה על ידי אדם הראשון, ואמצעותה על ידי דוד המלך, וסוף שלמותה על ידי משיח בן דוד. ולכן מתחילה הפריש אדם הראשון לדוד המלך שבעים שנה, עד שלעתיד לבוא יחזור למשיח בן דוד החיים הנצחיים, כד"א "דוד מלך ישראל חי וקיים".

כמו שכתב הר"ן ז"ל בפירושו על הרי"ף בשלהי מסכת ראש השנה (יב: ב"ה), וז"ל: "אמר דוד, רבון העולמים אלמלא שדנת אדם הראשון בשעה שאכל מן האילן לא היה אפילו שעה אחת, והתקנת עמו ברחמים, כך התקנת עמי, שאתה זן את בניו ברחמים" עכ"ל ע"ש.

הוא שהכתוב מוסיף בו באדם הראשון: "ויהיה כל ימי אדם אשר חי תשע מאות ושלושים שנה", לומר שבאמת היו שנות חייו אלף שנים, אלא שהימים 'אשר חי' מתוכם היו רק תשע מאות ושלושים, אחר שהעניק משנותיו שבעים שנה לדוד המלך.

ולמדנו מידתם היפה של ישראל קדושים, עד היכן מגעת מידת מסירות נפשם זה על זה, שאלמלא מסירות נפשו של אדם הראשון בשעתו, שהפריש שבעים משנות חייו, לא היה דוד המלך ע"ה בעולם.

~ ~ ~

הרה"ק רבי אברהם יעקב אדמו"ר הזקן מסאדיגורא זצוק"ל, בנו של קדוש ישראל מרוז'ין זצוק"ל, חלה פעם במחלה קשה וחמורה חשוכת מרפא. ובהיותו בטבעו איש חלוש, בפרט לאחר שיצא מן המאסר הידוע, שנחלש שם מאוד בעקבות כמה מידות של מסירות נפש עצומה שנהג שם בבית האסורים בגבורה כנודע, הלך מצבו והחמיר מיום ליום.

דבר מחלתו הקשה התפרסם ברחבי המדינה, וכשנעשה מצבו חמור ביותר החלו להתאסף חסידים רבים בבית מדרשו, כדי לעורר רחמים בתפילות נוראות לרפואתו.

מלבד הקהל הגדול שנמצאו בעיר סאדיגורא עצמה, החלו להגיע אל הקלוי חסידים נוספים מן הערים הקרובות והרחוקות, עד שהתאסף שם המון רב, ובראשם זקני וחשובי החסידים, כדוגמת הגאון הנודע בעל ה'זהילה לדוד' על השולחן ערוך, מגדולי פוסקי הדור, שהיה דבוק ומקושר ברבו בלב ונפש. וכן הגיעו לסאדיגורא אחיו הקדושים של הרבי ממקומות מושבותיהם, היה הרה"ק משטפינשט זצוק"ל, והרה"ק מצ'ורטקוב זצוק"ל, והרה"ק מהוסיאטין זצוק"ל.

והנה לאחר עבור כמה ימים החל מצבו של הצדיק להתדרדר, ונעשה רעש ובהלה גדולה בבית המדרש, שם צבאו זה כבר כמה וכמה ימים קהל רב, שלא פסק

פיהם מתפילה לרפואתו, ונעשה שם בכייה גדולה מאוד, כי פשטה השמועה שכבר החלה הגיסיה רח"ל.

והנה לפתע בתוך כל הרעש הגדול, נכנס בפתאום לבית המדרש אחיו של הרבי, הרה"ק מצ'ורטקוב, שהיו האחים הקדושים יושבים כל העת ספונים בבית אחיהם פנימה בצלותא עילאה. הוא ניגש בסערת רוח גדולה היישר אל הבימה, וחבט בה בחזקה, עד שנעשה שקט גמור ברחבי הקלוי. ובקול גדול הכריז ואמר, דעו לכם רבותי, שהגזירה הקשה מרחפת כעת חיה על ראשינו! אראלים ומצוקים אוחזים בארון הקודש, ומלחמה גדולה ניטשת כאן. נותרה בידני עצה אחת להצלת הרבי הקדוש, במ"ש בספרים הקדושים לתת 'נפש תחת נפש', בסוד הכתוב (ישעיה מג, ז) "מאשר יקרת בעיני נכבדת, ואני אהבתיך, ואתן אדם תחתך". כאן נעצר לרגע הרה"ק מצ'ורטקוב, הביט אל הקהל, ושאל בקול רעש גדול: מי מוכן להיות 'כפרה' תחת הרבי הקדוש? - תיכף ומיד רץ אל הבימה אחד מגדולי החסידים, וביקש לזכות באותה זכות גדולה, ולתת את חייו בשביל הצדיק! מיד אחריו רצו עוד כמה וכמה אנשים אל הבימה, וביקשו גם כן לזכות באותה זכות, אבל הצדיק אמר שהראשון כבר זכה לו.

ואכן יצא האיש תיכף לביתו, כתב צוואה, ונפל למשכב, וככל שהתגברה מחלתו והתחזקה החל הצדיק בסאדיגורא להחלים ולהבריא, עד שכששבק חיים לכל חי הבריא הצדיק ונתרפא לגמרי. וכל ימיו היה הרה"ק מסאדיגורא זוכר אותו חסיד נאמן שמסר נפשו עבורו, והיה נותן תיקון עבורו. ואחר שנים רבות היו החסידים מזכירים בערגה את אותו חסיד נאמן, שהיה דוגמא של מסירות נפש בישראל. (ספר 'נר ישראל', מערכת הרה"ק מסאדיגורא זצוק"ל).

[פרסיות קובץ 9087]

~ ~ ~

סיפר הגה"צ רבי מרדכי ברים שליט"א, מביהמ"ד 'ויזניץ' דפה עיר"ק ת"ו, בנו הגדול של הגאון המפורסם רבי חיים ברים זצ"ל.

שבקטנותו חלתה אמו הרבנית מרת רחמה הינדא ברים ע"ה, מתברתו בקודש של הגה"צ רבי חיים זצ"ל, [בת גדולים, הגה"צ רבי ישראל טוסיג ממטרסדוף זצ"ל] במחלה קשה. בתנאים הרפואיים של הימים ההם לא נמצא שום מזר למחלתה, ומצבה הלך והחמיר מיום ליום, עד שאמרו הרופאים נואש, ולא מצאו שום דרך להצלתה.

בצר לה נכנסה אל הרה"ק רבי גדליה משה מזוועה"ל זצוק"ל, מתחילה אמר לה הצדיק לבוא למחר, וכשהגיעה למחרת אמר היכנסי נא שוב בערב. והבינה מתוך דבריו, שזו הבקשה קשה עליו, ולכן אינו רוצה לברכה ברפואה שלמה.

למחרת נכנסה אליו ביחד עם בעלה הגאון רבי חיים, ולאחר הגשת הפתקא עם הפדיון כנהוג, החל רבי חיים להתחנן על נפשה, ואמר לרבי שהיא אשה צעירה, ועול | הפשך בעמוד ד'

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו למערכת ע"י הקוראים

'מלאך רע בעל כורחו יענה אמן'

אני גר באחת מעיירות אירופה. שכרתי בית מיהודי לפני שמונה שנים הוא היה בעל הבניין. שיפצנו את הדירה להתאימה לצרכי משפחתנו, סיימנו את השיפוצים בסייעתא דשמיא סמוך לערב חג הסוכות ובשמחה גדולה קניתי עצים לבנות סוכה רחבה, הגעתי עם משאית ההובלה של הסוכה רחבת הידיים. אך ניסיתי להכנס לחצר בה תכננתי להקים את הסוכה וכבר קבלתי צעקות מאחד מהשוכרים של הבניין: "מי נתן לכם רשות להקים סוכה כאן בחצר??!!?!! כאן לא תקים סוכה בשום פנים ואופן!!!"

ניסיתי להסביר שזה רק לשבוע וכו' אך כל ניסיונות השכנוע נפלו על אוזניים אטומות, לא די בכך שהוא לא הקשיב לאף מילה אלא הגדיל לעשות ובתוך חצי שעה כבר הופיעה נידדת משטרה בחצר..

הדבר הסב לי עוגמת נפש עצומה ובפרט שהמתנגד היה יהודי מבוגר ניצול שואה שבדיעבד הסתבר כי הוא חי בפחד שלא יגלו את יהדותו מחשש רדיפות אך עד שזה התברר לי הייתי בצער גדול.

בלית ברירה התקשרתי לבעל הבית שהוא יהודי כאמור וסיפרתי לו את השתלשלות העניינים. בעל הבית היה פיקח ועל אתר הוסיף לי בחוזה השכירות סעיף שמוטר לי להשתמש בחצר לבניית הסוכה לימי החג כחלק בלתי נפרד מהחוזה של הדירה.

הצגתי את החוזה בתחנת המשטרה ועל אתר אישרו לי את בניית הסוכה בשטח המשותף והייתה לי הרווחה לשאר השנים ב"ה.

בכל זאת תהיתי בליבי מדוע היה עלי לעבור כזה דבר לא נעים בעוד שאף יהודי אחר בעיר לא חווה מעולם כזו התנגדות!?

כעבור 8 שנים קבלתי תשובה על השאלה... בעל הבית מכר את כל הבניין לגוי והגוי מכר את כל הדירות לגויים אחרים כך שכבר לא היה בעל בית אחד לבניין והדיירים החדשים שרכשו את הדירות החליטו בחלקם להתנגד להקמת הסוכה שלי בחג בטענה שאני צריך מהם אישור.

בסופו של דבר שלחתי לרשויות החוק את המסמך שהוסיף בעל הבית לפני שמונה שנים והם המלאכים הרעים הוכרחו בעל כורחם להסכים ולענות אמן.

בעל המעשה:ג.פ.

~ ~ ~

הפעונים לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית
פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

טיב האמונה

רבו האר"י הקדוש זצוק"ל: "שהולך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילוהו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמוחה" עכ"ל.

ובהאמור מבואר יפה טעם המנהג, שהרי רבי שמעון מראש דשמעתא בעצה היעוזה "שלא תשכח מפי זרעו", והוא עומד בפרץ לקיים הבטחתו שחם ושלוה לא תשתכח תורה מישראל, על ידי חינוך הבנים והכנסתם לתורה הקדושה באהבה וברצון כמבואר. - ולפיכך מן הראוי הוא לקיים זה המנהג בציון קדשו, להשפיע משפע הודו והדרו לזרע ישראל קדושים וטהורים, שיתגדלו בתורה וביראת שמים כיאות.

ולעניינינו למדנו מכאן עצה טובה והגונה לחיזוק מבצרי התורה והיהדות, בבנין הדור הצעיר, להשקיע כל הכוחות בילדינו ונכדינו שילכו בדרכה ועמלה של תורה, וכך גירסא דינקותא גדול מאוד להותיר רושם חזק בלב הילד.

וזו העצה היעוזה למדו את הילד כשהוא עדיין בתחילת דרכו בעולם שיש מנהיג לבירה, ושאלו מחויבים להתנהג כדת של תורה, ולעמול ולהתייגע בלימוד התורה, ובזה מתרגל ומתחנך בה לכל ימיו. מה שאין כן אם בתחילת דרכו בעולמו וואו ומרגיש שאפשר לחיות חיי הפקר חלילה, הרי אף אם תאמר לו כשיתגדל שיש מנהיג לבירה, ושאלו מחויבים לתורתו, לא יאמין לזה ולא יקבל זאת. כי יאמר מה יום מיומיים, ומדוע עד היום לא אמרו לי זאת, וכבר הוא מחזיק בדרכו הרעה. ועל כך אמר הכתוב (משלי כב, ו) "חונן לנער על פי דרכו, גם כי יזקק לא יסור ממנה".

לפיכך מתחילים אנו בלימוד החומש עם הנערים הקטנים, ומלמדים אותם בתחילה חומש בראשית, כדי להחזיר ולהשריש אמונת בורא עולם בליבם, וללמדם סדרי בראשית וקורות האבות והשבטים. ואחר כך בלימוד שאר החומשים, שיש בהם כל יסודות התורה, הנתקעים איתן בלב הנער בתחילת חייו בעולם.

ונמצא לימוד החומש הוא היסוד והבסיס לאמונתם ויהדותם של הדור הבא, ויסוד ושורש לכל חייהם עלי אדמות. כי שאר הלימודים מתחילים בהם לאחר זמן כשכבר מתבגרים, בלימוד ש"ס ופוסקים וכו'. אבל התורה שכתב מתחילים בה מיד כשהתינוק מתחיל לדבר ולקרוא, והיא היא גירסא דינקותא שבה תלויה כל היהדות.

ממוצא הדברים מובן מאליו, שהשרשה זו של יסודות האמונה בלב ונפש התינוכים, צריכה להיעשות במסירות גדולה, בחכמה ובהשכל ובמחשבה יתירה. ועל המחנכים לחפש דרכים ואופנים כיצד להשריש האמונה בלב התינוקות, באופן שיתעוררו על ידה לקבל עליהם עול מלכות שמים באהבה. ודבר זה צריך להיות בראש מעייניהם של ההורים והמחנכים, להשקיע כל כוחותיהם ומרצם בילדים צעירי הצאן, לעורר את לבבם ליראה ואהבת ה', שכמבואר היא הערובה לקיום התורה בישראל.

הנה איתא בש"ס (שבת קלח): "תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר (עמוס ה, יא) 'הנה ימים באים נאם ה' אלקים, והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם, ולא צמא למים, כי אם לשמע את דברי ה' וכו'. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, חס ושלוה שתשתכח תורה מישראל, שנאמר (דברים לא, כא) 'כי לא תשכח מפי זרעו' וכו' ע"כ.

והתמיהה מפורסמת, שלכאורה הרי זו מחלוקת במציאות העתידה לבוא, ולא בדין. וכלל הוא בכל דוכתא שלא שייך מחלוקת במציאות, שהרי המציאות תוכיח שלא נשתכחה תורה מישראל. זה פשוט וברור שהיתה המציאות העתידה גלויה לעיני התנאים והיו צופים ברוח קדשם עד סוף כל הדורות, ומה מקום יש לחלוק בדבר של מציאות העתידה להיות, ומה באו רבי שמעון וחכמים למדמו בהאי פלוגתא, וכבר נשתברו קולמוסים רבים ביישוב אגדתא זו.

אולם שמעתי בזה מלפני כחמישים שנה, מפי הר"ק מסקולען זצוק"ל שהיה נאה דורש בזה, לפי דרכו ועניינו בעבודת הקודש בחינוך הדור הצעיר, שאכן אין כאן מחלוקת במציאות, שגם חכמים וגם רבי שמעון ראו המציאות כמו שתהא בדורות הבאים. - אלא שחכמים בראותם בירידת הדורות המתמשכת, כאשר דור אחר דור יורדים באיכות עסק התורה, הגדירו זאת כשכחת התורה מישראל רח"ל, כי בהמשך ירידה אחר ירידה נפילה אחר נפילה עתידה תורה שתשתכח.

אבל רבי שמעון בר יוחאי ז"ע רוח אחרת היתה עמו, אחר שראה גם הוא כמו חכמים את כל אותה ירידה, חידש ברוח קדשו עצה נפלאה כיצד להתגבר על הירידה ושכחת התורה. והיינו במה שדרש מן הכתוב: "כי לא תשכח מפי זרעו", למדנו שכדי למנוע ירידת ושכחת התורה עלינו לייסד "שלא תשכח מפי זרעו", להשקיע את התורה ועמלה בזרענו ובזרע זרענו, וללמד את בני הנעורים, שהם בבחינת 'נייר חדש', דף חלק וכלי מוכן לקבל. ובכך נמצאה לפנינו עצה מופלאה למנוע שכחת התורה, שכן גירסא דינקותא מתקיימת יותר ואינה משתכחת (עיין רש"י שבת כא:). וכאשר מתחילים בני הנעורים בחיות אש והתלהבות בלימוד התורה מחדש, הרי מביא זה לחידוש וריענון התורה בכל דור על ידי הדור הצעיר, וממילא לא תתיישן ולא תשתכח תורה מישראל.

והיינו המכוון, כיצד נעשה שחם ושלוה לא תשתכח תורה מישראל - על ידי 'מפי זרעו', שנלמדה לזרענו ולבנינו, שתיכף מקטנותם וינקותם ייכנסו בתלמוד תורה באהבה, ובזה מובטחים אנו בחידוש התורה תמיד ובקיימה לדורות עולם.

ומהאי טעמא אפשר זנהגו ישראל קדושים מקדמת דנא, להביא התינוקות לתגלחת הראש והכנסתם לתורה ולקדושה בציון הקדוש דרבי שמעון בר יוחאי באתרא קדישא מירון יצ"ו. כמו שמעיד בזה הגה"ק מוהר"ו זצוק"ל בשער הכוונות (דרושי הפסח דרוש יב) על

הבית כולו מוטל עליה, ויש לה תפקיד חשוב מאוד בניוהל הבית, ובפרט שיש לה ילדים קטנים בבית שצריכה לגדלם ולחונכם לתורה ולתעודה.

הרבי הררר במחשבותיו זמן מה, ולאחר מכן נענה ואמר, אם תמצא 'חמישים איש' שיתנו לה כל אחד שנה אחת משנות חייו בעבודה, הרי נוכל להציל בזה את חייה!

רבי חיים לא אמר נואש, ואף שהיה נראה כדבר בלתי אפשרי, היכן ימצא חמישים אנשים שיזאלו בטובם לוותר על שנת חיים שלמה משלהם. מכל מקום הוא את שלו עשה, ונכנס לבית המדרש לבקש הדבר, ולהפתעתו הגדולה נמצאו אכן חמישים איש שהסכימו לתת לה שנת חיים מחייהם שלהם.

הגאון ר' חיים סידר את כל שמומת וחתומותיהם על גבי הגיליון, ונכנס עם הפתקא שוב אל הרבי הקדוש, ולאחר שראה את כל החתימות ציווה לשנות את שמה, שמתיחלה היתה נקרא 'הינדא', והוסיפו לה את השם 'רוחמה'.

לאחר מכן נענה הרבי בשמחה גדולה לר' חיים, ואמר, ברוך השם שהתפילה נתקבלה, והיא תחיה בעזרת השם עוד חמישים שנה! וגם כל אלו שנתנו לה שנה לא יפסידו כלום משנות חייהם, ולא יורידו להם שנה מן החיים.

ורק נצרכה עצם המסירות נפש, שיוכחו שהם רוצים ומוכנים למסור עבורה שנה אחת מן החיים שלהם, ובזה הרצון והקבלה סגי שתתקבל תפילתם לפני אדון כל.

הסבתא ברים ע"ה אכן חיתה עוד חמישים שנה בדיוק, מיום ליום, כדבר איש האלקים. ועדיין נמצא בידי המשפחה אותו גיליון עם חמישים החתימות שהחתימו אנשי ירושלים, במסירות נפשם הגדולה להצלת חיי בת ישראל כשרה. טיב הלך מוסר הנלמד מאלו המעשיות, הוא במידת החסד והערבות ההדדית שאיש ישראל מחויב כלפי חבריו וכל שכן רבו, שצריך לעשות כל שביכולתו כדי להציל את חיי איש ישראל, וכן בכל הנצרך לו לטובה.

[פרסית קובץ 6439]

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשמות, לברכה והצלחה או ליאריצייט

לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל הפצ"ב

 <p>Access Credit צ'יינג' סל' 02-6516090</p>	 <p>הכל בשקל ~ רח' בר אילן 43 י"ם טל' 052-7619268</p>	<p>לע"נ הרב חיים נתן בן ר' יצחק הלוי סגל ז"ל ר' אברהם יצחק בן ר' צבי דוד הכהן ז"ל הנצח ב"ר ר' דוב הלוי</p>	<p>לע"נ האשה מרסם בת ר' דוד</p>	<p>לע"נ רבי דוד צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מרדכי הי"ו</p>	<p>לע"נ הינדל בת ר' משה ירמיהו ע"ה</p>	<p>לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי הכהן ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל</p>
 <p>02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il קשת הרשת מיתוג יח"ר וקידום מכירות</p>	<p>רפאלי ביטוחים 02-5377177</p>	<p>גרפצ'יק טל: 02-5002321</p>	<p>לרפואת בועז בן מירה</p>	<p>לע"נ ר' דב ב"ר אברהם יעקב ז"ל נפטר ה' אלול</p>	<p>לע"נ ר' יחזקאל ב"ר צבי ז"ל ולרפואה שלמה ולהצלחת לאה בת איילת תחי' נתרם ע"י בנם יחזקאל יהושע הי"ו</p>	<p>לע"נ שמחה בת רחל יחזקאל בן עמומה</p>

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקרי! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגונויך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

מאוצרות הפרשה

ויאמר אלקים אל הנחש ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על גחנך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך (ג, יד)

איתא במדרש (בראשית רבה כ"ד, וכן בתחומא פצורט) דלעתיד לבוא כל בעלי מומים מתרפאים חוץ מן הנחש. ויש להביא מקור למדרש ממה דאיתא במתניתין ברכות י"ב: למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, חכמים אומרים ימי חיך העוה"ז כל להביא לימות המשיח. וא"כ י"ל דכיון דגם בנחש נאמר ועפר תאכל "כל" ימי חיך א"כ גם בנחש כל להביא לימות המשיח שגם בימות המשיח לא יתרא וימשיך לאכול עפר. (פנינים משולחן הגר"א)

ואל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך בעצב תלדי בנים (טו)

פירש"י והוא מעירובין ק: עצבונך זה צער גידול בנים, והרונך זה צער העיבור, בעצב תלדי בנים זה צער לידה. והמהרש"א בחידושי אגדות (שם) הקשה למה הקדימה התורה עצבונך שהוא צער גידול בנים להרונך שהוא צער העיבור, הרי צער העיבור והלידה הם לפני צער גידול בנים. וי"ל עפ"י מה דאיתא בסנהדרין ל"ח: אמר ר"י בר חנינא שתיים עשרה שעות הוי היום, (וסדר האירועים ביום שנברא בו האדם היה כך) בשעה ראשונה הוצרר עפרו, בשעה שניה נעשה גולם, בשעה שלישית נמתחו אבריו, הרביעית נזרק בו נשמה, חמישית עמד על רגליו, שישית קרא שמות, שביעית נדודגה לו חוה, שמינית עלו למיטה שנים וירדו ארבעה, תשיעית נצטוה שלא לאכול מן האילן, עשירית סרח, אחת עשרה נידון, שתיים עשרה נטרד והלך לו. ופירשו שם בתוס' (בד"ה ארבעה) דקין ותואמתו נולדו בגן עדן קודם החטא, וא"כ לפי"ז בלידת קין והבל לא היה עדיין לחוה צער עיבור ולידה, ורק צער גידול בנים מיד לאחר החטא, ואילו צער העיבור היה לה רק בלידת שת, כך שקדם צער גידול בנים לצער העיבור. (מגן הגר"ז זצ"ל)

ועוד י"ל בדרך צחות דבאמת פסוק זה הולך על כל הנשים, דהנה איתא בב"ב קמ"א. בת תחילה, סימן יפה לבנים, איכא דאמרי דמריבא לאחאה (מגדלת את אחיה שנולדו אחריה) וא"כ י"ל דאצל האשה מתקיים תחילה צער גידול בנים של אחיה אותם היא צריכה לגדל ורק אח"כ משנישאת באים לה צער הריון ולידה של בניה שלה. (מהר"ל דיסקין)

ויהי הבל רועה צאן וקין היה עבד אדמה (ד, ב)

ויש להבין למה בהבל כתוב "ויהי" הבל, ויהי לשון הווה, ואילו בקין כתוב וקין "היה" היה לשון עבר.

וי"ל עפ"י מה שנפסק בשו"ע (יו"ד סי' ר"מ סעי' כ"ב) חייב אדם בכבוד אחיו הגדול בין שהוא אחיו מאביו בין שהוא אחיו מאמו. וא"כ י"ל, דהבל חלק כבוד לאחיו הבכור ולא בחר לעצמו משלוח יד, עד שקין יבחר משלוח יד לעצמו כדי שלא להשיג את גבול אחיו הבכור ולהכי ויהיה הבל רועה צאן ומתי רק לאחר שקין היה כבר עובד אדמה.

והנה כפי שנהג הבל בבחירת המשלוח יד כך נהג בהבאת קרבנו דלא הביאו עד שלא הביא מקודם קין את מנחתו כדכתיב והבל הביא "גם הוא" מבכורות צאנו ומחלביהן. (אזנים לתורה)

(כל הפירושים לוקטו מהספר יקרא דאורייתא)

ויברא אלקים את האדם בצלמו וגו' (א, כז)

איתא בסנהדרין ל"ח. ת"ר אדם נברא בערב שבת כדי שיכנס לסעודה מיד. פרש"י, שימצא הכל מוכן ויאכל מכל אשר יחפוץ.

והקשה הערוך לנר (שם) דהנה לקמן כתב רש"י (א, כט), דלא הרשה לאדם ולאשתו להמית בריה ולאכול בשר, אלא אך כל ירק ועשב. יוצא אפוא, שכל מה שנברא ביום החמישי, דהיינו הבהמות והחיות לא הותרו לאדם באכילה, וא"כ קשה, למה נברא האדם ביום השישי והרי כל מה שמתור היה לו לאכול כבר היה בעולם ביום השלישי שבו נבראו העצים והאילנות, ונמצא שגם אם היה נברא ביום הרביעי היה הכל מוכן לו לאכול ממה שהותר לו לאכול.

וי"ל עפ"י מה שכתבו התוס' בסנהדרין (נ"ו:), דמה שלא הותר לאדם הראשון בשר לאכילה היינו להמית ולאכול אבל ממה מאליה שריא. וא"כ י"ל דלהכי נברא האדם ביום השישי לאחר בריאת הבהמות והחיות כדי שיוכל לאכול מהבהמות והחיות שמתו מאליהן. (פנינים משולחן הגר"א)

ויעש אלקים את חית הארץ למינה ואת הבהמה למינה (א, כה)

והנה בחיה כתיב את חית "הארץ" למינה, ואילו בבהמה כתיב רק ואת הבהמה למינה, אך לא כתיב הארץ למינה.

וי"ל דהתורה באה לרמוז כאן דיש חיה שמחוברת לארץ כדאיתא במתניתין פ"ח דכלאים מ"ה דאדני השדה הם מין חיה, ואדני השדה, פירש שם הרע"ב, חיה הגדלה בשדות וכמין חבל גדול יוצא מן הארץ שגדלה בו אותה חיה ושמה ידעוני הכתוב בתורה ומחובר בטבורו באותה חבל היוצא מן הארץ וצורתו צורת אדם כפרצוף וידים ורגלים ואין כל בריה רשאה לקרב אליו כי הוא הורג וטורף כל הקרב אליו. וא"כ י"ל כיון שרק בחיות קיימת מין חיה כזאת המחוברת לארץ להכי לא כתיב את בהמת הארץ. (טעמא דקרא)

ויקח ה' אלקים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה (טו)

איתא במדרש (בראשית רבה ט"ז, ה) ויניחהו, נתן לו מצוות שבת כמו שנאמר (שמות כ) וינח ביום השביעי. לעבדה ששת ימים תעבוד ולשמרה שמור את יום השבת לקדשו. והקשה בכלי חמדה ממה דאיתא בסנהדרין נ"ח: דעכו"ם ששבת חייב מיתה וא"כ איך אפשר לומר דאדה"ר נצטווה על השבת.

וכן קשה ממה דאיתא בפרשת עקב בספרי פמ"א דדרשינן לעבדה – זו תורה, דאדה"ר נצטווה על התורה, וצ"ע הא קי"ל בסנהדרין דעכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה.

וי"ל דאת האיסור לעכו"ם לשבות ילפינן בסנהדרין שם מקרא דבפרשת נח דיום ולילה לא ישבותו, וא"כ י"ל דכל האיסור לעכו"ם לשבות התחיל רק אחרי המבול שרק אז נאמר יום ולילה לא ישבותו אבל עד אז לא נצטוו בני נח אל איסור זה, יוצא שבשעה שנצטווה אדה"ר לשמור שבת לא הוזהרו עדיין בני נח שלא לשבות.

וכן צריכים לומר בתלמוד תורה דילפינן לה בסנהדרין נ"ט. מקרא תורה ציוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, אמר רבי יוחנן עכו"ם העוסק בתורה חייב מיתה שנאמר תורה ציוה לנו משה מורשה ולא להם. וא"כ י"ל דכל זמן שלא ניתנה תורה לישראל היו כולם שווים בתלמוד תורה ולא נאסר עדיין על בני נח ללמוד תורה. (פירושים משולחן גבוה)

שכרה של מצוה

שמעתי מזמו"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מעשה מופלא שהתרחש בסוכות באחד הערים בארה"ב, ביהודי יקר שגר במגדל רב קומות, וכיון שאין באותו מגדל 'מרפסות סוכה' נאלץ להקים את סוכתו למטה בחצר המגדל, אלא שכעבור חצי יממה מהקמת הסוכה הגיעו הרשויות ופירקו את סוכתו, ולכך פנה לשכנו שקנה זה עתה את הקומה העליונה באותו מגדל, וביקש לשכור ממנו לימי הסוכות את קומת הגג שלו שהיתה עדיין מוזנחת ומלאה לכלוך מהשכן הקודם שהתגורר באותה דירה, אלא שלמרבה ההפתעה דרש אותו שכן מאה דולר על כל יום של שכירות ולא הסכים להתפשר במאומה, וכשאותו יהודי כבר השלים עם הדרישה הוסיף השכן שברצונו שחווה השכירות ייחתם כדת וכדין אצל עורך דין, דבר המייקר את עלות השכירות באלף דולר נוספים, ובצר לו הסכים היהודי גם לדרישה זו ונחתם החוזה אצל עורך הדין.

אלא שכאשר ניקה היהודי את הגג המוזנח לצורך הסוכה גילה אוצר של מטילי זהב בתוך תיק מלוכלך, ומיהר לקיים את החוק הנהוג באותה מדינה ולהעביר את האוצר לידי המשטרה המקומית כדי שיבררו את מקור הזהב, ולאחר בירור קצר התברר שהאוצר שייך לבעלים הקודמים אך כיון שאין לו יורשים הוא שייך לבעלי או שוכרי הקרקע באותה עת, וכשאמר להם שהוא השוכר של הקרקע דרשו ממנו חוזה שכירות, ובזכות החוזה זכה באוצר שלם ששווי הון רב, ועתה תארו לעצמכם מה חשב אותו יהודי כאשר שמע את הסכום המופרז שהוא צריך לשלם בעבור מצות סוכה, וביותר כאשר דרש ממנו השכן לחתום את החוזה אצל עורך דין, הוא קיים 'בכל מאוודך' למען מצות סוכה, והמצוה החזירה לו בכפל כפלים.

והוסיף הגרי"ז שליט"א דזהו מה שאומרים בסליחות ו"ממכה עצמה מתקן רטיה" שמתוך המכה הגיעה הישועה, דדוקא מתוך כך שהיה צריך להוציא הוצאות על עורך דין אף שלא היה צורך בכך אך עשה זאת למצוה, מתוך כך הגיעה הרטיה. (רבי מרדכי בונם זילברברג שליט"א)

פינת ההלכה

למי שייכים כספי העליות והנו"נ - לבית הכנסת שהתפללו בו או לביהכ"ס שקראו בו בתורה

שאלה: מעשה שהיה בבית הכנסת שקודם קריאת התורה מכרו את העליות כמנהג, וכשבאו לאחר המכירה לפתוח את הארון גילו שהארון נעול והגבאי איננו ואין מי שיודע את הקוד כדי לפתוח את הארון. מחוסר ברירה עברו לבית הכנסת הסמוך ובקשו מהם רשות לקרוא אצלם בתורה, וכך עשו. לאחר מכן נתעורר ספק למי שייכים כספי מכירת העליות, וכספי הנדרים ונדבות שנתנדבו העולים בשעה שעשו להם מי שברך, האם לבית הכנסת הראשון שהתפללו בו, או לבית הכנסת השני שקראו בו בתורה?

תשובה: הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א אמר שהכל שייך לבית הכנסת השני, דמכיון שהקריאה בתורה היתה במקומם ובספר שלהם, זכו בכל מה שבא מכח הקריאה בתורה, דהיינו מכירת העליות והנדרים ונדבות. והגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א הורה להיפך, שהכל שייך לבית הכנסת הראשון, דבודאי כוונת הקונים את העליות והעולים לתורה היתה לתרום לבית הכנסת שהתפללו בו והם קשורים אליו, ויש להם ענין מיוחד לתרום לו, והבית הכנסת השני בודאי לא נתן להם את המקום בעד כסף, אלא לשם מצוה, ולא היה בדעתם להרויח מזה משהו מלבד שיאמרו להם יישר כח, ולכן לא זכו כלל בכסף אלא הכל לבית הכנסת הראשון כדעת הנותנים.

והגאונים רבי שמאי גרוס, רבי מנדל שפרן, רבי שלמה זלמן אולמן שליט"א הורו שיש חילוק בין כספי מכירת העליות לכספי הנדרים ונדבות, דמכירת העליות הרי נעשתה בבית הכנסת הראשון, ובודאי היתה דעת הקונים לתרום את הכסף לבית הכנסת שהתפללו בו ובו קנו את העליות. אולם הנדרים ונדבות שנתנדבו בשעת העליה לתורה בבית הכנסת השני, בזה יש לצדד להיפך, שהיתה דעתם לתרום לבית הכנסת שנהגו בהם עין יפה ונתנו להם רשות לקרוא במקומם ובספר תורה שלהם, ולכן הכסף הזה שייך לבית הכנסת השני.

והוסיף הגר"ש גרוס דאף אם בעלי בית הכנסת השני נותנים להם רשות ליטול את הספר תורה עמם ולקרוא במקומם, יותר ראוי לעשות כמו שעשו ויעבור כל הציבור ויקרא במקומו של הספר, ולא יטלטלו את הספר ממקום למקום, דיותר טוב להטריח את הציבור מלנהוג בספר מנהג שאינו של כבוד לטלטלו ממקום למקום. וידוע המעשה שהיה לפני כשישים שנה בארץ ישראל, ששייבת חיי עולם שאלו ספר תורה משייבת בעלזא לצורך שמחת תורה, ואח"כ פרצה שריפה גדולה ה", ומרן רבי אהרן קדוש ה' מבעלזא זי"ע הקפיד ע"ז שטלטלו ספר תורה ממקום למקום. (וישמע משה)

חידה שבועית

כספיהם אחרי איני דגל, כספיהם איני קטן. מי אני?

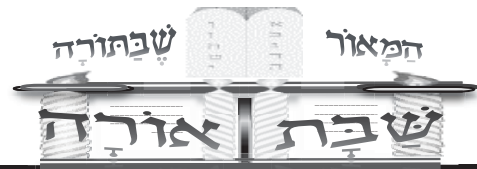
תשובה לחידה השבועית: חיים יושב שלישי ושמה של הבת האחרונה הוא דבורה. **1. בתשובות על שתי החידות. 2. כתובת מלאה. 3. לתושבי פ"ת בלבד תזכורת: הכניסה להגרלה מותנה.**

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות פייר - ניכטבורג לאירוסי הבן והבת משפחת רוזנצוויג לאירוסי הבן משפחת פדולסקי לאירוסי הבת
משפחת ש. לינצר לאירוסי הבן משפחות לוי - ריין להולדת הבן הנכד משפחות ילין-זוננפלד-דבורין להולדת הבת הנכדה הגינה
משפחות אסייאג - הרב שטרית להולדת הבן הנכד משפחת קלופפר לנשואי הבת משפחות ראבד - רקובסקי להולדת הבן הנכד
משפחת בן זאב להולדת הבן
גני הדר: משפחת קראונוי להולדת הבן משפחות ליפשיץ - ברגר (מרכז העיר) להולדת הבן הנכד משפחת גולדברגר להכנס הבן לעול תורה ומצוות
משפחות לב-טוקר (מרכז העיר) להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת שולמן לאירוסי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

לְבַנּוֹ יִצְחָק זָבַב הָלִי ז'ל"ג
ר' אֱלִיעֶזֶר שְׁלֹמֹה הָלִי ז'ל"ג
לְבַנּוֹ מֵרַח אֵלֶּיךָ הָלִי ז'ל"ג
בִּתְּלֵי יִצְחָק הָלִי ז'ל"ג

אהרה חמורה! העלון מיועד
אך ורק לרציניים שיודעים את
חשיבות התפילה, ובשעת התפילה
לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

פרשה ופירושה / המשקפה ראשונה

לקט פירושים על פרשת השבוע

בראשית ברא... את השמים ואת הארץ. והארץ היתה תהו ובהו: שמעתי משמו של הרבי ר' העניך זצ"ל מאלכסנדר, בראשית - אם יתעורר אדם בבקר, בראשית היום, וידע שאלוקים ברא את השמים ואת הארץ או והארץ - כל הארציות וכל צרכי החומר יהיו אצלו תהו ובהו... (מאיר עיני ישראל)

וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: קודם ערב ואחד כך בוקר, כי אצלנו היום הולך אחר הלילה, לא כן אצל האומות הלילה הולך אחר היום, וזה הוא גודלו של עם ישראל, הלילה המרמז ליסורים הוא אצלנו קודם, ותקנתנו שאחד היסורים יבוא יום ישועתנו, ואצל האומות הוא להיפך, כאמור צדיקים תחלתן יסורים וסופן שלווה והרשעים להיפך, ומפאת זה אצלנו עם ישראל יום השבת הוא ביום האחרון של השבוע, ואצלן יום מנוחתן הוא בתחלת השבוע, יען אצלנו תהיה המנוחה בסוף, ואצלם בסוף יסורים. (אמרי שפר)

יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאתת ולמועדים הלימים ושנים: והיו למאורת וגו' וברש"י פירש: והיו לאותות: כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם, והיו למאורת: עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם: בדברים אלו, אומר ה"חפץ חיים" (עה"ת). ניתן לראות עד כמה שונה ומשונה היא דעתנו מדעת התורה. אילו היו שואלים את החכם הגדול ביותר בעולם לאיזו מטרה נבראה השמש, בודאי היה משיב ללא היסוס שהמטרה העיקרית של בריאת השמש היא להאיר ולחמם את העולם. שכן, אלמלי האור והחום לא היה קיום לעולם. אם כן ברור הדבר שברי אתה היא בעיקר לתועלת הברואים, ואם יש לשמש תפקידים נוספים, הרי הם טפלים לעומת המטרה הנ"ל. כאן מגלה לנו התורה שההיפך הוא הנכון. עיקר כוונת בריאת השמש היא לסמל את מצב עם ישראל והעמים. אם החמה לוקה, סימן רע לאומות העולם. ואם הלילה הלבנה לוקה, הרי"ז סימן הפוך. ומכיון שכבר נבראו המאורות למטרה זו, ניתנה להם גם היכולת להאיר לארץ ולדרים עליה. מ"מ כל זה הוא רק בדרך אגב, כמבואר כאן ברש"י: "עוד זאת ישמשו, שיאירו לעולם". ומוסיף שם "מעשי למלך" שה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר: "מי שדעתו היא דעת תורה, יכול לפתור כל בעיות העולם בכלל ובפרט". אלא שתנאי התנה: שהדעת תורה שלו תהיה צלולה חכה, ללא כל פניה או נטיה כל שהיא. ואם יש לך אדם שדעת תורה לו, אלא שמעורבת אפילו מעט עם דעות אחרות כגון ההשקפות הרווחות ברחוב ובעתונות וכדו', הרי"ז דעת תורה עכורה שמעורבת בה פסולת. דעת כזו אינה מסוגלת לרדת לסוף הענין ולמצות את כל האמת שגנוזה בו. (ילקוט לקח טוב)

ויצטרף אלוקים את האדם עפר מן האדמה: ידועה אמרת העולם אשר "אבא אחד יכול לגדל עשרה בנים, ואילו עשרה בנים אינם מסוגלים לגדל אבא אחד". מבאר האדמו"ר מאוסטרובצה: אדם הראשון הנחיל לבניו אחריו את כל הטבעים והתכונות שלו לבניו, ובניו העבירו לבניהם בשלשלת הדורות, וכך גם את הדאגה ואת המסירות של אב לבן שאדם הראשון התמסר לבניו, אבל תכונה אחת אדם הראשון לא יכל להנחיל, והיא המסירות הבנים לאבא, משום שלאדם הראשון לא היה אבא, שהרי ניצור מהאדמה, ומכיון שהתכונה הזאת לא השתרשה אצלו הוא לא העביר אותה לבניו וממילא בניו לא העבירו את זה לבניהם...

ויאמר ה' אלוקים לאשה מה זאת עשית: ותמוה הלא הקב"ה לא ציווה לחוה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כן למה העניש אותה? והתשובה כי כשצוה הקב"ה לאדם לבל יאכל מעץ הדעת היתה אז חלק מגופו שאחר שציווה שלא לאכול מעץ הדעת אמר אז, "לא טוב היות האדם לבדו" ו"יקח אחת מצלעותי" (תולדות יצחק)

ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כי עשית זאת ארוד אתה... מבואר כי הוא הנחש הוא יצר הרע והשאלה היא למה נענש הלא הוא נברא על מנת כן להיות מסית ומפתה את האדם והרי הוא עשה את שליחותו? והתשובה היא שענישו היה על כי פעל גם במעשה שנטל את חוה בידיים ורחפה עד שנגעה בעץ והוא לא נברא אלא להיות מסית בדיבור בלבד ולא במעשה וזה מה שכתוב כי עשית זאת" שזה הסיבה שנענש שהסית על ידי מעשה. (רעיוני תורה)

מאמרי השקפה, מוסר, והנהגות

באחת הערים בליטא נערכה פעם אסיפה למען הקמת בית חולים יהודי, ובראש האסיפה עמד מרן החפץ חיים. כמובן מאליו, שבין המשתתפים היו כמה וכמה גבירים, שכל אחד מהם התחייב בתרומה, אחד תרם מיטה והיו כאלה שתרמו כמה מיטות. מרן החפץ חיים כיבד מאוד את הגבירים, חייד אליהם והעריך את תרומותיהם כמי שעושים חסד גדול בתרומתם. בין הבאים היו גם כמה תלמידי ישיבות, שאותם קיבל מרן החפץ חיים בכבוד גדול מאוד, ודבר זה הישב חרה לגבירים: היתכן? אנחנו נותנים כסף, והרבה כסף, וגם אותם מכבדים? הוי, איפוא, ביניהם שעמדו ושאלו את מרן החפץ חיים בעקיצה: כמה מיטות תרמו בני הישיבות הללו? השיב להם מיד מרן החפץ חיים: מה אתם מדברים? כל אחד מהם נתן חמישים מיטות! תמוה הללו ושאלו: מה פירוש שנתנו חמישים מיטות, הלא זה סכום עצום! והלא אנחנו, עם כל כספנו, לא נתנו אלא, עשר מיטות, לכל היותר, והם נתנו חמישים? חזר מרן החפץ חיים על תשובתו ואמר: כן, כן, כל אחד מהם נתן חמישים מיטות שלא יהיו... כל אחד מהם נתן כך שיימנעו חמישים חולאים: הם תורמים את המיטות שלא יהיו בבית החולים! התורה היא מגנא ומצלא, תורתם תציל אנשים ממחלות ומצרות!... (שאל אביד ויגד)

החיד"א כותב: ובעיר גדולה לאלוקים קושטנדינה רבתי, בזמן גדולי הדור, היו באיזה מקומות קובעים ישיבה בש"ס ומפלפלים ביום שבת קודם חצות כמה תלמידי חכמים שבכפר ההוא. ושמענו כי הן עוד היום כה יעשו. וכן בעיה"ק ירושלים לימים ראשונים בישיבת הרב פרי חדש, היו מפלפלים בעומקא דדינא בערב. וכן ראיתי שנהגו אחריו ראשי ישיבה הנזכרת. (מחזיק ברכה)

הרב מברסק רבי יצחק זאב סולוביצקי זצ"ל אמר פעם לרבי עמרם בלויא זצ"ל. היה זה כאשר ביקש ממנו לעודד מהומה על פירצה מסוימת בחומת הדת, כדי להשפיע בדרך זו לתיקונה. ר' עמרם לעומת זאת הגיב בספקנות בהכירו את הנפשות הפועלות, ותהה אם במקרה זה הדבר עשוי להניא את הנוגעים בדבר מדרכם. "הסכת ושמע", אמר לו הרב מברסק, למעשה שהיה: בברסק היה גוי אחד מתפרנס מהשכרת סירות קטנות לטוש בהם בנהר, לזמן קצוב. ויהי היום, ואחד מיהודי העיר שכר ממנו סירה והפליג עמה בנהר. לפתע קרהו אסון בהתהפך הסירה והוא שקע במצולות. עד מהרה חשו למקום בבהילות המונים מעמך ישראל, שהחלו בנסיגות נואשים למצוא אותו ולהצילו ממות, והמקום נעשה כמרחק. והנה, הגוי בעל הסירה, נראה גם הוא מתרוצץ אנה ואנה במאמץ למצוא דרכי הצלה, כשכולו נסער ואותות של הלם על פניו. בשלב מסוים, פנו אליו חבריו הגויים בטענה ותמיהה: מה זאת אידע לך? וכי זו פעם ראשונה בה טובעים כאן המשיישים בסירות, והלא אך לפני שבוע טבעו כאן שני אנשים ולא ראינו שנתקפת בסערה כזו? "אמנם כן", השיבם הגוי, "אף אני עצמי איני יודע הלמאי כולי נרגש, אכן מעשים שבכל יום הם, אבל בכל זאת "אז עס איז ורודערט, ורודערט זיך" [כלומר: כאשר הכל מסביב סוערים, הדבר משפיע גם עלי וגם אני נדבק בסערה]. כן הוא גם במקרה זה, אמר הרב מברסק לר' עמרם: "סבור הנך שהסערה שתחולל אין בה תוחלת? אין זה כך, שכן כאשר הכל סוערים, זה משפיע על כל הסביבה (הרב מברסק)

מעל לכל הכללים, מעבר לכל היסודות, גרם רבי אליהו דסלר זצ"ל [מכתב מאלהו], כי הכלל הראשון והיסוד הראשי בחינוך יהינו הדוגמא האישית. מי לנו גדול מרבי אליהו, אשר מבעד לדמותו כ"מחנך" - נשתקפה מהותו כ"מחונך" בכל הליכותיו, ובפרט באותם פרטים שדרש הוא מחניכיו, תלמידיו. כחנך בית מדרשו של קלם, קיבל רבי אליהו, כי הדוגמא האישית מהוה את כח ההשפעה ואמצעי החינוך המועיל ביותר. משום כך היה אומר, כי אב השואף שבנו יעסוק בתורה - אינו יכול להסתפק בכך שיסביד לו את חשיבות לימוד התורה, אלא צריך לדאוג לכך שהבן יווכח כמו עניו כי אביו משקיע את מירב מעייניו בעסק התורה. אף הוא מצא לכך אסמכתא מן המקרא: "ולמדתם אותם את בניכם", כיצד? - "לדבר בם בשבת בביתך". וכן לאידך גיסא... הרב דב שטרנבוך שלישי"א, מהמחנכים הבכירים בסמיט 'גייטסהד', מספר שכאשר ביקש רבי אליהו להביא דוגמא לחינוך מעוות - סיפר שראה ילד כבן שלש שהגיע לבית הכנסת עם אחיו בן השבע, ובשעה שספר התורה עבר לידם, בדרכו מן ההיכל אל הבימה - הגביה האח הגדול את הקטן בכדי שינשק את ספר התורה, בעוד אשר הוא עצמו 'שוכח' לנשק... "כך לא מחנכים!" - זעק רבי אליהו. (מתוך לוח)

"פרפראות"

שח רבי שלמה ברעוודה זצ"ל: תיסעו פעם בכביש ראשי ותראו את הנהגים ה"אדיבים" ואז תיכחו לראותי מה זה "פרא אדם" בינינו, כל אחד הוא היחיד בכביש "הוא" צריך להגיע לשם "הוא" לא אכפת לו ואם מישו מפריע לו במשהו הוא מטיף לו מוסר כזה שאף מילה שנאמרת שם אי אפשר להוציאה מפה של יהודי, אמרתי פעם למישהו שאם מרן ה"חפץ חיים", היה נהוג היה אורך לו יומיים להגיע לירושלים. "או, אני רואה שהוא ממהר-אז אני ארד לטוליים כדי שהוא יעבור אותי" אני רואה שהוא נעמד בצד כנראה שיש לו תקלה, אלך לעזור לו ואני אחליף לו את הגלגל", הייתם רואים מה זה אדם! אבל היום נהיה אצלנו נודמה להיות כמו חיה.

"ענן של טעם"

הטעם לנהגים שאומרים "עלינו לשבח" אחר קידוש לבנה כתב הביאור הלכה (סי' תכ"ז) שלא יטעו ח"ו במה שאנו יוצאים נגד הלבנה ושמים בה שיש חשש שאנו נותנים כבוד ללבנה, לכן אומרים עלינו ומסיימן כי ה' הוא האלוקים אין עוד.

"מפי כתבם"

בהיות שאנו עומדים על סף פרשת טלטול הנפש שלך שעברו גלים עליך גל אחר גל. הרעיון נפשך בעומק. ואתה צריך להתנער מכל מצבי האי-יציבות שהולידו בך. ד' יתברך יעזור שתחזור בקרוב לדרך המלך ותגדל להיות מפאד צאצאי הוריד יחיו המצפים לראות עלייתך, וגם אני בתוכם. אבל במקום לשאול קושיות על כמה דברים שארעו כאן, ומאוד לא הובנו לך, המבט האמיתי הוא בונה להיפוך. תציע לעצמך אדם שנכנס לביקור בביה"ח ובקר בכמה חדרים ניתוחים, אבל בהיות שזה פעם הראשונה בחיים שראה זה. עמדוהשתומם על מה שראה, בחדראחד טפלו הרופאים בנייתוח י"ב שעות, בעוד שבשאר החדרים גומרים הניתוחים בשעה או בבי לכל היותר, ענו הרופאים חולה הזה היה ר"ל חולה אנוש. שהגיע במקום עד שערי מות ר"ל, והיה צריך לנתח כמה מקומות בגופו להחזירו לבין החיים. והסברה הזו מתישבת על לב השואל, וגם אם ישאל החולה אותו קושיה, תהיה הסברה הזו מישיבת דעתו. עתה ... חביבי הרי על אף כל התפילות וההשתדלויות אשר בודאי עזרו לחלץ אותך מיד הרוצים לנכל לך. האם אינך רואה מה קורה כאן? הלא רצונו יתברך שמו, רוצה דווקא לעזורך. והוא יודע ומכיר מחלות בני אדם והרי אינך רואה שהיה כאן נתוח ארוך מאד ... פיך היה צריך להתמלאות שבת והוריה לקב"ה שרחם עליך ולהכנס לנתוח ארוך בחדר הרופאים שלו (והרבה שלוחים למקום). יקירי פתח עיניך לראות האמת לכל הנעשה עמך. לנער נפשך היפה מן הבוץ שדבק בה. כל אותם הרעדות שעברו עליך היו רגלי חשמל להתנתק לחלוטין מכל החטטות. ועתה במקום שאלות וקושיות, יפכו כולם לראיות חזקות על רבוי שפע רחמי שמים שעבר עליך. הנך עדיין צעיר, ומרץ הנעורים עדין תוסס בקרבך. האפשרות של פריחה בתורה יראת שמים ומצוות עומדים לפניך, הפונטציאל, שלך עדיין לא הכרת, במקום לחזור בדעתך על פרשת טלטול העגום. תזרוק כל זה מאחוריך תפתח דף חדש ומוחזיר בחיים. ככה תקרב לקב"ה, וישמע קול תפילותיך ויחדך בדרך המלך ושוב לך בזה ויבא. (קונטרס אגרות ידבי ישראל אליהו ויטחוב זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן דבר שמותר בשבת וביום חול אסור?

תשובה: מבואר במשנה (דמאי פ"ד מ"א) אם בשבת עם הארץ אומר על פירות שהם מעושרים יש לו נאמנות על דבריו משום שאימת שבת עליו ולכן מותר לאכול את הפירות, אבל ביום חול אם אומר שעושר את פירותיו אין לו נאמנות ולכן אי אפשר לסמוך על דבריו ואסור לאכול את הפירות ללא מעשר. (יש להשיב)

ד' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות שנאמר (ישעיה מב'): ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. (מכות כ"ג: אבות פ"ז)

מעשה ביהודי מהונגריה שהנאציים ימ"ש רצחו בדם קר את כל בני משפחתו והוא התגלגל לאושוויץ. שם היה עמו באותו הדרגש בצרף יהודי תלמיד חכם צדיק, שידע את כל התפילות בעל פה וגם ידע לחשב את התאריך העברי. כאשר הגיע חודש ניסן, אמר לו היהודי הצדיק: "כבר חודש ניסן, עוד מעט פסח... מרור יש לנו כאן בשפע, אך מה יהיה עם מצות?" באותה תקופה בעלות הברית הפציצו מחסן של תבואה באזור. כמה יהודים מעונים החליטו לנצל את ההזדמנות ולנסות לקחת משם חיטים ולאפות מצות. אותו ניצול שואה סיפר שהוא התנדב להסתכן וללכת לשם. הוא הצליח לצאת מהמחנה בלי להתפס, להגיע למחסן החיטים, לקחת חיטים, לטחון אותם בעזרת אבנים וגם בדרך לא דרך לאפות כמה מצות בודדות. הוא ניסה לחדור למחנה עם המצות והצליח לעשות זאת, אך בכניסתו לצרף תפס אותו קצין הגסטאפו שהרגיש בו שהוא מחביא משהו על גופו. הוא לקח ממנו את המצות והכה אותו מכות רצח עד שהתעלף. כאשר התעורר, מיוסר מכאבים, הוא חיפש את המצות והצליח למצוא רק כמה חתיכות שביחד יש בהן שיעור כזית. הוא סיפר לחברו כל מה שעבר עליו, וזה ביקש ממנו והתחנן שיאפשר לו לקיים את מצוות אכילת המצה: "תן לי את המצה ואני אומר לך את כל ההגדה..." הוא הפציר בלי סוף ולבסוף בעל המצה הסכים לתת לו את המצה אך בתנאי שאת שכר המצווה יקבל הנתון ולא האוכל. וכך היה. זמן קצר לאחר הפסח, נהרג היהודי הצדיק על קידוש ה'. אותו יהודי שוויתר לחברו על המצה בסופו של דבר הצליח לשרוד ועלה לארץ ישראל. כמה שנים לאחר מכן (בשנת תשל"ח) הגיע אליו חברו הצדיק בחלום והוא מתחנן ובוכה: "אתה נתת לי את המצה באושוויץ ואת שכר המצווה השארת אצלך... אנא ממך, תן לי גם את שכר המצווה". אותו יהודי קם נסער והלך אל האדמו"ר ממכונבקה. הוא סיפר לו את כל הסיפור ושאל אותו בדמעות: "האם עלי לזוותר לו גם על שכר המצווה?" אמר לו האדמו"ר: "מצד מדת הישר, מן הראוי שתוותר לו גם על שכר המצווה!" "למה?", שאל היהודי. הרב השיב לו שהוא זכה לחיות ולקיים עוד הרבה מצוות, אך חברו שנפטר בקיצור ימים ושנים לא יכול לעשות זאת... האדמו"ר נתן ליהודי שני מפתחות ואמר לו: "אני נותן לך שני מפתחות: אחד של בית המדרש שלי והשני של ארון הקודש. לך לשם, פתח את ארון הקודש, סגור אחריך את הפרוכת, וככה לפני ספרי הקודש ספר את כל סיפורך, אל תחטוך במילים... לאחר מכן תאמר שאתה מוותר לאותו יהודי על שכר המצווה של אכילת המצה, ואח"כ תבוא אלי". היהודי עשה כמצוות הרב וסיפר את סיפורו בארון הקודש, במשך זמן רב ובדמעות רבות ולבסוף אמר כמה פעמים שהוא מוותר... כאשר סיים הוא הרגיש חולשה רבה. הוא מסר לגבאי את המפתחות ואמר לו שהוא אינו מסוגל לעלות כעת אל הרבי כי הוא שרוי באפיסת כוחות. הוא הגיע לביתו והלך לישון. הנפטר נגלה אליו שוב בחלום זורח מאושר כדי להודות לו. כאשר התעורר, הגיע לרבי וסיפר לו על החלום השני. אמר לו האדמו"ר: "תראה, אותו יהודי שהיה צדיק ותלמיד חכם וזכה למות על קידוש ה' מתוך ייסורים בשואה, אשר בוודאי זכה לקיים מצוות רבות מאוד בימי חייו, ובכל זאת בא אליך ומתחנן שתוותר לו על שכר של מצווה אחת... האם יש לך מושג מה זה מצווה?" (על"ש)

מפתח אור יתא

פתגמים, נענוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אין יהודי גלמוד בעולם, כל מקום שמצוי - ה' עמו. (הבעש"ט)

יש שאדם חושש לחילול שם שמים, ואינו אלא דואג לחילול שמו. (ר' ישראל סלנט)

המסתכל בזולתו ורואה בו חיסרון, ידע שחיסרון זה קיים גם בו, כמסתכל בראי. (הבעש"ט)

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת כז' תשרי התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
18:04	18:54	19:35
18:01	18:51	19:32
18:02	18:52	19:33
18:03	18:53	19:34

י-ם
ת"א
חיפה
ב"ש

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבל דהאן נ"ו 050-4194600

מו"ר הרב מרדכי אליהו זצ"ל סיים להתפלל בציונו של רבי יהודה בר אלעאי, דבר שנהג לעשות מדי פעם בפעם, ויצאנו יחד מהציון לכיוון הרכב. מתוך החשיכה, הגיחו ארבעה בחורים רכובים על אופנועים, ללא כיפה, עם תספורת קוצים וחלקם אף עגיל באזניהם. הם נעצרו לידנו וביקשו מהרב שיברך אותם. הרב הניח ידו על ראשו של כל אחד מהם וברך אותם. לאחר מכן, כשלוויתני את הרב לרכב והרבהתיישב על כסאו, רגע לפני שנסענו, הרב ביקש ממני לקרוא לאותם בחורים. כשהגיעו ארבעת הבחורים, הרב יצא מהרכב לכבודם, אחז בידיהם וביקש מעו"ד איתן מלמד, שהיה שם בציון, שישיר עבורם את השיר "אם ננעלו". הם החלו לרקוד שם בציון ריקוד קודש והרב גם הוא הצטרף אליהם למעגל. לאחר זמן מה, לקראת סיום המפגש המיוחד בין הרב לנערים, הרב קיים לכבודם מעמד "קבלת עול מלכות שמים", וכל זה באשמורת הבקר סמוך לתפילת וותיקין. הרב הקדיש מזמנו בשמחה ובריקודים לכבוד ארבעה בחורים אלה, כאילו מדובר היה במאות אנשים.

לפני שעלה פעם למירון לציון התנא **רשב"י** זיע"א, הרב **אברהם בבייך** זצ"ל אמר לנכדו, וכי חושב הנך שאני מתבייש כעת כשאני עולה לרשב"י? תדע שאני לא מתבייש, כיון ששלוש עשרה שנה רצופות למדתי את הוזהר רבות, כדי לא להתבייש מרשב"י.

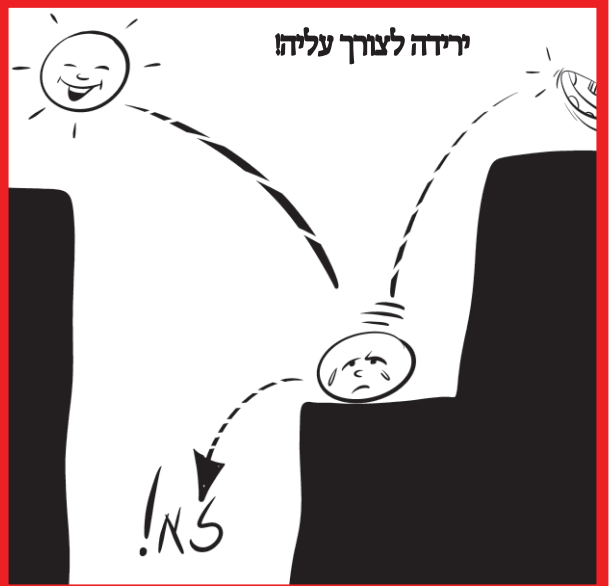
במרוקו השלטונות חפרו בבית הקברות היהודי כי רצו לעשות שם דרך, וכשהגיעו לקבר של **התשב"ץ והריב"ש**, פתחו אותם והיו שלמים כאילו היום נקברו. דבר זה היה כתוב בכל העיתונים, ובאמת שגמרא ערוכה היא בשבת קנ"ב ב' שמי שאין קנאה בליבו אין עצמותו מרקיבין, והם לא קינאו.

ידידות גדולה שררה בין הרב חכם **מונשה מנחם** זצ"ל לצדיק המקובל רבי **יצחק אלפיייה** זצוק"ל שהיה מגדולי המקובלים והצדיקים שהתגוררו בירושלים, השניים נהגו לנסוע בצוותא לעיר האבות חברון ת"ו בכדי להתבודד עם קונם בלימוד התורה ובתפילות ותיקונים, במשך שנים רבות נהגו לנסוע יחד בכל יום ראשון לחברון ולשוב לירושלים ביום רביעי.

אחד מראשי משרד האוצר העירקי הגיע בדחיפות לבית הגביר **מונחם דינאל** באמצע השבת בלית הקונסול הבריטי ומשלחת נכבדה שהגיעה מבריטניה כדי לחתום על עסקה גדולה. נשלח שוער הבית לקרוא לגאון המקובל רבי **סולימאן מוצפי** זצ"ל, שבאותם הימים עבד כמזכירו של הגביר.

דע לך, שאין גאווה וכבוד לפני האלוקים.

הרב היה בבית המדרש עם מורו הגאון רבי **יהודה פתיה** זצ"ל, ועסקו בתורה הקדושה. תחלה חשב הרב כי לא ילך, אך אחר כך החליט כי ינצל מעמד זה לקדש שם שמים קם והלך עם לבושו הלבן השבתי אל המשרד הוודיע לאנשים: "עוד כשלוש שעות תצא השבת, ואז אתפנה אליכם. יהודי אני, ואת מצוות אלקי אני שומר". קם הקונסול הבריטי ובהדרת כבוד אמר: "**אנו מכבדים את אמונתך**. נמתין פה עד צאת השבת." שב הרב לבית המדרש ואמר: "חש אני בשבת זו קדושה עצומה. עשרה נכבדים מאומות העולם ממתנינים, כיון שיודעים הם כי יש שבת קודש בעולם, אות שנתן הבורא לעמו, וחשים הם כבוד לשומרי השבת".

רבינו מצטט הרבה בספריו דברים בשם הרב אלפיייה, בפרט בגודל המעלה של תענית הדיבור, ועוד בחייו של הרב אלפיייה ליקט בשמו **מאמרי חיוק** והפיצם לזיכוי הרבים, כמו כן נהג לשבח מאד את הרב אלפיייה שבנוסף לכל פעולותיו ומעלותיו הנשגבות זכה וזיכה את הרבים בהשתדלותו הגדולה להפיץ את סדר תענית הדיבור.

כמה פעמים מפקידים בידינו סוד? האם אנו שומרים עליו כאילו היה זה הסוד שלנו? או שבלי מחשבה נוספת **אנו פולטים אותו**, כשאיינו חושבים על הנזק שאנו עלולים לגרום לזולת בגילוי הסוד? על פי ההלכה אדם חייב לשמור את סוד חברו **ולא לגלותו**. קצת איפוק, קצת התגברות על היצר, ונגלה שזה לא כל כך קשה.

כשהגיע הרה"ק רבי **בנחם מקוריץ** זיע"א לפרנקפורט לשבת על כס הרבנות, הכינו לו קבלת פנים מפוארת. הושיבוהו במרכבה מצופה זהב, וכל העיר יצאה לקראתו. ליד הרב ישבו שנים מחשובי הקהילה, ולתדהמתם, שמו לב, כי **הרב בוכה בדמעות**. שאלוהו מדוע הוא בוכה? וענה: מדמה אני, כאילו מוטל אני בארון מתים בדרך ל"בית החיים", וכל העיר מלוה אותי. אגא, הגידו לי, האם כל הנפטרים בעירכם זוכים להלויות גדולות כאלה? שמעו האנשים ובכו גם הם...

קריאה פשוטה

לאחד המלכים בסין היה כד יקר. את הכד קיבל בירושה מאבות אבותיו. איש לא ידע בן כמה הכד ומה ערכו, רק ידעו שהוא יקר מאד למלך.

ואכן, המלך הסיני מינה אדם מיוחד לנקות ולשמור על הכד היקר. יום יום היה עליו להסיר ממנו את האבק ואם נמצא עליו ולו גרגיר אבק אחד- האיש היה יוצא להורג, כי, חילל את כבוד הכד. רבים וטובים מתו בגלל הכד הזה. וכן, כל מי שמונה לשמור על הכד היה נפרד מאשתו וילדיו כי ידע שהוא לא ישוב לראות אותם. פעם אחת הופיע בארמון המלך איש זקן וביקש להיות שומר הכד. כולם התפלאו על האיש המזור המבקש את מותו וניסו למנוע ממנו.

אך הוא התעקש ולא ויתר.. הוא הוכנס לחדר בו היה הכד מונח על שולחן מיוחד עשוי זהב, ניגש לכד, לקח אותו בידו, הביט בו רגע ארוך **ובאחת השליכו על הארץ** והכד נשבר לרסיסים. קמה מהומה בארמון, האיש הובא בפני המלך. שאל המלך את האיש: מדוע עשית זאת? הרי עכשיו תמות. ידעתי שאמות, ענה האיש, ולכן באתי.

חשבתי לי: אנשים רבים מתו וימותו בגלל הכד הזה, לפחות אוכל להציל את חיי אלה שעוד לא מתו מאחר ואני אדם זקן ובודד, **הקרבתי את חיי**. הצטער המלך על מעשיו ושיחרר את האיש. מאז, כך מספרים, המלך המלך משוחרר יותר, ולעיתים ניתן לשמוע אותו שורק נגנינות פשוטות ועליזות במסדרונות הארמון.

יש לנו כל מיני הרגלים **עלינו לבדוק** אותם מהיכן הם.. (העורך)

העסק עצמן בעשיית הטוב וממילא ייעלם הרע מעצמו

בא עני לפני הרה"ק רבי **חיים מצאנז** זיע"א והראה לו את נעליו הקרועות. סיפר לו כי אין בידו די כסף לקנות נעלים. אותה עת נכנס בנו של הרבי הרה"ק רבי **יחזקאל משינאווא** זיע"א. בקשו הרבי כי יחלוץ את מגפיו ויתן לעני למדוד כדי לדעת מהי מדת מגפיו. עשה כן רבי יחזקאל, העני מדד ואמר: הן תואמות בדיוק את מדתי. שמח הרבי ואמר: "במצוה גדולה זכית בני. וכיון שאין נעלים לרגליך, הכנס למיטתי ושכב בה". הלך העני, ואל חדר הרבי נכנס אחד החסידים. ראה את בן הרבי שוכב במיטת אביו ושאלו אם חלה?

סיפר הרבי שאין לו מגפים. **מיד הוציא החסיד כסף** מכיסו ושלה לקנות זוג מגפים. שמח הרבי ואמר: מצוה גוררת מצוה. כמה יהודים זכו במצוות!

עצם השתדלות היא עבודה חשובה וקדושה לפני הקב"ה.

מאבק שנמשך חודש ימים פעם הייתה ישיבת וולוז'ין שקועה בחובות גדולים נסע הגאון רבי **חיים סולוביצ'יק** זצ"ל למינסק לגיס כספים לקיומה. במינסק התגוררו שני גבאים מטעם הישיבה, גדולי תורה נדיבי לב. כאשר הגיע הרב למינסק, נכנס לביתו של אחד הגבאים וסיפר לו על מטרת בואו לעיר. הגבאי הבטיח לו לטפל בעניין, ורבי חיים ישב ולמד, עד שלאחר חודש **הודיעו כי הסטם בידו**. שב רבי חיים לוולוז'ין ופרע את החובות. יום אחד הגיעו שני הגבאים לוולוז'ין, כשהאחד תובע את חברו: "מדוע שלם את כל הכסף מכיסו? הן תמיד היו שותפים לדבר מצוה!" שמע רבי חיים ותמה: "אם נתת את כל הסכום מכיסך, מדוע החזקת אותי חודש שלם ולא נתת לי מיד את הכסף?"

ענה הגבאי: "היה עלי לעמוד רבות על עצמי כדי להתגבר על תאוות הממון ולתת את הכסף, שהרי נאמר: **קחו מאתכם**" - כל אחד צריך להלחם עם יצרו כדי לקחת מעצמו ולתרום, והמאבק נמשך חודש ימים..."

"**אמירת** ברכת אשר יצר בכוונה יש בכחה לחשוך מחלות רבות" (בשם החפץ חיים) וכשאדם נזהר ומברך בנחת ובכוונה לפי פירוש הדברים זוכה עי"ז שיהיה **בריא בכל גופו** במשך חייו.

ורבים רבים נושעו ממחלות רבות וקשות עם קבלתם לברך ברכת אשר יצר מהכתב ובכוונה הראויה. כתב איש אלוקים החכם השלם החסיד רבי **יעשה ו' מכיד** זצ"ל בספר סדר היום (משנת שנ"ט) "יברך אותה בכוונה ויאמר מלה במלה, לא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו"

מטרת המטרות של כמיהת הנשמה, להנאות עם אלוקים

הריאות: משאבה אוטומטית עובדת בלי תיקונים כ- 20,000 ביום במשך כל חי האדם הם בנויות משקים שקים שאם נשטה אותם שטחם הכולל יגיע ל- 70 מטר.

חוט השדרה: הקשר העיקרי בין המוח לשאר חלקי הגוף אורכו 43 ס"מ ועוביו 1.8 ס"מ גמיש כמו גומי יש בו 31 זוגות של עצבים שכוללים מאות אלפי סיבי עצב בודדים שמעבירים הוראות אל הגוף מהמוח.

הלב: (משאבה משוכללת) בכל פעימה 70 גר' דם שהם 5 ליטר דם בכל דקה ובסה"כ 7,200 ליטר ביום (300 מילי ענק של מים מינרלים) שאותה הוא חייב להזרים בעוצמה רבה שתגיע עד לנימה הרחוקה ביותר ומנגד בעדינות רב אל הריאות.

יסוד האמונה - אין לתלות את התופעות בסיבות טבעיות.

שני ציידים מסתובבים ביער, ופתאום אחד מהם מתמוטט. הוא לא נושם, עיניו מזוגגות. הצייד השני שולף את הטלפון הנייד שלו ומתקשר לשירותי החירום: "החבר שלי מת! מה לעשות?". המוקדן משיב בקור רוח "אל תדאג, אני יכול לעזור. קודם כל, תוודא אם הוא מת. ברקע נשמעת יריית רובה. הצייד שב לטלפון ואומר **"בסדר הוא מת, מה עכשיו?"**

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז שליט"א**

גאונות בלתי נתפסת

נמצאים אנו סמוך להילולתו של גאון עוזנו והדרת תפארתנו, רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל. לא מודדתי את גדלותו של מרן זצוק"ל. **"מי מִדְד בְּשֵׁעָלוֹ מִיָּם"** (ישעיה מ, יב)... אולם ברור כי זו לא היתה נשמה בסדר הגדל של הנשמות שאנחנו רגילים להכיר... כתבתי עליו שהיה **"גאון הדורות"**. בא אלי מישהו וטען: למה כבודו כותב כך? וכי בדורות הקודמים לא היו גאונים? הסברתי לו, **כי בטוח אני שבכל דור שבו היו שמים את מרן, היה גאון. ראוי הוא אם כן שנקרא לו "גאון הדורות"!**

גאונותו היתה בלתי נתפסת: יש בעולם גאונים בעלי זכרון וכשרונות, אבל אין להם את ההיקף שהיה לו. זה יאמר לך מדרש כזה וגימטריה כזו, זה יודע דף כזה וכזה, אבל כשתבקש מהם להשוות את ההלכה פה להלכה שם, הם יאמרו: עד כאן. יותר מזה אני לא יכול.. חושן משפט אני לא יודע... למרן היה הכל - גם במדרש, גם בקבלה, גם בהלכה. הוא היה גדול ועצום מאין כמותו! **כשהיה לומד גמרא, היה יודע את הגמרא עצמה, את הזוהר על הגמרא הזאת, ואף את "שער הכוונות" על הגמרא הזאת. הכל! זה היה מורנו ורבנו!**

הרב שרעבי זצ"ל, זקן המקבלים, למד בישיבת המקבלים 'נהר שלום'. כשהיו מתקשים בשאלה מסוימת, נהגו לכתב את שאלותיהם ולהגישן למורים ורבם. על אף גדלותו הרבה היה שולח הרב שרעבי חלק מהשאלות בקבלה למרן, והוא היה שולף מן השרוול' תשובות... כל ספרי הקבלה היו אצלו כמזנה בקופסא.

כך בקבלה, וכך בפשט, במדרש ובכל דבר. הוא לא היה רק זכרן מפלא, אלא כל התורה כלה היתה מקפלת אצלו. הכל היה אצלו מקטלג. לפעמים היה נכנס לחנות ספרים ומתעניין באיזוהו ספר שחסר לו. הוא היה מקבל את הספר, בו במקום קורא אותו מהחל עד כלה. לבסוף אומר למוכר: "מחילה, אני לא צריך את הספר, גמרתי אותו... מחל לי, ובעזרת ה' אקנה ממך ספרים אחרים..." הספר כלו כבר בתוך הראש, ואין טעם לקנות!

עַתָּה מֵסֹס וּמְרוּךְ לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל

מתוך הספר החדש "משכני אחריו" בראשית חלק א' עמוד מ"ה ואילך. ושמ קובצו ולוקטו למעלה ממאה עמודים מלאים תוכן וסיפורים יהודיים שטרם ראו אור עולם, על מרן זצוק"ל והקשר שלו לישיבה הקדושה, שזורים בפרשיות השבוע בראשית-נח-לך לך, עיין שם.

דוקא כאשר תתאספ ותתגמד היכולת - וכל אחד יכיר בברור כי הוא שירים ונפולת, אזי יפציע לישראל שחר גאולתם - **תתוכם קרנם** ותנשא מלכותם. כל הניסים שנעשו עם ישראל בגאולת מצרים - ישבו ויעשו עמם בגאולה העתידה. **בשובם לירושלים.**

כל העלונים: hamaor.net
המאור שבתורה - ואבות ובנים

הכליות: 2 כליות שמשקלן כל אחת היא 150 גרם בלבד. מעבודת 1,700 ליטר דם מידי יום וממחזרים אותו מלבד השתן הנפלט החוצה.

המוח: (המחשב המשוכלל) מרכז תקשורת של מאות עצבים השולח עשרות מיליוני שדרים כל הזמן ומפעיל את כל החושים השרירים הרצוניים ובלתי רצוניים.

העיניים: (המצלמה הכי משוכללת בעולם) בעין יש 1,000,000 סיבים וורידים זו הסיבה שאי אפשר להשתיל עין. שרירי העיניים נעים ומתכווצים 100,000 פעם ביום.

חוש הטעם: בכל רחבי הפה יש בערך 10,000 חיידים טעם שחשים בצירופים ודרגות של מתוק מר חמוץ מלוח וכו' והמוח זוכר את כולם!

לבי חיים מצאנז זצ"ל: העיד שרבינו **חיים בן עטר** זצ"ל חיבר את ספריו ברוח הקודש. היה זה בהקשר לשאלה שהפנתה אליו במכתב. כיצד יש לנהוג במלמד שהעני להוציא משפתו כי ספר אור החיים הקדוש לא נתחבר ברוח הקודש. לתשובה לכן השיב הגאון בין היתר וזה לשונו: קבלתי מכתבכם והנה לא ידעתי מה ספק לכם שרוח הקודש שורר גם עתה על הראוי לו.

אף על פי שבטלה נבואה מן הנביאים וכו'... יהיה איך שיהיה כולי עלמא מודים **רוח הקודש לא נסתלק מן חכמים**. ולכן בעל אור החיים נשמתו בגניו מרומים. בוודאי חיבר ספרו ברוח הקודש ולכן המלמד המכחיש רוח הקודש של רבי חיים בן עטר הוא אפיקורס שאינו מאמין בגדולי ישראל שהעידו עליו שהיה ראוי לרוח הקודש המלמד הזה כפר בעיקר.

לבי יוסף אבורביע מחכמי ורבינו מרוקו. הרביץ תורה בטיטאן היה מפורסם בחסידותו ובישורו ובענותנותו הגדולה. הוא הרביץ תורה ברבים ושימש ספרא דדיינא בבית דינו של הגאון נר המערבי רבי **שמואל ב"ר יצחק נהון** זצוק"ל.

בשנת תרס"ו עלה רבי יוסף עם נכדו הגאון רבי **עמרם** אבורביע זצ"ל וקבע את מושבו בירושלים על התורה והעבודה. ניפטר ביום ה' לחודש אדר שנת תרע"ח (1918) וניטמן בהר הזיתים.

בן 80 הגיע לבדיקות אצל הרופא. הרופא נדהם מהכומר ונהייר את שאלה ושאל אותו מה עושה אותך כל כך בריא? ענה הזקן: אני צייד טוסי בר. כל בוקר אני קם לפני הנץ החמה, ורץ אחרי טוסי עד הערב. הרופא אמר: לא נראה לי שזאת הסיבה, טוסי יש כאן משהו עמוק יותר. תגיד באיזה גיל מת אביך? שאל הזקן: מי אמר שהוא מת? אתה רוצה לומר שאביך עדיין בחיים? בן כמה הוא? שאל הרופא הזקן אמר: לאבי מלאו 99 שנה, ולמעשה הוא היה אחי הבוקר בצעיר. זה מה שמחזיק אותו בכושר. הרופא אמר: מהדים, אבל עדיין לא נראה לי שזאת הסיבה. תגיד באיזה גיל מת סבך?

שאל הזקן: מי אמר שהוא מת? אתה רוצה לומר שסבך בחיים? הוא צריך להיות בן 120 לערך. אמר הרופא הזקן השיב: לסבי מלאו 118 שנה. הרופא המתוסכל אמר: אני מניח שגם הוא צד איתך הבוקר? לא, אמר הזקן, סבא לא יכל לבוא היום כי הוא מתחתן. מתחתן, נדהם הרופא, מדוע בן 118 ירצה להתחתן? מי אמר שהוא רוצה? שאל הזקן, **ההורים לוחצים**...

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, שרה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, מנחם חיים אוחנה בן חנינה, מינמה בת עזיה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מזל בת יעקב, מלכה בת שרה, מנחם בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בנויים, יעקב בן טליל, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יוסף אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

פניני הפרשה

בראשית

עלון מס' 955

955

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. ניד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

מדור חדש: "לא תהו בראיה"

על תפקיד יצורים בבריאה, שעל פניו נראה שאין בהם תועלת

עבודת התפלה

וכל שיח השדה מרם יהיה בארץ וכל עשב השדה מרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה (ב. ה) – לא מובן וכי אדם הראשון נועד לעבוד את האדמה, וכי חרש וזרע, הרי היה בנן עדין והיו מלכים צולים לו בשר ומוזנים לו יין, וכל עבודת האדמה נעשתה אחרי הקללה של "בויעת אפך"? הדבר מבואר על פי פירוש רש"י: "ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים. וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים". מכאן למדנו שעיקר העבודה שנדרשה מאדם הראשון היתה עבודת התפלה. הגשמים כאן למעשה כבר היו מוכנים לרדת ולהשקות את השדות, אולם המתינו עד לתפלתו של האדם אשר תגרום לירידתם. רואים מכאן שיתכן מצב שבו המשאלה שהאדם רוצה כבר מוכנה ומוזמנת לו באוצרו של הקב"ה, אך מונעים ממנו את הדבר רק כדי שיתפלל ויבקש.

מנהג אפוף מסתורין היה לבעל שם טוב הקדוש. מדי פעם במוצאי שבת היה עורך נסיעה לאי-שם, ומצדק עמו כמה מתלמידיו, אשר לא ידעו את מטרת הנסיעה וסיבותיה. במוצאי שבת אחת, הורה הבעל שם טוב לתלמידיו להצטרף אליו לנסיעה. לאחר נסיעה ארוכה, הגיעו לביתו של יהודי כפרי אחד. למראה האורחים הבאים בצל קורתו, אורו פניו של הכפרי. היה זה יהודי חסיד וירא שמים, שלא זכה בכל יום לקבל אורחים יהודים. הזדרז האיש וערך לפניו שולחן לסעודת 'מלוה מלכה', אך מכיון שעני ודל היה, לא היה בידו מה להגיש זולת מעט ממאכלי השבת שנותרו. למרבה הפליאה, פנה הבעל שם טוב אל הכפרי ואמר בחוסר שביעות רצון: "זהו זה? אין די בכך! יש להוסיף עוד מאכלים...". התלמידים, המה ראו כן תמוהו, אך בהכירם את רבם, ידוע ידעו כי יש דברים בננו. נכנס הכפרי אל המטבח ותר אחר מאכלים נוספים, אלא ששב בידים ריקות. לא ידע היהודי את נפשו, ומרוב צער התכנס בפינת הבית והחל לבכות ולהתפלל מעומק לבו: "רבוננו של עולם! תן לי שאוכל לתת לאחרים". בסיום הסעודה הדלה, הודו הבעל שם טוב וחבורתו לכפרי על האירוח, ועשו דרכם חזרה.

לשנה אחרת, לקחם הבעש"ט שוב לאותו כפרי, ומה השתוממו לגלות כי בקתו המטה ליפול של האיש, הפכה לארמון רחב ידיים, גינה מעטרת אותו סביב, ובתוך הבית רהיטים יקרים וכלים נאים. חרד האיש לקראתם, וערך לכבודם סעודה גדולה מלאה כל טוב. בתוך הסעודה, סיפר להם כי בביקורם הקודם הם הניחו ברכה אל ביתו, ומאותו זמן, האירה לו ההצלחה את פניה ונהפך עליו הגלגל לטובה. בדרכם חזרה, תלו התלמידים ברבם הקדוש עינים שואלות שיבאר להם סודו של דבר. "דעו" אמר להם הבעל שם טוב "מן השמים רצו להשפיע על אותו יהודי שפע טובה וברכה, אך הוא תמיד הסתפק במה שיש לו ולא התפלל על כך. היתה חסרה איפוא תפלה קטנה כדי שיקבל את כל השפע שראיתם. בכך שדחקתו בו להביא מאכלים נוספים, עוררתו להתפלל ומזלו התהפך".

עצה טובה	לא תהו בראיה
עצה לכעסן, הזכר לעצמך את הנזק שאתה גורם לבריאותך כתוצאה מהכעס. (ע"פ "חובת האדם בעולמו" ח"א).	רוק בלעדי הרוק, לא ניתן היה לאכול והיו אנשים מתים מרעב, שהרי אי אפשר לאכול בפה יבש. במחקר שנערך לפני מספר שנים, נחשפה היה מוזן נדיר המתגוררת בג'ונגלים הנוהגת להרטיב את כל המאכלים שלה בימי האגם בו היא נמצאת. פעם ניסו להרחיקה מן האגם ומתה. התברר כי לחיה זו אין בלוטות רוק. ולכן היא נאלצת לטבול את כל מאכליה במים כדי שיהיו נוחים לה לעיכול. כשהרחיקו אותה מן המים, לא יכלה לאכול וגוועה ברעב. (ע"פ "טובך יביעו").

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין כמה גדול ענין השלום וכמה שנוא ענין המחלוקת והפרוד ושנאת חנם, כי על ידי השלום השורר בין העם מצליחים בכל ענין, וברכה שורה בכל מעשה ידיהם".
(מגיד חדשות" ח"ט דרוש מ"ב)

בראשית ברא אלהים (א' א') - יש לרמוז שסופי תיבות בראשית ברא אלהים הן אותיות אמת, לרמוז שהעולם נברא בשביל האנשים שעובדים באמת ובתמים את ה', ולא בשביל הרשעים שמדברים שקר, ולא בשביל הצבועים המדברים אחד בפה ואחד בלב. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

הדמות המאחדת

ראש הישיבה כבוד גדול. פעם שימש מרן ראש הישיבה כסנדק בברית מילה והגאון רבי שריה כובד בברכת המילה, ואמר: "על כן בשכר זו אל חי חלקנו צורנו צָוָה להציל ידידות זרע קודש שארנו משחת", כדעת מרן ראש הישיבה (עי' בשו"ת בית נאמן ח"א חיו"ד סי' ד'). כששמע אותו מרן שליט"א שמח שמצא תנא דמסייע לו ושאלו: "האם כבודו דעתו ככה?", אמר לו רבי שריה: "לא, רק מפני כבודו אמרתי ככה".

בענייני דקדוק היה מתחשב מאוד בדעתו של מרן ראש הישיבה, וכמה פעמים ביקש לדעת את דעתו בענייני היגוי ודקדוק. פעם בא לפניו אברך אשכנזי וביקש לדעת איך לקרוא ק"ש בדקדוק. אמר לו רבי שריה: "אם מבקש אתה לצאת ידי חובת כל הדעות, הרי שעליך לבטא את האות צד"י כביטוי הספרדי המקורי", ושלח אותו לישיבה לקבל את המאמר הידוע של מרן שליט"א על היגוי האות צד"י.

עלון "בית נאמן" היה מונח על שלחנו בכל שבוע, והיה גומע אותו בשקיקה למרות גילו המבוגר. גם ירחון "אור תורה" היה תדיר על שולחנו, ובעצמו היה מפרסם שם מאמרים עוד לפני למעלה מארבעים שנה.

היה מעריך מאוד את ספרי הישיבה, והסכמותיו היו מעטות אותם. וכידוע שוליו של ה'תיקון קוראים' בהוצאת הישיבה מלאים בהערותיו הרבות.

בספרייתו בבית הכנסת שכנו כבוד שני סידורי איש מצליח, וזכורני שפעם נעלם אחד מהם וחיפש הרבה אחריו עד שנמצא. בימי שני וחמישי, היה קורא מתוך סידור "איש מצליח" את התחינות של הספרדים שאחרי תחנון.

כשקיבל לידי את הספר שו"ת "איש מצליח" בשנת התשל"ד, שלח מכתב מרגש ביותר למרן שליט"א בזה הלשון: "זה היום נתמלא הבית אורה אך מהול בתוגה. אורה זו תורה בקבלת ספר הנכבד ממר אביו הגה"ק זיע"א והי"ד, ותוגה - כי ישבתי שעות ארוכות כעת בערב וקראתי בכל לב כל ההקדמות וסיפורי התולדות והסיפור המעציב והנורא. ואני מרגיש ששתי עיני נוטפות מור עובר ואין הפוגות להאי שופרא וכו' שלא ידעתי עד היכן הדברים מגיעים, מחסידותו וקדושתו, והצור תמים פעלו וכו' ויהיה למליץ טוב על כל עמו ישראל הנתונים בצרה וצוקה. ומעתה חושבנא לטב בפרוס חדש אדר שמרביץ בו בשמחה ואחריו ניסן שעתידין ליגאל ונסו יגון ואנחה".

תנצב"ה

דודר שבו המגזרות גוזרת את העם לגזרים, מעטות הן הדמויות שהצליחו לאחד בין חוגים ועדות. על רקע זה, בלטה לטובה דמותו של הגאון הצדיק רבי שריה דבליצקי זצ"ל שחיבר באישיותו המרתקת את כל הגוונים. כל חייו עמד בקשרים הדוקים עם חכמי הספרדים שלכאורה באו מעולמות אחרים לגמרי, אך התורה חיברה ביניהם והנעימו זה לזה בהלכה ובאגדה.

'רבי שריה' כפי שקראו לו כולם, היה משרידי דור דעה שזכה וגדל בין גדולי עולם של הדור הקודם מכל החוגים. ייחודיותו הצטיינה בכך שהיה על-עדתי ועל-מגזרי, מחוץ לכל ההגדרות והקטלוגים. מחד גיסא היה תלמידו של הגאון החזון איש ומאידך גיסא ינק את תורת הקבלה מהגאון המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל.

כל הלכה היה מקיים בפשטות ובדקדוק רב. למשל, הרמב"ם כותב בתחילת הלכות תעניות "מצות עשה מן התורה, לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הציבור", ורבי שריה היה מקיים זאת בפשטות ותוקע בבית הכנסת שלו בעת צרה. הרמב"ם כותב שאסור להתפרנס מהתורה, ורבי שריה הקפיד על זה. בילדותי גרנו עמו בשכנות, וזכורני שהיה מחלק לנו בשלש רגלים קליות ואגוזים, כלשון ההלכה ממש.

ומעל הכל, איש אמת היה, שכל ענין 'הנראות' לא בא אצלו בחשבון. שום דבר בהנהגותיו לא היה שגרתי. בכל תחום היה עצמאי ומיוחד. כשהבין למשל שהיגוי האותיות במבטא האשכנזי שגוי, לא היסס לשנות, והיה מבטא חיי"ת ועי"ן כספרדי מבטן ומלידה. ולאחר התפלה היה חוזר וקורא שוב קריאת שמע במבטא ספרדי עם הבדל בין פתח לקמץ וכיוצא. וכן נהג להטיל פתיל תכלת (ארגמון קהה קוצים) בציציותיו בבגד הטלית קטן.

קשר אמיץ ומעניין נרקם בינו לבין יבלח"ט מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א, קשר שנפרש על כארבעים וחמש שנים. במיוחד הם מצאו שיחה משותפת בעניינים שאין שאר חכמי הדור בקיאים בהם, כמו בדקדוק במסורה ובמנהג. במשך ארבעים השנים האחרונות, עברו ביניהם עשרות תכתובות, כשהרב שריה, ארי נעשה שוא"ל פעמים רבות בענייני דקדוק ובירור מנהגי תונס, ומרן מצדו מתייעץ עמו בענייני זמני היום הלכה ומנהג.

מרן שליט"א מתחשב מאוד בדעתו, ומזכירו הרבה בשיעוריו. וכמים הפנים לפנים, גם רבי שריה רחש למרן

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

כבשה במיר

אלמלא יום אחד הופיע לפתע אותו יהודי בשערי מיר. לתדהמת כולם, הוא חזר! גם הפעם התאספו כל בני העיירה לבית הכנסת וציפו לשמוע חוויות מארץ הקודש מכלי ראשון. וכי מלתא זוטרתא היא?! לא מפי השמועה אלא מעד ראיה ממש, שזכה לדרוך על עפר הארץ, למשש את אבני הכותל המקודשות ולנשום את אוירה המחכים והזך של ירושלים.

עלה האיש על הבימה והחל לספר ולתאר את הארץ הטובה ואת יושביה, את אוירא דארץ ישראל ואת נועם זיוה. הוא מתאר בפאתוס, והציבור שומע בשקיקה ושותה בצמא כל מלה.

ואז, לאחר התיאור הנפלא, נתכרכמו פניו, והוא עבר בקול נוגה לתאר את המצב הכלכלי הקשה בארץ ישראל. אין פרנסה, ואין אוכל לפי הטף, אמר בעצב, החיים שם קשים ואין מוצא.

ומתוך שדברך היה, נתן דרור ללשונו והמשיך ותיאר את הדחק ואת לחץ החיים בו שרויים אנשי הישוב - כפי שאכן היה. ולא נתקררה דעתו עד שפלט מפיו משפט סיום קשה: "עדיף להיות כבשה במיר, מאשר להיות אדם בארץ ישראל..."

וכאן מגיע רבי דב לשיאו הדרמטי של הסיפור: בו ברגע שדיבת הארץ רעה יצאה מפיו, התרחשה זוועה לעיני הקהל המזועזע: פניו של האיש נפלו, כל גופו נשמט והוא החל צונח אט אט ארצה. הוא לא נפל, גם לא התעלף ולא איבד הכרתו, שריריו התנוונו וקומתו הזקופה הושפלה. תוך רגעים ספורים נותר האיש שרוע על ידיו ועל ברכיו הולך על ארבע, משהו שהזכיר מאוד את הילוכה של ה...כבשה...

בירחון "נצוצות" מובא הסיפור המצמרר הבא המראה עד כמה השומר פיו ולשונו מדיבורים מיותרים - שומר מצרות נפשו:

איש צדיק היה בירושלים של מעלה, רבי דב סוקלובסקי שמו. אפוף שתיקה של סייג לחכמה היה, רק לעתים נסדק חריץ בחומת הדומיה, וממנו בצבץ העושר הספון - תורת החיים של תשעים שנות חייו, בצל גדולי עולם ובסערות הימים.

הסיפור דלהלן, הינו שלל שזכינו בו ברגע של פריצת סכר השתיקה שאפפה את דמותו. וכך סיפר רבי דב זצ"ל:

בעיר מיר חי יהודי אמיד, בעל בעמיו. נכסיו היו מוצלחים וקרובים לעיר, והברכה היתה שרויה במעשי ידיו, באופן שלא נשקפת כל סיבה שתצדיק שינוי כל שהוא במערך חייו.

למרות זאת, פשטה ביום בהיר השמועה, שאותו עשיר מחסל את כל עסקיו ומוכר את מטלטליו. היתכן?! מדוע? התשובה לא איחרה לבוא: אותו יהודי בעל רגש חם, החליט לעקור ממקומו ולעלות לארץ הקודש, לחון את עפרה ולקיים בגופו מצות ישוב ארץ ישראל.

השמועה היכתה גלים של חיבה ואהדה למעשהו הנאצל. בבוא יום הפרידה, התאספו בני העיירה להיפרד ממנו ברגשי קודש, בערגה לארץ הנכספת ובקנאה סמויה, על שזכה הוא למה שאחרים לא זכו: לעלות לארץ ישראל. אף הוא ענה כנגד המברכים: "לשנה הבאה כולנו יחד בירושלים הבנויה", וכך נפרדו לשלום.

עברו כמה חודשים. האירוע כמעט ושקע במצולות העבר,

☺ זה אף חוק! ☺

יום אחד יצא רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל אל רחוב העיר. פגש בו המלך, כשהוא מלווה בבני פמלייתו. "לאן פניך מועדות?" שאלו המלך. "אינני יודע", השיב רבי יהונתן.

"מה הפירוש אינך יודע?" התרגז המלך. "קחו אותו למעצר!". מיד נתפס רבי יהונתן ונחבש בכלא.

כעבור שעה קלה, נרגע המלך ושכך זעמו. שלח לקרוא אליו את רבי יהונתן שיסביר לו פשר תשובתו המוזרה.

"אדוני המלך", אמר רבי יהונתן, "בהלכה השבתית לך. לעולם אין אדם יודע לאן רגליו מוליכות אותו. והראיה: בצאתי מביתי היו פני מועדות לבית הכנסת, ולבסוף הגעתי לבית המעצר..."

☺ חוק חוק אף... ☺

מה' מצעדי גבר...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: אשה שאמה נתגיירה ע"י רב שלא קיבלו את מעשה הגיור שלו בקהילות החרדיות, והם החליטו לעבור שוב גיור לחומרא. לאחר הגיור הם פנו לרב מצרפת על מנת שיסדר להם פעם נוספת חופה וקידושין. כעת הרב שואל האם עליהם לעשות שוב חופה וקידושין עם כל הברכות ועם כתובה חדשה, והאם כותבים שם האשה ושם אמה, ומה גובה הכתובה? (השאלה נשאלה מאת "מרכז רבני אירופה")
תשובה: אם הרב הראשון ירא שמים ואיננו רפורמי או קונסרבטיבי, אין לברך שנית. אלא יעמדו אצל רב המקדש לחתן וכלה אחרים ויכוין בברכתו עליהם, ויתן לה טבעת בפני שני עדים. ויכתבו כתובה שנית עם שם אמה כדת. וסך הכתובה מאתים זוז. ואם הרב הראשון אינו ירא שמים, יעשו חופה וקידושין הכל מחדש בברכה. וסך הכתובה מאה זוז כדין גיורת.

שאלה: בשעה טובה ומוצלחת אירסתי את שתי בנותיי בחודש האחרון, ואף קבענו כבר תאריך לשתי החתונות – שבועיים בין חתונה לחתונה. אבקש לשאול האם ישנה בעיה להשיא שתי בנות בחודש אחד? **תשובה:** אין בעיה. אבל יעשו בשני אולמות ואפילו בשתי ערים.

שאלה: שמעתי שדעת כת"ר נר"ו שחתן ביום חתונתו יתענה. האם אכן כך היא דעתו? **תשובה:** כך דעתי וכך נהגנו, אם אין הדבר מפריע לחתן. ולפחות יתענה חצי יום או יום לפני בן.

שאלה: חתן המתענה ביום חופתו, האם יכול לשבור את הצום מיד בצאת הכוכבים או שעליו להמתין עד לסיום החופה?
תשובה: אפשר לאכול מיד בצאת הכוכבים.

שאלה: האם נהגו שגם הכלה מתענה ביום חופתה?
תשובה: הכלה אינה מתענה. וכ"כ הבא"ח.

שאלה: אם קשה לי לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בפעם אחת, האם מותר לי לפצל את הקריאה לכל ימי השבוע?

תשובה: אל תפצל, כי זה פוגם במלאך הנברא ממצוה זו כמ"ש הכה"ח. תחשוב בלבך שאם יתנו לך 100 ש"ח על כל פרשה – ודאי תקרא, ותרשום לעצמך כל שבוע שמגיע לך מאה מאתים וכו', ויום אחד תקבל את הכל בעה"ו. (רעיון זה למדתי מכתבי הרב דוד זריצקי זצ"ל).

שאלה: מה המטרה בקריאת תרגום אונקלוס? אני מאוד אוהב לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, אבל כמעט ואיני מבין כלום מהתרגום?

תשובה: ומי שאינו מבין חומש, לא יקרא כלום? תלמד ארמית ותראה כמה חכמה יש בתרגום. במקום אחד תירץ אונקלוס שתי קושיות של רש"י באות אחת, ובפסוק "כי המליץ בינותם" כתב אונקלוס מלה אחת שכוללת 37 מלים של רש"י! אם בכל זאת קשה לך – תלמד גם רש"י (עיין בשלחן ערוך סימן רפ"ה).

שאלה: האם מותר לקרוא שנים מקרא ביום ששי לפני התפלה ולהמשיך אחרי התפלה?
תשובה: לחלק הפרשה לחצאין לא כדאי.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
לרפואת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

אור האמונה

פרשת בראשית

שבת קודש * כז' תשרי, תשע"ט

גיליון מס. 650

❖ דברי התורה שבגיליון מוקדשים ❖

לרפואה והצלחה: הרב אליעזר בן עטיא שליט"א, והרבנית תהילה בת לאה תליט"א

לרפואה שלמה: הרב חיים אבישלום כהן בן בלנקא, ציפורה בת שושנה גורג'יה, שירלי בת יפה, נהוראי בן יעל פאני, אליהו בן פורטונה, דוד חיים מלכא בן זוהרה, אורנה בת ציונה, שלומי בן שרה, בצלאל בן רבקה, דורון בן ויקטוריה, מנחם בן מירה להצלחה וישועה: יעקב ישראל בן דבורה חוה, שלום בן ליבא לזרע בר קיימא וכן זכר: דוד בן פורטונה וטליה בת פנינה, בת אל בת ציפורה, מיטל בת שרה ויעקב בן שרה, מוריה בת שרה

לדיווג הגון: מיטל בת יפה, שי שרגא בן אסתר, אייל בן יעל

לעילוי נשמת: דליה בת נחום זאב הי"ד, שלמה שלומי בן אילנה נאוה, בניהו בן זכריה (יחיא) ומרים, יוסף יצחק בן יחיאל, חי חיים בן אסתר, משה מוסא בן דוד וסנייה, מאיר חיים בן פרחיה, שמחה בת עודד, ליבא בת אליעזר, שושן דניאל בן רוזט, שרה בת אסתר, חיים בן רבקה, אהובה בת עזרא, בנימין בן שרה, רוני רפאל בן שולה, ניסים בן מרים

ת.נ.צ.ב.ה

”בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ” (א, א)

מעשה שבא מין (מפר) ושאל את רבי עקיבא: העולם הזה מי בראו? אמר לו: הקדוש ברוך הוא. אמר לו הכופר: הראני דבר ברור (ראייה חותכת לזה) אמר לו: למחר תבוא אלי. למחר בא אצלו. אמר לו רבי עקיבא: מה אתה לובש? אמר לו: בגד. ומי עשהו? אמר לו: האורג. אמר לו איני מאמינך. הראני דבר ברור! אמר לו: ומה אראה לך, וכי אין אתה יודע שהאורג עשאו? אמר לו רבי עקיבא: ואתה האם אינך יודע שהקב"ה ברא את עולמו? נפטר ועזב אותו המין (את רבי עקיבא). פנה רבי עקיבא לתלמידיו ואמר להם: בני! כשם שהבית מודיע על הבנאי, והבגד מודיע על האורג, והדלת על הנגר, כך העולם מודיע על הקב"ה שהא בראו שנאמר: "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, (ישעיהו ט).

אִמָּת

משקר צריך לברוח. יהודי צריך להתרחק מכל צל של שקר, של העמדת פנים, של צביעות, רק אמת. אתה רוצה להיות קרוב אל ה' תהיה אמיתי. "קרוב ה', לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת" (תהילים קמה). ה' לא רוצה מפורסמים של שקר, כאלה שמנסים להראות שהם קצת יותר ממה שהם באמת. "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהילים קט). לכן יש צדיקים שכל ימיהם עבדו על המידה הזו של האמת והתרחקו מהשקר עד הקצה האחרון כמו שכתב רבינו הקדוש בספר המידות "מי שרוצה לדבק את עצמו בה' יתברך, ישמור את עצמו מלומר שקר אפילו בטעות".

בראשית ברא אלוקים, סופי תיבות אמת. אין דבר יותר יפה מן האמת. אדם הולך עם האמת, הוא יראה סייעתא דשמיא על כל צעד ושעל. למה? כי הקב"ה משתוקק לאמת וככל שהאדם יותר אמיתי כך הוא זוכה שאור ה' מאיר בו יותר. אתה רוצה קרבת ה'? תהיה איש אמת. תתרחק מהשקר עד הקצה האחרון.

כל אדם יש לו חלק אחר בבריאה שאותו הוא צריך לתקן, והוא אחראי על החלק הזה, ואם הוא לא יעשה את זה, אף אחד לא יעשה את זה במקומו, ישאר קלקול. ואפילו שיש אחרים יותר צדיקים ממנו, יותר גאוניים ממנו, הם לא יכולים לעשות את זה במקומו. רק הוא יכול לעשות את זה כי הוא קיבל את החלק הזה באלוקות. והוא לא יכול לברוח מזה, זה התיקון שלו, זה

המסלול שלו, את זה הוא צריך לתקן. רק אל תנסה להיות מישוהו שזה לא אתה ... תהיה אתה עצמך. רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל שאל את תלמידיו כמו מי כל אחד מהם היה רוצה להיות. אחד אמר שהיה שמח להיות כאברהם אבינו, אחד אחר בחר דווקא במשה רבינו, אחד בדוד המלך, כך כל אחד השיב מה שהשיב, אחר כך שאלו את רבי אלימלך: וכמו מי הרבי היה רוצה להיות? אמר להם רבי אלימלך: אני הייתי רוצה להיות רבי אלימלך, כי אברהם אבינו כבר יש לקב"ה, הוא לא צריך עוד אחד, גם משה רבנו כבר יש לו, אותי הוא צריך רק בשביל שיהיה לו גם רבי אלימלך. וכך זה אצל כל יהודי! כל יהודי הוא, בן יחיד אצל הקב"ה, יש לקב"ה בן מיוחד שכזה רק אחד, אין מושג כזה להיות "עוד איזה יהודי", וכך הקב"ה רוצה אותו בדיוק, עם ההצלחות שלו, עם הנסיגות שלו, ועם הקשיים שלו.

אנחנו רוצים את האמת לאמיתה. מחפשים את האמת לאמיתה ששייכת אלינו, ברגע הזה ובכל רגע ובכל שעה. רוצים לדעת כל רגע מה ה' רוצה מאיתנו בהקשר למשימה שלנו כלפי עצמנו וכלפי אלה שסובבים אותנו. מה מפריע לנו? מה מבלבל אותנו? מה מרחיק אותנו מהאמת? היישות שלנו, האגו, הכבוד, כל הדברים שהופכים אותנו לכעסנים, ללא מרוצים, למקפידים, למקופחים. כשאנחנו נאבקים איתם, מנטרלים אותם, מצליחים להשליך אותם מנגד, זוכים אז לגעת באמת.

הרצון האמיתי של הבורא הוא לקרב כל אדם מישראל, לעזור לכל אחד

אתה שייך לתורה הקדושה! יש לך המון מצוות קדושות! אפילו אם אתה לא כזה מיוחד, אפילו אם אתה יהודי הכי פשוט, שרק חי לפי התורה, יש לך כל כך הרבה מצוות. בדברים הכי פשוטים. גם אתה שייך לעבודת ה'. גם על עצמך אתה צריך להסתכל בעיניים טובות.

תאיר פנים, תגיד מילה טובה, אדם מסתובב עם מצב רוח קודר ומישהו שפוגש אותו אומר לו איזה מילה טובה, משבח את הבן שלו, האדם הזה, שעד לפני רגע היה שבור ומדוכא, הופך להיות הכי מאושר בעולם. תאיר פנים לבני אדם, העולם כולו יאיר פנים אליך. זאת האמת.

בתוך הרשע הכי גדול מתחבא צדיק גדול. בתוך חומת החושך שמפרידה ביני ובין השני, יש שם בערה של נשמה יהודית אמיתית שמחפשת את ה'. אפילו אם המעטה החיצוני הוא של מילים בוטות, או של מחלוקות קשות, או זרות נוראה. אנחנו צריכים להתחבר אל הנקודה הייחודית של הזולת הזה שקשה לי להבין אותו, ושהוא הפוך ממני, ושכל תפיסת החיים שלו שונה משלי לגמרי, אני לעולם לא יהיה פטור מזה. לא כדי שנעשה טובה לשני, אלא כדי להרגיש טוב עם עצמנו, כדי שנוכל להתחבר לנקודה האלוהית שבתוכנו. החבור הזה אל הזולת הוא אור גדול. וכשיש אור, כבר לא מסתכלים על כל אחד ואחד, כשיש חושך אז זה אמר ככה וזה אמר ככה אבל כשיש אור אז אפשר להתחבר לדברים כאלה נפלאים, שבשביל ההתחברות הזאת באנו לעולם.

אמת, זה לעשות הכל לכבוד ה'. כשאתה עושה את המצוות לכבוד ה', באמת לכבוד ה', אז אתה שמח בהצלחה של השני, אתה לא מקנא בו כי כל המטרה שלך היא לעשות נחת רוח לבורא ומה זה חשוב אם זה בא ממך או מיהודי אחר? העיקר שיש נחת רוח לה'. אם אתה מקנא בשני, אם אתה סובל כשטוב לו והוא מצליח, זה כאילו אתה רוצה למנוע תענוג מה' וזה מראה שבעצם אתה עושה את המצוות לכבוד עצמך, לא לכבוד ה'. צריך לשמוח בהצלחה של כולם כי ההצלחה של כולם זה השמחה של ה'.

להתענות בתענוגים

הסיפור מתחיל בסמינר שנמצא בעיר קטנה, ושעצם הקמתו הוא סיפור ניסי בפני עצמו, כנגד כל הסיכויים ובהתנגדות פעילה של ראשי היישוב. מובן שהסמינר לא שכן בבניין, כי אם בקרוואנים ישנים בתנאים קשים ביותר. בחורף, הבנות נאלצו להתמודד עם דליפות וקור, אך האמונה והאוירה הפנימית בין הבנות פיצו על הכל. בחורף האחרון החליטה ההנהלה לפצות את הבנות על סבלן המתמשך, וארגנה שבת גיבוש בבית הארחה בצפון הארץ. הן יצאו באוטובוסים לחרמון, 200 בנות בארבע אוטובוסים, ומכיוון שהשבת נכנסה מוקדם התקבצו בשעה אחת ליד האוטובוסים לאכול ארוחת צהריים.

הן היו רעבות מאד, כי משש בבוקר לא אכלו. כשאני אומר "ארוחת צהריים", הכוונה היא לכריכים שהוכנו מראש, שלא תבנה על יותר מזה. כאן פנתה המנהלת לבת האחרית על הארוחה ושאלה: "את צריכה עזרה להביא את השקיות של הכריכים?" רק הוציאה את המילים מפי, לפני הנערה חפו. "מה קרה?" שאלה המנהלת. הנערה הביטה בה ורק לאחר דקה ארוכה: "אני לא מאמינה. אני פשוט בהלם. שכחתי לקחת את הכריכים מהכיתה". המנהלת לא האמינה למשמע אוזניה. האינסטינקט הראשוני היה לגעור בנערה, אך היא כבשה את מידותיה ואמרה: "אנחנו צריכים לחשוב מה לעשות".

בינתיים החל הדבר להתפרסם. הבנות היו רעבות. כמה מהן כבר עשו דרכן לעבר הנערה המסכנה כדי לצעוק עליה, אולם מספר בנות צדיקות עצרו בעדן: "עזבו אותה, היא לא עשתה את זה בכוונה, גם כך היא אומללה, ובואו נניח לה". ואכן, באצילות יוצאת דופן החליטו הבנות לא רק שלא להביע כעס על אותה נערה, אלא לנחמה ולעודדה כל אחת בדרכה שלה. אחת אמרה: "אני לא רעבה,

לגלות את נקודת האמת שחבוייה בו, נקודה שבה הוא רוצה את ה', רוצה לחיות כמו יהודי. הקב"ה לא חפץ באמת שמרחיקה את בניו ממנו. אמת כזו הוא משליך ארצה. הוא רוצה רק לקרב. בני ישראל חטאו בעגל ועל פי האמת של התורה הקדושה הם נתחייבו כליה חס ושלו. אבל משה רבינו ידע שהשם יתברך לא חפץ בכזאת אמת. הוא השליך את הלוחות ארצה, התפלל אל ה' ובזכות זה מחל הקב"ה הזכינו ללוחות שניים.

התפקיד שלנו הוא לעזור לכל יהודי להתחבר לנקודה הזו שנמצאת בתוכו. ואי אפשר לקרב בני אדם אלא עם עובדים כל החיים על מצוות האהבה של איש לרעהו. הרצון הראשון של ה', שנהאבה את החברים שלנו. אתם באמת אוהבים אותי? אז קודם כל אני רוצה מכם שתאהבו את החברים שלכם. יש לך פה חבר, ופה את, ופה בן משפחה, ופה בן זוג, ופה שכן, ופה זה זה וזה וזה וכולם הם אלוקות, כולם הם חלק אלוך ממעל, תתחיל לאהוב אותו. לא הצלחת לאהוב אותו, תבקש, תתפלל, אנה ה' תעזור לי שאני אוהב כל יהודי, שאני תמיד אזכור שכולם הם ילדים שלך. תקבל את השני כמו שהוא לא כמו שאתה רוצה שהוא יהיה. תלמד לכבד את המסלול שהוא עובר בחיים. הקב"ה ברא אותנו שונים אחד מהשני. כל אדם הוא יצירה ייחודית והוא שונה לחלוטין מזולתו. "כשם שאין פרצופיהם דומים זה לזה כך אין דעתם שווה זה לזה" (במדבר רבה כא). כשם שלא מפריע לך כלל שפרצופו של הזולת שונה מפרצופך, כך אין סיבה שדעתו השונה של חברך תפריע לך. בורא עולם רוצה שנעבוד אותו כל אחד עם היחודיות שלו, עם הנקודה הטובה המיוחדת שלו. כשם שאתה אוהב את עצמך למרות חסרונותיך, כך תאהב את חברך למרות חסרונותיו. זה לא קל. צדיקים מעידים על עצמם שעבדו שנים רבות להשיג את הנקודה הזו. מסרו נפש על העין הטובה. זאת המשימה של החיים שלנו, לסגל לעצמנו עין טובה. למצוא משהו טוב בכל אדם. אין דבר כזה שאי אפשר למצוא משהו טוב.

עיקר העבודה שיאהב האדם את חברו השווה לו. מפני שקל לו לאדם לאהוב את מי שגדול ממנו כי הוא מקבל ממנו, כי הגדול ממנו משפיע לו. וכן קל לאהוב את הקטן ממנו כי הוא, הקטן, משפיל, ומכניע עצמו לפני הגדול ומקבל את השפעתו. בשני המקרים האדם לא מרגיש שמפריעים לו או מאיימים עליו בתחרות. אבל לאהוב אהבה אמיתית אדם כערכו, אדם השווה לו, זה מאד קשה. ובפרט להיות שמח בהצלחה של השני למרות שבאותה נקודה שהשני מצליח, הוא עצמו מאד מתקשה.

אין לנו הפרייוליגיה הזו להיכנס לתוך הקונכייה של עצמנו. צריך לזכור שכל יהודי הוא עולם מלא, נשמה יהודית החצובה מכסא הכבוד שירדה לעולם הזה לצורך תיקונה המושלם עלי אדמות ואיפה שאני רק יכול, אני חייב להושיט לו יד ולעזור לו. זה הרצון האמיתי של הבורא.

אמת זה היסוד שעליו עומד כל הבניין. הקב"ה משתוקק לאמת. שלא נגזים, שלא ננפח, שנהיה מדוייקים עד הקצה האחרון. שנחנך את הילדים להגיד את האמת. שלא יפחדו מהתגובה שלנו, ההורים. כי אם מפחדים, מגיעים לשקר כמו שאומר רבנו בספר המידות "השקר בא על ידי שמקבל על עצמו פחד מבני אדם". זה נכון בין הורים וילדים, זה נכון גם בין בני זוג. כשחוששים מהתגובה של השני, מתרגלים לשקר. רק כשמרגישים שאפשר לספר הכל לשני, כשגם את הטעויות שלנו מקבלים בהבנה, ובסלחנות, אז מתרגלים להגיד רק אמת.

לפעמים האדם מקטרג על עצמו. כי על פי האמת שלו הוא פגום ומרוחק מאד ועל ידי זה הוא מתייאש ומתרחק עד יותר. זה אמת? אם זה מרחיק אותך מה' זה לא אמת! על ידי האמת אי אפשר להתרחק. האמת רק מקרבת. במקום להאשים את עצמך, תתחזק!! אתה שייך לתורה הקדושה, אתה שייך ליהדות, הלימוד לא הולך לך, להתפלל בכוונה כמו שצריך לא הולך לך, אבל

השניה הודיעה: "הבאתי אוכל מהבית, השלישית קראה: "אני שבעה עוד מהבוקר, בקיצור אין שום בעיה. האוטובוס עשה דרכו אל בית ההארכה. בדרך הן חיפשו בית עסק כשר לרכוש בו דברי מאכל, אך למרבה הצער גילו שלחלק ההוא של הארץ הנושא ששמו "הכשר מהודר" לא בדיוק הגיע... היה הכשר, אבל לא כזה שהבנות סומכות עליו, לפיכך העדיפו להגיע לבית ההארכה ולחכות לסעודת ליל שבת, שלמרבה המזל בחודשי החורף באה במהרה. תפילת השבת עברה. הבנות היו ממש רעבות, אך כמו ברגעים האחרונים של יום צום, הן שאבו כוח מהסעודה הטובה שממתנה להן. והסעודה הזו טרחה לשלוח את ריחותיה עד למקום התפילה. ריח דגים חריפים ומתובלים ריח של בשר המבושל לעילא, ואולי בעצם היה זה הרעב שהפך הכל לטעים יותר...

התפילה הסתיימה והבנות הלכו לחדר האוכל, כשעיניהן "בולעות" את הלחמניות הטירות, את הסלטים הרבים - שמונה בכל שולחן - ואת הדגים והבר הממתינים להם. הדמות הרוחנית שליוותה את השבת הזו הייתה הרב חיים זאיד, הרב של פרדס כץ, עם משפחתו. הוא ידע היטב את תלאותיהן של הבנות ולפיכך העדיף לשיר במהירות יחסית את "שלום עליכם" ל"נשות החיל", כדי לגשת לסעודה בהקדם האפשרי. ואז מגיע הקידוש...

הוא מוזג את היין, מרים את הגביע ומתחיל: "סבני מרנן..." ואז ניגשת אליו אחת הבנות ואומרת: "רגע, כבוד הרב..." הוא תמה על ההפרעה ועדיין לא דיבר, כי רצה להמשיך. היא התקרבה לשולחן משפחתו ואמרה: כבוד הרב, אל תעשה קידוש, יש לי משהו חשוב מאד לומר". הוא החליט שלא להמשיך את הקידוש, ומכיון שלא אמר מעבר ל"סברני מרנן", שאל: "מה רצית?" "אם כבוד הרב יכול לבוא למטבח רגע", אמרה הנערה, "זה חייב להיות לפני הקידוש". מנהלת הסמינר לא הבינה מה קורה. היא ביקשה מהבחורה: "תסבירי מה קרה..." והבחורה ענתה: "אני מבקשת שתבואו למטבח הרגע". הרב, רעייתו ומנהלת הסמינר עזבו את חדר האוכל, משאירים מאתיים בנות, שאם שכחתם, רעבות מהבוקר ומתוסכלות עד כלות. הם הגיעו אל המטבח והמנהלת אמרה: "אני מאד מקווה שבבילך שזה מוצדק". "אני ממש מתנצלת", אמרה הנערה, אני האחראית על המטבח ומשהו כאן לא מריח לי טוב". דווקא לי מריח מצוין, אמר הרב זאיד בחיון. לקראת שבת ראיתי כמה עובדים ערבים נכנסים למטבח, הם הכניסו אוכל מהרכב שלהם לתנורים, וסלטים בקופסאות שקופות. משהו כאן בכלל לא נראה לי, הסתכלתי בארזים על הסלטים וראיתי הכשר בלתי ידוע. אני פוחדת שהרב יעשה קידוש, הבנות יאכלו מיד את הסלטים ואיני בטוחה שהם בהכשר טוב". הרב זאיד מתחיל לבדוק, שאל שני פועלים ערבים מספר שאלות, ואלה התחילו להסתבך בתשובות. כבר בדקה הראשונה הבין שהבחורה צודקת. הכול מריח מצוין, אבל ממש לא נראה טוב. "מי האחראי כאן?, הוא שואל. "מוטי", אומרים לו כולם. ואיפה מוטי?" "נקרא לו". מוטי, בחור חילוני האחראי על המטבח. מגיע.

הרב שואל: "תגיד, איפה האוכל של הקייטרינג שהזמנו?" מוטי ענה: "איזה קייטרינג? ביטלתם את הקייטרינג. את האוכל אנחנו בישלנו". המנהלת אומרת לו: "אבל אנחנו הזמנו אצלכם קייטרינג". "נכון", אומר מוטי, "כי בהתחלה הזמנתם גם עם מוצאי שבת, ואז משתלם לנו להביא קייטרינג מהדרין, אבל אחר כך ביטלתם את הלילה השני, אז לא משתלם לנו". הוא עצר בדבריו, כי הבין שהנשים מולו והרב עומדים להתעלף. "אני לא מאמינה" אמרה המנהלת, "אתה לא מבין איזה נזק נעשה כאן". "עזבי, שום נזק, זה כשר, תאמיני לי, קניתי את זה בשוק, יש הרבה אנשים עם כיפות שם, הוא נשמע עוד יותר רע מכפי שהיה נשמע אילו שתק..." "מאיפה הירקות?" שואל הרב. "מהשוק", אומר מוטי, "לא גוש קטיף, אבל טעים". "ומה עם הבשר?", "לא יודע", אומר מוטי, "אל תבוא אלי עם שאלות כאלו, זה כשר. כבוד הרב, נדמה לי בהכשר הרב שליכטא". "הרב שליכטע?, לא יודע, משהו כזה". הם

לא ידעו אם לבכות או לבכות. הרב זאיד עצם את עיניו והבין שכעת הכל על כתפיו, הוא חייב להפוך את האסון הזה למשהו חיובי. בעבר כבר הפך לימון ללימונדה, אבל כאן הלימון היה בהכשר הרב שליכטא... איך יוצאים מהעניין הזה? ולפתע אורו עיניו. "הנסיון הזה לא הגיע סתם כך, אנחנו הולכים להפוך את השבת הזו לשבת שהבנות לא תשכחנה כל חייהן".

הרב זאיד חוזר לחדר האוכל, אחריו שלוש נשים שמאמינות לו שהשבת הזו לא תישכח, רק לא מהסיבה שהוא חושב. ובניתיים מהומה, הבנות אינן יודעות מה קורה. כבר נפוצו שמועות על חדירת מחבלים, על הרעלה ומה לא... הרב זאיד המתין עד שהושלך הס, ואז אמר: "תקשיבו טוב- אני רוצה לומר לכן מספר מילים לפני הקידוש. בנות, הקדוש ברוך הוא זימן לכן כאן הזדמנות פז. ניסיון קשה מאד שבני אדם לא נתקלים בו כל ימי חייהם, ואני מבקש מכן שתגייסו את כל כוחות הנפש שלכן כדי לעמוד בניסיון". הבנות עצרו את נשימתן. "החלטנו לשנות את התפריט", אמר הרב זאיד. "התברר לנו, כי האוכל אינו מספיק כשר, וחלקו בכלל לא". אמר הרב זאיד והוסיף: "אי לכך, לביל שבת אתן תאכלנה לחמניות, מלח ושתייה. שבת בבוקר: "לחמניות מלח ושתייה. בסעודה שלישיית אתם תאכלה מה שנשאר משלושתם, לא חשוב הסדר..." אף לא אחת צחקה. הבנות היו רעבות, הריח מהמטבח והסלטים על השולחן גרמו להן לאכול עם העיניים את המנות. ופתאום כזו בשורה.

באותו רגע, מאתיים בנות הפגינו את כל סוגי תגובות הטרואמה הרשומים בספרי הפסיכולוגיה. רובן בכו, חלקן צרחו, כמה נכנסו להיסטריה, כמה נחנקו מצחוק כאילו זו הבדיחה הכי מצחיקה ששמעו בימיהן, חלקן ניחמו זו את זו וחלק חיבקו זו את זו. ושתיים התעלפו.

אני לא צוחק. התעלפו. בלאגן כזה איני מאחל לאיש. אך כמו כל בלאגן, גם הוא הסתיים. הבנות עיכלו מה שקרה, הן אספו את כל הסלטים ושמו במטבח, נטלו ידיים והחלו לאכול את הלחמניות... ואז הוא החל לדבר אתן על הקרבה ועל מסירות, על עמידה בניסיון ועל הזכות הגדולה שנפלה בחלקן. הוא שלהב את הבנות להבין, שאולי אין להן אוכל, אבל הולך להיות כאן משהו הרבה יותר גדול שאיתו ילכו כל חייהן. היה זה ליל שבת של התעלות.

לאחר מכן יצא הרב, והבנות נתנו קולן בשיר, המנהלת אמרה שמעולם לא הייתה שירה בדבקות כזו, והבנות אמרו שחשו מעין עולם הבא. בין השאר מפני שעולם הזה בטוח לא היה שם... גם למחרת חזר המחזה, הבנות התפללו בדבקות ולאחר מכן עשו קידוש, נטלו ידיים ואכלו לחמניות. לא היו ברבורים ולא שליו ולא דגים, במקום זה היה אוכל רוחני, הרב שוחח אתם על נסיונות, מה אדם יכול לקחת מהם וכמה זה נותן לאדם. "מאתיים בנות יש כאן", אמר הרב, "לכל אחת ישנן הנסיונות שלה. אתם עומדות בניסיון ביום שישי ולא פגעתן בחברתכן, ואפילו עודדתן אותה, וכעת אתן עומדות בפני ניסיון קשה לא פחות, כל הצוות המום איך אתן עומדות בו באהבה ובשמחה. אתן אומרות לקדוש ברוך הוא: אנחנו שומעות בקולך, ואני בטוח שהקדוש ברוך הוא אומר: אני אשמע בקולכם. כעת מהרו ובקשו ממנו דברים. עוד תראו שהוא ישלם לכן בכפל כפליים. זה היה מרגש. בנות בכו וביקשו בקשות ואיחלו זו לזו דברים, היתה אווירה מחשמלת שקשה לתארה במילים. השבת הסתיימה, והרב עשה הבדלה הבנות המתונו לבוא האוטובוסים ושוב שרו שירי נשמה. הרב ומשפחתו יצאו לכיוון הרכב לחזור לבני ברק. הם נכנסים לרכב, ופתאום מישהו ליד החלון. מוטי. מנהל המטבח.

"כבוד הרב, הוא אומר, אני רוצה לומר לך שלא חלמתי שהאוכל הזה יישאר. הייתי בטוח שבנות יבואו בשקט ויאכלו פה ושם. באים לכאן כל מיני בני נוער, אני לא מדבר על איזה נזקים שהם עושים כאן, על המריבות ועל הרעש מול העדינות של הבנות כאן, אבל הרב הן פשוט לא אכלו! התקשרתי לאשתי, אמרתי לה: "את לא מבינה מה זה. הבנות הללו לא נגעו בכלום, צמו

מספר ימים הוא מביא לי אישור מטעם מפעל הפיס לתקציב לסמינר. תוך שנתיים תעברו למבנה קבע של כמה קומות" מקראוונים דולפים למבנה מפואר. ואם חשבת שנגמר הסיפור. אז לא.

את כל הסיפור הזה סיפר הרב זאיד בהרצאה בארגון הידברות. איכשהו ההרצאה הזו שודרה בחו"ל, ויום אחד מתקשר אליו מישהו מארצות הברית: "שלום הרב זאיד", הוא אומר במבטא אמריקני עמוק, "שמעתי אותך מספר על בנות שלא אכלו נאט כושר. אני פרזידנט של בית כנסת מאד עשיר בלוס אנג'לס, והרב שלנו מספר הסיפור שלך בערב שבת, ותיכף כולנו מתארגנים ואוספים מאה אלף דולר לריהוט לסמינר, ואם צריך יותר אז יותר. זה בינתיים". הרב זאיד תרגש ומודה לו, ואז האיש אומר לו: "חכה זה עוד לא הכל. גם אני אישית רוצה לתרום משהו לזכות משפחתי, אז חשבתי עם אשתי, והיא הבריקה רעיון שאף אחד לא חשב עליו. הרי הבנות הללו נהרסה להן השבת, אז אני ומשפחתי תורמים לכל בנות הסמינר שבת מתקנת במקום מפואר, והכל על חשבוננו..." וב'שבת שירה' האחרונה התארחו מאתיים בנות הסמינר במלון 'כינר'. האמריקני העשיר לא החסיר דבר ונתן להן שבת כיד המלך, פיצוי אדיר לשבת ההיא ולניסיון שעברו. הן הבינו שלא מפסידים שום דבר מעמידה בעקרונות. ומסתבר שהצימאון לדבר השם... מכריע כל רעב... ואני, שהתוודעתי לסיפור הזה בדרך מקרה, הייתי אורח באותה שבת במלון 'כינר'. הסיפור התפשט במלון כמו אש בשדה קוצים וגרם להתרגשות רבה ולרוממות הרוח, במיוחד בגלל ילד קטן שהסתובב שם עם פיאות... הבן של מוטי.

(חיים ולדר, אנשים מספרים על עצמם 9)

כל השבת רק בגלל האמונה שלהן". ואז הוסיף מוטי: "אני מתגורר בבית דגן. אני לא דתי ואין ביישוב שלי בית ספר דתי. אני רוצה שכבוד הרב יסדר בית ספר דתי. זה מה שהחלטתי עם אשתי, אני לא חושב שאני יכול כך כך מהר להיות דתי, אבל את הבן שלי החלטתי שאני רוצה לשלוח לחינוך דתי אחרי כל מה שראיתי". הרב זאיד קישר אותו מיידית עם רשם של לב לאחים. הילד של מוטי עבר לבית ספר דתי ברמלה. זו התוצאה המיידית של השבת המופלאה הזו. נפש בישראל. אבל הסיפור עדיין לא נגמר.

עברו שבועיים. הרב זאיד מקבל טלפון מפתיע: "כבוד הרב, מדברת מנהלת הסמינר. אתה חייב לשמוע מה קרה. אנחנו נמצאים במועצה שראשה התנכל אלינו מהיום הראשון והצר את צעדינו. והנה, קיבלתי אתמול טלפון שיש לי פגישה אתו. התמלאתי פחד מה הוא רוצה עכשיו מאתנו, אלו גזירות חדשות יפיל עלינו. הגענו לפגישה אחרי אמירת ספר התהילים, אך הבנאדם מחייך מאוזן לאוזן ואומר: "אני רוצה לספר לכם משהו: לפני שבוע התקשר אדם שאני מכיר היטיב, בשם מוטי, ואמר לי: "אני רוצה שתשמע סיפור ותדע מה אתה מחזיק במועצה שלך".

הוא מספר לי את הסיפור על השבת ההיא, והאמת שגם אני התרגשתי, ובסוף הוא אומר לי: 'אני הולך כבר שבוע סהרורי, לא מאמין שדבר כזה יכול להיות. אני מבקש ממך לעשות כל מה שאתה יכול כדי לעזור לאנשים הללו' ואז מוסיף ראש המועצה: 'אולי אני מחדש לכם, אבל מוטי הזה הוא בחור מקושר, חבר במרכז הליכוד, שרים וחכ"ם משחרים לפתחו, ואני אומר שאדברא, בוא נראה אותו עוזר עם זה'. חשבתי שהוא ירד ממני, אבל אחרי

תפילה

רבנו של עולם!

שמקמטים דף נייר.

מליון דולר זה סכום ענק.

ריבוננו של עולם, רוצה לסיים את התפילה הזו במשהו אחר, שלא קשור ל- 500 מליון דולר. משהו אישי.

רוצה להכיר אותך, לא רק לדעת שאתה קיים, להכיר אותך באמת, לאהוב אותך, לחיות אותך, לנשום אותך, לרצות לחבק אותך, לרצות לעשות לך טוב, רבוננו של עולם רוצה לעבוד אותך מאהבה.

תעזור לי אבא להתחזק בבטחון שאתה כל יכול, ששום דבר לא קשה לך, שאתה יכול למלא את משאלותינו בדרך כזו מפתיעה שבכלל לא חלמנו עליה. כי ככל שמתחזקים בבטחון, ככה הישועה מגיעה יותר מהר.

רבנו של עולם, כמה שזה נשמע דמיוני אני מאמין שזה בוא יבוא, ואז לא יהיה קץ לאושר שלי, שאוכל לתת כמעט בלי הגבלה, כי 500

אני מבקש ממך כבר די הרבה זמן 500 מליון דולר רק כדי לתת. כי לתת זה התענוג הכי גדול שאני מכיר. כי זה להיות דומה לך אבא. נתן ומשפיע בלי סוף.

אני מאמין שאתה תתן לי גם אם זה נשמע דמיוני לגמרי, גם אם זה נשמע שלא בדרך הטבע כי אצלך אבא אין טבע, כי אתה בראת את הטבע ואם אתה רוצה, אתה מקמט את הטבע כמו

שבת שלום והאורח!
מנחם אזולאי

להקדשות ובנושאי העלון נא לפנות לטלפון: 050-4178148

תרומות ניתן להעביר חשבון בנק הדואר 20685668. כל תרומה תתקבל בברכה.

ניתן לקבל את הגיליון בדואר אלקטרוני ע"י שליחת מייל לכתובת: r.m.azolai@gmail.com

הגיליון טעון גניזה

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

בראשית, כה אמר

18:03: כניסת השבת:
18:57: יציאת השבת:
19:35: לשיטת רבנו תם:
גיליון מס' 608

הערות או הארות ניתן לשגר לעורך אלון ארביב ס"ט לת"ד 613 נתניה או בדוא"ל: alon@inn.co.il

כתם פז - היאוריק אפרטה

ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד (א.ה.)
הקשה הגאון בעל משך חכמה מה הטעם לא נאמר יום ראשון, כשם שנאמר יום שני, כי אם יום אחד?
ותירץ משום שראשון פירושו, שהיום הראשון שייך לימים הבאים אחריו, שהוא ראשון להם.
ברם, לאמיתו של דבר היה אז יום זה מיוחד במדרגתו, מבלי כל קשר אל שאר הימים; שכן ביום הראשון נברא האור שננו אח"כ לצדיקים לעתיד לבוא, מכיוון שלא היה העולם כדאי להשתמש בו, וממילא היה זה יום אחד ולא ראשון, שהיה מיוחד במינו ובמדרגתו..

אמר קרב

בשעה שבא הקב"ה לברוא את האדם... חסד אמר יברא... ואמת אמר אל יברא שכולו שקרים... צדק אמר יברא... שלום אמר אל יברא שכולו קטטה. מה עשה הקב"ה, נטל אמת והשליכו לארץ (מדרש).
מה טעם הושלך לארץ רק האמת, והלא גם השלום אמר לא יברא? יש להבין כשמשליכים את האמת יש כבר גם הרבה שלום!!! אימתי ישנה מחלוקת בין בני אדם?
כאשר כל אחד נלחם ונאבק למען האמת שלו!!! למען כל דבר הנחשב לאמת בעיניו. ואילו כשבני אדם מסיחים דעתם מן האמת, ממילא אין מקום למחלוקת ולשלום אין עוד מה לקטרגו...

אמרו אדם הראשון ואמר השלם בצרכי

ידוע שהאדם הראשון היה בעל הכישרון ובעל הזיכרון וההבנה והעמקות והתפיסה וזאת מכח שהוא יציר כפיו של הקב"ה, וגם בעל כוח גדול היה, וכשיגרשו אותו מגן עדן הי' צריך שמירה גדולה שלא יכנס שוב בכוחו האדיר, והם הכרובים, מלאכי חבלה, להטת החרב המתהפכת, ואם לא היה אוכל מעיץ הדעת היה חי לעולם. ומה עשה בגן עדן, חז"ל אומרים לעבדה, זו מצות עשה, לשמרה, זו מצות לא תעשה, והיה לומד תמיד, אנו רואים מזה דבר נורא שתורת ה' אין לה קצבה וסוף, שאף אדם הראשון שהוא הכי בעל כשרון שבעולם וחי לעולם למד בה תמיד, בכל זאת היה לו עוד תורה ללמוד תורת ה' (בשם החפץ חיים).

בצרכי

ומה טעם פתח התורה באות ב - בראשית - ואילו התורה שבעל פה מתחילה באות מ - מאימתי קורין את שמע, מסכת ברכות.
רמז לכך מצוי בפסוק ודברת בם, שדרשו עליו חז"ל ולא בדברים אחרים (יזמא טו). כלומר - ודברת רק בדברים מן התורה שבכתב ומן התורה שבעל פה, המתחילות שתיהן באותיות בם ולא בעניינים אחרים שהם דברים בטלים. (מגיד תעלומה).
התורה נצחית היא. גם כיום עוד נמשך אותו בראשית ברא. השם יתברך מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. בידוע, אומן שעושה כלי, כיוון שגומר מלאכתו שוב אין קיומו של הכלי תלוי באומן זה, ואילו הבריאה זקוקה תדיר למאמר פיו של הבורא. אם ינטל, חלילה, כח זה אפילו לרגע אחד, יחזור העולם לתוהו ובוהו.

עטרת פז - מאמר אורך

בפרשתנו מתארת התורה את ארבעת הנהרות היוצאים מגן עדן, ומקום זרימתם בעולם הזה, ופה התורה מתארת את הנהר הראשון הסובב את ארץ החוילה אשר שם הזהב (ב. יא) ארץ חוילה זו יבשת אפריקה וכאן שואל הגאון הקדוש בעל זרע שמשון זי"ע מדוע התורה בחרה להדגיש בדווקא את מעלת הזהב.

ורבנו זלה"ה מביא את מדרש רבה (טו. ט) אמר ריש לקיש לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא? בשביל המשכן והמקדש שנאמר: וזהב הארץ ההיא טוב, כמו שנאמר על בית המקדש, ההר הטוב הזה והלבנון.

ריש לקיש מחדש שהזהב אינו מיועד כלל בעבור בני אדם אלא נועד בעבור בית המקדש, ורק בגלל זה בני האדם זכות ליהנות ממנו גם בעבור עצמם. אך אלמלא בית המקדש לא היה נברא הזהב כלל בעולם.

שואל הזרע שמשון מה נשתנה הזהב שאינו ראוי לבני אדם יותר מאשר אבנים טובות ומרגליות, הרי שניהם מכובדים ויקרי ערך? ומתירץ הזרע שמשון, הזהב הוא דבר יקר ערך אך יותר מצוי בעולם מאשר מרגליות, ובמרגליות היו משתמשים בדרך כלל בעבור מלכים או שרים חשובים, ולכן מובן מדוע יצר הקב"ה מרגליות לשימוש בני אדם, כי קהל יעד המשתמשים בדרך כלל עם מרגליות, הוא קהל יעד שבלאו הכי ה' יתברך חלק להם כבוד בכך שעלו לגדולה, ולכן אין בדבר חסרון. אך הזהב שהוא יותר מצוי וכמעט כל אדם יכול להשיג תכשיט מזהב, העשירים ירכשו תכשיטי זהב יקרים, והעניים ירכשו תכשיט זהב קטן ופשוט, אך זהו דבר שכל בני אדם משתמשים עמו, ויש בזה חסרון שדבר נכבד ויקר, משתמשים בו אנשים פשוטים, האם יעלה על הדעת שבורא עולם יברא בעבור כל עם הארץ דבר נכבד כמו הזהב? ולכן אמר ריש לקיש, דע לך שמטרת הזהב איננה בעבור בני אדם, אלא בעבור בית המקדש, ולאחר שנברא בעבור בית המקדש, גם בני אדם נהנים ממנו.

ועוד כתב לתרין, בבריאת האור במעשה בראשית כתוב בתורה שהי'ת אמר על האור כי טוב, הגמרא בחגיגה (ב. ג) שהקב"ה ראה שהאור המיוחד הזה שניתן לראות דרכו מסוף העולם ועד סופו יכול לשמש את הרשעים לרעה, לכן עמד וגנוז לעתיד לבוא, כלומר כאשר מדובר בדבר שהוא טוב מדי שאין העולם ראוי לוי, הקב"ה גונזו לשלב שהעולם יהיה ראוי לכך

אם כן, מברר המדרש הרי גם על הזהב נאמרו המילים וזהב הארץ היא טוב-ואם העולם עדיין לא הגיע לרמה של שימוש בדברים שהקב"ה קורא להם טוב, מדוע אם כן, יש זהב בעולם?

וכאן השאלה היא הרבה יותר מהותית, משום שאין טעם לברוא זהב ולגנוז אותו בעבור שימוש לעתיד לבוא, משום שהזהב הוא דבר גשמי, ולעתיד לבוא הכל יהיה רוחני, ולכן מתעצמת השאלה, מה הטעם לברוא את הזהב אם אינו ראוי לעולם שלנו, וגם לעתיד לבוא הוא חסר תועלת?! על כך מבאר ריש לקיש הזהב בעבור העולם משום שנועד בעבור בית המקדש, שעליו נאמרה המילה טוב, כפי שצוין לעיל, ההר הטוב הזה ולבנון. (מעבר לסגולה)

שבת שלום, העורך!

העלון יוצא באדיבות משפחת גניש הי"ו להצלחתם ולרפואת ולחיי משפחתם, אכיר

נר אלוקים נשמת אדם
הנה"צ רבנו יהושע מאמאן בן איסטרילה זי"ע
הנה"צ רבנו נסים מויאל בן רחל זי"ע

אמרו במסכת סנהדרין (דף קי.) כל החולק על רבו כחולק על השכינה.

ומרן השלחן ערוך פסק שדין זה שהזכרנו שכל החולק על רבו כחולק על השכינה, אינו שייך אלא ברבו המובהק, אבל רבו שאינו רבו המובהק, לא שייך בו דין זה כלל. ואם כן כאמור, דין זה שאסור לחלוק על רבו, שייך גם לגבי גדול הדור, שיש איסור לחלוק עליו.

(א) דין תלמיד חכם נוהג גם בזמן הזה לרוב העניינים, ולכן גם בזמן הזה הוראה תלמיד חכם גדול, המופלג בתורה וביראת ה' ומורה הוראות בישראל, יש לברך עליו בשם ומלכות "שחלק מחכמתו ליראיו". וחייב אדם בכבוד רבו ויראתו יותר משל אביו. ומצות עשה לקום מפני כל חכם, אפי' אינו זקן, ואפי' אינו רבו. (יחזק' דעת ח"ד סי' טו עמ' עט. וז"ה סי' סא.)

(ב) תלמיד חכם שמחל על כבודו, כבודו מחול. בין שהוא גדול הדור, בין שהוא סתם חכם, תורה דיליה היא, ויכול למחול. אבל על בזיונו אינו רשאי למחול.

(ג) מותר לבקש מתלמיד חכם לגמול לו חסד, להושיט לו איזה חפץ, או למסור לחבירו איזה חפץ, וכיוצא בזה. ובלבד שלא יגרום לו בכך לביטול תורה.

(ד) תלמיד חכם שיודע לנגן בכינור, וכדומה, יש אומרים שמותר לו לנגן ולתופף לפני חתן וכלה, הן בהליכתן לחופה, והן במשתה של מצוה, ואין בזה משום איסור לבזות את עצמו מפני כבוד תורתו. שבכל עניני מצוה, אין בזה משום ביזוי כבוד התורה, וכמו שראינו כמה מחכמי ישראל שהיו עושים סוכתם ברבים לפני חג הסוכות. ויש אומרים שאם הדבר יגרום לזלזול בתלמידי חכמים, אין להקל בזה. ויעשה שאלת חכם. ועל כל פנים תלמיד חכם שיודע לעשות מלאכה, או לעסוק במשא ומתן, יש ליעיץ לו ללמוד תורה כל היום, ולקבל משכורת מהכולל או מהישיבה, או ממחזיק פרטי, שזה עדיף יותר, לאין ערוך, מאשר לעסוק במלאכה או משא ומתן, וללמוד כמה שעות ביום. ואף אם המשכורת מספיקה לו בדוחק, כבר הבטיחו חז"ל, שכל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר. והבוטח בה' חסד יסובבנו. (יב"ע אומר ח"ו ח"ד סי' יז.)

(ה) פרנסי עיר החפצים לבחור רב לעיר, וכמה מבעלי הבתים שהם מראשי השלטון לוחצים בכל הדרכים על פרנסי העיר להפסיק את הליכי הבחירות לגמרי, בגלל שהמועמדים אשר הסיכויים שלהם להיבחר, למרות גדולתם בתורה וביראת ה' טהורה, אין השקפת עולמם תואמת לאותם ראשי השלטון, אין לפרנסי העיר להיכנע לדרישותיהם ועליהם להמשיך בהליכי הבחירות עד לבחירת רב העיר. כי מינוי רב עיר תלמיד חכם טומן בחובו הצלה גדולה רוחנית בכל הנדרש בענייני מקוואות וכשרות ונישואין ושאר עניני הדת, ולפי דעת רבותינו האחרונים מצות מינוי רב לעיר עולה על מצות פדיון שבויים, ולכן על הפרנסים להאבק בכל עוז ותעצומות נגד המפריעים להם במשימה קדושה זו. ואין ספק שבסייעתא דשמיא יעשו ויצליחו, כמאמר חז"ל הבא להטהר מסייעים בידו. (שם סי' יח.)

(ו) רב ראשי שנבחר למשרתו לתקופה מסוימת, ולאחר מכן צריך לערוך בחירות חדשות, חכם אחר רשאי להתמודד כנגדו למשרה זו, ואין בזה משום מעלין בקודש ואין מורדין. והוא שהדבר על דעת הרבנים הגדולים שבעיר, ונציגי רוב הצבור הרוצים בהחלפת הרב הראשי, שאז רשאים הם לעשות כן, וגם החכם האחר יוכל להתמודד כנגדו. (שם ח"ט ח"ו סי' ט עמ' תמ.)

(ח) תלמיד חבר מותר מדינא לקרוא לרבו שאין רוב חכמתו הימנו בשמו, בלי תואר הרב פלוני, ומכל מקום בזמן הזה שסתם תלמיד חכם נקרא בתואר רב ונתרבו התוארים מאד, אין לתלמיד חבר לקרוא לרבו בשמו בלי שום תואר, ואפילו שלא בפניו. (שם ח"א ח"ו ד סי' יח.)

מידי יום חמישי נהגו חמשה בחורים, מבחירי תלמידי ישיבת סלבודקה, להתבודד בבית הכנסת שבקצה העיירה. הם חיפשו מקום שקט ללמוד בו בהתמדה כל הלילה, ובית הכנסת הזה ענה על הצורך. שבוע אחד ישבו החמשה ולמדו, כשמלבדם ישן שם בפינה ליד התנור יצחק, שהיה שוכר באופן קבוע, ומוכר בעיירה בשם יצחק השיכור. כעבור שעה ארוכה של לימוד, נפתחה הדלת, ואל בית הכנסת נכנס עגלון רועד מקור ורטוב מכף רגל ועד ראש. הוא פנה לבחורים וביקש בתחנונים שייצאו לעזור לו, שכן סוסו שקע בשלג העמוק ואם לא יצילו אותו בהקדם, הסוס יקפא למות.

הבחורים התחילו לדון בינם לבין עצמם האם מוטלת עליהם החובה לצאת ולעזור ליהודי האומלל, שהרי כעת הם לומדים והדבר כרוך בביטול תורה, וכן ישנו חשש שכתוצאה מהקור הנורא השורר בחוץ עלולים הם לחלות. לאחר שהעלו עוד טיעונים נוספים בעד ונגד, הכריעו שלא לצאת לעזור. העגלון נאנח ויצא לבדו לנסות שוב לחליץ את סוסו. בתוך בית הכנסת נשמע לפתע קולו של יצחק השיכור: "בחרתם שלא ללכת לעשות חסד? אז דעו לכם שבסופכם לא תזכו ללכת על רגלכם".

הבחורים התייחסו בזלזול לדבריו של יצחק והמשיכו בלימודם. אולם לאחר שעה קלה נקפם ליבם והחליטו לצאת ולחפש את העגלון ולסייע בידו. כשהגיעו למקום ראו את העגלון יושב ליד נבלת הסוס ובוכה. אחד הבחורים, ר' חייקל מילצקי זצ"ל, סיפר, כי כעבור מספר ימים קרא לו יצחק השיכור וביקש ממנו לבוא בערב לביתו היות והוא עומד למות באותו לילה. ר' חייקל התייחס לביטול לדבריו של יצחק מפני שהיה בטוח כי הוא אומר זאת מתוך שכרותו. אולם יצחק חזר שוב על הדברים עד שר' חייקל הבין כי יצחק כעת אינו שיכור כלל, והבטיח לו שיבוא. בשעה היעודה הגיע הרב חייקל לביתו העלוב של יצחק, שקיבל אותו במאור פנים. יצחק נשכב על מיטתו וביקש כי ר' חייקל ידאג שיקברוהו בחלקת הרבנים של העיירה. ר' חייקל ניסה להסביר לו שזה לא ילך כי קוברים שם רק רבנים. יצחק הצביע על ארגו ישן, ואמר, כי שם מונחים כתבי היד שלו, ואם הרב יראה את תוכנם ידאג כבר למלא את בקשותיו. הרב חייקל הבטיח ליצחק שיקח את הארגו לרב, ואז אמר יצחק 'שמע ישראל' ונפטר.

ר' חייקל לקח את הכתבים לרב שיעיין בהם. לאחר שעה קלה קם בבהלה ממקומו כשהבין כי יצחק השיכור היה מל"ו צדיקים שבדור, ואכן ציוה לקברו בחלק הרבנים כפי שביקש. אמנם איננו יודע מה עלה בגורלם של ארבעת חברי, סיפר בזקנותו ר' חייקל לילדיו ונכדיו, אולם כעת שאתם כבר יודעים מי היה יצחק השיכור, אתם יכולים להבין מדוע כרתו לי את הרגל החולה, וכעת אמרו לי הרופאים, כי לא נותרה ברירה חייבים לכרות גם את הרגל השנייה. (עלון קומפוזיט)

כצ' אכסניא

המעשה ארע בשנת התשנ"א, עד שהוא שני מאורי הדור מרנן ורבנן, רבנו עובדיה יוסף זצ"ל ורבנו בן ציון אבא שאול זצ"ל.

בתפילת שחרית הניח הגרב"צ אבא שאול זצ"ל את התפילין לא ביחד כמנהגו כמופיע בשו"ת אור לציון שחיבר (ח"ב פי"ג ח"ח), כי אם בזה אחר זה כפי שנוהג מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל.

בנו הגאון רבי אליהו אבא שאול פנה אל אביו בתמיה, מה טעם השינוי? והגרב"צ אבא שאול השיבו: בימים שאנחנו פה עם חכם עובדיה, כך נעשה? מדוע? – שב וביקש ללמוד רבי אליהו. אמר לו רבי בן ציון: יש לי דרך ארץ בפני הרב עובדיה ולא יתכן שנעשה בפניו פסק הנוגד את דעתו. אני מבטל דעתי מפני דעתו. בו בפרק ניגש הגאון רבי דוד יוסף לגאון רבי בן ציון והטעים, ההערה של מרן האבא היא שקשה למצוא תפילין כל כך קטנות אבל לא שאסור להניח את שתי התפילין ביחד. אם התפילין של כבוד הרב קטנות, גם אבא מסכים. אך רבנו בן ציון בשל: אמנם כן, ברם כיון שכך נוהג אביך ומניח זה אחר זה, אין זה דרך ארץ שאני אניח לידו זה וזה ביחד. יש לי דרך ארץ בפני אביך. (מלך ביופיו)

שבת מברכי החודש, חודש מרחשון
המולד ליל רביעי בשעה 10:01 ו-11 חלקים
ראש חודש ביום שלישי ולמחרתו ביום רביעי
התקופה 15:30 עד השעה 16:30

לעילוי נשמת היקר והחשוב
ה"ה גבריאל (ביאל) בן סוזט ארביב ז"ל
 ת"נ'צ"ב'ה

לעילוי נשמת הזקן הכשר
רבי אהרן הכהן בן לאה ז"ל
 ת"נ'צ"ב'ה

שענו קייצו!!

הדלקת נרות: 18:01
יציאת השבת: 18:50
רבינו תם: 19:30
הזמנים לפי "אור החיים" - ת"א
כ"ב בתשרי התשע"ט

טוב לחסות בה'

העלון מוקדש לע"נ ג'זליה חיה בת גריסה ת.נ.צ.ב.ה.

601

זהירות מיצר הנחש! בראשית התשע"ט

אדם וחווה נמצאים בגן עדן, ונתן להם ה' לאכול מכל העצים והפירות שהיו בעולם. רק מעץ אחד ביקש ה' שלא יאכלו - עץ הדעת. אומרים חז"ל כי כאשר ראה זאת הנחש הארור, החל הוא פונה אליהם ומפתה אותם בטענות מטענות שונות כדי שיגשו אל עץ הדעת: "לא יקרה כלום אם רק תטעמו, הרי תקחו רק טעימה קטנה", עד שגרם להם לחשוק באותו עץ ולעזוב את גן עדן. ללמדך, כי כאשר אוסר הבורא דבר, יודע הוא בחכמתו העליונה כי הדבר אינו טוב לאדם ולנשמתו, ואין לו לאדם להתפתות אחר היצר ולו במקצת. סיפר הרב מנחם שטיין שליט"א: "ישנה מורה המלמדת בסמינר בפתח תקוה, אשר שמעתי ממנה מעשה מפעים שאירע לה - לפני זמן קצר היא עולה לישון, והנה באמצע שישנה היא חולמת על הסבא הצדיק שלה, ר' יובל יוסף ז"ל, אשר נפטר השנה, והנה היא רואה אותו בחלומה כשהוא רזה וכחוש, פניו נראות נפולות ושבורות והוא מחזיק בידיו רצועה של חגורה ומסמן לי על החגורה כי צריך הוא לעזרה. התעוררתי בבוקר בבהלה ולא הבנתי מה אומר לי החלום - מדוע החזיק סבר בידיו רצועה של חגורה ומהו סימן לי בה. הרגשתי כי החלום הינו מסר שנשלח לי משמיים ולכן שיתפתי את בני משפחתי בדבר.

כששמעו זאת הדודים שלי הם נבהלו עד עמקי נשמתם, וסיפרו לי: בחודשים האחרונים לחייו של סבי, הוא חלה וגופו החל להצטמק ולרזות מיום ליום. כל כך הוא הרזה עד שהמכנס כבר נפל מעל גופו והיו צריכים להדק לו את החגורה מאד, כך שתתפוס את המכנס שעל גופו. סבא שלי היה נוהג להתפלל בקביעות בבית הכנסת המפורסמת 'איצקוביץ' בבני ברק, בה מתקיימים מניינים כמעט בכל שעה ביממה. בוקר אחד, לקח אחד מהדודים שלי את הסבא להתפלל באיצקוביץ והנה הוא מבחין כי המכנס שלו שוב הסבא עומד ליפול מגופו. מיד נכנס הוא אל אחד מרצעני העורות (סנדלר)

שהיה בסמוך וביקש ממנו לעשות חורים נוספים בחגורה של הסבא, על מנת שהמכנס לא יפול מגופו. הרצען עשה עוד חמישה חורים, ובתמורה דרש 3 ש"ח. הדוד שלי ווה את סבי חיפש בכיס כסף, אך למרבה הצער הבחין הוא כי אין עליו כסף קטן במזומן. התנצל הוא בפני הרצען והבטיח לו כי בהמשך היום ובימים הקרובים, כשיהיה לו כסף קטן יבוא לסגור את החוב. אלא שהשכחה תקפה אותו ועבור להם ימים וחודשים ופרשת 3 השקלים נשכחה ונעלמה. לאחר כמה חודשים הסבא נפטר, וכעת הוא מסמן לי בחלום בפנים עצובות ושבורות על רצועת החגורה. מיד כששמע הדוד את סיפור החלום, מיהר הוא עימי אל חנותו של הרצען והחלנו לספר לו את כל מעשה החלום. הרצען התרגש מאד מהמעשה ואמר: "מדהים לראות כמה מקפידים בשמיים אף על חוב של שלושה שקלים, אך אני מוחל על כך ובלבד שיהיה לסבא שלך מנוחה בעולם העליון". הודתי למוכר מכל ליבי ושילמתי לו את החוב במקום.

רבתי וראו איזה פלא. באותו לילה, כשעליתי על יצועי, אני חומת שוב את סבא, אלא שהפעם פניו היו מאירות ושמחות והוא אמר לי בזה הלשון: "תודה רבה שגרמת נחת לנשמת", והסתלק מהחלום. אני מלמדת בסמינר בפתח תקוה, וסיפרתי זאת לכל מי שאני מכירה על מנת שידעו כמה מקפידים בשמיים על כל שקל ופרוטה שלקחת מחברך, וכפי שפסק הרמב"ם (הלכות גזילה ואבידה): "כל הגוזל את חברו שוה פרוטה, כאילו נוטל נשמתו ממנו שנאמר: "כן ארחות כל בועץ בצע את נפש בעליו יקח". שהרי האדם מסר מזמנו בחייו בכדי להרוויח ממון, והרי אתה כעת גזלת זאת ממנו חלק מחייו. "דין פרוטה כדין מאה", אומרים חז"ל (סנהדרין ח:). כי יזהר האדם שלא לגזול את ממנו של חברו, ולו בפרוטה, ואם כבר עבר ועשה ואינו זוכר למי גזל - יעסוק בצרכי רבים ויתרום למוסדות ציבוריים, ומשמי יכופר לו.

לרפואה, פרנסה

והצלתה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. מרים בת גליה. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. זוהר יעיש ובני ביתו. רחל ובעלה וב"ב וצאצאיהם. אסתר בת מזל. ויקי ויהודה יעיש. מרינה בת לובה. משה שמואל בן זלדה. יסכה בת מזל

לעילוי-נשמת:

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור, מלכה בת אסתר, מזל בת דוד ובת שבע. אברהם בן אלה. רות בת נוסרת. ישעיהו בן יצחק. יצחק בן עליזה. אפרים בן רחל. ר' שמעון בן סאסי סופיה, זוהרה טימסטיית בת מרים. שמעון בן זוהרה. יוסף בן אנגלינה. רחמים בן צ'חלה. יריב בן גאולה. שליה בת שרה. אוסנת בתיה (אבלין) בת תקוה. יוסף חיים בן סלחה. שרה רדה בת סאלם. אהובה בת טובה. עזרא בן פרחת. שלום סאלם בן שמעון. רועי בן צדוק. שרלי שלום הלוי בן ריכא. יוסף בן פני קמחג'י. דוד בן מלכה. שולמית בת חתן. ברוך בן גורג'יה. יחזקאל בן גורג'יה. ר' משה בן סעדיה, הרה"ג ניסים מויאל בן שלמה. רחל בת עמרם ובניה פרחי. שושנה בת סורח. גבריאל בן סמינה. נעמה בת חביבה

לעילוי נשמת
הילדה
היקרה רוני
רביבו בת
סמדר
ת.נ.צ.ב.ה.

תפילין שחרית בהושענא רבא
 דבר מצוי מאד, שאדם בא לבית הכנסת, והציבור עומדים בתפילת יח', וברצונו לעבור כנגד פני המתפללים כדי להתפלל. הדבר ברור שאסור לאדם לעבור לפני המתפללים כיוון שאסור לעבור לפני המתפלל, אלא עליו להתמתין עד שיסיימו תפילתם, ואז יוכל לעבור ולגשת למקומו. אך השאלה היא האם יש להקל בזה כשרוצה להיכנס ולהתפלל עם הציבור?... להלכה כתב ה'הלכה ברורה' כי אין לעבור לפני המתפללים אף כשרוצה להיכנס ולהתפלל עימם, מפני שאין בזה משום 'עשה דוחה לא תעשה'.
 אולם לצורך השלמת מנין לאחרים, כאשר אין שם אלא תשעה מתפללים, והוא צריך לעבור לפני מתפללים אחרים בכדי להגיע למקום שבו ממתנים לו להשלמת מנין – מותר לו, כיון שהשלמת המנין היא מצוה דרבנים, הרי היא דוחה איסור זה.
 מעשה שהיה בישיבת "חברון". בחור אחד היה מאריך מאד בתפילתו בדביקות, והיה מסיים תפילתו כחמש דקות אחרי סיום התפילה כולה.

1) האם מותר לשיר שירי קודש או שירי שבת, כאלו שאין בהם שם השם או שמדלגים את שם השם, בזמן המקלחת?...?
 תשובת הרב: "אם זה מקלחת עם בית הכסא – אסור להרהר בדברי תורה, והוא הדין שאסור להרהר בשירי קודש.
 אך אם אין שם שירותים – מותר להרהר בשירי קודש וכן בדברי תורה, אבל אסור להוציא מלים מהפה, אלא מותר לנגן בפה ללא מילים, כגון: 'לה לה לה וכו' וכו'.

★ שאל את הרב ★

2) האם יש עניין כיום לשים פתיל תכלת בציצית – מה דעת הרב בכך?

תשובת הרב: רבים מגדולי ישראל כיום לובשים פתיל תכלת, ומי שמרגיש בזה דבקות בעבודת ה' ועלייה רוחנית של שלמות במצוות ציצית השקולה כנגד כל המצוות (מנחות מג) אז למה שלא יעשה כן. ואין היתר לזלזל או לומר לו שיחמיר במה שצריך, אלא לכבד את חומרתו של כל אחד כשהיא ע"פ ההלכה. ואמר לי הגה"צ הרב קוק שליט"א כי הגר"ש אלישיב זיע"א מסכים ללבוש תכלת היום. וגם רבינו הרב נאמן שליט"א לובש תכלת ואני הקטן עפר ואפר למדתי מהם.

אותו בחור לא שת לבו לכך שמכיון שהוא עומד בסמוך לדלת היציאה מבית המדרש, הרי הוא מפריע לציבור החפץ לצאת מבית המדרש, שאינם יכולים לעבור על פניו, והם נאלצים לפנות לדלת אחרת. ובכך הוא גם מכשיל את אותם שאינם זיהרים באיסור זה, שהיו עוברים על פניו בלית ברירה.
 פעם אחת, נודמן שהגאון ראש הישיבה רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל בא לצאת בעצמו מאותה הדלת שהבחור היה מתפלל בסמוך אליה. ומכיון שראה שעומד שם בחור ומתפלל, נאלץ להתמתין עד שיסיים תפילתו בכדי שיוכל לעבור. כשסיים הבחור את תפילתו, פנה אליו ראש הישיבה ואמר לו: "קשרת אותי בשרשראות של זהב, שאני שמח שאתה מתפלל בדבקות, אבל מצטער שאתה מפריע לאחרים לצאת מבית המדרש". מיד הבין הבחור את כוונת הרב, וקבע לו מקום אחר לתפילתו שאינו מפריע לעוברים ושבים.
 מכאן הבקשה לכל המאריכים בתפילתם שיעמדו להתפלל סמוך לקיר, כך שלא יצטרכו להחטיא אחרים שיעברו לפנייהם בעודם מתפללים.

לשתף את הילדים?

מ. פוקס / ארגון 'הידברות'

מנחת הורים ויועצת רגשית

אנשים רבים נוהגים לשמור את מחשבותיהם לעצמם. הם כאילו חוששים, שאם יפתחו את הפה וידברו עליהן – יקרה משהו נורא להם, לסביבתם ומי יודע אם לא לעולם כולו. כמעט תמיד מחשבותינו נסובות על הדברים הקטנים שלנו – על מצבנו הכלכלי, על מצבנו המשפחתי, על דברים שהייתי רוצה שיהיו לי, שיקרו לי, שיקנו לי, שיעשו לי, ולא על עניינים ברומו של עולם. נכון, עם בן זוג טוב נעים לחלוק, ונפלא כשזה קורה. אבל יש לנו במשפחה עוד אנשים שיכולים להיות שותפים לא פחות טובים.
 אנשים קטנים. קטנים בגובהם, קטנים אף לפעמים בהבנתם, קטנים במחשבותיהם, אבל גדולים בקשר שלהם אתנו. את הגובה, ההבנה, המחשבה והקליטה של ילדינו אנחנו עוזרים לפתח. איך נפתח את כל אלו אם לא נביא לפנייהם את שאלותינו, את תורתנו, את סיפור חיינו ואת כל מהותנו?...
 הורים סבורים לפעמים שילדים לא צריכים לדעת דברים שונים, ונרחיב בדבר: הם לא אמורים לדעת שהיום היו לי בעיות בעבודה. הם לא אמורים לדעת שהיום אני כועס או עצבני. הם לא אמורים לדעת שכרגע אין לי כוח, או שעכשיו אין לי חשק – אך האמת היא שלא כך הדבר.
 אם לא נביא לפני ילדינו את הרגשתנו, ילדינו לא יקלטו מה עובר עלינו.

אם ילדינו לא יקלטו מה שעובר עלינו, הם לא יוכלו להבין אותנו.
 אם לא יבינו מה עובר עלינו – לא יוכלו לנחם אותנו, לעזור לנו. אם אנחנו רוצים שיתוף פעולה מצד בני ביתנו, עלינו לספר להם בצורה גלויה מה עובר עלינו. רק כאשר נסמוך עליהם – הם ירגישו שהם מסוגלים לתת, לעשות למען האחר, לנחם אחרים. רק כאשר נסמוך עליהם – נוכל להוריד חלק מהעול שאנו נושאים על שכמנו.
 כמובן כי חשוב מאד לציין כי לא כל דבר מספרים לילדים. הם לא אמורים לדעת שרבנו עם בן זוגנו, או מה בדיוק ספרנו לפסיכולוג שלנו ומה ענה לנו. אבל הם כן אמורים לשמוע על כאב הראש שתקף אותנו, על כך שהלכתי היום לשוק והידיים שלי כואבות מאז ללא הפוגה, על כך ששכחתי את האוכל שלי בבית ולכן לא אכלתי בעבודה עד השעה 16:00, ועל כך שהיה לי ניסיון לא קל עם השכנה.
 ילדים שגדלו בבית שההורים תמיד הראו חרדה ודאגה להוצאות הבית – גרמו לילד להיות חרד על כסף כל חיו, וחבל. רק ילדים שהוריהם משתפים אותם בלבטיהם, ברגשותיהם ובתובנותיהם, יוכלו להעמיד ילדים שגם כן ישתפו אותם בכל אלו. כי איך ידע ילד כיצד לשתף, אם מעולם לא שותף ולא השתתף?... שתפו את הגמדים הקטנים שלכם, ותגרמו להם לגדול פתוחים יותר עימכם ושקופים במעשיהם.

הכל - נהיה בדברו

חזיון האנוש והמלאכה

"בראשית ברא אלוקים" - עלינו לדעת "בראשית", תחילה וראש לכל דבר, כי הכל "ברא אלוקים", הכל, אבל הכל, גדול כקטן נעשה בהשגחה והכוונה משמיים על ידי מלך מלכי המלכים, גם הטוב וגם הרע.

הצדיק הקדוש, ר' אייזיק מקאמורנא זצ"ל אמר: "מה שיהודי עובר בכל מצב - הכל מאתו יתברך".

ואז פנה הוא אל תלמידיו ואמר: "האמינו לי אחיי, אם לא ידיעה זו שבכל פניה בעולם - נמצא ה' ומשיגה על כל פרט ופרט, כבר מזמן שהייתי נאבד מן העולם... אך הידיעה הברורה כי בכל פנייה ופנייה ובכל פרט הכי קטן נמצא אלופו של עולם - היא הנותנת אושר ושמחה".

אמרו רבותינו כי הסיבה שסוגרים את העיניים בזמן שאומרים 'שמע ישראל', הוא לומר כי דווקא כאשר אתה לא רואה כלום, והכל סביבך חושך ובלבול אחד גדול, אז תצעק בקול גדול 'שמע ישראל - ה' אלוהינו, ה' אחד', שהכל מה' המשגיח עליי ושומע אותי בכל רגע.

יוצאים אנו לשנה חדשה, ועלינו לקחת מימי החגים המרוממים את הדבקות בה' הנמצא עימנו בכל עת ובכל שעה והוא המכוון הכל לטובה.

לפנינו מעשה מרגש שהתפרסם בארגון 'הידברות' ע"י י. לוי, הממחיש זאת: "שלום, אני כבר סבתא ותיקה ומנוסה, ויש לי ב"ה נכדים רבים, אך בכל פעם שאחד מנכדיי נכנס בבריתו של אברהם אבינו אני פורצת בבכי. זו לא התרגשות רגילה, אלא מועקה מהעבר הפורצת לי בכל הזדמנות. היה זה בברית המילה האחרונה של אחד מנכדיי, אז שוב פרצתי בבכי בשעת המילה. אחותי שעמדה לידי ידעה שיש פה משהו עמוק יותר וביקשה שאספר לה.

שמחת. רציתי לפרוק זאת מליבי. היה זה לפני שנתיים. אחותי הצעירה חגגה באותו שבוע את נישואי בתה הבכורה והשבת, שבת חתן, הוזמנו

לשמוח עמם. תמיד אהבתי אירוע משפחתי. אני ובעלי יצאנו לרכב עם עוגה מיוחדת שהכנתי ונסענו למקום.

התרגשתי וחיכיתי רבות לשבת הזו. אך עדיין לא ידעתי מה בורא עולם מכין לי ומה אני הולכת לעבור שם.

היה זה רגע נורא ואיום שקרה באותה שבת. בעלי קם לשאת דברים באחת הסעודות. בתחילה הכל הלך למישרין, דברי התורה שאמר התחבבו על הקהל ואני הבטתי בו, גאה על דיבורו הקולט.

לפתע נשאה הדרשה כיוון שונה, כאשר החל לדבר בשבח משפחות החתן והכלה, הוא ניסה להכניס בדיחה אחת או שתיים, ובמקום לקבל פרצי צחוק, קיבלנו מבטי זעם

שמהר מאוד עברו להאשמות קוליות. בני משפחת החתן העליבו אותו וביישו אותו לעיני כל המשתתפים.

בעלי מיהר להתיישב. תוך מספר דקות נרגעו הרוחות, ולכאורה העניינים המשיכו כרגיל אצל כולם, אבל לא אצלי. הלב שלי געש ורתת, רציתי רק לברוח מהמקום.

ניסיתי לחייך בכח, אך בתוכי הייתי גועשת. בעלי סימן לי שהכל בסדר ואף אמר שהיתה אי הבנה והוא אינו מקפיד מהנעשה. נו באמת, שהרי מה אנחנו, רק בשר ודם. אך אני כלל וכלל לא נרגעתי.

מה, הם לא רואים את אישיותו הנפלאה? איך הם יכלו כך לפגוע בו? ואיך יכול להיות שאף לא אחד מן הסובבים שם לב לבקש סליחה?... נפגעתי עמוקות ובכיית ללא הרף תחת הכרית בלילות.

למחרת, התקשרה אליי אחותי, אם הכלה, כאבה את כאבי וניסתה להרגיע אותי. "בואי ננסה לדון אותם לכף זכות", ביקשה.

אך ליבי לא היה מסוגל לכך. "מה? איך נראה לך שאמחל להם? הם אפילו לא ביקשו סליחה! תדעי לך שגם שכשהבת שלך תלד בן, אני לא אגיע לברית. לא רוצה לפגוש אותם לעולם", אמרתי בזעם. הייתי נסערת, אבל אחותי שתקה מספר רגעים, היא נתנה לי לפרוק את אשר על לבי, ואז העלתה כיוון מחשבה שהצליח לרומם אותי מהכעס הרב שהיה לי.

"אחותי היקרה, אני מבינה אותך מאד, אך דעי לך", המשיכה ואמרה, "כי לפעמים הקב"ה שולח לנו ניסיון, רגע כואב באמת, כדי שאם נצליח בו הוא יוכל לתת לנו מהשפע שמחכה לנו. אחותי, בואי נזכור לרגע שזה לא הם! הם היו רק שליחים להביא לך את המכה, ואם תצליחי לעמוד מול האמת ולומר 'הריני מוחלת וסולחת' זו תהיה הזדמנות פז עבורך לבקש ככל העולה על לבך. זו שעת רצון. נצלי אותה".

המילים המתוקות שלה ריככו את ליבי. גם אני צריכה ישועה, וכי אחמיץ הזדמנות כזו שיש לי כעת?...

יש לי בן חמד בגיל השידוכים המתעכב זמן רב במציאת שידוכו. כל כך התפללנו והשקנו שימצא את זיווגו, אך שום דבר. כל כך חיכיתי לראות אותו מקים בית. זה היה כל חלומי.

"אני מוחלת וסולחת להם, סולחת ומוחלת". אמרתי בקושי רב. ואז אחר כך בדמעות ביקשתי מבורא עולם שבני היקר והאהוב יינשא השנה בקלות, וברוב שמחה יזכה לבנות את ביתו. אחותי הצטרפה אלי בתפילה מעברו השני של הקו, ויחד קיוונו שנצליח לקרב את הישועה.

"האם כעת את מבינה מדוע אני בוכה בברית המילה הזו יותר מכל? שאלתי את אחותי. "הרי בשעה טובה מיד אחר כך מצא בני את זיווגו, וכעת, לאחר 9 חודשים עורך הוא ברית מילה לבנו".

"מה שיהודי עובר בכל מצב - הכל מאתו יתברך", אמר האדמו"ר מקאמורנא, וכל בני האדם הם רק שליחיו ואין אדם העושה כעולה על רוחו,

"בראשית" השנה צריך האדם לדעת לפני הכל, כי "ברא אלוקים" - הכל בהשגחתו יתברך, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה. ומה ששלך - שלך ואף אחד לא יקח לך! לחיות את הבורא יתברך שהוא עשה, עושה ויעשה לכל המעשים ואין מלבדו שום כח בעולם כלל!

השומר הקדוש

חג ירח בינאלי

הנה יצאנו מתקופת המועדים המרוממת כשבידינו קבלות שקיבלנו על עצמנו והבטחנו לה' שנשתנה בהם השנה. יש שקיבלו על עצמם ללמוד 2 הלכות לשון הרע ביום, האחרים קיבלו על עצמם לקבל השבת לפני הזמן וכדומה, וכעת עלינו להוכיח שאכן אנו רציניים. מסופר על גדולי ישראל שהתאמצו בכל כוחם לקיים קבלות שקיבלו על עצמם – על הגאון מוילנא מסופר שהיה נוהג בקביעות לאכול סעודה רביעית עם פת. מוצאי שבת אחד נרדם הגאון, ולפתע באמצע הלילה התעורר הוא ונזכר שלא אכל סעודה רביעית. מיד זינק הוא ממיטתו למרות הקושי והעייפות, והחל לערוך שולחן וקיים מצוות בעודה רביעית בפת. על ה'סטייפלר' הקדוש זצ"ל מסופר שהיה נוהג לומר שכל מי שלא מחזיר את הסיידור והספר שהשתמש בו בבית הכנסת ובית המדרש, הרי הוא אכזרי. פעם אחת, כשהיה זקן ותשוש, יצא מבית הכנסת וחזר לביתו בצעדים כבדים, לפתע, כאשר כמעט הגיע לביתו, עשה את דרכו בחזרה שוב לבית הכנסת במשך דקות רבות, וזאת מפני ששכח להחזיר ספר שהשתמש בו. כי דווקא כאשר האדם מקבל על עצמו קבלה – היצר מגיע אליו בכל הכוחות ומנסה להרפות את ידו ממנה. אך אם זוכה האדם ומחליט לעשות את הקבלה בכל מצב שיהיה, יש לו הבטחה גדולה מבעל ה'העמק דבר', הלא הוא הנצי"ב מולאז'ין זצ"ל שאומר (במדבר ג, כח) כי כל המקיים הנהגה או חיזוק שקיבל על עצמו בכל זמן ובכל מצב, הרי הוא עולה בשמיים לדרגה הנקראת 'שומרי משמרת הקודש', ומובטח לו שה' יתברך שומר עליו מכל פגע ומכל צרה!.

נתאר לעצמנו: ראובן קיבל על עצמו בראש השנה ללמוד 2 הלכות ביום. והנה, לילה אחד בחודש חשוון, עולה הוא אל מיטתו הנעימה ומתגלגל תחת הפוך הנעים, סוגר את עיניו ומפהק הנאה עד ש... הוא נזכר! לא למדתי היום 2 הלכות!... כעת מנסים אותו משמיים האם יקיים הוא את הקבלה או שיקל ראש ויאמר: "לא נורא, מחר אלמד פעמיים... עכשיו כבר נרדמתי".

אם יעמוד הוא בניסיון, אומר הנצי"ב, יזכה הוא לדרגת 'שומרי משמרת הקודש' ומובטח לו שמירה והגנה מכל פגע וצרה! מספר הרב זילברשטיין מעשה מדהים שאירע עם יהודי שלא ויתר על הקבלה שקיבל: "יודע אני", מספר היהודי לרב זילברשטיין, "שכיום יש היעדר גדול של שלום בית אצל רבים, לכן קיבלתי על עצמי לשמור על שלום ביתי בכל מצב. ידעתי שלא יהיה לי קל ושהיצר הרע לא ישקוט וינסה להכשיל אותי, אך הבנתי כמה חשובה קבלה זו. לא שהיו לי בעיות עד היום בשלום הבית, אלא רציתי שישמר השלום שהיה עד היום ואזכח להמשיכו ולהנחילו לשאר הדורות. ובאמת, הכל התנהל על מי מנוחות, עד אותו יום שישני, בשעות אחר הצהריים... השעה שאומרים חכמים ז"ל, שהיצר הרע נמצא בו ומנסה להטיל מריבה וכעס.

זכרו – בכל מקום קדושה – נכנס יצר הרע. אשתי שתחי, צעדה בבית כשבקבוק שמן בידה. לפתע, היא מעדה ונפלה ארצה. בקבוק השמן התנפץ לרסיסים, כשכל הרצפה והרהיטים בסלון התמלאו שמן, זמן קצר לפני שבת. היה ברור לי שנשלח אליי כעת ניסיון משמיים. לפתע, אשתי צעקה עליי בקול גדול: "מדוע שברת את הבקבוק!!!...". כל בני הבית עמדו משתוממים לאור טענותיה, שהרי ראו כולם שהיא זו ששברה את הבקבוק ואין לי קשר לעניין. אך היא המשיכה וזעקה: "דווקא לפני שבת אתה שובר? וכי לא חסרות לי עבודות!...". איזה ניסיון מבהיל! "מיד, לקחתי כמה צעדים לאחור כי הבנתי שעומדת לפרוץ כעת אש מלחמה, לכן הלכתי אחורה ו... שתקתי! יכלתי להשיב בצדק שאיני שייך לעניין, אך העדפתי להרוויח את הקבלה שכל כך רציתי – שלום בביתי לכל הדורות!". "מהיכן היה לך הכוחות הללו?", שאל הרב זילברשטיין. והיהודי השיב: "הכנתי את עצמי כי כשהאדם מקבל קבלה, היצר ישלח לי ניסיונות לא שגרתיים משמיים. ושנית, חשבתי לעצמי באותו רגע: אם הבן איש חי זצ"ל או הגאון ר' עקיבא איגר זצ"ל, היו כעת מתארחים בביתי, כיצד הייתי מגיב לאשתי?... האם הייתי כועס וצועק או שהייתי מתבייש מהם ולא מגיב? וודאי שהייתי שותק. ואם כן, הרי גם שהם אינם כאן, אך הקב"ה בכבודו ובעצמו נמצא כאן איתנו בבית, ואם לא אתגבר ואחזיר לאשתי כפי המגיע לה – הרי שהקב"ה יסתלק מביתי! אדם וחווה האשימו אחד את השניה: "האשה אשר נתת עימדי, היא נתנה לי ואוכל", ובגלל אותו חוסר שלום בית אנו סובלים עד היום. ללמדך, מעלת שלום הבית והקבלה של ימי הרחמים.

לתגובות: 052-7151858
רחוב מעה בריל 9, ת"א, מספ' אחיאל
daniel777achiel@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת
נעמה בת חביבה
ת.נ.צ.ב.ה

חידה כמה ילדים היה לאדם הראשון לפני שגורש מגן עדן?
 דיל תעק דיל תעק דיל תעק
 דיל תעק דיל תעק דיל תעק
 דיל תעק דיל תעק דיל תעק

ההקדשה המרכזית

העלון מוקדש לבריאות, הצלחה, פרנסה: אורית בת מול, יוסף אברהם בן טובה, שלמה בן איווט, ניסים ונופר רוקח ומשפ', אבשלום בן ויולט, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו.
 זיווג הגון: אביגיל בת יונה, ר.ב.ש.ת. זשב"ק: שרה בת יונה, יוסף בן אוליביה עדית, חנה בת אסתר.
 לע"נ: מרים בת לובה, אמנון בן פנר.
 רוצים הקדשה ליקירכם? פנו אלינו...

העלון מוקדש לעילוי נשמת:
תמר בת סלכה ויוסף טולב"ע
בט' בתשרי תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה

רוצים לפרסם? יש לכם מאמר? סיפור? פנו אלינו

מורנו ורבנו הקדוש
הרה"ג יעקב אדלשטיין זצוק"ל
 זכות הדפסת העלון תהא לעילוי נשמתו
 העהורה ת.נ.צ.ב.ה

סוף מעשה במחשבה תחילה

מאמר מחשבה לפרשת השבוע המביא לידי מעשה

פגיעה עצמית

אלא שמהר מאוד הם גילו שהמלבי"ם לא רק שאינו תומך בהם ואוהד את שיטתם, אלא הוא נמנה על גדולי הלוחמים בהשכלה.

החלה מסכת ארוכה של הצקות והתנכלויות מצידם של המשכילים כלפי המלבי"ם, כאשר המלבי"ם מחשב את מהלכיהם בדיוקנות ופקחות מרובות ומשיב להם מנה אפיים ארצה. בכל 'סיבוב' שכזה היה צד אחר למנצח, אולם אף אחד מהצדדים לא חשב להרים ידיים...

באחת השנים ביום הפורים נקש שליח על דלת ביתו של רב העיר, הבית המה מבני העיר שרצו להתבשם מפקחותו של רבם בעת משתה היין. השליח פילס דרך עד המרא דאתרא והגיש משלוח מנות מכובד מאחד מעשירי העיר שנמנה על המשכילים. הלה, בחוצפתו הרבה, הניח תמונה של 'דבר אחר' מעל המגדנות והיין...

הנוכחים זעמו ורתחו. דבר אחד הוא לנסות להצר את מסורת ישראל לטובת מנהגי המשכילים, דבר אחר לגמרי הוא להשפיל את רב העיר בצורה מכוערת ובוטה. אולם המלבי"ם הורה לכולם להתעלם.

בהוראת הרב נערמו מיני מגדנות ויינות משובחים אל סלסילה מפוארת, קישוטים נאים עטפו את המשלוח שבתוכו נחו בשר ודגים ומטעמים לרוב. מעל כל הכבודה הניח המלבי"ם את תמונתו שלו.

לא ארכו השעות והמשכיל הנבון הגיע לבית הרב. הוא התכוון לאבנים שבהן יסקלוהו חסידי הרב, למצער אוזני המן. אבל משלוח מנות מכובד בחזרה? ועליו תמונת

"מי זה משה?" הרעים הבריון בקולו על היושבים בחדר. "אני משה", הזדהה אחד הנוכחים.

הבריון קרב אליו והפליא בו את מכותיו. כשסיים - יצא החוצה.

המוכה החל לחייך מלוא פיו. מבטי הנוכחים התעגלו בתדהמה. על מה בדיוק אתה מחייך?! "עבדתי עליו. לא קוראים לי משה"...

לאחר שקין הכיר בחומרת חטאו - "גדול עווני מנשוא", הוא מבין שסר מוראו מעל הבהמות והחיות ודאגה אחת ממלאת אותו "והיה כל מוצאי יהרגני". הקב"ה מרגיע אותו שמי שיהרוג אותו ייענש. חוץ מזה חקק לו הקב"ה אות במצחו "לבלתי הכות אותו כל מוצאו".

תורתנו היא נצחית וראויה לכל זמן ועת, מהו המסר שניתן ללמוד מהאות שחקק הבורא לקין במצחו.

המשכילים ברומניה חיככו ידיהם בהנאה, על כס הרבנות בבוקרשט עלה לכהן רבי מאיר לייבוש ווייסר - המלבי"ם. המלבי"ם נודע בישראל - בין היתר - בשל פירושו לתנ"ך, שבו נקט שאין מושג של מילים נרדפות ומליציות בדברי אלוקים חיים, לכל מילה יש משמעות ולכל ביטוי יש שונות מיוחדת.

דקדוק בימים ההם, היה נחלתם הבלעדית של המשכילים. הללו ראו בבחירתו של המלבי"ם - שאותו לא הכירו מקרוב - בחירה שהיו סומכים עליה את ידיהם לטובה.

משלוח מנות פוטוגני

האות של קין המצח שלנו

הרב?! הוא מוכרח להבין את הכוונה.

המלבי"ם חייך ושילם לחצוף מנה אפיים: "אתה שלחת לי תמונה שלך, החזרתי לך תמונה שלי..."

הרה"ק רבי יהודה מדז'יקוב היה מלמד מהפסוק שלפנינו, מסר חשוב: ה' שם לקין אות "לבלתי הכות אותו כל מוצאו" - יהודי צריך להיות בעל חוסן פנימי, שלא יוכל "כל מוצאו" להזיק לו ולהכותו בשבט פיו או במעשה משובה.

לאמיתו של דבר, רבות מאוד מהפגיעות שאנשים חווים, בכלל לא מיוחסות אליהם. מישהו אמר משפט, בכלל לא התכוון למשמעות שהפוגע ייחס לנאמר, אבל האדם רואה צל הרים כהרים ומסתובב תקופה ארוכה פגוע, מושפל וזעף. על לא דבר.

אבל גם כאשר מדובר במישהו שהתכוון לפגוע בחברו ואכן פגע, אדם צריך לסגל לעצמו מעטה חסין שיעמוד לפחות ברוח מצויה. שלא יהיה האדם בגדר "כל מוצאי יהרגני".

* * *

כאשר אדם מתרגל לסנן את הדברים שנראים לו כמעליבים, ולבחון אותם שוב, הוא יגלה שחלקם הגדול היה רחוק מלהיות מעליב.

כאשר אדם מודע לכך שיש לו חוסן פנימי, הוא מגלה שלרוב כלל לא התכוונו אליו. הוא לא 'משה'.

לפעמים אפילו מספיקות מילות הקסם: 'זה לא אישי'.

אך גם אם נניח שכן התכוונו אליו, שרצו לפגוע בו ועלבו בו, כדאי מאוד ללמוד מן המלבי"ם לא רק את פירושו, אלא גם לגייס את ההומור למערכה ולקחת את זה בקלות.

אם אתה יודע להיות קליל מספיק - הצד השני ידע להעריך אותך. זה גם יבהיר לו שחבל לפגוע בך, זה עלול לעלות לו בחיוכי הסביבה כולה...

כצאת השמש בגבורתו

"לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו" (ג, ג)

יש להבין מדוע הקדימה האישה באומרה לנחש "מכל עץ הגן נאכל" (שם ב). וביותר יש להבין, מדוע הקדימה איסור אכילה לאיסור נגיעה, הלא בוודאי שמי שרוצה לאכול מהעץ מוכרח קודם לגעת בו.

וביאר ב'כתנות אור' בשם גדול אחד, לפי המבואר בשו"ע (או"ח סוף סי' תריב ושם במשנה ברורה) שמותר לגעת במאכלים ביום הכיפורים בעת שצריך להאכיל קטנים וכדומה, ואילו בפסח אסור לגעת כלל בחמץ.

ויסוד ההבדל הוא, משום שביום הכיפורים נאסר כל מאכל ומשקה ולא חיישינן שנגיעה במאכל תגרום לו לאכול ממנו, מה שאין כן בפסח שרק חמץ נאסר וישנם מאכלים ומשקים מותרים - חיישינן שנגיעה בחמץ תגרום לו למכשול רח"ל.

זהו שהקדימה האישה לנחש: "מכל עץ הגן נאכל", וכיון שמותר לנו לאכול משאר העצים בגן, הרי שבעץ הדעת שנאסרה עלינו האכילה ממנו, תהיה אסורה לנו אפילו הנגיעה בו, שמא נבוא לאכול ממנו. וכפי שמציין רש"י: "הוסיפה על הציווי, לפיכך באה לידי גרעון. הוא שנאמר (משלי) 'אל תוסף על דבריו'".

"וייצר ה' אלוקים את האדם" (ב, ז)

בהיות הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי כבן ארבע, נטלו אביו, הגאון רבי דוד, לשיעורו של הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד, ראש ישיבת 'אוהל תורה' בברנוביץ. השיעור התקיים מדי מוצאי שבת לאברכים בלבד ובו לימד רבי אלחנן שיעור בחומש רש"י.

"מכיון שהייתי ילד קטן", סיפר הגרב"ד, "כיבדו אותי להחזיק את נר ההבדלה".

לאחר שערך רבי אלחנן הבדלה, נטל את הנר מיזו של ברוך דוב הקטן כדי לכבותו ביון, ושאל את הילד האם הוא יודע האם אדם הראשון היה יהודי או גוי.

הילד הרהר לרגע ואז ענה בעוז: "חייב להיות שאדם הראשון היה גוי. שכן אם הוא היה יהודי - כל צאצאיו היו חייבים להיות כולם יהודים. אלא שאנו רואים שיש גויים בעולם. אם כן, מוכרח להיות שאדם הראשון היה גוי..."

רבי אלחנן וסרמן שמע את התירוץ והאיר פנים בהתפעלות להשגותיו של בן הארבע. החיוך הזה, לצד השאלה והתירוץ, צרובים עד היום - כשמונים שנה אחרי - בזיכרונו של ראש ישיבת פוניבז'.

מידות של צדיקים

על יהדותו בחיורף נפש וזכה לצאת שלם ביהדותו מהשואה הארורה.

"מה שהחזיק אותי שלם באמונתי", סיפר לימים בהתרגשות שלא כהתה, "היו מידותיו הטובות של ראש הישיבה..."

* * *

כך מבאר הרה"ק מברדיטשוב את דברי המדרש: נצטוונו "ואהבת את השם אלוקיך בכל לבבך" - "ביצר טוב וביצר רע". כיצד עובדים את השם ביצר רע? מבאר רבנו יונה (בברכות ט, ה) ש"מידת יצר טוב הוא לאהוב שלום ולרדוף שלום, לקרב את ישראל בטוב ובנעימות לעבודתו יתברך. ומידת היצר הרע הוא כעס ושנאה".

הרשעים משתמשים במידות הכעס והשנאה לעבור על רצון ה', אולם הצדיקים משתמשים במידות אלו כדי לשנוא ולכעוס על עוברי רצונו יתברך. נמצא שכך הם עובדים את השם גם ביצר רע.

זהו הביאור בדברי המדרש: ניתן לעבוד את השם גם ב"מידות של צדיקים" כאהבה וקירוב, וגם ב"מידות של רשעים" כשנאה וכעס. כאשר הן מנותבות לעבודת השם. אולם עדיין צריך להבין מי מהמידות טובות יותר.

על כך משיב המדרש: "וירא אלוקים את האור כי טוב" - הקב"ה בוחר ב"מידות של צדיקים" שיקרבו אליו את כל בריותיו על ידי הארת פנים וקירוב, ולא על ידי קפדנות וכעס. "וחפץ שהכל יקרבו אליו על ידי טוב".

מבחן הקבלה. "האם ניתן לשאול אותך את השאלה השנייה במבחן?" שאל ראש הישיבה. הבחור חיכה לה בקוצר רוח.

"מתי לאחרונה ישנת במיטה חמה ונקייה?" שאל הרב את התלמיד, ששוב לא מצא בפיו מענה.

הרב הכניס אותו לאחד מחדרי הבית, סידר עבורו מצעים נקיים ומיטה נוחה, לאחר מכן היסה את כולם כדי שהבחור יישן מספר שעות.

כשהקיץ, נכנס הבחור לראש הישיבה

**"מתי לאחרונה", שאל
ראש הישיבה בעדינות,
"אכלת ארוחה חמה,
מבושלת?"**

וביקש להיבחן. נענה רבי שמעון: "התקבלת, בני, התקבלת. האם היית מעלה על דעתך שלאחר שהיית נכון לצעוד שבועיים ברגל רק כדי להגיע למקום תורה, ישנו מבחן כלשהו שעליך עוד לעבור? הרי הרצון העז שמקנן בך ללמוד תורה כמו שצריך, הוא שגרם לך לעשות כל זאת. אין מבחן טוב מזה!"

פחות מחצי שנה הספיק הבחור ללמוד בישיבה, מלחמת העולם השנייה נפתחה והבחורים נפוצו לכל עבר. הבחור שרד מחנות עבודה, שמר

"וירא אלוקים את האור כי טוב" (א, ד)

"רבי אבהו אמר: מתחילת ברייתו של עולם צפה הקדוש ברוך הוא במעשיהן של צדיקים ומעשיהן של רשעים... אבל איני יודע באיזה מהם חפץ, אם במעשה אלו ואם במעשה אלו. כיון דכתיב 'וירא אלוקים את האור כי טוב' - הוי במעשיהן של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהן של רשעים" (בראשית רבה ב, ה).

ה'קדושת לוי' (כ"ה) בתשרי יומא דהילולא דיליה) עומד על כוונת המדרש. מהי ההווא אמינא שהקב"ה יחפוץ במעשיהם של רשעים!?

* * *

שבועיים ימים ארכה הדרך מעיירת מגוריו לגרודנא העיר. במשך כל זמן ההליכה שינן היטב את הדף שעליו רצה להיבחן. כאשר הגיע לגרודנא היה מותש, עייף ורעב. הוא נכנס לחדרו של ראש הישיבה, הגאון רבי שמעון שְׁקָאָפֶּ, סיפר מהיכן הוא בא ושרצונו להתקבל לישיבה.

הגר"ש שאל האם ניתן לשאול אותו כבר עתה את השאלה הראשונה. הבחור הנהן בראשו לחיוב, לרגע הזה התכוון משך זמן רב.

"מתי לאחרונה", שאל ראש הישיבה בעדינות, "אכלת ארוחה חמה, מבושלת?"

הבחור החל לגמגם דבר מה, וראש הישיבה הודיע שהמבחן נדחה. הוא נטלו לביתו, ביקש מהרבנית להכין לו ארוחה חמה ודשנה.

כעת עברו השניים לסלון, שם יתקיים

מתפללי "זכרון משה" יתנו את הדין על חילול שבת - זעק ר' שולם

פעם אחת בעת דרשתו בבית הכנסת "זכרון משה" דפק המגיד הצדיק ר' שלום שבדרון זצוק"ל על הסטנדר זעק; דעו לכם שמתפללי בית כנסת זה יתנו את הדין על חילול שבת ועל גילוח בתער. חרדה ורעדה אפפו את השומעים, על מה ולמה, מתי והיכן. ואז סיפר ר' שלום. לפני זמן מה נודע לידידי הרב ברזל שבשוק מחנה יהודה ישנו יהודי בעל מספרה שמגלח בתער. הרב ברזל סיפר לי את הדבר תוך זעזוע עמוק וקבענו לגשת אל הספר ולדבר על לבו שיחדל מכך. הגענו לחנותו והבהרנו לו את חומרת העבירה ואת עונשה, אך דברינו נפלו על אזנים ערלות ולב אטום. לא התייאשנו ולא הרפינו, באנו פעם ועוד פעם, גייסנו את השולחן ערוך, את גדולי ישראל, את בעלי המוסר, את הגיהנם, אך שום דבר לא עזר, האיש איתן בקשיחותו, מסרב לחזור בו. יום אחד נמאס לו מאתנו והתרה בנו שאם נבוא עוד פעם אחת להטרידו, הוא יפתח את המספרה שלו גם בשבת. לא נבהלנו מהאיום והמשכנו לבוא, ואכן לאחר דנו הוא מימש את האיום, והחל לפתוח את המספרה גם בעיצומו של יום השבת. המשכנו לבוא ולדבר על לבו, ניסינו את כל הדרכים, בתקיפות, בנעימות, בלחץ וברוגע. כנראה שאט אט חדרו בכל זאת כמה טיפות לאזניו, חלחלו והתעצמו, וכעבור זמן מה בעזר ה' יתברך, הוא הודיע לנו שמהשבת הבאה חנותו תהיה סגורה בשבתות ואף יחדל לגלח בתער, ב"ה.

לא עבר חודש ימים ושוב שומעים אנו שהאיש חזר לסורו ביתר עוז. גם גילוח בתער וגם בשבת. ביקשנו לדעת על מה ולמה חזר בו. וכך מספר לנו אותו יהודי. בשבוע שעבר חל יום הזיכרון של אבי ז"ל והלכתי לומר קדיש בשטיבל של זכרון משה. נכנסתי לבית מדרש הגדול וראיתי שהתפילה בעיצומו. על אחד הקירות הבחנתי במודעה גדולה שכתוב במרכזה: אסור לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה, בתחית הכרזה נכתב המקור בשולחן ערוך. ממש ליד המודעה אני רואה קבוצת אנשים קטנה מדברת בלהט בעיצומו של התפילה, אחד מוציא מכיסו דולרים, מעביר לשני, מאחר פונה לשלישי ומקבל לירות, בקיצור עסק שלם באמצע התפילה, תוך כדי דיבורים לוהטים. אמרתי לעצמי, באים אלי שני יהודים ומספרים לי על חילול שבת וגילוח בתער ומראים לי שהדברים כתובים בשולחן ערוך. הרי זה אותו שולחן ערוך שכתוב בו לא לדבר בשעת התפילה, אז אם להם מותר גם לי מותר. נו, מסיים ר' שלום אתם רואים עד היכן יכולים להגיע כשמדברים בתפילה.

הטוטפות של הקב"ה

ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם קדש לה' אלקיך פאשר דבר [דברים כו, יט]. ולתתך עליון. רמז לטוטפות של הקדוש ברוך הוא דכתיב בהו (להלן לג כט) אשריך ישראל (ברכות ו א). לתהלה ולשם ולתפארת. כלומר מה שישאל משבחים ומהללים לשם הוא לו לתפארת. והיינו דאמרינן (מגילה טו ב) עתיד הקדוש ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק, שאותה עטרה שמעטרים להקב"ה בתפלתם (ש"ט תהלים יט ד"ה יום ליום וגו', שמו"ד כ א ד) מחזירה להם. אבל מי ששה שיחת חולין בבית הכנסת מקיפין לו כל גופו בקוצים, לכך שיר השירים לית, וכנגדו כקול הסירים (קהלת ז א).

בעל הטורים

מה ניטול עמנו מימי הדין לכל ימות השנה

פתח לנו שער בעת נעילת שער

פתח לנו שער

של בריאות, פרנסה, נחת, שידוכים, ברכה, הצלחה,
שלום, שמחה, יר"ש וסייעתא דשמיא

בעת נעילת שער

בעת שאני מקבל על עצמי לנעול את שערי פי [לשיחה] בזמן התפילה ובזמן הקריאה בתורה

ברוך מתיר אסורים

יש קהילה יהודית שלוהה ורגועה בעיר אנטוורפן בבלגיה. אנשים יראי שמים. עיקר עיסוקם בעבר היה מענף היהלומים. לפני שנים החלו לחפש ענפי מסחר אחרים. קהילה זו ידועה במעשי הצדקה שלה הם תרמו ליישבות, למוסדות שונים, לחצרות חסידים וכמובן גם לפרטיים. אחד מהם ר' משה שמוצא משפחתו ממזרח אירופה שלח ידו בהעברת סחורות מרוסיה למערב אירופה. ביודעו את כללי החוק הרוסי ובעיקר את עונשם של מפרי החוק הוא השתדל שכל מהלכיו יהיו על פי החוק. פעם אחת כנראה בשל הלשנה נתפס במשהו לא חלק, הועמד לדין ונגזרו עליו לא פחות משלוש עשרה שנות מאסר בכלא הסובייטי. אין צורך לתאר את התופת אליה נקלע ר' משה. לשבת בכלא הזר לתקופת זמן כה ארוכה, ייסורי איוב ממש. בני משפחתו שכרו את טובי עורכי הדין הבקאים בחוק הסובייטי, שלמונים רבים נשפכו לידי הממונים, אבל למגינת לב שום דבר לא עזר ומשה עומד להינמק בכלא לאורך שנים. בשיחת הבודדות שהותרו לו לר' משה לנהל עם בני ביתו הוא זעק אנה הושיעו נא. והוסיף ואמר אם בגשמיות ובדרך הטבע לא הולך, נסו דרכים רוחניות. ואכן בחודש אלול הזדמן לאנטוורפן אחד מצדיקי הדור. אחיו של ר' משה נכנס אליו ותינה בפניו את הצער והסבל של ר' משה. חפן הצדיק את ראשו בין ידיו שהה מספר דקות ואמר יש דבר שיכול לעזור באופן על-טבעי. קבלה על שתיקה בשעת התפילה. ולא אחר הנער לעשותו, עוד באותו ערב החתים את מתפללי בית הכנסת על שטר קבלה, מתחייבים שלא לדבר בשעת התפילה ובשעת הקריאה בתורה לזכותו של ר' משה ב"ד פ'. לחיזוק העניין בשובו לארץ נסע הצדיק לקבר רשב"י ושפך דמעות כמים לשחרורו של ר' משה, ואכן באופן פלאי ובלתי מוסבר בשל מציאת טעות בירוקרטית הודיעו לר' משה על שחרורו.

מתורגם מאידיש ומעובד מגיליון "נקדישך"

דבר המערכת

חורף בריא

נציגינו הוותיקים נכנסו לשיבות בס"ד, והמערכת מחפשת נציגים חדשים לחלוקת הגיליון בין החברים, לאיסוף דפי המבצע מהמשתתפים, לחלוקת הפרסים לזוכים [נציג אחד מכל בי"ס, חידור או ת"ת, מכתה ו' ומעלה]. כרטיסי ספר יוענקו לנציגים המתמידים [3 חדשים], ובנוסף בחודש אלול תשע"ט יוגרל אי"ה ש"ס כ"ס בין הנציגים המתמידים [9 חדשים לפחות].
המעוניינים יפנו לטל' 0548435552

הוגדלו הפרסים למארגנים

מבצע "חבר מצרף חברים"

קראו בעיון את הכללים והקפידו עליהם.
א. אין הרשמה בטלפון. ההרשמה רק במייל, בפקס או בתיבות הדואר.
ב. יש למלא טופס עם כל הפרטים של המארגן ושל המצטרפים החדשים, לפחות 5 [שם, גיל, כתה, ביכ"ס, חידור/ישיבה, כתובת, טלפון, מס' נקודות וחתמת המשתתף].
ג. למלא בכתב ברור וגדול.
ד. ההשתתפות במבצע זה כמו בכל המבצעים ללומדים בכתה ד' ומעלה.
ה. כל מארגן [בחודש מרחשון] יזכה בכרטיס ספר [ע"ס 50 ש"ח] ללא הגרלה, ובנוסף 3 ממארגני קבוצות גדולות יזכו בכרטיס נוסף [50 ש"ח כל אחד]. כל קבוצה חדשה יתכנס להגרלה מיוחדת ואחד ממשתתפיה יזכה בכרטיס ספר [ע"ס 50 ש"ח].

מבצע לחודש מרחשון

איסוף הנקודות מתחיל בערבית של א' לחודש ומסתיים במנחה של היום האחרון. השתיקה כוללת הקשבה מלאה לש"ץ ולבעל הקריאה, ללא עיון כלל בעניינים אחרים.
א. קבלת שבת מתחילתה ועד סופה ללא דיבור כלל (20 נקודות)
ב. תפילת הבוקר מלאה בשבת [שחרית, קריאה, מוסף] (50 נקודות כ"א). או: קריאת התורה בשבת, הקשבה ושתיקה גם בין גברא לגברא (20 נקודות כ"א).
ג. אמירת ברכות השחר לפני התפילה, בפני שומע שעונה אמן (3 נקודות לכל יום).

ההשתתפות בהגרלה למי שצבר 300 נק'.

מי שצבר 300 נקודות לפחות בחודש

מרחשון ומבקש להשתתף בהגרלה [5

כ"ס, 50 ש"ח כ"א] ישלח את פרטיו לכתובת

הדוא"ל הנ"ל, או בפקס [דף מודפס או כתב יד

גדול וברור] 035781395. שימו לב לכללים

החדשים: אנו מבקשים שכל משתתף ימלא את

כל הפרטים הבאים: שם מלא, כתובת, טלפון, גיל,

כתה, חידור/ישיבה, מספר נקודות וחתמתו.

יש אפשרות להניח את הדפים בתיבות דואר

"מורא מקדש" בכתובות הבאות בבני ברק:

גנחובסקי 24; הרב קוק 33; צייטלין 10; יהודה

הנשיא 24. נא לשלוח את השמות עד ז' בכסלו.

בחודש אלול זכו המשתתפים הבאים: אפשטיין

מיכאל; ברגמן נפתלי; יהודה יאיר; רפפורט גדי; שרם

שמואל.

המערכת מבקשת מאד מכל מי שזכה וטרם קיבל את

הכרטיס, לפנות אליה בהקדם.

דברי תורה

[נח] אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה דרתי
את האלהים התהלך נח [בראשית ו, ט], ובהמשך:
'יאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך
ראיתי צדיק לפני בדור הזה [בראשית ז, א]. נח חי

בשני דורות, דור המבול ודור הפלגה. חטאי דור המבול היו גזל, גילוי עריות, שפיכות דמים, המתגבר על תאוות אלה, נקרא צדיק. חטא דור הפלגה היה חוסר אמונה בקב"ה, המאמין נקרא תמים. לכן בפסוק שלפנינו נאמר "צדיק תמים" "בדורותיו". אבל להלן כאשר ה' אומר לנו שהוא מציל אותו מהמבול, כי אינו חוטא כאנשי דור זה, אומר הקב"ה: "צדיק" "בדור הזה".

[לך לך] ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה' אל עליון קנה שמים וארץ. אם מחוט ועד שרוף נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשיתי את אברהם [בראשית יד, כב-כג]. אומר התרגום: "ארימית ידי בצלו [=הרימותי ידי בתפילה]". וקשה מה עניין תפילה לכאן. מובא בספר "אזור אליהו" [מאת הרב אליהו בן ר' אברהם יעקב הירשבוסקין] הסבר על פי דברי השל"ה הק' שאברהם לא רצה ליהנות מאנשי סדם, משום שאין ליהנות ממעשה ניסים [אמר להו: מהא לא תיזבנון, דמעשה ניסים הוא, תענית כד ע"ב], ואף כאן אומר אברהם הרימותי ידי, בתפילה, כלומר, הניצחון לא בא בדרך הטבע, אלא על ידי תפילה, והוא מעשה ניסים, לכן לא אקח מכל אשר לך. [ואף שבפסוק מובא נימוק אחר, שמוא לא רצה אברהם לגלות סיבה זו. ה"כ"י ק"ר" אומר "ולא תאמר", יודע אני בך שלא תאמר אני העשיתי את אברהם ואף על פי כן אין רצוני ליקח כלום].

מעובד מגיליון פ"ש של הרד"ר שליט"א

[וריא] ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק [בראשית כב, ד]. המדרש מביא את הפסוק בהושע: כתיב (הושע ו, ב) חיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו [בראשית רבה, נו, א]. נשאלת השאלה מה הקשר בין הפסוקים, האם זו כעין גזרה שווה "ביום השלישי"? אומר רבנו הגר"א מוולנה. המדרש אומר: אמר ר' יהודה מהו מדלג על הארץ, אמר הקדוש ברוך הוא אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינן נגאלים לעולם אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים וכו', בזכות אבותם אני גואלם [שמות רבה, טו, ד]. אך לכאורה קשה שהרי ידוע ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא [קידושין לט ע"ב] וכיצד מקבלים את שכר מצוות האבות. אומר הגר"א, אכן שכר המצווה עצמה אין משולם בעולם הזה, אבל שכר הידור מצווה איכא. במשך יומיים עשה אברהם את ההכנות לעקידה "ויבקע עצי עולה" וכו', וזאת כוונת הכתוב: "חיינו מיומיום", כאן בעולם הזה אנו חיים מהיומיום של ההכנה והידור המצווה. "ביום השלישי", אבל שכר המצווה העקידה שהייתה ביום השלישי, "יקימנו ונחיה לפניו" זה שכר ששמור לעתיד לבוא כי בהאי עלמא ליכא. "אור שמואל", עמ' 19

[חיי שרה] וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמאיני נא מעטמים מפדך [בראשית כד, ז]. בתפלתו אומר אליעזר: והיה הנער אשר אמר אליה הטיי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני [לעיל פסוק ד], ואילו כאן למעשה הסיר אליעזר את דרישת "הטיי נא כדך", וכן ביקש רק מעט מים, כלומר המעט ממה שהתנה לשאול. אומר על כך "אור החיים" הק': טעמו הוא על פי דבריהם ז"ל (ב"ר פ"ס) שראה שעלו המים לקראתה וסימן זה הוא מובהק שאינו מצוי בבנות הכנעני כי אם בזרע ברוך וקדוש כאברהם, גם מזלו הראהו כי היא זאת, לזה היה ירא על התנאים שהתנה שמוא לא תקיים אותם ונמצא הוא מפסיד מבוקשו על ידי תנאו, לזה היה ממעיט בכל האפשרויות בתנאיו כדי שיהיה נקל בעיניה לעשותם.

מפרשיות השבוע:

כל כלי יוצר עליך לא יצלה, וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעיו וגו'

[ישעי' נד, יז, הפטרת נח]

אם כל לשון שתקום אתך בתפילה תרשיעיו, אזי כל כלי יוצר עליך לא יצלה

למה תאמר יעקב ותדבר ישאאל, נסתרה דרכי מה' וגו'

[ישעי' מ, כז, הפטרת לך לך]

אמירה ודיבור בתפילה גורמים להסתרה ר"ל

לכה דודי

לפני שדוד עזב את בית הכנסת לאחר תפילת ערבית סקר את המקום וראה בחור צעיר שנשאר במקומו. הוא ניגש אליו ושאל האם יש לך מקום לסעוד בו, משהשיב הלה בשלילה הזמינו דוד להצטרף למשפחתו לסעודת השבת. נטל ההלך את תרמילו והתלווה לדוד. כאשר החלו לשיר "שלום עליכם" לא הצטרף אליהם האורח. כנראה הוא מתבייש או מזיזיף חשב המארח. לאחר אכילת הדגים נטל האורח את הזמירון וחיפש בו. אפשר לעזור לך, שאל דוד. אני מחפש את השיר ששרו בבית הכנסת משהו עם המילה "דודי". אתה מתכוון בוודאי ל"לכה דודי", אבל אתה יודע שלא שרים זאת בזמירות. נשיר משהו אחר. אנא, שירו את השיר ההוא, הוא מאד מדבר אל ליבי, התאהבתי בו, מתחנן האורח. לאחר הסעודה שאל דוד את האורח מאין כבודו. "מרמאללה", השיב. כנראה התכוון ל"רמלה", חשב דוד. יש לי דוד ברמלה ברחוב הרצל, אולי אתה מתפלל אתו בבית הכנסת? לא, אני מרמאללה, אין יהודים שם ואין בית כנסת. ואיך קוראים לך, שאל דוד. "מחמוד", ענה הבחור. והחל לספר על חייו. נולדתי וגדלתי ברמאללה, ינקתי שנהא ליהודים. כשגדלתי חשבתי לעצמי למה כל כך שונאים את היהודים. שאלתי את אבי שאלות נוקבות והוא התרגז וסילק אותי מהבית. יום אחד החלטתי לעזוב ולחיות עם יהודים. התגנבתי הביתה צררתי לי תרמיל עם מעט בגדים והתכוננתי לצאת בחשאי. או אז תפסה אותי אמי ושאלה מה אני עושה. סיפרתי לה והוספתי ואמרת שלאור מה שקראתי אני רוצה להתגייר ולחיות עם יהודים.

אינך צריך להתגייר לחשה לי אמי, אני יהודיה ולכן גם אתה. "אני עשיתי טעות שהתחננתי עם ערבי" אתה נתקן זאת. היא נתנה לי את תעודת הלידה שלי ותעודת הזהות הישנה שלה, כדי שאוכל להוכיח שאני יהודי. וכן נתנה לי תמונה של סבא וסבתא שלי היהודים שהלכו לחפש קבר של אחד מאבותיהם בבית קברות יהודי. האם התמונה בידך? בוודאי השיב מחמוד, פתח את התרמיל והוציאה. בתמונה נראים בני משפחתו של מחמוד ליד קבר במקום שזוהה כבית הקברות בצפת. דוד כמעט התעלף כשקרא את הכיתוב מעל המצבה של אבותיו של מחמוד: רבי שלמה אלקבץ. הסביר דוד למחמוד. רבי שלמה זה היה צדיק ומקובל חברו של האר"י והוא חיבר את המלים של "לכה דודי" שכה נמשכת אליהם.

מעובד מגיליון "בסוד שיח"

צינונו של ר' שלמה אלקבץ בביה"ק בצפת

אגרת התשובה לרבנו יונה

ולא ישעה בדברי חולין בבית הכנסת ויזהר שלא לדבר שום עסקיו או שיחת חולין בבית הכנסת כי גדול עונונו מנשוא. וכש"כ שתזהר שלא לדבר בעת שש"ץ מתפלל וגם כל הקהל חייבים להוכיחו ולחשוך אותו מחטוא לשם יתברך עדי עד, כי כל היצורים נבראו לכבוד השי"ת ואם יפנה לבבך ולא תשמע בשעה שמשבחין לפניו ומספרים תהלותיו איה הכבוד ואיה המורא.

האמונה בכוח התפילה

מספר הרב אהרן יוסף ברגר שליט"א, ראש ישיבה וכולל במונסי, ארה"ב. לפני מספר שנים בסוף זמן חורף ניגש אליי בחור בשם שמעון וביקש שאדבר עם אברך בשם יצחק שילמד אתו חברותא זמן הקיץ הבעל"ט. ניגשתי אל יצחק, מספר ראש הישיבה, דיברתי אתו, אך הוא טען שהוא מסודר כבר עם חברותא לזמן הבא. שמעון הפציר בי לגשת שוב ולדבר עם יצחק, אך יצחק חזר על טענתו שהוא מסודר כבר. ביום האחרון של הזמן שוב ביקש שמעון שאדבר עם האברך הנזכר, וגם הפעם השיבני בשלילה. גם בתקופת בין הזמנים התקשר אליי הבחור שמעון וביקש שאדבר עם ר' יצחק, לא ראייתי טעם לדבר עוד ועוד כאשר הטיעון של יצחק סביר והגיוני: יש לו חברותא והוא מסודר כבר. בתחילת זמן הקיץ, מספר ראש הישיבה, נכנס שימעון לבית המדרש ושאל אותי היכן אמור ר' יצחק לשבת בזמן הזה, אמרתי לו, והוא הולך ומתיישב ליד המקום של ר' יצחק. עוד אני תוהה על מעשהו המוזר של שמעון נכנס ר' יצחק ושואל אותי: האם מה שהראש ישיבה דיבר איתי בענין הבחור שמעון, עדיין אקטואלי? עניתי לו, לא רק שזה עדיין אקטואלי, אלא הוא יושב ומחכה לך במקום. התברר שהחברותא של יצחק החליט ברגע האחרון לעזוב את הכולל כי נפתחה קבוצה של לימוד הלכות שחיטה, והוא ביקש להצטרף אליה. לאחר הסדר שאלתי, אומר ראש הישיבה, את שמעון מדוע החלטת לשבת סמוך למקום של ר' יצחק? הרי הוא הבהיר בצורה חד-משמעית שאינו יכול ללמוד איתך בחברותא? עונה לי שמעון: בכל ימי בין הזמנים התפללתי מעומק הלב על עניין זה, ואני יודע שתפילה אינה חוזרת ריקם.

מעובד מתוך "באר הפרשה"

אלה ברכב ואלה בסוסים

באחת הקהילות באירופה, זחה דעתו של אחד הגבירים, ואמר אני גביר, הכל שלי, יכול אני לעשות ככל העולה על רוחי, לרמוס את קדשי ישראל, לא תפילה ולא שבת. בעיצומו של יום השבת בעת התפילה, עלה על כרכרתו ושעט עם סוסיו ברחובות העיר ההלך ושוב [ר"ל]. באחד העיקולים התהפכה הכרכרה, הגביר נזרק ממנה נפל ונהרג במקום. בני הגביר כפו על ראשי הקהל להשתתף בהלוויה ואף דרשו מהם להספיד את המנוח. פתח הגבאי הראשי והחניף דברים בשבח הגביר וסיים "אך מה מצער שבגלל קלקול בכרכרה היא התהפכה והוא מת". עלה הגבאי השני החניף אף הוא בדבריו וסיים: "אך מה מצער שבגלל סוסים שוטים התהפכה הכרכרה והוא מת". עלה הרב ואמר דברים כדורבנות וסיים: היום התחוויר לי פירושו של פסוק. יש אומרים "אלה ברכב", הסיבה היא הרכב. יש אומרים "אלה בסוסים", הסיבה היא הסוסים, אבל אני אומר "ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר", לי נקם ושילם, הקב"ה עצמו פרע ממנו את כבוד השבת הקדושה.

שלמים מציין, הרב פלמן זצוק"ל

מזמינים אתכם להנות
מהשרות והמהירות

בשמחות

0.60
אגו'
להזמנת חתונה*

הזמנות
לחתן ולכלה
חינם

אפשרות
למשלוח
עד הבית

ניתן לקבל
קטלוג
הזמנות במייל

* לא כולל גרפיקה
מעל 1000 הזמנות סטנדרטיות

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום
טל' 02-5337722 | דוא"ל g5337722@gmail.com

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן) ירושלים | שעות פתיחה: א'-ה' 10:00-19:00 / יום ו' 10:00-12:00